

ΒΑΛΕΙΑ ΚΑΛΛΙΓΙΑΝΝΗ

359

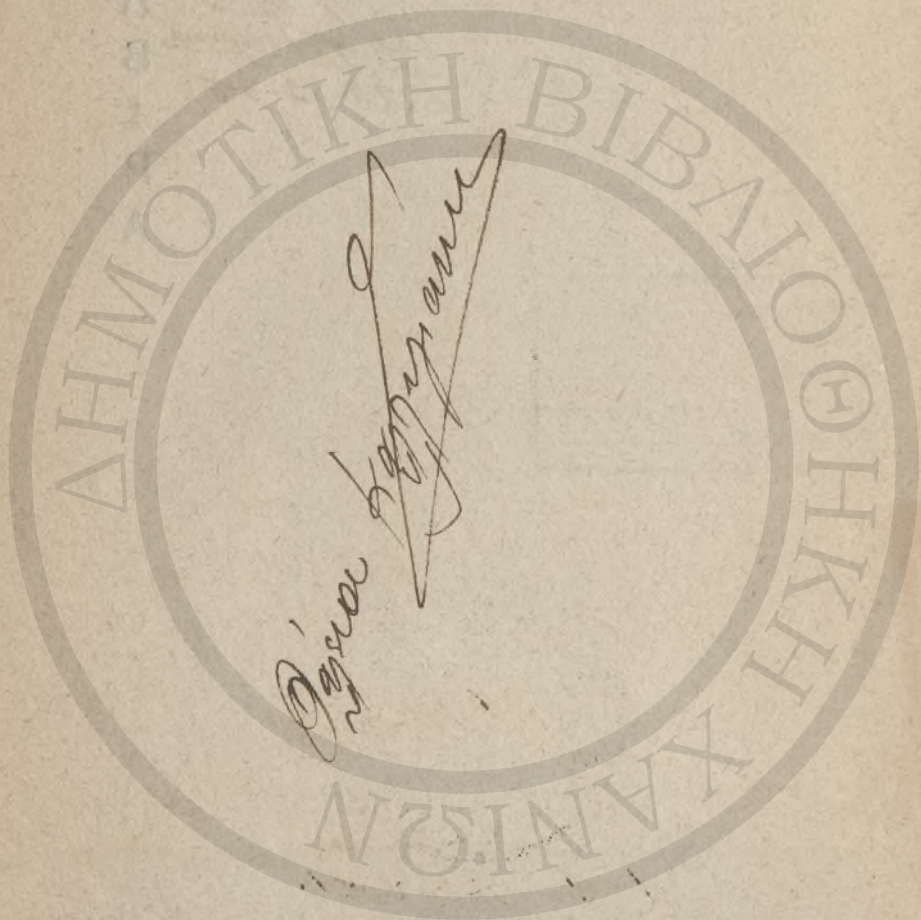

επιγραφή

Олена Козубан

ΘΑΛΕΙΑ ΚΑΛΛΙΓΙΑΝΝΗ

ΕΛΒΙΡΑ
ΡΩΜΑΝΤΖΟ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
— ΧΑΝΙΩΝ —
Αρ. αριθ. 43/60
Αρ. ετάμ. 21-11-76
ΕΙΔΙΚΟΤΗΣ Κατ 6 Συμπ. 2
Αρ. 889359/ΚΑΝ

1-1-XXXXVI.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΚΟΒΟΣΤΗ

889359

KAL

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Ἡ Λέλα εἶπε στὴ μητέρα της μὲ παράπονο :

—Μαμά, βαρέθηκα πιά τὸ σχολεῖό, τέλειωσα τὸ Ἀρσάκειο τώρα κι' ἕνα χρόνο, τί ἰδέα εἶναι αὐτή, νὰ μὲ στείλετε στὴν Τήνο;

Καὶ ἡ μητέρα της, τῆς ἀπάντησε :

—Ὁ υπαμπᾶς βρῖσκει καλὸ νὰ πᾶς δυὸ χρόνια στὸ γαλλικὸ σχολεῖό· χτυπάει διαφορετικὰ ὅταν βρῖσκεται σὲ ἡλικία γάμου ἕνα κορίτσι, θὰ πάρεις ἀκόμα καὶ λίγα μαθήματα πιάνον καὶ θὰ σὲ παντρεύουμε, ἔτσι θὰ κάνεις καὶ σὺ τὴ ζωὴ σου, θὰ φτειάσεις νοικοκυριό, θὰ κάνεις παιδιά...

Ἡ Λέλα, ποὺ ὅσο ἄκουγε τὴ μητέρα της σὴναινε, μὸλις ἐκεῖνη τέλειωσε τῆς εἶπε μὲ νευρικότητα.

—Μὰ ὄχι, δὲν θέλω νὰ γείνει ἔτσι, δὲν θέλω νὰ παντρεψῶ, δὲν θέλω τίποτ' ἀπ' αὐτά, οὔτε θὰ πάρω ὅποιον ἄντρα μοῦ ἐπιβάλετε σεῖς...

—Τί θέλεις λοιπόν;

—Θέλω νὰ μείνω μερικὰ χρόνια κοντά σας, δίχως βιβλία, δίχως ἐργόχειρα, δίχως τὴν αὐστηρὴ ἐπίβλεψή σας, θέλω νὰ γνωρίσω μόνη μου τὴ ζωὴ, καὶ μόνη μου θὰ βρῶ τὸν ἄντρα ποὺ θὰ μὲ κυβερνήσει.

—Λέλα, τί κουταμάρες εἶναι αὐτὲς ποὺ μοῦ ἀραδιάζεις, ποῖο κορίτσι τῆς σειρᾶς σου καὶ τῆς ἀνατροφῆς σου μιᾶ ἔτσι στὴ μητέρα του; Ἄν δὲ δεχθεῖς νὰ πᾶς στὴν Τήνο, νὰ ξέρεις πὼς θὰ σοῦ ἀπαγορέψω νὰ ἐπικονωνεῖς μὲ ὅποιοιδήποτε ἄλλον ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι.

—Μὴ θυμώνετε, μαμά, δὲν πιστεύω νὰ μοῦ στερῆσετε κάτι ποὺ δὲν τὸ ἔχω οὔτε καὶ τώρα· εἶμαι δέκα ὀκτῶ χρόνων καὶ δὲν μοῦ ἐπιτρέπετε νάχω μιὰ δική μου ἰδέα, μὲ δική μου γνώμη, ἀκόμα διαλέγετε καὶ τὰ βιβλία ποὺ διαβάζω. Νομίζετε ὅτι μὲ μορφώσατε γιὰτὶ τέ-

λειωσα τὸ Ἀρσάκειο, γιατί ξέρω λίγα κολυβογράμματα, καὶ μισοκουβεντιάζω μιὰ ξένη γλῶσσα καὶ γρατζουνάω τὸ πιάνο, μὰ μητερούλα μου ὅλα αὐτὰ εἶναι ἓνα μεγάλο μηδενικὸ ὅταν ἓνα κορίτσι δὲν ἔχει κοινωνικὴ μόρφωση. Φοβάμαι ὅτι δὲν θὰ ξέρω νὰ μιλήσω ἂν βρεθῶ ξαφνικὰ σ' ἓναν κύκλο σοβαρῶν, μορφωμένων ἀνθρώπων κι' ἢ σκέψη μου θ' ἀναίκανη νὰ τοὺς παρακολουθήσει καὶ νὰ τοὺς καταλάβει.

—Μήπως, παιδί μου, θ' ἀθελες νὰ πᾶμε τὸ ἀπόγευμα στοῦ Γιαννάκη νὰ πιεῖς δυὸ τρία οὔζα, νὰ βάλεις τὸνα πόδι πάνω στ' ἄλλο καὶ νὰ καπνίσεις καὶ κανένα τσιγάρο ; Ἡ σημερινὴ κοινωνικὴ μόρφωση τῶν κοριτσιῶν θαρρῶ πὼς εἶναι αὐτὴ, ἐγὼ ὅμως θὰ ντρεπόμουνα νὰ λέγομαι μητέρα σου. Θέλω νὰ σ' ἀναθρέψω ὅπως ἀνάθρεψαν καὶ μένα.

—Ἄλλ' οἱ συνθηκὲς τῆς ζωῆς εἶναι, ἀγαπητή μου μαμά, διαφορετικὲς σήμερα. Ὁ κόσμος ὁ δικός σας εἶναι παρελθόν, καὶ ὁ πολιτισμὸς ἐπροχώρησε τόσο πολὺ πού ἂν σὰς ἄκουγε ἓνας σημερινὸς ἄνθρωπος, φοβάμαι, χωρὶς νὰ σὰς κακοφανεῖ, ὅτι οἱ ἰδέες σας θὰ τὸν ἔκαναν νὰ γελάσει.

Ἡ κυρία Ἀρχοντιζίδου σηκώθηκε χωρὶς ν' ἀπαντήσει στὴν κόρη καὶ βγήκε ἀπὸ τὸ δωμάτιο.

Ἦστερα ἀπὸ πολλὰ ἡ Λέλα κατώριωσε νὰ μὴν πάει στὴν Τήνο, εἶχε ὅμως διαρκῶς στὸ πλάι της μιὰ ξερακιανὴ Γαλλίδα δασκάλα, τὴ δεσποινίδα Μισέλ πού διασκέδαζε πολὺ τὴ Λέλα μὲ τὴν ἀπλοϊκότητά της, καὶ μὲ τὴν ἐπιθυμία της νὰ βρεῖ ἓνα τίμιο καὶ ἀγνὸ παιδί νὰ τὴν παντρευτεῖ, γι' αὐτὸ δὲν ἔχανε εὐκαιρία νὰ μὴν τῆς κολλάει στὴν πλάτη της χαράκια μὲ τὴν ἀγγελία :

«Ζητεῖται νέος τίμιος καὶ ἀγνός, κατάλληλος διὰ σύζυγος τῆς Δος Μισέλ. Πληροφορίαι ἐνταῦθα».

Ἡ Λέλα δὲν ἔβγαине ἔξω παρὰ πολὺ λίγες φορὲς, καὶ γὰ νὰ πάει σὲ μιὰ παλιὰ συμμαθητριά της τὴ Μαρία Καρνεάδου ἢ τὴ θεία της τὴν Κατίνα στὸ Ν. Φάληρο.

Ἡ Μαρία ἦταν ὀρφανὴ ἀπὸ πατέρα, ζοῦσε μὲ τὴ

χήρα μητέρα της σ' ένα αριστοκρατικό ξενοδοχείο, στην πλατεία Συντάγματος κι' η Λέλα δὲ θέλησε ποτὲ νὰ ρωτήσῃ πὼς ζοῦσε ἡ φίλη της καὶ ποιὸς ἦταν ὁ προστάτης τῶν δυὸ γυναικῶν. Ἡ Μαρία τὴν ἀγαποῦσε καὶ ἦτανε εὐλικρινὴς ἀπέναντί της· κι' ἀφ' οὗ τῆς ἔφτανε.

Ἡ θεία της Κατίνα, χήρα κι' αὐτὴ ἀξιωματικοῦ, ζοῦσε ἡσυχὴ στὸ πένθος της μὲ τὴ συντροφιά τῶν βιβλίων της καὶ δάνειζε ἀπ' αὐτὰ κρυφὰ τὴν ἀνηψιά της ἂν καὶ τῆς τὸ ἀπαγόρευε ἡ ἀδελφὴ της ἢ κυρία Ἀρχοντικίδου.

Ἡ Λέλα ἦτανε ἓνα ἀνήσυχο πλάσμα γι' αὐτὸ ἔνοιωθε σωστὴ φυλακὴ τὸ σπίτι τους. Ἦθελε ν' ἀπαλλαγεῖ ἀπ' ὅλες τὶς παληὲς ιδέες τῶν δικῶν της, καὶ νευρίαζε μὲ τὴν ιδέα πὼς κουράστηκε τόσο, νὰ μάθει μερικὰ γράμματα γιὰ νὰ καθίσει περιμένοντας τὸν... Νυμφίο νὰ τῆς ἀνοίξει «τὰς πύλας τοῦ παραδείσου». Γι' αὐτὸ θύμωνε μὲ τοὺς γονεῖς της, καὶ πολλὰ φορὲς σκεφτόταν ὅτι ἂν ἦτανε μόνη στὸν κόσμον, θᾶταν πρὸ εὐτυχῆς καὶ θὰ μποροῦσε νὰ ρυθμίσει τὴ ζωὴ της ὅπως ἐκείνη ἤθελε τοὺς ἀγαποῦσε ὅμως καὶ πολλὴ καὶ γι' αὐτὸ δὲν τολμοῦσε νὰ πεῖ ποτὲ σὲ κανένα τὴ σκέψη της, ὡς τόσο, εἶπε κάποτε στὴ φίλη της τὴ Μαρία: «Μὰ γιὰ σκέψου νὰ μὲ παντρεύουν χωρὶς τὴ θέλησή μου, ν' ἀφίσω νὰ μὲ ὀδηγήσουν μὲ κλειστὰ τὰ μάτια στὸ γάμο· ὁ γάμος, παιδί μου, ἔλεγε ἡ θειά μου μιὰ μέρα, εἶναι μιὰ κακὴ πληγὴ, ποὺ ἂν κακοφορμήσει, δύσκολα γιатρεύεται... Ἀλλὰ πὼς μαθαίνουν, βρὲ Μαρία, τὴ ζωὴ ἐκεῖνοι ποὺ θέλουν νὰ χουν μιὰ ξεχωριστὴ ιδέα γιὰ τὸ κάθε τι;»

Κι' ἡ Μαρία ποὺ ὅσο κι' ἂν ἀγαποῦσε τὴ φίλη της, ἔνοιωθε καὶ κάποια κρυφὴ ἔχθρητα γι' αὐτὴν, γιὰ τὴν ἠθικὴ της, γιὰ τὴν οἰκονομικὴ ἀνεξαρτησία της καὶ γενικὰ γιὰ τὸ χαρακτῆρα της, τῆς λέει διασκεδάζοντας μὲ τὴν ἀφέλειά της.

— Ἀλήθεια, Λέλα μου, σὲ σκέπτομαι πολλὰς φορὲς καὶ θαρρῶ πὼς κοντεύεις νὰ γείνεις πιστὸ ἀντίγραφο τῆς δασκάλας σου τῆς Μισέλ, νὰ χαρῶ τὴ σουβλερὴ μυτίσα της... Γιὰ νὰ ζοῦσα ἐγὼ τὴ ζωὴ σου, τὸ λιγώτερο

πού θά μπορούσα νά πάθω θάταν νά κάνω ἓνα.. μπουμ
καί νά σκάσω...

— Ἄλλὰ πές μου, Μαρία, πῶς εἶναι ἡ ζωή; Πῶς τήν
νοιώθουν οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι;

— Ὁραία, πολὺ ὠραία. Ἄλλὰ γιὰ νά εἶναι ὠραία μὴ
θαρρεῖς πὼς χρειάζεται καὶ μεγάλη προσπάθεια οὔτε
γνώσεις περισίσιες, νά, καμμιά φορά, ἀρκεῖ ἓνα ἀσήμαντο
πραγματάκι γιὰ νά μᾶς δώσει μιὰ μεγάλη χαρά.

— Μὰ μίλησέ μου πὶδ συγκεκριμένα, Μαρία, πές μου
γιὰ τὸν ἄντρα πού στὸ ζήτημα αὐτὸ θαρρῶ πὼς εἶσαι...
ἔσκολισμένη, γιὰθὶ θαρρῶ καὶ μὲνη πὼς στὴν ἡλικία μας
ὅλη ἡ χαρὰ πού νοιώθουμε γιὰ ὅλα τ' ἄλλα πράγματα
ἔχει τὴν αἰτία τῆς ἄλλου, νά, λ.χ. στὴν αἰσθηματικότητα
πού ἔχουμε μέσα μας, στὸν ἔρωτα πού περιμένει μ' ὅλες
τὶς ἀνησυχίες του καὶ πού μᾶς κάνει νευρικές καὶ πολ-
λὲς φορὲς χωρὶς νά τὸ καταλαβαίνουμε καὶ πού περιμένει
νά δοθεῖ στὸν ἄξιο πού θά τὸν νοιώσει... Πῶς γνωρίζει
ἓναν ἄντρα τὸ κορίτσι πού πρωτοβγαίνει στὴ ζωή; πὼς
δημιουργεῖ μιὰ περιπέτεια ἀπ' ὅπου μπορεῖ νά εὐτυχίσει
ἢ νά ἀπογοητευθεῖ.

Καὶ ἡ Μαρία πού ἔνοιωθε μεγάλη χαρὰ νά κοροϊδέ-
ψει τὴ φίλη τῆς τῆς λέει:

— Ἐγὼ τουλάχιστον διαβάζω βιβλία πού μου ἀπαγορεύ-
ουν, φυτρῶνω ὅπου δὲ μὲ σπέρνουνε φεύγω κρυφὰ τῆς
μαμᾶς καὶ πάω περίπατο μὲ καμμιά φιλενάδα μου κι' ὅταν
συναντήσω κανένα νέο νά μὲ κυτῶ τὸν κυτῶ κι' ἐγώ,
τοῦ χαμογελῶ, μού χαμογελᾷ, στὸ τέλος μπορεῖ νά τοῦ
βγάλω καὶ τῆ... γλώσσα μου, αὐτὸ γιὰ μένα συντελεῖ
στὴν πὶδ γοήγορη γνωριμία μας, σμίγουμε, περπατοῦμε
μαζί, λέμε κουταμάρες καὶ... χωριζόμαστε. Τὸ σοβαρὸ
φλέρετ θ' ἀκολουθήσει, ἂν καταλάβω πὼς ὁ νέος μου δὲν
εἶναι καμμιά χίνα.

— Ἐπικίνδυνος ὁ τρόπος σου, δὲν φοβᾶσαι μήπως σὲ
πάρουν γιὰ παληκορίτσι;

— Οὐ, οὐ, στὴν ἐποχή μας, Δέλα μου, ἂν τὰ ἐξετάσεις,
ὅλα τὰ κορίτσια ἀπὸ τὰ καλλίτερα σπίτια ὡς τὰ κατώτε-

ρα, εἶναι παληκορίτσα. Ὅλα μιὰ ἰδέα ἔχουν, ἓνα σκοπό, μόλις πατήσουν τὴν κατάλληλη ἡλικία, ἐφοδιάζονται γιὰ τὸ κυνήγημα τοῦ ἄντρα, τὸν γνωρίζουν μὲ χίλια καμώματα καὶ κατεργαριῆς πὺν τις ξέρεῖ τόσο καλά τὸ κορίτσι τῆς ἀνώτερης τάξης, ὅσο καὶ τοῦ λαοῦ, ὡς πὺν νὰ τὸν πιάσει τὸ χαλινάρι. Κανένα κορίτσι στὴν ἡλικία σου, δὲν κοιμᾶται ὄρθιο σὰν καὶ σένα...

— Εἶσαι ὑπερβολικὴ, καϋμένη Μαρία.

— Ἄκου πὺν σοῦ λέω γώ, εἶμαι βεβαία ὅτι, ἂν σὲ κυττάξει κανένας νέος θὰ... κοκκινίσεις.

— Ἐμ βέβαια, ποτὲ δὲν θᾶχω τὸ δικό σου νὰ βγάζω τὴ γλώσσα μου, αὐτὸ ὅμως δὲν πάει νὰ πεῖ πὺς κοιμᾶμαι ὄρθια. Ἄν εἶχα τὴν ἐλευθερία πὺν ἔχεις, θὰ εἶχα κ' ἐγὼ ἀσφαλῶς μιὰ περιπέτεια στὴ ζωὴ μου...

— Ὅχι, ὄχι; δὲν θὰ κατορθώσεις ποτὲ νᾶχεις ἐσὺ μιὰ περιπέτεια, εἶσαι ἀπὸ κεῖνα τὰ κολλαρισμένα κορίτσια τῶν γαλλικῶν σχολείων πὺν χαμηλώνουν ἀπὸ ντροπὴ τὰ μάτια τους, σὰν δοῦν μιὰ συμμαθήτριά τους νὰ ντύνεται στὴν ἴδια κάμαρα... Ἐγὼ ἀγαπητὴ μου δὲν κοκκινίζω εὐκόλα.

— Αὐτὸ θαρρῶ πὺς δὲν εἶναι τιμητικὸ γιὰ σένα.

— Μ' ἀρέσει ἡ χειραφέτηση, ἀλλὰ νὰ μὴ χάσω τίποτα ἀπὸ τὸν ἑαυτό μου, μ' ἀρέσει ὁ ἑαυτός μου ὅπως εἶναι, μόνο νομίζω ὅτι ἦρθα στὸν κόσμον κοντὰ σὲ ἀνθρώπους πὺν δὲν μὲ καταλαβαίνουν. Νοιώθω τὸν κίνδυνον πὺν μὲ ἀπειλεῖ, ὅταν σὲ λίγο θὰ μοῦ ξεφυτρώσουν ἓνα σύζυγον πὺν δὲν θ' ἀγαπῶ κ' οἱ γονεῖς μου, τοὺς ξέρεῖς δά, δὲ θὰ διστάσουν νὰ μὲ θυσιάσουν γιὰ ἓνα χτυπητὸ ὄνομα καὶ μιὰ καλὴ ἀποκατάσταση. Ἀλήθεια, πολλές φορές σκέπτομαι καὶ κλαίω γιὰτὶ νὰ γεννηθῶ ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους, ἀφοῦ ἔχουμε τόσο διαφορετικὰ αἰσθήματα; Διαρκῶς θέλουν νὰ μὲ ἀπομακρύνουν ἀπὸ κοντὰ τους, πότε στὸ σχολεῖο, πότε δῶ, πότε κεῖ, λὲς καὶ μὲ βαρυνῶνται. Τώρα βιάζονται νὰ μὲ παντρεύσουν, γιὰ νὰ κἀνω νοικοκυριὸ καὶ παιδιά... Δὲ θυμᾶμαι ποτὲ τὴ μη-

τέρα μου νὰ μὲ χαϊδέψει, νὰ μοῦ εἶπε ἓνα τρυφερό λό-
γο, νὰ μοῦ μιλήσει σὰν φίλη.

—Εἶναι βλέπεις οἱ αὐστηρές μητέρες!

—Τάχα δὲ ζήσανε αὐτὲς σὰν κορίτσια, δὲν εἶχανε
ὄνειρα, δὲν εἶχανε ἐπιθυμίες, δὲν ποθοῦσαν νᾶχουν δι-
κὲς τους σκέψεις;

—Ἀσφαλῶς, ἀλλὰ τοὺς τὰ ἀπαγορεύανε καὶ γι' αὐτὸ
σὰν γιὰ ἐκδίκηση τῶν γονιῶν τους ἐφαρμόζουν τὰ ἴδια
καὶ σὲ μᾶς, παίρνοντας τὴν κακὴ αὐτὴ συνήθεια γιὰ
πατροπαράδοτες ἠθικὲς ἀρχές. Ἐγὼ τοῦλάχιστον ἀπὸ τὸν
καιρὸ πού μπήκα στὸν κόσμο ὡς τὰ σήμερα, ἀκολουθῶ
τὴ φωνὴ τῆς συνειδησῆς μου καὶ τῆς καρδιάς μου. Τὴν
μητέρα μου τὴν ἀγαπῶ καὶ τὴν σέβουμαι, αὐτὸ ὅμως
δὲν μ' ἐμποδίζει νὰ τὴν παρακούω κάπου-κάπου, ὅταν
μοῦ φαίνονται ἀναχρονιστικὲς οἱ ἀντιλήψεις της.

Θέλω νὰ γνωρίσω τὴ ζωὴ, Μαρία, πείστηκα πὼς τὴν
εὐτυχία του ὁ ἄνθρωπος τὴ δημιουργεῖ μόνος του, ὅταν
ξέρει νὰ φερθεῖ ἀνάλογα σὲς διάφορες περιστάσεις.

Εἶναι μιὰ καλοκαιρινὴ ὥμορφη μέρα τοῦ Αὐγού-
στου. Ἡ Λέλα εἶπε τὸ πρωὶ στὴ μητέρα της πὼς θὰ κα-
τεβεῖ στὸ Φάληρο.

Καὶ τὸ μεσημέρι ἡ θεία της Κάκια, ἔπαιρνε ἓνα μι-
κρὸ γραμματάκι πού ἔγραφε:

«Θεῖτσα μου,

Πρέπει νὰ ξέρεις ὅτι ἀπὸ τίς ὀκτώ τὸ πρωὶ βρισκουμεὶ κον-
τά σου. Τὸ γιατί δὲν ἦρθα ἀκόμα θὰ τὸ μάθεις τὸ βράδυ, γιὰ
τὴν ὥρα μένω στὴν Ἀθήνα ὅπου ἔχω δουλειά.

Μὲ τὴν ἀγάπη μου
Λέλα»

Ἡ Λέλα φεύγοντας ἀπὸ τὴν ὁδὸ Μπενάκη πού
ἦτανε τὸ σπίτι τους, τράβηξε γιὰ τὴν ὁδὸ Σταδίου, τα-
χυδρόμησε τὸ γράμμα τῆς θείας της καὶ διευθύνθηκε
κατὰ τὸ Σύνταγμα.

Στὸ δρόμο κυκλοφοροῦσαν ἀκόμα νυσταγμένοι σχεδὸν οἱ ἄνθρωποι, ἓνα σύννεφο σκόνῃ ἀπὸ τοὺς δρόμους ποὺ σκούπιζαν ἀνακατεμένη μὲ τὴ θολὴ ἀκόμα ἀτμόσφαιρα σχημάτιζε ἓνα διάφανο πέπλο καὶ σκέπαζε τοὺς κουρασμένους ἀνθρώπους ποὺ περπατοῦσαν σὰν ξεβίδωτοι, σὰ νὰ τοὺς εἶχε διακόψει ξαφνικὰ κάποιος τὸν ὕπνο τους.

Ἡ Λέλα εἶχε τὴν ἐντύπωση πὼς βλέπει μιὰ γρηὰ ξεβαμμένη γυναῖκα ποὺ ἀγουροξυπνάει. Τὰ μαγαζιά ἄρχισαν ν' ἀνοίγουν κ' ἡ κίνηση ζώηρευε. Ἡ Ἀθήνα ξυπνᾷ, σκέφτεται ἡ Λέλα. Σὲ λίγο θὰ πλυθεῖ, θὰ χτενιστεῖ, θὰ λουσαριστεῖ μὲ τίς ὡμορφες βιτρίνες τῶν μαγαζιῶν καὶ θὰ προβάλλει ἴδια, ἡ ὡμορφη ἡ αἰώνια Ἀθήνα.

Ἡ Λέλα προχωρεῖ διαρκῶς, περνᾷ τὸ Σύνταγμα καὶ στρίβει γιὰ τὴν ὁδὸ Ἑρμοῦ, ἡ ὥρα εἶναι προχωρημένη κ' ὅλα βρῖσκονται ἐδῶ στὴ συνηθισμένη τους τάξη. Χαζεύει δεξιὰ, ἀριστερά, κυττάζοντας παντοῦ μ' ἐνδιαφέρον, προσπαθῶντας νὰ καταλάβει κάτι ἀπ' αὐτά.

Κάπου ἐκεῖ σὲ μιὰ γωνιὰ εἶναι μαζεμένοι ἄντρες, γυναῖκες, παιδιά. Ἡ Λέλα πλησιάζει. Μιὰ Ἀγγλίδα κρατᾷ ἀπ' τὸ μανίκι ἓνα κακοντυμένο παιδί καὶ μὲ τὰ ἀνακατεμένα Ἑλληνικὰ καὶ Ἀγγλικὰ της προσπαθεῖ νὰ πεῖ σ' ἓναν πόλισμαν πὼς ὁ μικρὸς γιὰ νὰ κάνει γοῦστο πέταξε ἓνα γατί στὶς ρόδες τοῦ τράμ.

Τὸ παιδί φοβισμένο προσπαθοῦσε νὰ κρύψει μὲ τὸ ἄλλο του χέρι ποὺ ἦτανε ἐλεύθερο, τὸ πρόσωπό του.

Πάρα κάτω δυὸ ἀστυνομικοὶ συνῴδευαν ἓναν ἄντρα μὲ σπασμένο τὸ κεφάλι καὶ γιομάτο γάζες. Πίσω τους ἀκολουθοῦσαν μερικοὶ ἄλλοι. Ἀπ' τὰ λόγια καὶ τίς χειρονομίες κατάλαβε πὼς εἶχαν μαλώσει δυὸ αὐτὸς ποὺ τὸν πηγαίνανε εἶχε χτυπήσει γιὰ τὰ καλιά.

Προχωρεῖ καὶ μπαινεί στὴν ὁδὸν Εὐαγγελιστρίας, ἐκεῖ ἀναγκάστηκε νὰ σταματήσει στὸ πεζοδρόμιο, περνοῦσε μιὰ κηδεῖα καὶ τ' αὐτοκίνητα προχωροῦσαν σιγά, τόσο σιγά, ποὺ ἐμπόδιζαν τὴν κυκλοφορία.

Μέσα στὸ αὐτοκίνητο πού μπροστά ἀπ' αὐτὸ σταμάτησε ἡ Λέλα, καθόταν ἓνας ἠλικιωμένος κύριος, φρεσκοξυρισμένος μὲ κίτρινα γάντια, μαῦρο μπαστουῖνι καὶ ἀσημένια λαβὴ μὲ μιὰ μπῆξ ἑλαφρὰ ρεπούμπλικα, αὐτὸς ἀσφαλῶς δὲν πῆγαινε στὴν κηδεῖα. Ὅταν εἶδε τὴ Λέλα τῆς ἔκλεισε τὸ μάτι. Ἡ Λέλα τὸν κύτταξε σοβαρῆ, χωρὶς νὰ τοῦ ἀπαντήσῃ καὶ τότε κείνος καλοκάθισε στὴ θέση του, σήκωσε ψηλά τὰ φρύδια του καὶ ἔβγαλε τὸ καπέλλο καὶ τὴ χαιρέτησε μὲ χαμόγελο εἰρωνικό.

Τ' αὐτοκίνητα προσπέρασαν κι' ἡ Λέλα ἑτοιμάστηκε νὰ φύγει, μὰ μόλις ἔκανε νὰ προχωρήσῃ πέφτει σχεδὸν ἀπάνω της ἓνας μικρὸς κινέζος μὲ τὸ κινητὸ κατάστημά του πάνω στὸ στήθος του μὲ διάφορα εἶδη ἀπὸ κολλιέδες φτηνοῦς, καρφίτσες, παραμάνες καὶ χτενάκια. Μέσα σ' ἓνα λεπτὸ κατάφερε νὰ τῆς παραστήσῃ τὴ στερεότητα, τὴν ὁμορφιά καὶ τὴ φτήνεια τῶν ἔμπορευμάτων του, ἀλλ' ἐκείνη δὲν εἶχε καμμιά ὄρεξη ν' ἀγοράσῃ.

Ὡς τὴν ὥρα ἡ Λέλα δὲν ἦταν εὐχαριστημένη ἀπ' τὸν περίπατό της καὶ περπατοῦσε σιγὰ τὴν ὁδὸν Καλαμιώτου τώρα, σκέφτεται μὴ θάϊταν καλλίτερο νὰ πάει ν' ἀγοράσῃ κανένα βιβλίο καὶ νὰ πάει στὸν κῆπο νὰ διαβάσῃ. Ξανανέβηκε στὴν ὁδὸ Σταδίου, μῆκε σ' ἓνα βιβλιοπωλεῖο καὶ πῆρε τὸν «Ἐγκμοντ» τοῦ Γκαϊτε. Ὅταν περνοῦσε ἔξω ἀπ' τὸ δικαστήριον, εἶδε κόσμον μαζεμένον στὴν ἐξώπορτα, ρώτησε κι' ἔμαθε ὅτι δικάζουν ἓνα πού διέφθειρε τὴν ἀδελφή του καὶ τὴ σκότωσε. Κατόρθωσε νὰ μπεῖ μέσα κι' ὅταν βγῆκε τὸ μεσημέρι, ἦταν ζαλισμένη ἀπ' τὰ διάφορα πού εἶχε ἀκούσει. Ἐντύπωση τῆς ἔκαναν, ὅτι βρέθηκαν ἄνθρωποι πού πῆγαν νὰ ὑπερασπίσουν τὸν ἀδελφό.

Αὐτὴ εἶναι, λοιπόν, ἡ ζωὴ; Τῆς ἐρχόταν ἡ ἐπιθυμία νὰ τρέξει καὶ νὰ φωνάξῃ :

— Μαμά, μαμά, φύλαξέ με, προσιάτεψέ με.

Τῆς ἐρχόταν νὰ σταματήσῃ ὅλο αὐτὸ τὸ πλήθος τῶν καλοντυμένων ἀνδρῶν καὶ νὰ τοὺς φωνάξῃ παληανθρώπους, ἀλλὰ πάλι σκεφτόιαν — φταῖνε ὅλοι οἱ ἄνθρωποι

ἂν ἓνας ἢ δυὸ δὲν ξέρουν νὰ σεβαστοῦν τὴν ἱερότητα τῆς ἀδελφῆς ;

Ἡ Λέλα πέρασε ἔξω ἀπὸ τὸ ἐστιατόριο « Πάνθεον ». Μιὰ γλυκεῖα μουσικὴ ἐρχόταν ἀπὸ μέσα. Αἰσθάνθηκε τὰ νεῦρα τῆς νὰ γαληνεύουν. Καὶ μὲ μιὰ πρόχειρη σκέψη μπῆκε καὶ κἀθησε νὰ φάει. Τὸ ἀπόγευμα θὰ κατέβαινε στὸ Φάληρο, στὸ μεταξὺ μακρυνὰ ἀπὸ τὴν ἐπίβλεψη τῶν γονιῶν τῆς καὶ τῆς δεσποινίδας Μισέλ, ἔνοιωθε τὴ φαντασία τῆς νὰ ξαστερώνει καὶ νὰ παίρνει κάθε προῶμμα τὴν ἀληθινὴ του θέση στὴν ἐκτίμησὴ τῆς, τὰ πλάσματα τὰ ἀέρινα τῆς σκέψης τῆς ἐπαιρναν τώρα τὴν πραγματικὴ μορφή τους καὶ εἶχε τὴν ἐντύπωση ὅτι ἀπὸ τὸν προθάλαμο ποὺ βρισκόταν ἔμπαινε σιγά, ἀλλὰ σταθερὰ στὸ μεγάλο τὸ ἀπέραντο δωμάτιο ποὺ ξετυλίγονταν ἡ ζωὴ. Στὸ μέρος αὐτὸ ποὺ ὅλα βρίσκονται ξέσκεπα, ἀγνά, στὴν πραγματικότητά τους ἀφτιασίδωτα.

Ἔφαγε μὲ πολὺ ὄρεξι καὶ ἄκουσε τὰ « Παραμῦθια τοῦ Ὀφμαν ».

Σηκώθηκε νὰ φύγει, καὶ καθὼς ἔβγαινε συνεσταλμένα καὶ κάπως ἀδέξια αἰσθάνθηκε πολλὰ ζευγάρια μάτια νὰ τὴν κυττοῦν, τὸ αἶμα ἀνέβηκε στὸ πρόσωπό τῆς.

Τράβηξε στὴν ὁδὸν Αἰόλου σ' ἓνα ζαχαροπλαστεῖο μεσαίας τάξεως νὰ πάρει ἓναν καφέ, μπῆκε μέσα, μιὰ βαρεῖα ἀτμόσφαιρα ἀπὸ τοιγάρα μυρωδιές, ἓνα ἀκάθαρτο γκαρσὸν ποὺ τὴ ρώτησε μὲ ἀδιάφορο, νυσταγμένο ὕφος τί θέλει τοῦ εἶπε καφέ, ἀλλὰ ἄκουσε ὅτι δὲν κάνουν, παράγγειλε τότε ἓνα γλυκό. Τὸ γκαρσὸν τῆς μίλησε μὲ τὸ « Σὺ ». Τὸ γλυκὸ ἔφτασε μ' ἓνα σηῆνος χοντρὸς μυίγες. Ἐρριξε μιὰ ματιὰ τριγύρω, ἀποτοίγαρα πεταμένα στὸ πάτωμα, χαρτιά, μιὰ γκρίζα ἀτμόσφαιρα, ἀπὸ καπνοὺς καὶ οἱ ἄνθρωποι ποὺ κάθονταν δὲν φαίνονταν διόλου νὰ ἐνοχλοῦνται. Ἡ Λέλα κύτταξε προσεκτικὰ μιὰ φτωχοντυμένη κοπέλλα ποὺ στὰ χέρια τῆς ἔπαιζε ἀδιάκοπα μιὰ δακτυλήθρα καὶ μὲ τὰ μάτια ἔτρωγε ὅλα τὰ γλυκὰ τῆς βιτρίνας. Καμμιά μοδιστρούλα, σκέφθηκε. Λίγο πιὸ πίσω μιὰ νέα χλωμὴ ἴσαμε δεκαπέντε ὡς δεκάξη χρονῶν κουβέντιαζε μὲ κάποιον νέο

δίχως καπέλλο και σακάκι και με ἀνασηκωμένα τὰ μανί-
κια τοῦ πουκαμίσου του, ἢ νέα ἐπηρεασμένη ἀπὸ τὰ
ἐρωτόλογα, πὸν ἀσφαλῶς τῆς ἔλεγε ὁ καρβαλλιέρος της,
ἄφηνε τὸ βλέμα της νὰ κυτῶ μετὰ μιὰ παθητικότητα ὄλους
τοὺς γύρω της. Ἀκόμα βλέπει ἐκεῖ κοντὰ της ἓνα ἡλι-
κιωμένο κύριο πλαῖι σὲ μιὰ πολυβαμένη γυναῖκα ἀκαθό-
ριστης ἡλικίας νὰ κάνουν κουβέντες πὸν γρήγορα τὴν
ἀνάγκασαν νὰ γυρίσει ἀπ' ἄλλο μέρος. Στὴ γωνία δυό-
τρια ἄλλα ζευγάρια γελοῦσαν, μιλοῦσαν ἤρεμα ἀδιαφο-
ρῶντας ἂν τὰ λόγια τους φτάνουν σὲ ξένα αὐτιά.

Ἡ ζωὴ, σκεφτόταν, εἶναι ἓνα μεγάλο θέατρο μετὰ πολλὰ
σκηνικά, μετὰ περισσότερα ἀπὸ πολλὰ «ταμπλώ» και μετὰ
ἀπειρία θεατρίνων. Μήπως και κείνη δὲν ἦτανε μιὰ
θεατρίνα κείνη τὴν ἡμέρα; Μήπως δὲν ξεγέλασε τοὺς δι-
κούς της, μήπως δὲν πῆρε μέρος στὴν κωμῶδια αὐτῆ τοῦ
ζεστοῦ ἀπομεσήμερου;

Οἱ γονεῖς της ἀσφαλῶς, θάξαιραν καλὰ τὴ ζωὴ γι'
αὐτὸ τὴν ἀπομάκρυναν ἀπ' αὐτὴν μετὰ χίλιες δυὸ δικαιο-
λογίες και σκέφτονταν τώρα σὰ νὰ ἦταν μπροστὰ στὴ
μητέρα της και τῆς ἔλεγε:

«Δὲν θάταν ντροπὴ, μαννοῦλα μου νὰ μοῦ ἀνοίξεις τὰ
μάτια αὐτὰ πὸν δὲν πρέπει μόνο νὰ θωροῦν τὸ φῶς τῆς
μέρας, ἀλλὰ θὰ πρέπει νὰ δοῦν τὴ ζωὴ ἀπ' ὅλες τὶς πλευ-
ρές. Ναί, ἔχεις ὑποχρέωση νὰ μοῦ ψιθυρίσεις στὸ αὐτάκι
αὐτὸ πὸν δὲν πρέπει ν' ἀκούει μόνο τὶς μητρικὲς τρυφε-
ρότητες και αὐστηρότητές σου ὅτι πίσω ἀπὸ τὸ σκηνικὸ
αὐτό, πὸν κρύβεται ἀπὸ τῆς κόρης τὰ μάτια, τὸ ξωτικὸ
λουλουδι πὸν ξαποστέλλει τὸ μεθυστικὸ του ἄρωμα ἔχει
και ἀγκάθια πὸν ματώνουν.

Κι' ὅμως, τίποτα ἀπ' αὐτὰ δὲν μοῦ λὲς μανοῦλα μου,
μ' ἀφίνεις νὰ τρέξω νὰ ψάξω, νὰ ξεσκεπάσω νὰ λερωθῶ,
νὰ πονέσω, νὰ κοκκινίσω, γιὰ νὰ μάθω. Και νὰ μάθω
ὅμως, προτοῦ μπῶ στὸ μυστήριό μιᾶς ἄλλης ζωῆς, προ-
τοῦ δεχθῶ νὰ κυβερνήσω ἄλλες ζωὲς δικές μου, γιὰ νὰ
μορῶ νὰ τὶς προφυλάξω ἀπὸ ἓνα ἴδιο σημερινὸ περι-

πατο. Τὸ ρολοὶ τοῦ τοίχου χτύπησε τρεῖς, ὁ θόρυβος τῶν μαγαζιῶν πού ἀνοιξαν ξανάφεραν τὴ Λέλα στὴν πραγματικότητα ἀπὸ τὶς σκέψεις της κι' ἐνῶ σηκώνεται λίγο ἀδέξια ἀπὸ ἀφηρημάδα, τὴ σταματᾷ τὸ λιγδωμένο γκαρσόν.

— Κορίτσι μου, δὲν εἶδες πρωτίτερα, πρὶν σοῦ φέρω τὸ γλυκό, ὅτι δὲν εἶχες... ψιλὰ ;

Ἡ Λέλα κοκκίνησε, τὴν εἶχε παρεξηγήσει γιατί ξέχασε νὰ πληρώσει τὸ γλυκό. Τὴ στιγμή πού ἔσκυβε στὸ τσαντάκι της, κάποιος κύριος βάζει ἕνα χαρτονόμισμα στὸ χέρι τοῦ γκαρσονιοῦ, κι' ὅταν ἡ Λέλα θέλησε νὰ πληρώσει βρέθηκε μπροστά στὸν κ. Ἄγγελο Σύλλα, γνωστὸ τῆς θείας της Κατίνας.

— Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε, δεσποίνις, δὲν εἶναι ἔτσι ;

Ἡ Λέλα διαμαρτυρήθηκε στὴν ἀρχή. Ὑστερα ἀπὸ μισὴ ὥρα, κουβεντιάζοντας σιγά, ἀβίαστα, σὰ νὰ ἦσαν γνώριμοι παλιοὶ πῆγαιναν μὲ τὸν ἠλεκτρικὸ στὸ Φάληρο. Ὁ κ. Σύλλας τὴ ρώτησε γιὰ τὴν ἐπίσκεψή της στὸ μέρος πού τὴ βρῆκε, τὴν εἶδε τυχαῖα, καθὼς περνοῦσε ἀπέξω καὶ μπῆκε ἐπίτηδες μέσα—κι' ἡ Λέλα τοῦ τὰ ὡμολόγησε ὅλα—τὴν ἐπιθυμία της δηλαδὴ νὰ μείνει ἐλεύθερη μιὰ μέρα καὶ νὰ δεῖ τί μπορεῖ νὰ τῆς συμβεῖ, κουβέντιασαν πολὺ πάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα, ἀντάλλαξαν τὶς γνώμες των καὶ ἡ Λέλα εἶπε τὸ παράπονό της, ὅτι μὲ τὴ φίλη της Μαρία, τὴ δασκάλα της καὶ τοὺς γονεῖς της νὰ τῆς λένε, ἀπὸ τρεῖς διαφορετικὲς ἀπόψεις γιὰ τὸ κάθε τι, δὲν κατώρθωσε ἀκόμα νὰ σχηματίσει δική της ἀτομικότητα, νὰ ἔχει δική της βούληση καὶ γνώμη γιὰ ὅλα τὰ πράγματα—γι' αὐτὸ ἤθελε καὶ κείνη ν' ἀποκτήσει κάποια πείρα μόνη της.

Ἄπὸ κουβέντα σὲ κουβέντα ἔφτασαν καὶ στὸν... ἔρωτα.

— Πέστε μου, τῆς λέει, τὴν ἀλήθεια, δὲν ἀγαπήσατε καμμιά φορὰ ;

— Ὡς τώρα ὄχι.

— Ἄπὸ τώρα κι' ὕστερα ;

— Ἀμφιβάλλω...

— Γιατί ;

— Γιατί ἂν στὰ παιδικά μου ὄνειρα, ἂν στὴ σκέψη μου ὁ ἄντρας ἔπαιρνε μιὰ ἐξευγενισμένη θέση μπρὸς στὰ μάτια μου, τὸν νόμιζα ἄγνό, εἰλικρινῆ, τίμιο καὶ τοῦ χάριζα κρυφὰ ἓνα ἄγνό, ἅγιο αἶσθημα ἀγάπης, μιὰ μουσικὴ λατρεία...

— Τώρα ;

— Τώρα, αὐτὴ τὴ στιγμή πού σᾶς μιλῶ βλέπω, ν' ἀλλάζουν τὰ πράγματα. Ἀπὸ κεῖνα πού εἶδα σήμερα, κανένα πρόσωπο δὲν μοῦ ἐμπνέει ἐμπιστοσύνη, δὲν ξέρω ἂν ἀλλάξω γνώμη, ἀλλὰ τὸ εὐχουμαι, εἶμαι νέα καὶ θέλω νὰ ζήσω.

Κάθισαν στὸ ὑπόστεγο τοῦ Φαλήρου, ὁ κ. Σύλλας τῆς εἶπε, ὅτι τοῦ ἄρέσουν τὰ λόγια της καὶ εἶναι πολὺ εὐχαριστημένος πού τὴν συνάντησε, δὲν εἶναι ὅμως καλὸ στὴν ἡλικία της νὰ κάνει τόσο σοβαρὲς σκέψεις, γιατί, θὰ κουραζόταν πολὺ γρήγορα.

Κι' ἡ Δέλα ἔνοιωθε εὐχαρίστηση πού βοῆκε ἓναν ἄνθρωπο ἄξιο νὰ τοῦ μιλήσει καὶ νὰ τὴν νοιώσει, ἄφηνε τὰ λόγια της νὰ ξεχύνονται μὲ εὐφράδεια ἀπ' τὸ στόμα της, βεβαία ὅτι εἶχε ντακτῆσει κι' ὅλας τὴν συμπάθεια τοῦ συνομιλητῆ της.

Σώπασαν γιὰ λίγο ν' ἀκούσουν τὴ μουσικὴ πού ἔπαιξε ἓνα κομμάτι γνωστῆς ὄπερας.

Σὲ λίγο φτάνει ἓνα γεροντάκι μ' ἓνα βαλιτσάκι βιβλία καὶ ἓνα τόμο ποιήματα στὸ χέρι, στάθηκε μπροστά τους. Γιὰ νὰ τὸν ξεφορτωθεῖ ὁ κ. Σύλλας, ἀγόρασε ἓναν τόμο ποιήματα τοῦ Χαΐνε καὶ τὸν πρόσφερε στὴ Δέλα καὶ ἡ συζήτηση γύρισε στὴ φιλολογία.

— Μ' ἄρέσουν τὰ γράμματα, εἶπε ἡ Δέλα, ἔχω διαβάσει πολλὰ βιβλία ἀπὸ τὴ βιβλιοθήκη τῆς θείας μου, γιατί ἡ μητέρα μου δὲν εἶναι τῆς γνώμης ὅτι ἓνα κορίτσι μπορεῖ νὰ διαβάξει ὅ,τι νᾶναι.

Ἔστερα ἄνοιξε μιὰ σελίδα καὶ διάβασε λίγους στίχους.

— Ἦθελα νᾶξεραι, κύριε Σύλλα, ἂν ἀπαγγέλλω καλά.

— Δεσποινίς Δέλα, ἔχω μιὰ ἰδέα, θὰ σᾶς κάνω μιὰ

πρόταση και εἶμαι βέβαιος πὼς θὰ τὴν δεχθεῖτε. Νά, λέω νὰ σᾶς καλέσω στὴ βίλλα μου ἕνα ἀπόγευμα και νᾶρθετε, θὰ σᾶς δεῖξω πολλὰ ὠραῖα πράγματα πού θὰ σᾶς ἀρέσουν, θὰ μοῦ ἀπαγγεῖλετε ἀπὸ κάποιο βιβλίο, θὰ σᾶς πῶ τὴ γνώμη μου, θὰ συζητήσουμε γενικώτερα, και θὰ σᾶς προσφέρω τὸν ἑαυτό μου, ἂν μοῦ κάνετε αὐτὴ τὴν τιμὴ, γιὰ ὁδηγὸ στὴν ἐπιθυμία πού σᾶς γεννήθηκε—βεβαιωθείτε, ὅτι ἐξετίμησα πολὺ τὴν εὐκρίνειά σας ἀλλὰ δὲν σᾶς κρύβω τὸ ἐπικίνδυνο τῶν σκέψεών σας — στὴ ζωὴ ὑπάρχουν πολλοὶ τύποι ἀνθρώπων πού ἐκμεταλλεύονται τὰ ἀγαθὰ αἰσθήματα σὰν τὰ δικά σας και ὁδηγοῦν γρηγορὰ στὴν ἀπογοήτευση.

Ἡ Λέλα ἄκουσε μὲ συγκίνηση τὰ τρυφερὰ λόγια τοῦ κ. Σύλλα και τοῦ ἀπάντησε.

— Δὲν ξέρω ἂν μ' αὐτὴ μου τὴν τακτικὴ δημιουργήσω μιὰ περιπέτεια και ποῦ μπορεῖ νὰ μὲ βγάλει μιὰ τέτοια ἱστορία.

— Ἀλλὰ, ἀγαπητὸ κορίτσι, δὲν πρέπει νὰ σκέφτεσαι ἀπὸ τώρα τίς συνέπειες, ἐγὼ δὲν θὰ σὲ φέρω ποτὲ στὴ θέση νὰ μετανιώσεις γιὰ τὴν καλωσύνη σου νὰ μοῦ ἐμπιστευθεῖς τὰ τόσα εὐγενικά σου αἰσθήματα.

— Ποῦ εἶναι ἡ βίλλα σας ;

— Στὴν Κηφισιά, μένω τώρα μόνος μὲ τὸν κηπουρό μου, ἔχω μιὰ μητέρα πού λείπει στὰ λουτρά τῆς Αἰδηψοῦ.

— Και μὲ τί ἀσχολεῖστε τώρα ;

— Εἶμαι σύμβουλος στὴν Τράπεζα, ἀνακατεύομαι και σὲ δυὸ ἄλλες ἐπιχειρήσεις. Τρώω στὸν « Ἀβέρωφ », κοιμοῦμαι στὴν Κηφισιά ἢ στὴν ὁδὸ Χαλκοκονδύλη στὴν Ἀθήνα, στὸ χειμωνιάτικο σπίτι μου.

— Θὰ πρέπει νὰ ξαναἰδωθοῦμε στὴ θεία μου νὰ γνωριστοῦμε καλλίτερα ;

— Ἄν θέλστε, τὴν Κυριακὴ τὸ ἀπόγευμα.

— Θὰ τῆς μιλήσω ἐγὼ ἀπόψε, θὰ τῆς πῶ, ὅτι θὰ τὴν ἐπισκεφθεῖτε τὴν Κυριακὴ και θὰ φροντίσω κ' ἐγὼ νὰ βρισκῶμαι, ἐκτὸς ἂν δὲν τὰ καταφέρω.

— Θα τὸ κατορθώσετε, φτάνει νὰ τὸ θέλετε πραγματικά.

Σηκώθηκαν, χαιρετίστηκαν καὶ χώρισαν. Ἡ Λέλα διευθύνθηκε κατὰ τὸ σπίτι τῆς θείας της καὶ ὁ κ. Σύλλας ἀνέβηκε στὴν Ἀθήνα.

Ὅταν ἔφτασε στὴ θεία της, ἦταν ὀλόχαρη καὶ θέλοντας νὰ ἐξωτερικέψει τὴ χαρὰ της, τὴν ἀγκαλιάζει ἀπ' τὴ μέση καὶ τὴν ἀναγκάζει νὰ γυρίσει τρεῖς γύρους μαζί της, ἐνῶ φώναζε :

— Θεία, θείτσα μου. Γνωρίζω τὴ ζωὴ, εἶμαι εὐτυχημένη.

Ἡ θεία της τὴν ρώτησε ἐκπληκτη :

— Σὲ καλὸ σου, Λέλα μου. Γιατί αὐτὴ ἡ διαχυτικότητα ; Σὲ ἤξερα σοβαρὴ καὶ ἐπιφυλακτικὴ.

Τότε ἡ Λέλα μὲ τὰ δύο της χέρια στὴ μέση της λέει στὴ θεία της :

— Ὡστε, θείτσα μου, δὲν εἶναι σοβαρὸ τὸ νὰ ἐξωτερικεύει κανεὶς τὸν ἐνθουσιασμό του ;

— Ὅχι, δὲν λέω αὐτό, μοῦ φαίνεται ὅμως διαφορετικὴ σήμερα, ἐλπίζω νὰ μὴν ξεχάσεις, ἡ θείτσα σου εἶναι ὁ... καλλίτερος πνευματικὸς σου.

— Ἀλλὰ δὲν αἰσθάνομαι, παπὰ μου, τὴν ἀνάγκη νὰ... ἐξωμολογηθῶ.

— Τότε, θᾶχεις νὰ ἐμπιστευθεῖς, καὶ δὲν ἔχω παρὰ νὰ σοῦ θυμίσω ὅτι εἶμαι καὶ ἡ καλλίτερη φίλη σου.

Ἡ Λέλα ξαναπῆρε τὴ θεία της ἀπὸ τὴ μέση καὶ στριφογυρίζοντας τῆς ἔλεγε :

— Δὲν θὰ σοῦ πῶ, δὲν θὰ σοῦ πῶ, ἂν δὲν μοῦ ὀρκιστεῖς πὼς δὲν θὰ μοῦ κάνεις χαλάστρα.

— Θα σὲ συμβουλέψω ἴσως, ἀλλὰ δὲν θὰ σὲ ἀπομακρύνω ἀπὸ κείνο πὺν μπορεῖς νὰ κάνεις καὶ κρυφά μου.

— Ἐ, τότε ἄκου! συνάντησα ἕναν παλιὸ φίλο τοῦ σπιτιοῦ σου σήμερα, τὸν κ. Ἀγγελο Σύλλα.

Ἡ θεία Κατίνα μόλις ἄκουσε τὸνομα αὐτό, ταράχτηκε ἀλλὰ κατώρθωσε νὰ κρύψει τὴν ταραχὴ της.

— Ποιόν; εἶπε φράζοντας τὰ χεῖλη μὲ τὰ δάχτυλά της.

—Τὸν κ. Ἄγγελο Σύλλα, ξαναεἶπε ἡ Λέλα δυνατά, ἀποδίδοντας τὴν ταραχὴ τῆς στὴν εὐκολία ποὺ τῆς ἔλεγε τὴ γνωριμία τῆς μ' ἕναν ἄντρα, τῆς διηγῆθηκε κατόπιν μὲ λεπτομέρειες τὴ συνάντησή τους, τὸν περίπατό τους, τὶς κουβέντες τους καὶ τὴν ἐπιθυμία του νὰ τὴν ἐπισκεφθεῖ τὸ ἀπόγευμα τῆς ἐρχόμενης Κυριακῆς γιὰ νὰ γνωριστοῦνε καλλίτερα, ἡ Λέλα, ἐξακολουθοῦσε νὰ φλυαρεῖ καὶ ἡ θεία τῆς, φαινότανε ὅτι τὴν ἀκούγε, ἐνῶ πραγματικά ὁ νοῦς τῆς εἶχε γυρίσει πολὺ πίσω ἀπ' αὐτά. Ἡ σκέψη τῆς ζητοῦσε ψηλαφώντας τὶς ἀναμνήσεις τῆς, ζητοῦσε νὰ ξεθάψει τὸ παρελθόν. Ὡ! τί ἀνστατάωση ἔφερε μέσα τῆς τὸνομα αὐτό, ποὺ ἡ ἀνεψιά τῆς ἀνέφερε μὲ τόση εὐκολία καὶ ἐνῶ τὸ κορίτσι, ἐξακολουθοῦσε νὰ φλυαρεῖ παίζοντας μὲ τὴ ζώνη τοῦ φουστανιοῦ τῆς, ἐκείνη σὰ νὰ βλέπει καὶ νὰ διαβάζει τὴ σκέψη τῆς μὲ μεγάλα γράμματα τὸνομα ἔκείνου ποὺ τόσο μεγάλο ρόλο εἶχε στὸ δράμα τῆς ζωῆς τῆς... Ἄγγελος Σύλλας, ὁ ἄνθρωπος τοῦ παρελθόντος τῆς, ὁ μόνος ἄνθρωπος ποὺ τὴν ἔκανε νὰ αισθανθεῖ τὸν μεγάλο, τὸν ἀληθινὸ ἔρωτα... ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἀγάπησε, ἀπ' τὸν καιρὸ ποὺ ζοῦσε ἀκόμα ὁ ἄντρας τῆς, καὶ τὸν ἔχασε σὰν ἔμεινε χήρα. Κι' ἂν ἀγάπαγε τὴν ἀνηψιά τῆς; κ' ἂν βλέποντάς τον ἐκείνη ἔνοιωθε νὰ ἀνασταίνονται τὰ πάθη τῆς ψυχῆς τῆς; Μήπως τάχα τὸν εἶχε ξεχάσει; Μήπως γι' αὐτὸν δὲν ἀπέκρουσε κάθε ἄλλη πρόταση;

Ἡ Λέλα τὴ ρώτησε:

—Μὰ θεία τί πάθατε; δὲν σᾶς ἀρέσει λοιπὸν ὁ κ. Σύλλας; ἐχάσατε τὸ χρώμα σας.

Κι' ἡ θεία Καίνα συνῆλθε ἀμέσως, ταχτοποιήσε τὰ μαλλιά τῆς—χάδεψε τὴν ἀνηψιά τῆς καὶ μὲ συγκίνηση τῆς εἶπε:

—Ὁχι, ὄχι, Λέλα μου, δὲν εἶναι αὐτό, ἀλλά, φοβᾶμαι γιὰ σένα... ὕστερα δὲν τὸ... περίμενα, τᾶκουσα τόσο ξαφνικά—ἄντε τώρα καὶ ὡς τὴν Κυριακὴ ἔχει ὁ Θεὸς—θὰ μείνεις ἐδῶ ἀπόψε;

—Ὁχι, θείτσα, θ' ἀνέβω στὴν Ἀθήνα, ἔφυγα κι

ὄλας γιατί εἶναι ἀργά, πρόσεξε ὅμως ὅπως σοῦ εἶπα γιά τή μαμά.

— Πήγαινε λοιπόν, καλή σου νύχτα, ἄσε με νά σκεφθῶ και μὴ φοβᾶσαι, δὲν μπορεῖ νά σοῦ κάνει κακό, γιατί δὲν θά σ' ἀφίσω νά πέσεις και σὺ θῦμα...

— Θῦμα, εἶπες θείτσα; ἔχει λοιπόν κι' ἄλλα θύματα ὁ κ. Ἀγγελος;

— Ὅχι, ὄχι, δὲν ξέρω, μίλησα γενικά, κάθε ἀντρας ἔχει μερικά, ἀν' ὄχι πολλά, θύματα στη ζωή του.— Φαντάζεσαι ὅτι εἶσαι ἡ πρώτη γυναίκα πού γνωρίζει;

— Ὅχι, ἀλλά μοῦ εἶπε πὼς ὅλες ἦταν περαστικὲς και μόνο ἐγὼ τοῦκανα ἐξαιρετικὴ ἐντύπωση.

Τὸ κορίτσι ἔφυγε δίχως νά νοιώσει τὴ θλίψη πού σκόρπισε στὴν ψυχὴ τῆς γυναίκας πού ἀγαποῦσε.

Κι' ὅταν ἡ χήρα τοῦ ἀξιωματικοῦ ἔμεινε μόνη, πῆγε κοντὰ σὲ κάποιον καθρέφτη, κτύπηξε τὸ πρόσωπό της και μουρμούρισε.

— Ἐγὼ, γυναίκα 30 χρονῶν, ἐκείνη εἰκοσάχρονο κορίτσι... ὥστε λοιπὸν τὸ ὄνειρο πού με κοιμίζε και με ξυπνοῦσε τρία ὀλόκληρα χρόνια θά τελειώσει γιά πάντα; Ὁ ἀντρας πού περίμενα τρία ὀλόκληρα χρόνια θά ξανάρθει τώρα ζητώντας ἄλλη γυναίκα; Τί σκληρὴ πού εἶναι ἡ ζωή. Κ' ἡ λυπημένη γυναίκα κάθισε στὴν τουαλέττα της, ἀνοῖξε τὸ συρτάρι της και βγάζοντας ἓνα πακετάκι γράμματα λύνει τὴ ροζ μεταξωτὴ κορδελίτσα πού τὰ κρατοῦσε φυλακισμένα. Θέλει νά βγάλει μερικὸς μάρτυρες τοῦ παρελθόντος, θέλει νά ξαναδιαβάσει τὰ λόγια κείνου πού τὴν ἔκαναν ἄλλοτε τόσο εὐτυχισμένη, θέλει νά νοιώσει τὴ χαρά τους, ἔστω και γιά τελευταία φορὰ. Ὑστερα νά τὰ ἐξαφανίσει, νά τὰ κάψει, νά πετάξει κάθε τι πού τὴν συνέδεε μ' αὐτὸ τὸ παρελθόν, ἀφοῦ δὲν ἐπρόκειτο ἀπὸ αὐτὸ νά ζωντανέψει τίποτα γιά τὸ μέλλον. Ἦταν νεκρό, και ἔπρεπε νά τὸ καταλάβει, νά τὸ πάρει ἀπόφαση. Νά πειστεῖ πὼς τέλειωσε κι' αὐτὸ σὰν μιὰ χίμαιρα πού ἄδικα κυνηγοῦμε ὑπολογίζοντας κακὰ σὶν δυναμικότητά της.

Μὲ χέρια πὸν τρέμανε ἄνοιξε τὸ πρῶτο γράμμα καὶ διαβάζει :

«Κάρια μου,

»Τὸ φαντάστηκες ἄραγε, ὅταν ἔγραφες τὸ γράμμα πὸν μούστειλες, πὼς θᾶχε τόση δύναμη, ὥστε νὰ μὲ κάνει νὰ κλάψω ; Ναί, σοῦ ὀρκίζομαι στὸν ἱερώτερο ὄρκιο πὸν ἔχω, στὴ μάννα μου, πὼς ἔκλαψα, ὅπως δὲν εἶχα κλάψει ποτὲ ἄλλοτε στὴ ζωὴ μου.

»Ἀπὸ τίς πρῶτες γραμμὲς πὸν διάβασα, νόμισα πὼς ἄκουγα τὴ γλυκειά σου φωνούλα νὰ μοῦ μιλάει ψιθυριστά. Κ' ἔνοιωσα ἀμέσως μιὰ ἀνατριχίλα σ' ὄλο μου τὸ κορμί, κ' ἔνοιωσα τὸ αἷμα ν' ἀνεβαίνει στὸ πρόσωπό μου...

»Ἀγαπημένη μου, Κάρια

»Λυπήσου με καὶ μὴ μὲ βασανίζεις, μὴν παίζεις μὲ τὴ φτωχὴ μου καρδιά καὶ μὴ χύνεις λάδι στὴ φωτιά πὸν ἀνάβει μέσα μου. Δεῖξε λίγο οἶκτο, ἐπὶ τέλους, ἂν δὲν μπορεῖς νὰ νοιώσεις βαθύτερα τὸν πόνο μου.

»Τολμᾶς καὶ μοῦ γράφεις ὅ,τι σοῦ λείει ὁ Γιωῆργος, καὶ μάλιστα μ' ἐνθουσιασμό. Τόσο τὸ χειρότερο γιὰ σένα, πὸν χωρὶς νὰ εἶσαι ἀδύνατη ἀνέχεσαι νὰ ρουφᾶς τὴ μυρουδιά τοῦ λιβανιοῦ πὸν καίει σπάταλα οἱ θαυμαστὲς σου. Τόσο τὸ χειρότερο γιὰ μένα πὸν νοιώθω πὼς ἡ γυναίκα πὸν ἀγαπῶ δὲν ἀρκεῖται στὴ χαρὰ πὸν τῆς χαρίζει ἡ ἄδολή μου ἀγάπη, ἀλλὰ θέλει ν' ἀκούει διαρκῶς λόγια ἐρωτικὰ βγαλμένα ἀπ' ὅποιοδήποτε στόμα τύχει δίπλα της. Τόσο τὸ χειρότερο καὶ γιὰ τὸν ἔρωτα τὸν ἄντρο, πὸν ζήτησε λατρεία ἀπὸ μᾶς τοὺς δυό.

»Κλαίω γιατί, δὲν ξέρω ἂν ὄσα σοῦ γράφω σὲ πικρᾶνουν, ὥστε νὰ σὲ σπρώξουν νὰ πᾶς κοντά του πιὸ πολὺ. Ὅχι, ὄχι... Μὴν τὸ κάνεις αὐτὸ καὶ ἂν τὸ κάνεις νὰ μὴν τὸ μάθω, γιατί δὲν ξέρω τί μπορεῖ νὰ κάνω. Φοβᾶμαι τὴν τρέλλα μου καὶ πρέπει νὰ τὴν φοβᾶσαι καὶ σύ. Ἄν δὲν ἀγαπᾶς ἓνα ἄντρο θῦμα τῆς ἀγάπης σου, λυπήσου, τοῦλάχιστο, ἓνα δυστυχῆ πὸν σέρνεται στὰ πόδια σου,

καὶ ἐπὶ τέλους φοβήσου ἕναν τρελλό, πού δὲν ξέρεις τί μπορεῖ νὰ κάνει στὴν τρέλλα του.

» Ἐχω μέσα μου βαθειὰ ριζωμένη τὴν ἰδέα πὼς γρήγορα, σήμερα ἢ αὔριο, θ' ἀνήκεις ὀλοκληρωτικὰ σὲ μένα. Καταλαβαίνω πολὺ καλά, ὅτι ὁ ἄντρας σου δὲν σ' ἀγαπᾷ καὶ σὺ δὲν εἶσαι εὐτυχισμένη κοντὰ του. Αὐτὸ μοῦ καθησυχάζει λίγο τὴ συνείδησή μου, ὅταν σκέπτομαι ὅτι ἀγάπησα τὴ γυναῖκα τοῦ φίλου μου.

» Σ' ἀγαπῶ, Κάκια μου, σ' ἀγαπῶ καὶ δὲν ἔχω τὴ δύναμη νὰ σὲ πικράνω περισσότερο. Θυμίσου τὸ ὄνειρο-πόλημά σου στὸ μπαλκόνι τοῦ χωριοῦ ἐκείνου καὶ τὴν ἐπιθυμία σου νὰ ξαναβρεθοῦμε ὄχι φοβισμένα καὶ κλέφτικα, ὅπως τότε, ἀλλὰ μὲ ὅλη τὴν ἡσυχία καὶ τὴν ἄνεση πού ζητᾷ ἡ ψυχὴ πού ἀγαπᾷ. Θυμίσου, ὅτι πολλὲς φορὲς ἔστω κι' ἀπὸ συνήθεια, προφέρεις τ' ὄνομά μου, πού θὲς δὲ θὲς ἔχει συνδεθεῖ πιά ἀναπόσπαστα μαζί σου. Θυμίσου πὼς ξαπλωμένη στὴν ἀγκαλιά μου ὄνειροπολούσαμε μακρὲς στιγμὲς καὶ βλέπαμε ἐγὼ κοντὰ καὶ σὺ μακριὰ τὴν ἀψίδα μὲ τὴν ἐπιγραφὴ «πραξικόπημα», πού καίω ἀπ' αὐτὴν θὰ περάσουμε, χωρὶς ἄλλο, ἀργὰ ἢ γρήγορα.

» Ἀκοῦς ; Δὲν ὑπάρχει κανένα ἐμπόδιο ἱκανὸ νὰ ναυαγήσει τὸ ἐρωτικὸ μας ταξεῖδι καὶ δὲν θ' ἀργήσουμε νὰ φτάσουμε στὸ λιμάνι τῆς εὐτυχίας.

» Στὸ μεταξύ, ὅμως, φρόντιζε νὰ μοῦ ἔχεις περισσότερη πίστη ἢ λιγώτερο πείσμα.

Δικός σου πάντα

» Ἄγγελος ».

» Ἄναψε ἕνα σπύριο, ἔκαψε τὸ γράμμα, σκούπισε τὰ μάτια της πού τρέχαν δάκρυα καὶ πῆρε τὸ δεῦτερο.

« Ἀγαπημένη μου,

» Μόλις γυρίζω, γλυκειά μου, στὸ γραφεῖο μου, ἔχω ἀνάγκη νὰ κουβεντιάσω μαζί σου. Ἐτοιμαζόμουν νὰ κατεβῶ στὸ Φάληρο, ὅταν συνάντησα κάποιον παλιό μου γνωστό, πού μὲ ἀνάγκασε νὰ μείνω στὴν Ἀθήνα. Μόλις ξεμπερδεψα ἀπὸ δαῦτον, ἤρθα γραμμὴ ἐδῶ νὰ μιλήσω

μαζί σου λίγο, ἀφοῦ εἶναι ἀνάγκη νὰ εἴμαστε χωρισμένοι ἀπόψε.

»Τὸ πρωτὶ εἶχα δεῖ τὸν ἄντρα σου στὸ Χρηματιστήριο κοντὰ καὶ μοῦπε πὼς τὸ βράδυ ἴσως νὰ πηγαίνατε στὸ Τατοῖ, ἴσως καὶ τὴν ὥρα νὰ εἶσαι ἐκεῖ. Ἄχ, γιατί νὰ συναντήσω ἐκεῖνον τὸν μελεᾶ; Τώρα ἀσφαλῶς θάμουν κοντὰ σας.

»Βαρῆθηκα, μὰ τὴν ἀλήθεια, τὶς ἀσχολίες καὶ τὶς δουλειές. Σ' ὀρκίζουμε ὅμως στὴν ἀγάπη μας, πολὺ λίγο ἔχω τὸ μυαλό μου στὶς δουλειές μου, γιατί ὁ νοῦς μου εἶναι πάντα μαζί σου.

»Ἀλήθεια, ἀπόψε δὲν θὰ σοῦ κρατήσω ἐγὼ συντροφιά, θάναί ἴσως ὁ Γιώργος μαζί σου.

»Τί τὸν θέλει ὁ ἄντρας σου διαρκῶς μαζί σας, δὲν τὸ νοιώθει ὅτι σὲ βλέπει ὄχι μόνο σὰ φίλος; Ἄλλὰ βέβαια τί θάλεγε ἂν ἤξερε, ὅτι κι' ἐγώ...

Πόσο λυπᾶμαι γιὰ τὴν κακοτυχία μας ν' ἀγαπηθοῦμε κάτω ἀπὸ τέτοιους ὄρους καὶ νὰ συλλογίζεται κανεὶς, ὅτι σήμερα, δυστυχῶς, βροῖσκουμε κι' οἱ δύο μας προτιμότερη τὴ λύση αὐτή, παρὰ νὰ φύγεις καὶ νὰ χωρίσεις τὸν ἄντρα σου.

»Ἄν ἀποφάσιζες νὰ φύγουμε!

»Αὐτὸς ὁ κρυφὸς ἔρωτας μοῦ λιώνει τὴ ζωή...

«Ὁ Ἄγγελός σου»

Ἡ Κάκια διάβασε ἀκόμα δύο γράμματα, ἔπειτα τᾶκαψε ὅλα κι' ἔπεσε μὲ κλάμματα πάνω στὴν τουαλέττα της καὶ λιποθύμησε.

«Ὅταν ὁ κ. Σύλλας ἀποχαιρέτησε τὴ Λέλα μπῆκε στὸν ἠλεκτρικὸ καὶ κεῖ ἔφερε στὸ νοῦ του τὴν Κατίνα. Νὰ ἦτανε ἄραγε ἔτσι ὡμορφη καὶ ζωηρὴ ὅπως τὴν ἄφισε ἢ εἶχε χαλάσει; εἶχε μάθει πὼς πέθανε ὁ ἄντρας της ὅταν ἦταν στὴν Εὐρώπη. Ἐκεῖ στὸ μεταξύ γνώρισε μιὰ

Γαλλιδούλα, συνδέθηκε μαζί της, κι' ἔκανε ἕνα χαριτωμένο ἀγοράκι. Μιά ἀρρώστεια ὅμως πῆρε τὸ παιδί του κι' ὕστερα ἀπὸ λίγο καιρὸ ἀφοῦ ἔδωσε μιὰ καλὴ ἀποζημίωση στὴ φίλη του ἔφυγε καὶ γύρισε στὴν Ἑλλάδα. Ἀπὸ διάφορα στόματα ἔμαθε πὼς ἡ Κάκια ὕστερα ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ ἀνιρός της παρηγορήθηκε εὐκολα καὶ πεισιμωμένος δὲν ἐπεδείωξε νὰ τὴν συναντήσῃ. Σήμερα ὅμως ποὺ σκέφτεται τὴν ἐρχόμενη συνάντησή τους, φοβᾶται μήπως ξαναζωντανέψῃ τὸ παλιὸ του αἶσθημα. Τὸ τραῖνο σταματᾷ καὶ ὁ κ. Σύλλας βγαίνει στὴν Ὀμόνοια, ἀνεβαίνει ὡς τὴ Λεωφόρο Πανεπιστημίου ὅπου συναντᾷ τὸ φίλο του Γιώργο Ξένο, τὸν κρατᾷ γιὰ συτροφιά, τρῶνε μαζί κι' ἀποφασίζουν νὰ περάσουν τὴ βραδυνὰ σ' ἕνα καμπαρέ.

Ὅταν μπῆκαν μέσα, δυὸ λεπτὲς Γερμανιδούλες χόρευαν μὲ ἀδαμιαία περιβολή, ἀλλὰ ἐκεῖνος σκεφτόταν πότε τὴ Λέλα καὶ πότε τὴν Κάκια. Κι' ἔβλεπε τὸ ἀγνό, τὸ ἀνέγγιχτο κορίτσι ποὺ ἤθελε νὰ γνωρίσῃ τὴ ζωὴ, τὰ ἄθῳα μάτια της ποὺ σὲ κύτταζαν μὲ σταθερότητα καὶ ζητοῦσαν νὰ σηκώσουν τὴ μάσκα τοῦ προσώπου σου γιὰ νὰ καταλάβουν τί κρύβεις κάτω ἀπ' αὐτὴν — ἔβλεπε τὸ ἐνεργητικὸ αὐτὸ κορίτσι τῶν εἴκοσι χρόνων ποὺ ἤθελε νὰ δημιουργήσῃ περιπέτειες, ποὺ ἤθελε νὰ διαβάσῃ, νὰ ἀκούσῃ, νὰ ρωτήσῃ, νὰ μάθῃ προτοῦ μπεῖ στὴ ζωὴ τῆς γυναίκας: "Ἦθελε μόνο του, ἐλεύθερο ἀπὸ κάθε κοινωνικὴ πρόληψη, ἀπὸ κάθε ψευτο-σεμνοτυφία νὰ μπεῖ στὸ νόημα τῆς ζωῆς.

Κι' ἔβλεπε τὴν Κάκια, τὴν ξανθὴ ἐκείνη κουκλίτσα τοῦ σαλονιοῦ, ποὺ ἦταν γεννημένη μόνο γιὰ τὸν ἔρωτα ποὺ ἤξερε νὰ δένει σφιχτά, ἐκείνους ποὺ τὴν πλησιάζανε, τὴ γυναῖκα αὐτὴ ποὺ γιὰ χάρι της εἶχε πάει στὸ ἐξωτερικό. "Ἦταν λογικὸ ἄραγε νὰ θέλῃ νὰ συναντήσῃ τὴ Λέλα στὸ σπίτι τῆς Κάκίας; κι' ἂν αὐτὴ τὸν ἀγαποῦσε ἀκόμα; στὸ τέλος σκέφτηκε—θὰ μείνω φίλος τῆς Λέλας, ὅπως καὶ τῆς τὸ ὑποσχέθηκα. Ὁ φίλος του τὸν εἶδε ἀφηρημένο καὶ τὸν ρώτησε ποιά ἦταν ἡ ἀφορμὴ κι' ἐκεῖνος τοῦ

διηγήθηκε τὴ συνάντησή του μὲ τὴ Λέλα· ἔτσι ἔμαθε ὅτι ἡ Κάκια ὅταν πέθανε ὁ ἄντρας της κλείστηκε στὸν ἑαυτὸ της καὶ στὸ σπῖτι της, κι' ὅτι ἐκεῖνος ὅσες φορὲς τὴν ἐπισκεπτότανε προσπαθοῦσε νὰ κερδίσει τὴν εὐνοιά της—γιατὶ τὴν ἀγαποῦσε, ὅπως τὸ ὑποπτευότανε δίκαια ὁ Ἄγγελος ἄλλοτε, ἐκείνη ὅμως ἔμενε πιστὴ στὶς ἀναμνήσεις της.

Ὁ κ. Σύλλας ἄκουσε τὸ φίλο του μὲ πραγματικὴ συγκίνηση καὶ τὸν ρώτησε τέλος :

—Πές μου, Γιώργο, ἔξακολουθεῖ νὰ εἶναι πάντα ὠραία ;

—Ὡραιότερη ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ. Ἡ μελαγχολία ποὺ φώλησε μέσα της ὕστερα ἀπὸ ὅσα τῆς συνέβησαν τῆς χάρισε ἕνα ὠχρὸ γλυκύτατο χρῶμα καὶ τὸ λυπημένο ὄφρος τὴν κάνει πολὺ συμπαθητικὴ.

Στὴ σκηνὴ βγῆκε εἰνὴ τὴ στιγμὴ μιὰ στρουμπουλὴ Ἄγγλιδα μ' ἕνα μαγιὼ ἀπὸ γκρι-αρζὰν λαμὲ μὲ χειρονομίες τραγουδῶντας κι' ἄρχισε ἕναν ἄσεμνο χορὸ.

Οἱ δυὸ φίλοι βαρυστημένοι φωνάζουν τὸ γκαρσόνι, πληρώνουν καὶ φεύγουν, περπατοῦν ὡς τὸ Σύνταγμα, ξαναγυρίζουν στὴν Ὀμόνοια συζητώντας γιὰ γυναῖκες καὶ τέλος χωρίζονται γιατί ἡ ὠρα εἶναι πιά περασμένη.

Τὴν ἴδια στιγμὴ στὸ σπῖτι τῆς Λέλας γίνεται οἰκογενειακὸ συμβούλιο ἀπὸ τὸν κ. Ἀρχονतिकίδη, τὴ γυναῖκα του καὶ τὴ δασκάλα ἡ Λέλα κοιμᾶται.

—Ἀκοῦς ἐκεῖ νὰ λείπει ὅλη μέρα στὸ Φάληρο καὶ νὰ γυρίσει τέτοια ὠρα... πάντα ἔλεγα πὼς θ' ἄμενε στὴν ἀδελφή μου, λέει ἡ μητέρα της.

Ὁ κ. Ἀρχονतिकίδης μὲ ἔλαφρὰ εἰρωνεία :

—Μὰ οὔτε κι' ἐκεῖ δὲν πρέπει νὰ πηγαίνει ἡ Λέλα, ἂν θέλεις νὰ μὴ χαλάσει. Ἡ ἀδελφή σου ἔχει πολὺ προχωρημένες ιδέες.

—Ἡ ἀδελφή μου φαντάζομαι νὰ κρατᾶ τις ιδέες της

γιὰ τὸν ἑαυτὸ της—ὅσο γιὰ τὴν κόρη μου, τῆς εἶναι ἀρκετὴ νὰ χάσει τὴ σοβαρότητά της, ἢ φίλη της ἢ Μαρία αὐτῆ ἢ σουσουράδα ποὺ ἄχει φανερὰ μὲ τὴν μητέρα της.

Ἡ Λέλα στὸ κρεβάτι της παλεύει νὰ βάλει σὲ σειρά τὶς σκέψεις της. Ἀλλὰ κουρασμένη καθὼς εἶναι ἀπὸ τὶς διάφορες συγκινήσεις τῆς ἡμέρας ἀποκοιμείται σιγά-σιγά βλέποντας μέσα στὴ σκέψη της τὴ μορφή τοῦ Ἀγγέλου Σύλλα νὰ ξεχωρίζει καὶ νὰ σβύνει ὅλες τὶς ἄλλες.

Καὶ κάτω κεῖ, κοντὰ στὰ νερὰ τοῦ Σαρωνικοῦ, τὴν ἴδια ἐκείνη στιγμή, ἐκεῖ ποὺ τὸ κύμα χάιδευε ἀπαλὰ τὸ ἥσυχον ἀκρογιάλι καὶ λύκνιζε κάπια βαρκοῦλα, μιὰ ἄλλη ψυχὴ ὑπόφερε.

Ἡ Κάκια, ὅταν συνῆλθε ἀπὸ τὴ λιποθυμία της, εἶδε κοντὰ της τὴν κυρὰ Σοφία.

Ἡ γρηὰ Σοφία τῆς ἔβρεχε μὲ κολώνια τὸ κεφάλι, τὸ μέτωπο καὶ τῆς ἔλεγε :

—Γιὰ τὸ θεό, παιδί μου, τί σοῦ συνέβηκε; Σῆκω νὰ μοῦ μιλήσεις. Ἐλα στὰ σύγκαλά σου, καὶ ὅπως τὴν ἔβλεπε νὰ κλαίει τῆς ἔλεγε: Γιὰ τίποτα δὲν ἀξίζει νὰ χαλᾶς τὰ ὤμορφα σου μάτια. Ἀλλὰ ἡ Κάκια ἄρχισε τώρα νὰ κλαίει σὰν παιδί...

—Ἦχ... Ἦχ... Τί κακό... νὰ τὸν περιμένω τόσα χρόνια καὶ νᾶρθαι σπίτι μου γιὰ μιὰν ἄλλη.

—Γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, μίλησέ μου καθαρά, παιδί μου, ποιὸς ἦρθε, ποιὸς θᾶρθει; ρώτησε τώρα μὲ ἀγωνία ἡ κυρὰ Σοφία...

—Ὁ Ἀγγελος Σύλλας... Ὁ Ἀγγελός μου, ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἀγάπησα περισσότερο κι' ἀπ' τὴ ζωὴ μου... αὐτός...

—Ἀγγελος Σύλλας; Γύρισε ὁ Ἀγγελος;

—Ναί, Φέφα μου, γύρισε ὁ Ἀγγελος Σύλλας, ὁ Ἀγγελός μου... καὶ γνώρισε τὴ Λέλα καὶ θᾶρθει ἐδῶ τὴν Κυριακὴ τ' ἀπόγεμα γιὰ νὰ τὴν δεῖ.

Ἡ γρηὰ Σοφία, ἤξερε, πὼς ἂν τῆς μιλοῦσε ἐνάντια, δὲν θᾶκανε τίποτ' ἄλλο, ἀλλὰ θὰ τὴν ἐρέθιζε μόνο, γι' αὐτὸ ἀρκέσθηκε νὰ τῆς πεῖ μὲ πολὺ τρυφερὴ στοργή, κρύβοντας τὴν πίκρα της :

—Κατίνα παιδί μου, ἔλα νὰ ἡσυχάσεις πειά. Αὔριο θὰ δεῖς πὼς θὰ σκέφτεσαι πὺ ψύχραιμα, δὲν εἶναι δυνατὸν ὁ Ἄγγελος ν' ἀγαπήσει ἄλλη γυναῖκα, ὅταν θὰ ξαναδεῖ ἐσένα. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ξεχάσει τόσες θύμισες ποὺ σᾶς συνδέουν γιὰ ἓνα κοριτσάκι ἄβγαλτο ποὺ μόλις γνωρίζει...

—Κι' ἂν τὸν ἀγαπᾷ ἡ Λέλα ;

—Εἶναι στὴν ἐπιπόλαιη ἡλικία, ποὺ γρήγορα γιατρεύει τὶς πληγὲς τῆς ἀγάπης.

—Κι' ἂν δὲν μ' ἀγαπᾷ πιά ;

—Δὲν ξέρω, δὲν θὰ πεῖ αὐτὸ ὅμως, πὼς πρέπει νὰ πεθάνεις... ἡ ζωὴ σου ἀνήκει, δὲν ἔχεις παρὰ ν' ἀνοίξεις τὰ χέρια σου γιὰ νὰ τὴν ἀγκαλιάσεις.

—Ἄχ Φέφα μου, σῶπα, δὲν γίνονται αὐτὰ ποὺ λές, ἀγαπῶ...θὰ κάνω τὸ πᾶν γιὰ νὰ ξαναγίνει δικός μου... Καμμιά γυναῖκα δὲν θὰ μπορέσει νὰ μοῦ τὸν πάρει... θὰ τῆς ξερριζώσω τὴν καρδιά στὴν ἀνάγκη γιὰ νὰ τὸν πάρω ἀπὸ κεῖ μέσα, ἔστω κι' ἂν ἡ γυναῖκα αὐτὴ μπορεῖ νὰ εἶναι τὸ παιδί τῆς ἀδελφῆς μου.

Ἡ νέα γυναῖκα ἔπεσε πάλι μ' ἓνα λυγμὸ στὸ κρεβάτι της καὶ ἡ γρηῃ Σοφία ἔτρεξε ν' ἀνάψει τὸ καντήλι ἀναστενάζοντας, ἔκλεισε τὴν πόρτα κι' ἔφυγε : Ἡ νύχτα εἶχε ἀπλώσει τοὺς σκοτεινοὺς πέπλους της ἀπὸ πολλὴ ὥρα.

Ἀπόγευμα Πέμπτης ἡ Λέλα κάθεται σκεπτικὴ στὸ μπαλκόνι της, δυὸ μέρες ἀκόμα καὶ θὰ πήγαινε στὴ θειά της γιὰ νὰ συναντήσῃ τὸν Ἄγγελο Σύλλα, πόσα πράγματα δὲν θ'ἄχαν γὰ ποῦν...πὼς θὰ τὴν δέχονταν ἄραγε ἡ θεία Κατίνα ; ἂν καὶ ἦτανε βιαστικὴ ἐκεῖνο τὸ βράδυ, σὰ νὰ κατάλαβε ὅτι τὸνομά του δὲν τᾶκουσε μὲ ψυχραιμία ἡ θειά της, ἐν τούτοις σκεφτότανε ἡ Λέλα, δὲν ἔχει τίποτα νὰ μοῦ κατηγορήσῃ, μὰ δὲν τῆς ἔλεγε συχνὰ πὼς ὁ ἀνθρώπος ὀφείλει ν' ἀκούει καὶ τὴ φωνὴ τῆς καρδιάς του, μὴ δὲν εἶχε ἐκείνη ὑποφέρει καὶ

πού παντρέφτηκε τὸ γέρο-ἀξιωματικὸ καὶ δὲν τ'όχε μετανοιώσει.

Τὶς σκέψεις τῆς Λέλας, διέκοψε τὸ συχνὸ πέρασμα κάποιου νέου ἀπὸ τὸ ἀντικρινὸ πεζοδρόμιο. Ἀλήθεια τώρα τὸν προσέχει καὶ κείνη καὶ τῆς φαίνεται γνωστὴ φυσιογνωμία, φαίνεται νᾶναι καλλιτέχνης, ἂν κρίνει κανεὶς ἀπὸ τὸ ὄλο του παρουσιαστικὸ, πῆγαινε πάνω-κάτω κρατώντας μιὰ ἐφημερίδα στὸ χέρι καὶ φαίνονταν λιγνὰκι ἀφηρημένος. Δυὸ-τρεῖς φορὲς ἡ Λέλα τὸν εἶδε νὰ πέφτει πάνω στοὺς διαβάτες, ἐνῶ κύτταζε πρὸς τὸ μέρος τῆς, κείνη τῆ στιγμῇ ἡ Λέλα κατάλαβε πὼς κάποιος βρισκότανε πίσω τῆς· γύρισε κι' εἶδε τὴ Μαρία.

— Μπα, τῆς λέει μ' ἓνα ἀθῶο ὕφος, εἶσαι πολλὴ ὥρα ἐδῶ ;

Κι' ἡ Μαρία μὲ λιγὴ εἰρωνεία καὶ κακία :

— Ἄ... ὄχι, μόλις ἤρθα, πάντως κατάλαβα...

— Τί πρᾶγμα ;

— Ὅτι κορτάρεις, μήπως πρέπει νὰ τὸ στρίβω ;

— Κάθε ἄλλο... κάθισε... νά, ξέρεις, κύτταξε κείνον κεῖ τὸν κύριο, ἴσως νὰ τὸν γνωρίζεις.

— Ναί, εἶναι ὁ Νίκος Πέππας, φλαουτίστας...

— Καλὰ τὸ κατάλαβα πὼς εἶναι καλλιτέχνης...

— Πρόσθεσε : λίγο μεγαλομανῆς... λίγο ἀρλουμπιστῆς κι' ἔχεις τὸν ἥρωά σου.

— Ἀμέσως τὸν κατεδίνασες, τί νᾶχεις ἄραγε μαζί του;

— Κάτι ξέρω γιὰ νὰ μιλῶ ἔτσι... ξέρεις ἄλλωστε ὅτι ἐγὼ δὲν ἐνθουσιάζομαι τόσο εὐκόλα. Κάποτε τὸν γνώρισα σ' ἓνα φιλικὸ σπίτι, ἔ, παιδί μου καὶ νὰ τὸν ἀκουγες, μὲ πόση μαεστρία διηγότανε ὅτι ἔπαιξε σὲ κονσέρτα στὴ Βουδαπέστη, ὅτι καταχειροκροτήθηκε... ὅτι... τὸ πολὺ-πολὺ μπορεῖ νὰ πιστέψω πὼς ἔπαιξε στὴ μουσικὴ καμμιᾶς κηδείας...

— Δὲν τρώγεται, Μαρία... ἔννοια σου καὶ γὰ φαντάζομαι ὅτι ὁ κύριος αὐτὸς ὁ τόσο... ἀσήμαντος πού σ' ἀπῆσχόλησε τώρα καὶ τόση ὥρα, τὸ πολὺ-πολὺ νὰ μὴ σοῦ-δωσε σημασία γι' αὐτὸ ναί...

—Τί λές καλέ... ὁ ἄντρας πού θά μὲ περιφρονήσει... ἴσως δὲν γεννήθηκε ἀκόμα.

—Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι εἶσαι ἀρκετὰ ἄμορφη, ἔχεις ἀκόμα ἐκεῖνο πού τραβᾷ τοὺς ἄντρας, ἀλλὰ μοῦ φαίνεται πὼς θὰ ὑπάρχουν ἄντρας πού θ' ἄχουν περισσότερες ἀπαιτήσεις ἀπ' αὐτά.

—Κουτάβι πού εἶσαι καὺμένη Λέλα... ἐγὼ τοὺς παίζω στὰ δάχτυλά μου ὅσους ἄνδρες γνωρίσω.

—Κι' ἔχεις πολλούς, Μαρία;

—Γιὰ τὴν ὥρα μορεῖς νὰ τοὺς μετρήσεις σιὰ δάχτυλά τοῦ ἐνὸς χεριοῦ. Ὁ καθένας χωριστά, νομίζει πὼς πεθαίνω γι' αὐτόν, πραγματικά ὅμως ἀγαπῶ κάποιον πού δὲν μὲ θέλει, ὄχι ὅμως τὸν φλαουτίστα σου...

—Καὶ ἡ μαμά σου ξέρει τίποτα;

—Τὰ καταλαβαίνει, δὲν τὴν ντρέπομαι ὅμως, γιατί ἐκεῖνη φταίει ἴφου μούδωσε τὸ κακὸ παράδειγμα, πρὶν ἀκόμα μᾶς ἀφίσει ὁ πατέρας—ἀγαποῦσε κάποιον ἄλλον, ὅταν μείναμε μόνες, αὐτὸς δὲν ξαναφάνηκε καὶ μεῖς ἐγκατασταθήκαμε στὸ ξενοδοχεῖο γιὰ νὰ φᾶμε τὰ λίγα λεφτὰ πού μᾶς ἄφησε ὁ μπαμπᾶς ἀπὸ τότε... πάει πολὺς καιρὸς τώρα, πόσους φίλους δὲν ἔκανε ἡ κυρία μητέρα μου... τί θέλεις νὰ κάνω ἐγὼ;

—Γιατί, Μαρία, δὲν μοῦ μίλησες ποτὲ γιὰ τὰ οἰκογενειακά σου;

—Πρῶτα-πρῶτα δὲν μ' ἐρώτησες, ὕστερα, ὅμως, φοβόμουνα, ὅτι ἂν θὰ τὰ μάθαινες... δὲν θὰ μ' ἠθελες πιά γιὰ φίλη σου.

—Δὲν ἔχω τὴν ἀντίληψη αὐτή, μᾶλλον θ' ἄπρεπε νὰ μοῦ λές τοὺς πόνους σου, ἴσως μοροῦσα καμμιά φορὰ νὰ σέ βοηθήσω.

—Νὰ σοῦ πῶ, Λέλα μου, ἀπὸ χαρακτῆρα θαρρῶ, ὅτι εἶμαι ζωηρή. Ὁπωσδήποτε κι' ἂν προσπαθοῦσα δὲν θὰ κατώρθωνα ν' ἀπαλλαγῶ ἀπὸ τὸ ριζικό μου, ὅπως καὶ σύ, φαντάζομαι, πὼς ὅ,τιδήποτε καὶ νὰ σοῦ συνέβαινε, δὲν θ' ἄπανε νάσουν ἀγνή...

—Ἀγνή... μουρμούρισε ἡ Λέλα μὲ χαμόγελο. Τὴ

λέξη αὐτὴ τὴν ἄκουσα κι' ἀπὸ τὸν Ἄγγελο Σύλλα ..

Ἡ Μαρία, χωρὶς νὰ τὸ θέλει, ἔνοιωσε μιὰ δυνατὴ ζήλεια γιὰ τὴ φίλη της, γιατί ἐκείνη δὲν εἶχε ἀκούσει ποτὲ ἀπὸ κανένα στόμα τὴ λέξη αὐτὴ γιὰ λογαριασμό της... Ἴσως-ἴσως, μάλιστα, νᾶκουγε, ὅτι εἶναι μιὰ διεφθαρμένη, παρὰ ἀγνή. Πῶς νὰ τὰ πεῖ, ὅμως, αὐτὰ τῆς Λέλας ; Ὅπωςδήποτε εἶχε τὴν ἀνάγκη της. Ἡ Λέλα ἦτανε τίμια κι' εἶχε κιλοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους. Κ' ἡ Μαρία, ὅσο κι' ἂν εἶχε παραστρατήσει, ἔνοιωθε τὴν ἀνάγκη νὰ μείνει κοντὰ της, κάποιες στιγμές, σὰν τὸν ἁμαρτωλό, ποὺ γονατίζει μπρὸς ἀπὸ κάποιο κόνισμα.

Ἡ Μαρία τὰ σκεφτόταν αὐτὰ καὶ εἶχε μελαγχολήσει. Ξαφνικά, ὅμως, ἄλλαξε ὕφος καὶ δείχνοντας τὸν Πέππα, ποὺ ἔφενυγε σὰν θυμωμένος, τῆς λέει.

— Τί σοῦ εἶναι, τέλος πάντων, κι' αὐτοὶ οἱ ἄνδρες...

Ἄποκτοῦν δικαιώματα καὶ... ἐξ ἀποστάσεως.

Ἡ Λέλα γέλασε. Κατάλαβε, ὅτι προσέβαλε τὸ νεαρὸ της κύριο, μὲ τὸ νὰ ξεχαστεῖ, ἐντελῶς, στὴν κουβέντα μὲ τὴ Μαρία.

— Μαρία, τῆς λέει κατόπιν, ἂν θέλεις, μεθαύριο, ποὺ θᾶχουμε τὴ συγκέντρωσή μας, κάλεσε τὸν κ. Πέππα. Κάτι τέτοιοι τύποι μ' ἀρέσουν, ξέρεις...

— Εὐχαρίστως...

— Δὲν σοῦ εἶπα τί συγκέντρωση θᾶχουμε μεθαύριο.

— Γιὰ λέγε.

— Θὰ γιορτάσω τὰ γενέθλιά μου καὶ μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ, θ' ἀνοίξω τὸ σπίτι μας. Συμφωνήσαμε μὲ τὴ μαμά, νὰ δεχόμαστε δυὸ φορές τὸ μῆνα τοὺς φίλους μας. Τώρα, βέβαια, ποὺ εἶναι καλοκαίρι, μποροῦμε νὰ τοὺς δεχτοῦμε στὴ βεράντα. Θὰ τοὺς προσφέρουμε παγωτὸ καὶ κρύες βυσινάδες, γλυκὰ καὶ τὸν χειμῶνα ἐλπίζω νὰ περάσουμε καλά.

Ἡ Μαρία ἐνθουσιάστηκε μὲ τὴν ἰδέα τῆς φίλης της, ἦταν βέβαιη πὼς μέσα στοὺς φίλους τοὺς θᾶχε καὶ κείνη πάντα τὴ θέση της κι' ἴσως-ἴσως μποροῦσε νὰ ἐλπίζει καὶ γιὰ καμμιά γνωριμία καλή.

Ἐκείνη τὴ στιγμῇ, φάνηκε ἡ μητέρα τῆς Λέλας τελείως ἀλλαγμένη, μὲ μιὰ μακρὰ ῥόμπα ἀπὸ πράσινο λινομέταξο ὕφασμα μὲ φαρυδιὰ μανίγια καὶ ἓνα κολλιὲ λεπτότατα ἐπεξεργασμένο.

Τὰ κορίτσια τῆς ἔκαναν μερικὰ κοπλιμένα καὶ κατόπιν, ἀφῶ τὴν ἄφησαν στὸ μπαλκόνι μὲ τὸ χαμόγελο τῆς ἱκανοποίησης, πῆγαν στὴν κάμαρα τῆς Λέλας γιὰ νὰ ἐτοιμαστῆ καὶ νὰ βγοῦν.

Ἡ Λέλα στέκει μπρὸς στὸν καθρέφτη της καὶ βγάζει τὴ ῥόμπα της, ἡ Μαρία ξαπλωμένη ἀπέναντί της, σὲ μιὰ ντομέξ, τὴν κυτῶ καὶ τὴ ρωτῶ ἂν τῆς ἐπιτρέπει νὰ καπνίσει. Ἡ Λέλα τῆς λέει, ὅτι προτιμῶ νὰ τῆς προσφέρει ἓνα σοκολατάκι, παρὰ νὰ καπνίσει, γιὰ νὰ μὴ νοιώσουν τὴ μυρωδιὰ τοῦ καπνοῦ οἱ δικοὶ της.

Πάνω σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα τσακώνονται λιγάκι, καὶ ἡ Μαρία αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη νὰ τὴν πειράξει, γι' αὐτὸ καὶ τὴν κυτῶ προκλητικὰ καὶ τῆς λέει :

— Λέλα, μ' ἀρέσει τὸ κορμί σου... Δεῖξε μού το.

Ἡ Λέλα κοκκινίζει, ἀλλὰ μὴ θέλοντας νὰ ξανατσακωθοῦν, ἀποφεύγει νὰ τῆς ἀπαντήσῃ. Ἀνοίγει τὴ ντουλάπα, παίρνει τὸ φόρεμά της καὶ σιγοτραγουδώντας, ἐτοιμάζεται νὰ ντυθεῖ, ἐνῶ ἡ Μαρία τῆς ξαναλέει :

— Μὰ Λέλα, πές μου, τί θὰ πάθεις, ἂν μ' ἀφήσεις νὰ δῶ τὸ κορμί σου ; Γιατί, τάχα, μὲ ντρέπεσαι ; Ὑπόθεσε πὼς εἶμαστε στὸ λουτρό. Μπᾶ, μπᾶ ! Κοκκινίζεις ! Τί σεμνοτυφία...

Ἡ Λέλα, πειραγμένη ἀπ' τὰ λόγια τῆς φίλης της, τῆς λέει σοβαρὰ, ὅτι ἔχει ἔκφυλα γοῦστα καὶ ἡ Μαρία θυμώνει.

Δίκη ἔχει, σκέφτεται. Μοῦ τῶπαν τόσες φορὲς ὡς τώρα, ἀλλὰ γιατί νὰ μοῦ τὸ πεῖ καὶ τούτη ;

Ἦτανε ἀνάγκη νὰ τῆς τὸ πετᾶξαι ἔτσι κατὰμουρα, ἐκείνη ποὺ πῆγαινε κοντὰ της ζητώντας λίγο ἀπὸ τὴν καλωσύνη τῆς ψυχῆς της ;

— Μοῦ φαίνεται πὼς μὲ φοβᾶσαι, Λέλα...

Ἡ Δέλα τὴ σταμάτησε μ' ἓνα σοβαρό, ἀπότομο, σχεδόν, ὕφος.

— Ὅχι, φίλη μου, τίποτα ἀπ' ὅλα αὐτά. Ντρέπομαι τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό μου. Ἐπὶ τέλους, δὲν εἶπαμε κι' ἄλλη φορά, ἢ μιά νὰ σέβεται τίς ἀντιλήψεις τῆς ἄλλης; Εἶναι δικό σου τὸ λάθος, ἀφοῦ ξέρεις τὸ χαρακτήρα μου κάθεται καὶ μοῦ ἀνοίγεις συζητήσεις, ποὺ μόνο ἀποτελεσμαθὰ ἄχουν νὰ μᾶς ψυχράνουν.

Ἡ Δέλα εἶναι ἀπὸ ὦρα ἕτοιμη. Φορεῖ μιὰ καλορραμένη κόκκινη ζωρζέτα, ἄσπρο ψάθινο καπέλλο καὶ ἐσάρτα στὸ λαιμό.

Ἡ Μαρία πειστωμένη, τῆς λέει, ἐνῶ καταλάβαινε κανεῖς πῶς ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή τὰ δάκρυα θὰ πλημμυροῦσαν τὰ μάτια της.

— Δέλα, ξέρεις; σκέφτομαι ἂν πρέπει νᾶρθῶ...

— Καὶ γιατί;

— Γιατί εἶσαι πολὺ ἀγνή καὶ φοβᾶμαι μήπως κι' σὶ κουβέντες μου ἀκόμα σοῦ κάνουν κακό...

— Ἐλα τώρα, ἄφησε τίς συζητήσεις, σήκω. Εἶναι ὦρα γιὰ μάλωμα; Συχώρεσέ με, ἂν σὲ πρόσβαλα.

— Ὅχι, Δέλα, ἂν ἦτανε ἡ πρώτη φορά... Ἄλλὰ ἐσὺ πάντα μὲ προσβάλλεις. Δὲν μπορεῖς, δηλαδή, ν' ἀκούσεις καὶ μιὰ κουταμίρα, χωρὶς νὰ πειραχτεῖς;

— Δυστυχῶς, φαίνεται, ὅτι δὲν μπορῶ, νευριάζω.

— Ἄν γνώριζες πὶδ πολὺ κόσμο, θᾶλλαζες γνώμη μ' ὅ,τι θᾶκουγες, τὰ νεῦρα σου θὰ καλμάριζαν.

— Ἴσως. Δικαίωμά μου, ὅμως, νομίζω, νὰ εἶμαι δῶπως μ' ἀρέσει.

Ἡ Μαρία βρῆκε κατάλληλη τὴ στιγμή, γιὰ νὰ χύσει λίγο δηλητήριο στὴν ψυχὴ τῆς Δέλας. Γι' αὐτό, ἀνάβοντας ἓνα τσιγάρο, δίχως νὰ τῇ ρωτήσῃ αὐτὴ τὴ φορά, τῆς λέει:

— Μήπως νομίζεις πῶς ἢ χαρὰ τῆς ζωῆς ἔγκειται μόνο στὸ νὰ κάνεις κόρτε ἐξ ἀποστάσεως καὶ νὰ ἀπαγγέλλεις ποιήματα; Φαντάζομαι, πόσο θᾶπληξε μαζί σου ὁ κ. Σύλλας.

— Μὲ συγχωρεῖς...

— Μὴν ἀπατάσαι, φίλη μου. Οἱ ἄνδρες, σήμερα, ἀγαποῦν τὶς προαχτικὲς γυναῖκες. Ἄμφιβάλεις, ὅτι ὁ Σύλλας σου, μόλις χωρίσατε, δὲν θάπε: «Τὸ κοροῖδο! Μὲ ἔκανε κι' ἔχασα τὴν ὥρα μου...» Λές, πὼς φροντίζεις νάσαι συγχρονισμένη, ἀλλά, σ'αὐτὸ τὸ κεφάλαιο, νὰ μοῦ ἐπιτρέψεις νὰ ἔχω τὴ γνώμη, ὅτι εἶσαι πολὺ πίσω...

Ἡ Λέλα εἶχε καθίσει στὴν ἄκρη τοῦ κρεβατιοῦ της καὶ σὰν νὰ ἐπηρεάστηκε ἀπ' τὰ λόγια τῆς φίλης της. Ἐνοιωθε τὸ αἷμα της ν' ἀνεβαίνει στὸ πρόσωπό της, ἐνῶ ἡ Μαρία, ὅσο τὴν ἔβλεπε σ' αὐτὴ τὴ στενόχωρη θέση, σκεφτότανε, ὅτι ἔσπειρε τὸ σπόρο στὴν ψυχὴ της, ἔφτανε μονάχα νὰ προσέξει τὴν καλλιέργειά του.

— Νὰ δεῖς ἐμένι, ἔξακολούθησε, μὲ τὸν Τέλη.

— Φτάνει, καϋμένη Μαρία, φτάνει! Τὴν διέκοψε ἡ Λέλα. Ἀρκετὰ γιὰ σήμερα. Ὅταν θάχω ἀνάγκη ἀπὸ διδασκαλία, νάσαι βέβαιη πὼς θὰ σὲ θυμηθῶ.

Καὶ σηκώθηκε.

Ἄλλὰ ἡ Μαρία θέλοντας νὰ τὴν πειράξει ἀκόμα πὸ πολὺ, τῆς φώναξε, σχεδόν, γιὰ νὰ τὴν ἀναγκάσει ν' ἀκούσει καὶ νὰ σκεφτεῖ.

— Ἦθελα νᾶξερα, τί νομίζεις; τί θὰ σὲ πᾶει ὁ Σύλλας σου νὰ σὲ κάνει σπῆτι του, στὴν Κηφισιά;

— Ὅ,τι καὶ νᾶχει στὸ νοῦ του, πάντως, δὲν θὰ μοῦ φερθεῖ, ὅπως ὁ Τέλης σου σὲ σένα, γιατί...

— Γιατί ἐσύ, δὲν εἶσαι ἐγώ. Κι' αὐτὸς δὲν εἶναι ἐκεῖνος; Γιατί φοβᾶσαι νὰ πεῖς ἐκεῖνο ποὺ σκέφτεσαι;

— Μαρία, μὴ μὲ ἀναγκάζεις, σὲ παρακαλῶ, νὰ γίνουμαι κακὴ... Σῶπα πιά. Πᾶμε, ἂν θέλεις. Κι' ἂν δὲν σ' ἀρέσω ὅπως εἶμαι, σὲ παρακαλῶ ἀπὸ αὔριο νὰ μὲ ξεχάσεις...

Ἡ Μαρία ἀμέσως μαλάκωσε. Δὲν ἤθελε νὰ χάσει τὴ συντροφιά τῆς Λέλας. Ἐνοιωσε, ὅμως, μιὰ τρολλὴ ἐπιθυμία, νὰ τὴ δεῖ κι' ἐκείνη στὴν ἴδια μὲ τὴ δική της θέση καὶ τότε θάβλεπε ἂν μπορούσε νάσαι ἔτσι αὐστηρὴ στοὺς ἄλλους...

Πάνω στην ώρα μπήκε κι' η δασκάλα, γελαστή και κουνιστή. Φορούσε ένα κίτρινο μπερέ, μιὰ μπλουζίτσα άσπρη και με άσπρη, επίσης, φούστα. Στο άριστερό πέτο της είχε καρφώσει μιὰ γαρδένια. Είδε τις δυο φιλενάδες, τις πλησίασε και τις ρώτησε, αν την θέλανε μαζί τους και στάθηκε με φιλαρέσκεια στον καθρέφτη, για να διορθώσει ένα τσουλουφι, που ξεφευγε από το μπερέ της.

Τα κορίτσια, που στο βάθος αγαπιόντουσαν, μόλις είδαν τη Μισέλ, ξέχασαν το θυμό τους, γέλασαν κι' άλλαξαν κρυφά βλέμματα εις βάρος της.

— Ω, την Καπνικαρέα ! φώναξε γελώντας η Μαρία.

Η Μισέλ γύρισε απότομα και την είδε. Δεν της κλάρεσε το μούτρο της, αλλά τί να κάνει. Στο κάτω-κάτω τί την ένοιαζε κείνη, η Λέλα ήτανε τόσο καλή μαζί της, ύστερα δεν ήτανε και μικρούλα.

Επί τέλους σηκώθηκαν και φύγανε, πήραν απ' την Ομόνοια τ' αυτοκίνητο και κατεβήκανε στη Ρωσική εκκλησία.

Η Μαρία πήρε τη Λέλα άγκαζέ και προχώρησαν για το Ζάππειο. Διασκεδάζαν με τη δασκάλα που κουνώντας το δερμάτινο τσαντάκι της, προχωρούσε λίγα βήματα και σταματούσε πάλι από φόβο μη την πατήσει κανένα αυτοκίνητο.

Θάχαν προχωρήσει αρκετά βήματα, όταν γυρίζοντας πίσω, η δ. Μισέλ είχε γίνει άφαντη.

— Λες να την πάτησε κανένα αυτοκίνητο ; είπε η Λέλα.

Η Μαρία την καθησύχασε. Κύτταξαν προσεχικώτερα, έφαξαν και την είδαν να γλυκοκουβεντιάζει με ένα υπάλληλο κάποιου έμπορικού της γειτονιάς τους.

— Ποῦ τον ξετρόπωσε, βρε παιδιά μου !

Η Μαρία άρκέστηκε, αντί γι' απάντηση, ν' αναστενάξει.

Περνώντας από κοντά της, της ξερόβηξαν. Κείνη χαιρέτησε το φίλο της και τους άκολούθησε. Πήγαν στα

Πεῦκα, ἦτανε πολὺς κόσμος κι' ἓνα μπαλέτο ἀπὸ οὐγαρέζες μπαλαρίνες, χόρευαν καὶ τραγουδοῦσαν πάνω στὸ παλκοσένικο.

Δυὸ ἄνδρες, ποὺ εἶχαν δεῖ τὴ Μαρία καὶ τὸ νόημα ποὺ τοὺς εἶχε κάνει, πλησίασαν τὸ τραπεζάκι τους. Ὅταν ἡ Λέλα γύριζε τὸ κεφάλι της, ἡ Μαρία ἤδη ἔκανε τὶς σιστάσεις :

— Τέλης Γιαννόπουλος. Πέτρος Χαλούλης. Λέλα Ἀρχοντικίδου.

Κάθισαν κοντὰ τους καὶ φώναξαντὸ γκαρσόν.

Ἡ Λέλα κύτταξε τὸν Τέλη, τὸν ἥρωα τῆς γκαρσονιέρας, λὲς κι' εἶχε κάτι τὸ ἰδιαίτερο ἐπάνω του, ἀλλὰ γρήγορα γύρισε τὸ βλέμμα της στὸ πάγκο, ὅπου εἶχανε βγεῖ ἓνας γέρος καὶ μιὰ νέα κοπέλλα, τραγουδώντας.

Στὸ διάστημα αὐτὸ ἡ Μαρία ρωτοῦσε τὸν Τέλη, μὲ ἑλαφρὸ κλείσιμο τοῦ ματιοῦ, πῶς τοῦ φαίνεται ἡ φίλη της, πού, πολλὲς φορὲς, τοῦχε μιλήσει. Ἐκεῖνος τῆς ἔδωσε νὰ καταλάβει, ὅτι τοῦ ἄρρεσε ἐξαιρετικά, κι' ἡ Μαρία ἀντὶ νὰ χαρεῖ ἔνοιωσε μιὰ τρομερὴ ζήλεια. Αὐτὸ τῆς ἔλειπε τώρα, νὰ τῆς ξεμυαλίσει καὶ τὸ φίλο της. Βέβαια ἡ Λέλα αὐτὸ δὲν θὰ τ'ἔθελε ποτέ, ἀλλ' ἐκεῖνος, ὅταν τὴν γνώριζε καλλίτερα, θ' ἄκανε τὴ σύγκριση... Ἦτανε τόσο βέβαιη ἡ Μαρία γι' αὐτό.

Τὰ νούμερα τέλειωσαν κι' ἡ Μαρία ἀφωσιώθηκε πὰ στὴ συντροφιά της.

Ὁ Τέλης, γιὰ ν' ἀνοίξει συζήτηση, τῆς λέει :

— Πιστέψτε, δεσποινίς, ὅτι εὐχαριστήθηκα πολὺ ἀπόψε, ποὺ σὰς γνώρισα, ἡ Μαρία μοῦ μιλοῦσε συχνὰ γιὰ σὰς κι' ὅπως σὰς παρουσίαζε μπροστά μου, μοῦ κινούσατε ζωηρὰ τὸ ἐνδιαφέρον, χωρὶς νὰ σὰς γνωρίζω. Τώρα, βρίσκουμαι στὴν εὐχάριστη θέση νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἡ φίλη σας δὲν ἔπεσε ἔξω στὴν ἐκτίμησή σας.

Ἡ Λέλα ἄκουγε συγκινημένη. Δὲν ἤξερε τί νὰ τοῦ ἀπαντήσει. Ὡς τόσο, μὲ χαμηλωμένα τὰ μάτια, ἐνῶ αἰσθανόταν τὰ δικά του προσηλωμένα στὰ δικά της, τοῦ εἶπε :

— Μεγάλη ἡ καλωσύνη τῆς φίλης μου, τὸ ἴδιο, βέβαια, θάκανα κι' ἐγώ, σὲ μιὰ παρόμοια περίσταση. Ἄλλὰ σεῖς, δὲν σᾶς φαίνεται, πὼς τρέχετε ; Προτοῦ ἀκόμα μπορέσετε νὰ πιστεῖτε καὶ ὁ ἴδιος, ἂν συμφωνοῦν οἱ ἀντιλήψεις σας μὲ τὴ φίλη σας Μαρία ;

— Εἶμαι τόσο βέβαιος, ἐκ τῶν προτέρων...

— Ἴσως ἐνθουσιάζεσθε εὐκόλα.

Ἡ Μαρία, ὅσο ἄκουγε τὴ Λέλα νὰ μιᾶ, τόσο μετανοῶνε γιὰ τὴ σύσταση αὐτῆ. Μπορεῖ ἐκεῖνη νὰ ἔλεγε τὰ μύρια καλὰ γι' αὐτὴ, κι' αὐτό, βέβαια, τόκανε ἀπ' ἀνάγκη νὰ δείχνει ὅτι ἔχει καλὰς σχέσεις, ὅτι μπαίνει σὲ τίμια σπίτια. Δὲν ἤθελε, ὅμως, μ' αὐτὸ νὰ δημιουργήσει μιὰ συμπάθεια πού θάταν εἰς βάρος της, κι' αὐτὸ τὸ φοβόταν, γι' αὐτό, ἀφοῦ σκέφτηκε λίγο, εἶπε :

— Λέλα, τί ὥρα θέλεις νὰ φύγουμε ; Νομίζω, πὼς δὲν πρέπει ν' ἀργήσουμε.

Ἡ Λέλα εἶτε κατάλαβε, εἶτε ὄχι, πῆρε τὸ τσαντάκι της κι' ἐνῶ ἐτοιμάζονταν, εἶπε :

— Πηγαίνουμε.

Ἡ Τέλης, πού κατάλαβε τὴ σκέψη τῆς Μαρίας, τῆς ἔρριξε μιὰ αὐστηρὴ ματιά, ἐνῶ συγχρόνως ἔλεγε :

— Θὰ φύγετε τόσο γρήγορα. Τί κρίμα ! Καὶ εἶχα μιὰ ἰδέα... Τί θὰ λέγατε, ἂν σᾶς πρότεινα ἓνα περίπατο μὲ τὸ αὐτοκίνητο ;

Ἡ Λέλα δὲν ἀπάντησε, δὲν μποροῦσε νὰ πάει περίπατο μὲ αὐτοκίνητο καὶ μὲ συντροφιά δυὸ κυρίους, ἔστω ἂν ἦτανε ἡ δασκάλα της καὶ ἡ φίλη της μαζί. Ὅσον ἀφορᾷ τὴ Μαρία, ἐκεῖνη ἀρκέστηκε στὸ νὰ χαμογελάσει, γιὰτὶ ἦτανε βέβαιη, ὅτι ὁ Τέλης ἤθελε, ἐπίτηδες, νὰ πᾶνε περίπατο γιὰ νὰ γνωρίσει καλλίτερα τὴ Λέλα, μόνον ὁ Πέτρος καὶ ἡ Μισέλ, φάνηκαν ἐνθουσιασμένοι ἀπὸ τὴν πρόταση αὐτῆ. Ὁ Τέλης, ὅμως, ἐνδιαφερόταν νὰ δεχτεῖ ἢ Λέλα. «Θὰ πᾶμε στὴν Ἐλευσίνα, ἐξακολούθησε ὁ Τέλης—ἂν δὲν προτιμᾶτε κανένα ἄλλο μέρος. Ἡ Μαρία θὰ πάρεῖ ἓνα ταξὶ καὶ θὰ πεταχτεῖ νὰ εἰδοποιήσει τὴν κυρία μαμὰ σας, θὰ τῆς πεῖ ὅτι σεῖς, ἡ Μαρία, ἡ μαμὰ της

καὶ ἡ δασκάλα σας θὰ πᾶτε σ' ἓνα φιλικὸ σπίτι στὴν Κηφισιά...»

Ἡ Μαρία πού μάντευε τὶς σκέψεις τοῦ Τέλη, εἶπε μὲ στενοχωρημένο ὕφος, σχεδὸν ἀπότομα.

— Τέλη, ὅπως σοῦ ἔχω πεῖ κι' ἄλλη φορά, ἡ Λέλα δὲν μπορεῖ νὰ βγεῖ νύχτα ἔξω χωρὶς τοὺς δικούς της, ὅσον δὴποτε φιλικὰ νὰ τῆς εἶναι τὰ πρόσωπα μὲ τὰ ὁποῖα θὰ μείνει...

— Φυσικά... δὲν λέω τὸ ἀντίθετο, τῆς ἀπάντησε εἰρωνικὰ ὁ Τέλης κυττάζοντάς την κατάματα, ἀλλὰ ὅταν θέλεις ἐσύ... τὴν τελευταία μάλιστα λέξη τὴν τόνισε τόσο παράξενα πού ἡ Μαρία κατάλαβε ὅτι ὁ Τέλης ἐπιθυμοῦσε νὰ γίνεῖ ὅ,τι ζήτησε κι' ἤξερε πὼς ἂν ἐκείνη δὲν ἔκανε ἔτσι, θὰ εἶχε φασαρίες κατόπιν... ἡ Μαρία βρισκότανε σὲ πολὺ δύσκολη θέση, δὲν ἤξερε τί ν' ἀπαντήσῃ καὶ ὁ Πέτρος θέλοντας νὰ σώσῃ τὴν κατάστασιν καὶ μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἴσως κατορθώσῃ ἐκεῖνος νὰ κατακτήσῃ τὴ Λέλα γιὰ λογαριασμό του ἔσκυψε καὶ εἶπε τῆς Μαρίας νὰ φρονίσει νὰ πᾶνε, καὶ κείνος θὰ ἀνελάμβανε τὴ φιλίη της. Ἡ Μαρία πείστηκε καὶ εἶπε:

— Στὸ κάτω-κάτω ἂν θέλῃ ἡ Λέλα, ἐγὼ δὲν ἔχω ἀντίρρηση.

Ἡ Λέλα ἀπάντησε μὲ σοβαρότητα.

— Λυποῦμαι, Μαρία, ἀλλά... αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ, τὸ ξέρεις, μὴν ἐπιμένεις. Ἐσεῖς μπορεῖτε νὰ πᾶτε ἀφοῦ δὲν ἔχετε κανένα ἐμπόδιο, εἶμαι βέβαιη πὼς θὰ θυμηθεῖτε νὰ πείτε καὶ στὴν υγείᾳ μου ἓνα ποτῆρι κρασί.

Ἄλλὰ ὁ Τέλης πού φοβότανε μήπως ἡ φίλη του σπεύσῃ καὶ συμφωνήσῃ, πρῶγμα πού δὲν τὸ ᾔθελε γιὰ τὸ πολλοῦ τὴν εἶχε βαρεθεῖ, εἶπε:

— Αὐτὸ δὲν γίνεται, ἢ ὅλοι ἢ κανεὶς, καὶ ἡ Μαρία βλέποντας πὼς δὲν μποροῦσε νὰ κάνει διαφορτικὰ, σηκώθηκε ἀπὸ τὴ θέση της καὶ πῆγε κοντὰ στὴ Λέλα κι' ἄρχισε νὰ τὴν παρακαλεῖ σχεδὸν μὲ παράπονο.

— Λέλα μου, ἔλα γιὰ χάρη δική μου, ἔλα, ἐγὼ θὰ

τρέξω μ' ἓνα αὐτοκίνητο νὰ τὰ κανονίσω μὲ τοὺς δικούς σου, ἀργότερα θὰ σοῦ ἐξηγήσω τὴ σημασία τῆς θυσίας σου αὐτῆς. Καὶ κατώρθωσε νὰ πείσει τὴν Λέλα πὺ τὴ λυπήθηκε γιὰ μιὰ στιγμή.

Ἔτσι ξεκίνησαν ὅλοι μαζί γιὰ τὴν Ἐλευσίνα. Στὸ αὐτοκίνητο πὺ ἦταν ἑνὸς φίλου τοῦ Τέλη κάθισαν μπροστὰ ἢ Μαρία μὲ τὸν Τέλη, ὁ Τέλης ἔκανε τὸν σωφῆρ, πίσω στὴ μέση ὁ Πέτρος καὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἢ Λέλα καὶ ἢ Μισέλ. Προχωροῦσαν χωρὶς νὰ κουβεντιάσουν, λὲς κι' ἦταν ὅλοι τους λίγο στενοχωρημένοι, πέρασαν τὸ Βοτανικό, τὸ Σκαραμαγκᾶ χωρὶς νὰ βγάλουνε μιλιὰ, ἢ Λέλα παρακολουθοῦσε τίς ἀσημένιες ἀχτίδες τοῦ φεγγαριοῦ πὺ παιχνιδίζαν πάνω στὴν ἡσυχὴ καὶ λεῖα ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας καὶ σκέφτονταν πότε τὸ σπῆτι τῆς, τὴ θεία τῆς καὶ πότε τὸν Ἄγγελο Σύλλα, ἢ Μαρία ὅσο κυττοῦσε τὸν Τέλη σοβαρό, ἀμίλητο στὸ βολὰν καταλάβαινε ὅτι κάτι τῆς μαγειρεῖ, ἀλλὰ καὶ μὴ μπορώντας νὰ κάνει διαφορετικά, ἀφινότανε στὴ μοῖρα τῆς καὶ περιμένε. Ἡ Μισέλ κυνηγοῦσε μὲ τὸ μάτι τῆς τὸ φεγγάρι πὺ πότε-πότε κρυβότανε πίσω ἀπὸ κανένα δένδρο, γιὰ νὰ ξεπροβάλει σὲ λίγο καὶ θὰ μπορούσε νὰ στοιχηματίσει ὅτι καὶ κάθε φορὰ τὸ φεγγάρι τὴν κύτταζε πὺ κοροϊδεντικά, σὰ νὰ τῆς ἔλεγε: «Ποῦ θὰ μοῦ πᾶτε παντοῦ μπορῶ νὰ σᾶς ἀκολουθήσω», ὁ Πέτρος γιὰ μιὰ στιγμή σκέφτηκε ὅτι ἀρκετὰ ρεμβάσανε οἱ δεσποινίδες καὶ ὅτι ἦτανε καιρὸς νὰ διακόψει τὸ ρεμβασμό τους γι' αὐτὸ καὶ εἶπε στὴ Λέλα:

— Ἐχετε ξαναπεράσει ἀπ' αὐτὸ τὸ μέρος δεσποινίς ;
 — Ὁχι, γι' αὐτὸ παρακολουθῶ τόση ὥρα μὲ προσοχὴ τὰ τοπεῖα... ἔκανε σοβαρὰ ἢ Λέλα.

— Μὴν ξεχνάτε πὺς μὲ τὴν ἴδια προσοχὴ καὶ εὐχαρίστηση ξαναβλέπουμε καὶ τὰ μέρη πὺ ἔχουνε κάτι ἀπ' τὴ ζωὴ μας καὶ ξανανοιώθουμε στὶς ἀναμνήσεις μας, παληὲς εὐχάριστες στιγμές, δὲν συμφωνεῖτε ;

— Ἴσως νᾶχετε καὶ δίκιο, ὅσο γιὰ μένα μόλις ἀρχίζω τὴ ζωὴ μου, γι' αὐτὸ, οἱ ἀναμνήσεις μου περιορίζονται

γύρω ἀπὸ τὰ παιδικά μου χρόνια μέσα σ' ἓνα σπίτι με ἀστυρηὲς ἀρχές καὶ στὰ μαθήματά μου... δὲν ἔχω ξανάρ-
θει ἀπ' ἐδῶ, πάντως, μ' ἀρέσει ἐξαιρετικά αὐτὴ ἡ δια-
δρομή...

Ὁ Πέτρος κατάλαβε πὼς ἡ Λέλα δὲν εἶναι ἀπ' τὰ κορίτσια ποὺ μποροῦν νὰ πιαστοῦν εὐκόλα γι' αὐτὸ σκέ-
φτηκε προτιμότερο νὰ τὴν πλησιάσει μὲ λίγο πνεῦμα καὶ
μὲ ἀστεῖα. Ἦξερε πὼς ὑπάρχουν γυναῖκες ποὺ συμπα-
θοῦν τοὺς ἄντρες ποὺ τὶς διασκεδάζουν, γι' αὐτὸ ἀρχισε
μὲ μαλακό, χαδιάρικο τρόπο.

— Τώρα, ὅσο θὰ πλησιάζουμε κατὰ τὸ Μεγάλο Πεῦκο,
θὰ σᾶς δείξω ἓνα μέρος ποὺ ἔδρασε μιὰ φορὰ μιὰ σπεῖρα
ληστῶν...

Ἡ Λέλα φάνηκε ὅτι ἐνδιαφερότανε γι' αὐτὸ καὶ ὁ
Πέτρος συνέχισε...

— Τὸ μέρος εἶναι ἐπικίνδυνο, γιατί, καθὼς πᾶμε,
ἀπ' τὸ δεξιὸ μέρος, εἶναι ἓνα πελώριο βουνὸ κι' ἀπὸ τ'
ἀριστερὸ μόνον θάλασσα...

— Ἄν δὲν ὑπερβάλλετε, κύριε Χαλούλη, ὁμολογῶ, ὅτι
ἀρχίζω νὰ φοβᾶμαι... Λέτε νὰ ἔχουμε κανένα ἀπόροπτο ;

— Δεσποινίς, μπορεῖτε νὰ στηρίξεσθε σὲ μένα, ἔσπευσε
νὰ τὴν καθησυχάσει. Καὶ γιὰ περισσότερη, ἴσως, ἀσφά-
λεια, ἀπλωσε τὸ χέρι του μὲ τρόπο, ὥστε ν' ἀγκαλιάσει
τὴ Λέλα ἀπ' τὴν πλάτη.

Τὸ κορίτσι ἀποτραβήχτηκε μὲ λεπτότητα καὶ γύρισε
κι' εἶδε τὴ Μισέλ, ποὺ εἶχε ἀποκοιμηθεῖ ἀπ' τὸ κούνημα
τ' αὐτοκινήτου. Δὲν τῆς μιλοῦσε, ἄλλωστε, καὶ κανεὶς, ὁ
Τέλης σὺμπαινε πεισσωμένος, ποὺ ἡ φίλη τῆς τὰ κατὰ-
φερε νὰ βάλει τὴ Λέλα νὰ καθίσει πίσω καὶ ἡ Μαρία
φώναξε σὲ λίγο δυνατά :

— Μεγάλο Πεῦκο !

Ἐνα δάσος ἀπὸ πεῦκα, μιὰ ἀσημένια ἀκρογιαλιά,

μικρὰ κυματάκια πὸν σποῦν ἀπαλὰ σιὴν ἀμουδιὰ καὶ μιὰ βαρκοῦλα πὸν περιμένει.

Ἄπέναντι ἡ Φανερωμένη μόλις πὸν φαίνεται σὰν κάποια ἀσπροντυμένη νεράϊδα, ἔτοιμη νὰ βουτήξει στὸ νερό.

Σὰν καθίσανε σ' ἓνα τραπέζι, κάτω ἀπὸ τὰ πεῦκα, ὁ Πέτρος εἶπε :

— Εἶναι ἓνα μικρὸ μοναστήρι. Πᾶμε σὰν θέλετε ἓνα πρωὶ καὶ γυρίζουμε τὸ βράδυ.

Λίγο πὸν πέρα, μερικοὶ ψαράδες τραβοῦσαν τὰ δίχτυα ἀπ' τὴ θάλασσα, βουτηγμένοι ὡς τὰ γόνατα στὸ νερό.

Ὁ Τέλης πῆγε στὸ ἐξοχικὸ μαγαζί, πὸν σ' ἓνα τραπέζι εἶχανε καθίσει καὶ τὸν ἀκολούθησε κι' ἡ Μαρία. Ἄνοιξε τὴ βρύση καὶ ἑτοιμάζονταν νὰ πλυθεῖ, ὅταν βλέπει τὴ φίλη του νὰ στέκει μελαγχολικὴ κοντὰ του.

— Πῶς σοῦ πάει αὐτὸ τὸ ὕφος... τῆς εἶπε εἰρωνικά. Κι' ἀπὸ πότε σοβαρεύτηκες ;

— Ἄπὸ τότε πὸν ἔνοιωσα πὼς σ' ἀγαπῶ πραγματικά, Τέλη...

— Δὲν τὰ παρατᾶς, λέω γώ ! Μ' ἀγαπᾶς. Ἄμ' δὲ τὰ τρώω ἐγὼ εὐκολα. Καὶ δὲν φαντάζομαι νὰ με νομίζεις γιὰ βλάκα.

Ἡ Μαρία εἶχε δακρύσει.

— Τέλη, λέγε μου ὅ,τι θέλεις. Βοίξε με, μάλλονέ με. Ἀλλὰ πίστεψε μόνο, πὼς νοιώθω στὴν ἀγάπη αὐτὴ τὸ μόνο στήριγμά μου στὴ ζωὴ.

— Ἄλλὰ ξεχνᾶς τὴ συμφωνία μας ; Δὲν εἶπαμε νᾶ-μαστε φίλοι, ὥσπου νὰ βαρεθοῦμε ;

— Μὲ βαρέθηκαν, λοιπόν, Τέλη ;

— Δὲ λέω αὐτὸ ἀπολύτως, κορίτσι μου, ἀλλὰ ἡ κατάσταση αὐτὴ πρέπει νὰ τελειώνει... Βάσταξε πολὺ, Μαρία...

Ἡ Μαρία δὲ μποροῦσε ν' ἀπαντήσει. Τὰ μάτια της ἦτανε βουρκαωμένα καὶ ἔνοιωσε τὴν ἀνάγκη νὰ δαγκώσει τὰ χεῖλη της, γιὰ νὰ μὴν ξεφωνήσει.

Ὁ Τέλης, ἐνῶ σκουπιζότανε, τῆς ἔλεγε σιγά :

— Μ' ἀγαπᾷς... Τοιμᾷς καὶ μιᾷς γι' ἀγάπη. Νομίζεις πὸς δὲ ξέρω τίς σχέσεις σου μ' αὐτὸν τὸν παληόγερο. Μὴ νομίζεις, ὅμως, ὅτι ζηλεύω. Περίμενα νὰ μοῦ τὸ πεις κι' ἡ ἴδια καὶ νὰ σταματήσεις τὴν ὑποκρισία σου... Ἄλλὰ σὺ, παιδί μου, «καὶ τὸν πρῶτον ἐλεεῖς καὶ τὸν τελευταῖον δὲν ἀπελπίζεις», ὅπως λέει καὶ μιὰ παροιμία...

Ἡ Μαρία δὲν κρατήθηκε περισσότερο.

— Τέλη, εἶσαι πολὺ ἄδικος. Αὐτὸς ὁ κύριος δὲν κάνει τίποτ' ἄλλο, ἀπ' τὸ νὰ περιμένει, πὸς θὰ τοῦ πῶ τὸ «ναί» μιὰ μέρα καὶ νὰ τὸν παντρεφτῶ. Ὑστερα, τὸ ξέρεις, ὅτι λεπτὰ δὲν ἔχω, πὸς θὰ ζήσω; Ἐσὺ δὲ μὲ ρώτησες ποτέ, ποῖος μοῦ κάνει αὐτὲς τίς ὠραῖες τουαλέτες, παρὰ μόνο δείχνεις τὸ θαυμασμό σου γιὰ τὸ γοῦστο μου. Ξέρεις, ὅμως, ἓνα πράγμα: Ἄν μ' ἀφήσεις, θὰ σκοτωθῶ!

Ἦθελε πολλὰ νὰ τοῦ πεῖ γιὰ τὴ Λέλα, ἀλλὰ φοβήθηκε μὴ τὸν θυμώσει περισσότερο καὶ σώπασε.

Ἡ Τέλης βγήκε ἔξω καὶ ἡ Μαρία στάθηκε νὰ πλυθεῖ κι' αὐτὴ, ἀλλὰ, ὅπως ἦτανε μὲ τὸ σαποῦνι στὸ πρόσωπο, ἔμεινε κάμποσα λεπτὰ, παίζοντας στὰ δάχτυλά της τὸ νερό, ἐνῶ σκεφτότανε.

Σὲ λίγο πού ἦρθε ὁ Πέτρος καὶ τὴν εἶδε σ' αὐτὴ τὴ θέση, γέλασε καὶ τὴν πείραξε:

— Ἔ, Μαρία, ποῦ ταξειδεύεις!

Καὶ ἡ Μαρία ξέσπασε σὲ κλάμματα.

— Ἄσε με, καϋμένε, κι' ἔτσι μοῦρχεται νὰ σκοτωθῶ!...

— Τί ἔκανε λέει;

Εἶπε στὸν Πέτρο τοὺς φόβους της γιὰ τὸν Τέλη κι' ἐκεῖνος τὴν καθησύχασε.

Πλύθηκε, βάφτηκε καὶ βγήκαν μαζί ἔξω.

Στὸ τραπέζι τοὺς σέρβισαν φρέσκα τηγανιτὰ ψάρια, σαλάτες καὶ τυρί, φάγανε κι' εἶπιανε πολὺ κρασί. Ὅλοι ἤρθαν στὸ κέφι καὶ περισσότερο ἀπ' ὅλους ἡ δασκάλα ζαλίστηκε τόσο πού νόμιζε πὸς ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή ἡ

θάλασσα θ' ανέβαινε ὡς αὐτοὺς νὰ τοὺς πνίξει. Σὲ μιὰ στιγμή ἄρχισε νὰ φωνάζει :

—Σώστε, σώστε με, πνίγουμε!...

Ἐστερα ἀπὸ λίγη σκέψη ὁ Τέλης τὴ σήκωσε στὰ χέρια του καὶ τὴν πῆγε πάνω σ' ἓνα δωμάτιο νὰ ἡσυχάσει. Στὸ διάστημα αὐτό, ἡ δασκάλα τὸν ἀγκάλιασε ἀπὸ τὸ λαιμὸ καὶ τοῦ ψιθύρισε μὲ τρυφερότητα.

—Μικρὲ μου...

Ἐταν γύρισε στὴ συντροφιά του, οἱ ἄλλοι τὸν πείραζαν γιατί τάχα ἄρχισε κ' ἤπιαν μὲ γέλια στὴν ὑγεία τοῦ νέου ζευγαριοῦ.

Ἡ Λέλα εἶπε τὴν ἰδέα της, νὰ πάρουν μιὰ βάρκα καὶ νὰ φέρουν μιὰ βόλτα γύρω, οἱ ἄλλοι συμφώνησαν καὶ σὲ λίγο δὲν ἀκούγονταν στὴν ἡσυχία τῆς νύχτας παρὰ τὸ τραγοῦδι τοῦ νέου κοριτσιοῦ καὶ τὸ πλάφ-πλάφ τῶν κουπιῶν ποὺ τὸ συνώδευαν. Ἡ Μαρία καθόντανε κοντὰ στὸν Τέλη κ' ἀκούγε μελαγχολικὴ τὸ τραγοῦδι τῆς φίλης της, ὅταν τελείωσε, ἄρχισαν ὅλοι μαζί ἄλλο κ' ἡ Λέλα σκέφθηκε πὼς ἡ ζωὴ εἶναι ὠραία ὅταν ξαίρει κανεὶς νὰ τὴν χαίρεται.

Περασμένα μεσάνυχτα, ξύπνησαν τὴν δασκάλα γιὰ νὰ πᾶνε στὸ Σκαραμαγκᾶ, ἐκεῖ θάμεναν ὡς που νὰ ξεμερώσει, βρῆκαν ἓνα μικρὸ καφεενάκι ἀνοιχτὸ καὶ παρήγγειλαν καφέδες. Στὸ πέλαγος βρισκόντανε τέσσερις βάρκες ποῦχαν ρίξει παραγάδια ἀπὸ βραδὶς κ' ἐρχόντουσαν σιγὰ-σιγὰ οἱ ψαράδες σιγοτραγουδοῦσαν κ' ἡ φωνὴ τους ἔφτανε ἀπαλὰ τὸ αὐτιά τους σὰ νὰ ἐρχόντανε ἀπὸ μακριὰ πολὺ μέσα σπ' τὴ θάλασσα. Ἐταν οἱ βάρκες πλησίασαν τὴν ἀμμουδιά, ἓνας νέος ὡς εἴκοσι χρόνων πῆδηξε μὲ σβελτοσύνη καὶ βγῆκε ἔξω, σιγὰ-σιγὰ βγῆκαν καὶ ἐπὶ ἄλλοι ψαράδες γέροιο σχεδὸν κρατώντας ἀπὸ ἓνα κοφίνι ψάρια, ἡ Λέλα πῆγε κοντὰ τους μὲ χαμόγελο.

—Πολὺ καλημέρα σας, τοὺς λέει, πῆγε καλὰ ἡ δουλειὰ βλέπω...

Γύρισαν καὶ τὴν κύτταξαν κι' εὐχαριστημένοι τῆς ἀπάντησαν :

— Καλημέρα σας, πιάσαμε λίγο πρᾶμμα, μὰ καθόμαστε ὧρες στὸ νερό, ἂν δὲν εἶχε φεγγάρι θὰ πιάναμε περισσότερο...

Ἡ Λέλα κύτταζε τὸ νέο παλληκάρι καὶ θαύμαζε τὸ γερὸ κορμί του, τὸ κόκκινο χρῶμα του παρ' ὅλο τὸ ξενύχτι του, ἔνοιωθε ζωηρὴ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ κουβεντιάσει μαζί του.

Ἡ συντροφιά της ποὺ τὴν παρακολουθοῦσε, ἄρχισε κι' ὅλας νὰ τὴν κουτσομπολεύει καὶ πρῶτος ὁ Πέτρος.

— Τὸ κορίτσι αὐτό, εἶναι ἓνα αἰνιγμο...

— Ὅτι εἶναι ἀγνή, εἶναι, εἶπε ἡ Μαρία, γρήγορα ὅμως θὰ ξεσκολίσει ἂν ἔξακολουθήσει νὰ κάνει τόσο εὐκόλα γνωριμίες· γιὰ δέστε τὴν καὶ μὲ τοὺς ψαράδες εὐχαριστιέται νὰ μιλά. Ὁ Τέλης θέλοντας νὰ πειράξει τὴ Μαρία, εἶπε ἀμέσως :

— Αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ χρωστᾷ σὲ σένα, ἀσφαλῶς.

Ἡ Μαρία δὲν ἀπάντησε, ἔνοιωσε ὅμως ἀπὸ κείνη τὴ στιγμή, ἓνα μῖσος γιὰ τὴ φίλη της ποὺ μεγάλωσε ὅταν εἶδε τὸν Τέλη νὰ πηγαίνει πρὸς τὸ μέρος τῆς Λέλας.

— Μᾶς ξεχάσατε, δεσποινίς, εἶπε κείνος, κόβοντας ξαφνικὰ τὴν κουβέντα της μὲ τοὺς ψαράδες.

Ἡ Λέλα γύρισε καὶ τὸν κύτταξε, « ἔχετε δίκιο » εἶπε, καὶ χαιρέτησε τοὺς καλοὺς ψαράδες.

Ἡ Μαρία σηκώθηκε καὶ φώναξε στὴ Λέλα, ὅτι εἶναι καιρὸς νὰ φύγουνε.

Ἡ μέρα ἄρχισε νὰ φαίνεται κι' ὁ Τέλης βιάστηκε νὰ τοποθετήσῃ τὴ Λέλα δίπλα του στὸ αὐτοκίνητο, προτοῦ καθίσει ἡ Μαρία, ἀλλὰ ἐκείνη δὲν τὸ δέχτηκε αὐτὸ μὲ εὐχαρίστηση καὶ εἶπε στὴ φίλη της μιὰ στιγμή θυμωμένη.

— Τὰ κατάφερες μιὰ χαρά, Λέλα. Εὐχαριστῶ.

Ἡ Λέλα ποὺ δὲν κατάλαβε πραγματικὰ τίς σκέψεις τῆς φίλης της, τῆς ἀπάντησε ἐντελῶς ἀθῶα :

— Δὲν σ' ἐννοῶ, τί θέλεις νὰ πεῖς.

— Θὰ μ' ἐννοήσεις ἀργότερα.

Κι' ὁ Τέλης θέλοντας νὰ κόψει τὴν ἐπικίνδυνη συζήτηση τῶν δυὸ κοριτσιῶν, ἔβαλε μπρὸς μὲ μεγάλη ταχύτητα, πὺν ἀνάγκασε τὴ δασκάλα νὰ φωνάζει διαρκῶς καὶ νὰ τὸν παρακαλεῖ νὰ «φρονιμέψει».

Πέρασε ἀρκετὴ ὥρα, χωρὶς νὰ βγάξουν λέξη, μὰ ὅταν φτάνανε κοντὰ στὸ Βοτανικὸ, ὁ Τέλης εἶχε μιὰ κακὴ ἐμπνευση. Εἶπε πὺς τοῦ χάλασε ἓνα φρένο κι' ἄρχισε νὰ τρέχει πάλι. Ἐκεῖνο πὺ ἤλπισε τὸ εἶδε γρήγορα.

Ἡ Λέλα, φοβισμένη, κρεμάστηκε στὸ λαιμὸ του καὶ τὸν ρωτοῦσε ἂν «σκοτωθοῦνε». Ἀλλὰ ἔγινε καὶ κάτι ἄλλο, πὺν δὲ τὸ εἶχε συλλογιστεῖ: Ἡ Μαρία, τρελλὴ ἀπὸ τὴ ζήλεια της, σηκώθηκε ἀπ' τὴ θέση της καὶ πρὶν προφτάσουν ὁ Πέτρος κι' ἡ Μισέλ νὰ τὴν ἐμποδίσουν, ἄρπαξε τὴ Λέλα ἀπ' τὰ μαλλιά καὶ τὴν ἀπομάκρυνε ἀπ' τὸν Τέλη. Ἀλλὰ μὲ τὴ φόρα πὺ εἶχε πάρει δὲν πρόσεξε κι' ἡ Λέλα χτύπησε στὸ αὐτοκίνητο τὸ δεξιὸ της μάτι.

Ἐὸ Τέλης σταμάτησε ἀπότομα καὶ τὸ αὐτοκίνητο παρ' ὀλίγο ν' ἀναποδογυριστεῖ.

Ἡ Λέλα ἔσκυβε ζαλισμένη κι' ἡ Μαρία ξεφρενιασμένη ἀπὸ τὸ κακό της ἐξακολουθοῦσε νὰ βρίζει νομίζοντας ἴσως πὺ συμφέρον της, μὰ πὺν χτύπησε ἄσχημα τὴν φίλη της, νὰ ἐξακολουθήσει τὸν ἐξάψαλμο καὶ νὰ τὸ ἀποδώσουν στὸν ἐκνευρισμὸ της.

Ἡ Λέλα, μόλις συνῆλθε, ζήτησε νὰ κατεβεῖ ἀπ' τ' αὐτοκίνητο, παρ' ὅλες τὶς διαμαρτυρίες τοῦ Τέλη καὶ τοῦ Πέτρου.

Περίμεναν, σιωπηλοὶ ὅλοι τους, ὥσπου ξημέρωσε καλά.

Ἡ Λέλα μὲ τὴ Μισέλ πῆραν τὸ τράμ τοῦ Βοτανικοῦ καὶ γύρισαν στὴν Ἀθήνα.

Ἡ Μαρία τὸ εἶχε κι' ὅλας μετανοιώσει, ὕστερα, μάλιστα, ἀπ' τὴν ἀξιόπρεπη στάση τῆς Λέλας, ἤξερε ὅτι αὐτὸ θὰ ἔφερε τὸν τελειωτικὸ χωρισμὸ της μὲ τὸν

Τέλη, δὲν μιλοῦσε ὅμως καὶ περιμένε σταϊκὰ τὶς συνέπειες αὐτῆς τῆς ἱστορίας.

Ἡ Λέλα ἔστειλε τὴν δασκάλα στὸ σπίτι τους καὶ κείνη κατέβηκε στὸ Φάληρο. Προτίμησε νὰ πάει στὴ θεία της ὥσπου νὰ συνέλθει.

Καθισμένη ἡ Μαρία μπροστὰ στὸ κρεβάτι τῆς μητέρας της ποὺ διαβάζει μιὰ πρωϊνὴ ἐφημερίδα, κλαίει.

Τὰ εἶχε πεῖ ὅλα στὴν μητέρα της καὶ κείνη τῆς ἔλεγε χωρὶς νὰ τὴν κυττάξει :

— Φέρθηκες πολὺ βλάκας, ἔτσι ἔχασες καὶ τὸ φίλο καὶ τὴ φίλη σου.

Ἡ Μαρία ἐξακολούθησε μέσα σὲ λυγμούς :

— Ὅταν κατέβηκε ὁ Τέλης μὲ κείνο τὸν τουπέ ἀπὸ τὸ αὐτοκίνητο καὶ μοῦπε ὅτι δὲν μποροῦσε νὰ φανταστεῖ εὐγενικώτερη ἐκδίκηση ἀπὸ ἓνα ἄπειρο κορίτσι, ἔχασα τὰ λόγια μου ἀπ' τὴ στενοχώρια μου, γι' αὐτὸ καὶ δὲν τοῦπα λέξι σὰν μοῦπε ψυχρά: « Δεσποινίς μορεῖτε νὰ κατεβεῖτε... » Ὁ Πέτρος δὲν μιλοῦσε... Τί νᾶλεγε ἄλλωστε, μήπως ὑπῆρχε δικαιολογία στὴν πράξη μου ;

Ἡ μητέρα τῆς Μαρίας ἀναψε ἓνα τσιγάρο καὶ τῆς εἶπε :

— Ἐ, χαρὰ στὸ φίλο ποῦχασες !

— Τὸν ἀγαπῶ, ἦταν ἡ ἀπάντηση τῆς Μαρίας καὶ κείνη ἀφοῦ τὴν κύτταξε σχεδὸν μὲ περιφρόνηση :

— Τί θὰ πεῖ, βρὲ ἡλίθιο πλάσμα, ἀγάπη δίχως λεφτά; δὲν κυττᾷς νὰ παντρευτεῖς τὸ γέρο προτιοῦ σὲ παρατήσει κι' αὐτός...

Ἄλλὰ ἡ Μαρία δὲν τὴν ἄκουσε, σηκώθηκε καὶ κάνοντας βόλτες νευρικῆς σταματοῦσε πότε δῶ πότε κεῖ κ' ἔλεγε :

— Εἶναι δικός μου... θὰ τὸν διεκδικήσω μὲ κάθε τρόπο, θὰ τῆς κάνω κακό... χι-χι-χι-χι θὰ τρελλαθῶ...

Ἡ χήρα Καρνεάδου εἶχε τελειώσει τὸ τοιγάρο της, στὸ μεταξὺ ἔβλεπε τὸ παιδί της ποὺ ὑπέφερε πραγματικά, ἀνασηκώθηκε λίγο, τὴν φώναξε καὶ χαϊδεύοντάς της τὰ μαλλιά, τῆς λέει :

— Ὡστε τόσο πολὺ τὸν ἀγαπᾶς Μαρία ;

— Περισσότερο κι' ἀπὸ τὴ ζωὴ μου.

— Τότε μεταχειρίσου κάθε μέσο γιὰ νὰ τὸν ξανακερδίσεις...

— Γιὰ τὸν Τέλη εἶμαι πιά μιὰ νεκρῆ. Κι' ἡ μεγαλειότερη ἀγάπη, σβύνει μπροστὰ στὴ χυδαιότητα κι' ἐγὼ φάνηκα πολὺ πρόοτυχη.

— Μπᾶ, ὅλα τὰ κατορθώνει κανεὶς σὰν ἔχει ὑπομονὴ καὶ ἐπιμένει. Ἡ χήρα Καρνεάδου σηκώθηκες κι' ἡ Μαρία ἔγειρε νὰ ξεκουραστεῖ ἀπὸ τὴ στενοχώρια καὶ τὸ ξενύχτι.

Κυριακὴ ἀπόγευμα, ἡ κ. Κατίνα, ἡ θεία τῆς Λέλας, ἦταν ἀνήσυχη. Ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ περιέμενε τὸ Σὺλλα καὶ ἦταν ὑποχρεωμένη νὰ τὸν δεχτεῖ καὶ νὰ τοῦ κρατήσῃ συντροφιά, γιὰτὶ ἡ Λέλα δὲν μποροῦσε νὰ παρουσιαστεῖ, ἀπὸ τὸ μάτι της δὲν εἶχε ἐντελῶς σβυστεῖ ὁ μαῦρος κύκλος, τὸ δῶρο τῆς Μαρίας, καὶ δὲν ἤθελε νὰ τὴ δεῖ ὁ Βάγκος σ' αὐτὰ τὰ χάλια.

Ἡ θεία βηματίζει πάνω-κάτω στὸ μικρὸ σαλονάκι της καὶ τακτοποιεῖ πότε τὰ μαξιλάρια τοῦ ντιβανιοῦ, πότε τὰ λουλούδια στὰ βάζα.

Κάτι παλεύει μέσα της καὶ μάταια προσπαθεῖ νὰ πείσει τὸν ἑαυτὸ της ὅτι ὅλα πιά τελείωσαν γι' αὐτήν.

Ἀπ' τὴ στιγμὴ ποὺ ἡ Λέλα τῆς διηγήθηκε τὴν περιπέτειά της μὲ τὴ Μαρία, γεννήθηκε μὲς' τὴν ψυχὴ της κάποιος οἶκτος γιὰ τὸ κορίτσι αὐτό, ποὺ μόνο μιὰ δυνατὴ ἀγάπη ἦτανε σὲ θέση νὰ κυβερνήσῃ καὶ σκέφθηκε μήπως εἶχε καθῆκον ν' ἀφήσῃ τὸ αἶσθημα τῆς Λέλας

γιὰ τὸν Ἄγγελο ν' ἀναπτυχθεῖ ὑποβοηθῶντας τὴν κακίην ἐν ἀνάγκῃ, ὅσο κι' ἂν αὐτὸ τὴν ἔκανε νὰ πονεῖ, ἀπ' τὴν ἄλλῃ μεριὰ ὅμως αἰσθανότανε τὴν καρδιά της νὰ χτυπᾷ δυνατά, καὶ δαγκῶνε διαρκῶς τὰ χεῖλη της γιὰ νὰ μὴν ξεφωνήσῃ.

Δὲν πέρασε πολλὴ ὥρα καὶ νάτος ὁ Ἄγγελος Σύλλας.

Ἡ στιγμὴ ἦταν πολὺ δύσκολη. Στὴν ἀρχὴ τὸν κύταξε φοβισμένη, σοβαρῆ, κι' ὁ Ἄγγελος δὲν ἤξερε ἂν ἔπρεπε νὰ προχωρήσῃ, ὕστερα ὅμως τοῦ χαμογέλασε γιὰ νὰ τοῦ δώσει θάρρος καὶ τοῦδωσε τὸ χέρι της. ὁ ἄντρας ποὺ ἀγαποῦσε ἦτανε κοντά της, ἡ καρδιά της χτυποῦσε δυνατά, κεῖνο ποὺ θᾶθελε νὰ κάνει ἦταν νὰ πέσει στὴν ἀγκαλιά του καὶ νὰ τοῦ πεῖ πὼς τὸν ἀγαπᾷ, σκεφτόταν ὅμως τὴ Λέλα κι' αὐτὸ τῆς ἔδινε τὴ δύναμη νὰ συγκρατηθεῖ.

Ὁ Σύλλας ποὺ κατάλαβε σὲ τί δύσκολη στιγμὴ θὰ ἔφερνε τὴν Κάκια ζητώντας ἀπ' αὐτὴν τὴ Λέλα, τὴ βοήθησε νὰ καθίσει κοντά του καὶ τὴ ρώτησε γιὰ τὴν ὑγεία της.

Ἡ Κάκια ποὺ παρ' ὅλη τὴν προσπάθειά της νὰ μὴ φαίνεται συγκινημένη δὲν τὸ κατώρθωσε, σκεφτόταν :

Μὰ πὼς εἶναι δυνατὸν νὰ συγκρατιέται τὸ λογικὸ σὲ τέτοιες μεγάλες στιγμές ; Ἄφησε τὰ δάκρυά της νὰ τρέξουν ἐλεύθερα πιστεύοντας, πὼς αὐτὸ θὰ τὴν ἀνακουφίσει κι' ἄρχισε, παίρνοντας τὸ χέρι τοῦ Ἄγγελου πάνω στὸ στήθος της, νὰ λέει σὰ νὰ ἦταν βέβαιη πὼς ὁ Ἄγγελος θὰ τὴν καταλάβαινε.

Κλείνω κάθε σκέψη μου μέσα στὸ νοῦ μου καὶ προσπαθῶ νὰ νανορίσω τὸν πόνο μου σὲ χίλιες δυὸ ἄλλες ἀσχολίες καὶ προσπαθῶ νὰ ἠσυχάσω ἐκεῖνο ποὺ ἐπαναστατεῖ μέσα μου. Μάταια, ὅμως. Πὼς εἶναι δυνατὸ νὰ σὲ ξεχάσω ; Πὼς εἶναι δυνατὸ νὰ ξεχάσω τ' ὄνειρο ποὺ ἡ φαντασία μου ὀδηγημένη ἀπ' τὸν ἴδιο ἐσένα συνέχιζε μέρες καὶ νύχτες ; Εἶναι εὐκόλο νομίζεις νὰ καταστρέψῃς μέσα σὲ μιὰ στιγμὴ ὅ,τι δημιούργησες τρία δλόκληρα χρόνια ;

Ἐλβίρα

Δὲν μπορῶ νὰ πιστέψω ἀκόμα σ' ὅ,τι συμβαίνει γύρω μου.

Θαρρῶ πὼς κοιμοῦμαι κι' εἶναι ἓνα κακὸ ὄνειρο καὶ μὲ ἀγωνία περιμένω τὸ ξύπνημά μου γιὰ νὰ μοῦ διώξει ὅλους τοὺς ἐφιάλτες ποὺ βασανίζουν τὴ ζωὴ μου.

Μὰ πές μου, Ἄγγελε, ποῦ βρῆκες ἐσὺ τὴ δύναμη νὰ ξεχάσεις ; Πὼς μπόρεσες νὰ βγάλεις τὴν ἀγάπη μας ἀπ' τὴν καρδιά σου ; Πέθανε λοιπὸν ἡ καρδιά σου γιὰ μένα ;

Γιατί μ' ἄφησες νὰ σὲ πιστέψω, γιατί μ' ἄφησες νὰ σ' ἀγαπήσω ;

Ἡ Κάκια κουρασμένη ἔγειρε τὸ κεφάλι της στὰ γόνατά του κι' ἐξακολούθησε νὰ κλαίει.

Ἐκεῖνος ἔνοιωθε πολὺ στενοχωρημένο τὸν ἑαυτό του, ὅλες οἱ παλῆες ἀνησυχίες ξαναζωντάνεψαν μέσα του γιὰ τὴν Κάκια.

Κι' ἀφοῦ τὴ βοήθησε νὰ ἡσυχάσει, τῆς εἶπε κυττώντας τὴν τρυφερά :

— Κάκια μου, δὲν μπορῶ μὲ λίγα λόγια νὰ νὰ σοῦ πῶ ὅσα σκέπτομαι, ἓνα μονάχα θέλω νὰ ξέρεις : Σ' ἀγαπῶ πάντα...

Ἡ Κάκια δὲν πίστευε στ' αὐτιά της. Τὸν κυτιοῦσε ξαφνιασμένη καὶ σὲ μιὰ στιγμή τὸν ἀγκαλιάζει καὶ τὸν φιλεῖ.

— Ἀγαπημένε μου, εἶναι ἀλήθεια αὐτό ; Ὅστε μ' ἀγαπᾷς ἀκόμα ; Καὶ δὲ θὰ μᾶς χωρίσει κανεὶς ; Πές μου πὼς τίποτα δὲν νοιώθεις δυνατώτερο, ἐκτὸς ἀπ' τὴν ἀγάπη σου γιὰ μένα...

Ἐκεῖνος τῆς ἀπάντησε σιγά, ἀλλὰ σταθερά :

— Ναί, τίποτα Κάκια !

Πόσο ἦτανε εὐτυχισμένη. Τῆς ἐρχότανε νὰ φωνάξει ἀμέσως τὴ γορᾶ Σοφία καὶ νὰ τὴν πιάσει ἀπ' τὴ μέση νὰ χορεύουν σὰ δυὸ μικρὰ παιδιά.

Ὁ Ἄγγελος τὴν ἀγαποῦσε, ἀλλά, γιὰ μιὰ στιγμή, θυμᾶ-

αι τῆ Λέλα. Αὐτὸ τὴν ἔκανε ν' ἀλλάξει χρῶμα ἀμέσως καὶ σχεδὸν ἀπογοητευμένα εἶπε :

— Κι' ἡ Λέλα ;

Αὐτὸς ξαφνιάστηκε. Ἀλήθεια, ἡ Λέλα ; Πῶς τὴν ξέχασε.

Ἡ Κάκια σκέφτηκε ἂν δὲν ἦταν προτιμότερο νὰ ἐξομολογηθεῖ στὴν ἀνεψιά της ὅλα τὰ πάθη τῆς ψυχῆς της καὶ νὰ τὴν παρακαλέσει ν' ἀποτραβηχτεῖ.

Δὲν ἦταν ὁμως βέβαιη, ἂν ὕστερα ἀπ' αὐτὸ, ἐκεῖνος θὰ ἐξακολουθοῦσε νὰ τὴν ἀγαπᾷ.

Γι' αὐτὸ, θέλοντας νὰ τὸ καταλάβει, ρώτησε μὲ εἰλικρινεῖα τὸ Σύλλα :

— Πές μου, Ἄγγελε. Σ' ἐξορκίζω στὴν τιμὴ σου. Τί αἰσθάνεσαι γιὰ τὴ Λέλα ; Μὴ μοῦ κρύψεις τίποτα...

Ὁ Ἄγγελος δὲν ἀπάντησε ἀμέσως κι' ἡ Κάκια μετροῦσε τοὺς χτύπους τῆς καρδιάς της.

Ἡ σιωπὴ ἦταν βαρειά...

— Ἄγγελε...

— Θὰ σοῦ ἀπαντήσω, χρυσῆ μου, εἰλικρινά. Αὐτὸ ποὺ συμβαίνει μέσα μου γιὰ τὴ Λέλα, δὲν ξέρω ἀκόμα ἂν εἶναι ἀγάπη ἢ φιλία ἢ καὶ ἀπλὸ ἐνδιαφέρον, ἓνα εἶναι ἢ ἀλήθεια, πὼς ἡ Λέλα μοῦ ἔκανε ἐξαιρετικὴ ἐντύπωση...

Ἡ Κάκια ὅπωςδήποτε ἠσύχασε, ἔμεινε λίγο σιωπηλὴ κι' ὕστερα εἶπε :

— Ἡ ἀλήθεια εἶναι, πὼς τὸ κορίτσι αὐτὸ ἔχει τὴν ἀνάγκη μας, γιὰ νὰ τὸ συγκρατήσουγ οἱ δικοὶ του, εἶναι ἀργὰ πιά. Τὴν ἀγαπῶ, τὴν... ἀγαπᾷς. Εἶμαι βεβαία πὼς τὸ ἐνδιαφέρον σου εἶναι ἢ καθ' αὐτὸ ἀγάπη, ἄς σκεφτοῦμε λοιπὸν μαζὶ γι' αὐτὴν κι' ὁ χρόνος θὰ ἔρθῃ βοηθός.

Τῆς ἔσφιξε τὰ χέρια καὶ τῆς εἶπε μὲ τρυφερότητα :

— Ἀγάπη μου, δὲν ἀμφέβαλλα ποτὲ γιὰ τὴν καλωσύνη σου.

Ἄλλ' ἡ Κάκια στενοχωρέθηκε, ἔνοιωσε πὼς ἡ αὐθόρμητη αὐτὴ ἐκδήλωση ἀπὸ μέρους του ἔδειχνε, πὼς τὸ

ἐνδιαφέρον του γιὰ τὴν ἀνηψιά της ἦταν κάτι παραπάνω ἀπὸ φιλικό.

Ἴσως, σκέφτηκε, μ' ἄφησε νὰ μιλήσω νὰ δεῖ τί σκέφτομαι καὶ νὰ μοῦ πεῖ σιγά-σιγά, πὼς τὴν ἀγαπᾷ.

Καὶ ἀμφέβαλλε γιὰ τὴν εἰλικρίνειά του.

— Κι' ἄν...

Δὲν τέλειωσε ὁμως τὴ φράση της, τὴν ἴδια στιγμή μὰ κακὴ εἰκόνα παρουσιάστηκε μπροστά της. Ἡ Λέλα χτυπημένη, ξεμαλλιασμένη ἀπ' τὴ Μαρία.

Τὴν εἶδε παραστρατημένη, καταπροδομένη καὶ φαντάστηκε, πὼς σ' αὐτὸ θάψεται ἐκεῖνη, γιατί δὲν τῆς ἄφισε τὸν ἀνθρῶπο πού θὰ μπορούσε νὰ τὴ σώσει.

Ἐκεῖνος ἄγγελος τὴν κυττοῦσε μὲ ἀγωνία, ἀλλὰ ἡ Κάκια δὲν τέλειωσε ἐκεῖνο πού εἶχε ἀρχινήσει. Θᾶθελε νὰ πεῖ : «Κι' ἄν ἐγὼ σὲ ἀπομακρύνω ἐντελῶς ἀπ' αὐτήν ;»

Στὸ σαλονάκι της εἶχε ἀπλωθεῖ σκοτάδι κι' ἀπ' τὴν πόρτα τοῦ μπαλκονιοῦ φάνηκαν οἱ πρῶτες βάρκες ποῦ βγαίνουν στὸ ψάρεμα, σηκώθηκε καὶ ἀνάγκασε ἔτσι κι' ἐκεῖνον νὰ σηκωθεί, χωρὶς ἄλλα λόγια ἀποχωρίστηκαν ἔτσι κείνο τὸ βράδυ. Ἡ θυσία γιὰ τὴν ἀγάπη εἶναι σκληρὴ καὶ σκληρὸς καταντᾷ γιὰ λίγο καὶ κείνος πού θυσιάζεται...

Ἐπομεσήμερο, ἡ Λέλα ὕστερα ἀπὸ πολλὴ σκέψη ἀποφάσισε νὰ συναντήσῃ τὸν ἄγγελο, ἔχει νὰ τὸν δεῖ πολὺ καιρὸ κι' ἡ θεία της δὲ τῆς λείει τίποτα τὸ συγκεκριμένο.

Ἦθελε νὰ τὸν δεῖ, νὰ μιλήσῃ μαζί του. Νὰ δεῖ τί σκέφτεται τέλος γι' αὐτήν, ἤξερε πὼς ἐκεῖνη τὴν ὥρα μιὰ, μιάμιση, τὸν συναντοῦσε στὸ σταθμὸ Λαυρίου καὶ πῆγε. Δὲν περιόμενε πολὺ.

— Ἄς εἶναι εὐλογημένη ἡ ὥρα πού σκεφθήκατε νὰ ρθειτε... Ἄκουσε τὴ φωνή του νὰ λείει σὲ λίγο.

— Σὰς περιόμενα κι' ἤλιξα πάντα.

Ἐπὶ ὕστερα ἀπὸ μισὴ ὥρα βρισκόντουσαν στὴν Κηφισιά.

Τὸ αὐτοκίνητο σταμάτησε ἔξω ἀπὸ μιὰ μεγάλη σιδερόπορτα.

Ἡ βίλλα τοῦ κ. Σύλλα ἔμοιαζε μὲ παλῆ πύργο, σὰν αὐτοὺς ποὺ βλέπουμε στὰ ἱπποτικά μυθιστορήματα. Πτέρυγες, δωμάτια, πυργίσκοι μὲ τριγωνικὲς στέγες.

Ὁ ἀέρας ἦταν ἀρωματισμένος ἀπ' τὰ γιασεμιά καὶ τὶς βανίλιες μιὰ μαριμάρινη σκάλια ἐλικοειδῆς. Μιὰ μεγάλη πόρτα, ἕνας διάδρομος μὲ δωμάτια δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Στὸ βάθος τοῦ κήπου ποὺ φαίνονταν ἀπ' τὴν μπαλκονόπορτα στὸ τέλος τοῦ διαδρόμου, ἕνα περίπτερο σκεπασμένο μὲ αἰγόκλημα.

Ἡ Λέλα ἦταν συνεσταλμένη, σὰ φοβισμένη.

Τὴν πῆρε ἀπ' τὸ χέρι καὶ ἀνοίγοντας μιὰ-μιὰ τῆς πόρτες τῆς ἔδειξε τὰ διάφορα διαμερίσματα.

Πῆγαν στὴν τραπεζαρία καὶ μὲ οἰκειότητα σὰ νὰ ἦταν συγγενεῖς, βάλανε τραπέζι καὶ ἐτοιμάσαν ἕνα πρόχειρο γεῦμα ἀπὸ διάφορες κονσέρβες ποὺ εἶχε ὁ Ἄγγελος ἀγοράσει, ἡ Λέλα δὲν ἔφαγε, εἶχε φάει σπιτί της, ἤπιε ὅμως κρασί ποὺ τοὺς τῶφερε ὁ μπάρμπα-Νικόλας ὁ κηπουρός. Στὰ φροῦτα ἄρχισε ἡ συζήτηση.

Ἐλεγε ἡ Λέλα :

— Ἦθελα νὰ γνωρίσω τὸν ἐαντό μου, τὴν παληκαρὸ-σύνη του, τὴν ἀνοχή του, τὴν ἡρεμία του—πῶς νὰ πῶ; ἀπέναντι σ' ἕναν ἄντρα—δοκίμασα καὶ εἶμαι εὐχαριστημένη ποὺ δὲν αἰσθάνομαι καμμιά ἀδυναμία ἀπέναντί του...

— Ἀπέναντί μου, θέλετε νὰ πεῖτε...

— Τὸ ἴδιο κάνει.

— Ἐκτιμῶ τὴν εἰλικρίνειά σας...

— Δὲν θὰ συνέβαιναν ἀκριβῶς ἔτσι τὰ πράγματα ἀσφαλῶς ἂν δὲν γνωρίζομαστε καὶ πρῖν, δὲν εἶναι ἔτσι;

— Θὰ μιλήσουμε γενικώτερα ὅταν ἔρθει ἡ ὥρα γι' αὐτά, τώρα ἂς ποῦμε ἄλλο ἕνα κρασί γιὰ νὰ εὐχηθοῦμε τὸ καλὸ τέλος τῆς σημερινῆς αὐτῆς ἐμπιστοσύνης ἐκ μέρους σας...

Ἡ Λέλα ἤπιε τὸ δεῦτερο ποτῆρι κρασί.

—Πρώτη φορά στη ζωή μου πίνω δεύτερο κρασί, ἐλπίζω νὰ μὴν μοῦ προσφέρετε καὶ τρίτο ἄν... θέλετε νὰ μὴν σᾶς τὰ θαλασσώσω.

—Δὲν θὰ σᾶς στενοχωρήσω, ἐν πάσῃ περιπτώσει ὅμως μὴ χάνετε τὸ θάρρος σας τόσο γρήγορα, ἐλπίζω νάχουμε ὅλη μέρα... μπανάσα.

Τὸν καφέ τους, τὸν πῆραν στὴ βιβλιοθήκη—ἓνα μεγάλο δωμάτιο, στοὺς τοίχους κάδρα μουσουργῶν καὶ μεγάλων ἀνδρῶν, δύο βιβλιοθήκες μεγάλες ποὺ σκέπαζαν τὸν Ἀνατολικὸ τοῖχο, ἓνα γραφεῖο καναπὲς καὶ καρέκλες ταπεισαρισμένες.

Ἡ Λέλα κάθισε στὸν καναπέ καὶ κεῖνος σὲ μιὰ καρέκλα, τοὺς χώριζε τὸ τραπέζι τοῦ τσιγάρου μὲ τὸν καφέ ποῦφερε ὁ μπάριμα-Νικόλας.

—Μ' ἀρέσει τὸ γραφεῖο σας, οἱ βιβλιοθήκες, κι' ὅλα ἐδῶ εἶναι βαλμένα μὲ γοῦστο.

—Εἶναι ὠραῖο ἀλλὰ εἶναι στιγμὲς ποὺ φαίνεται βαρὺ, ὅταν δὲν ἔχω διάθεση, οἱ τόμοι ὅλοι αὐτοὶ τῶν βιβλίων μοῦ κἀθονται σιτὴν ψυχὴ τότε τρέχω στὸν κῆπο, παίρνω τὸ σκαλιστῆρι ἀπ' τὸν μπάριμα-Νικόλα καὶ σκαλίζω τὰ λουλούδια του. Ἐκεῖ νὰ σᾶς ἔχω ἀπὸ καμμιὰ μεριὰ νὰ δῆτε φωνὲς ποὺ φοβᾶται μὴν τοῦ τὰ χαλάσω. Ἄλλες φορές πάλι χώνουμαι δῶ πέρα καὶ πέφτω στὸ διάβασμα κανενὸς καλοῦ βιβλίου.

Σηκώθηκε καὶ πῆρε ἓνα κουτὶ σκαλιστὸ μὲ σοκολατάκια, τὸ ἀνοίξε καὶ πρόσφερε στὴ Λέλα, ὕστερα πῆρε μερικὰ λευκώματα ἀπὸ διάφορα μέρη, κάθισε δίπλα της στὸν καναπέ κι' ἄρχισε νὰ τὰ ξεφυλλίζει.

—Βερσαλλίες... Βενετία... Παρίσι...

Ἡ Λέλα ἄρχισε νὰ στενοχωρεῖται, σκεφτόταν, τί θᾶλλεγαν, τί θᾶκάναν ὅταν τέλειωνε τὸ γύρισμα τῶν λευκωμάτων, ὅταν ἄκουγε ὅτι εἶχε νὰ τῆς πεί, γιατί δὲ μπορούσε βέβαια νὰ τῆς μιλάει ὡς τὸ βράδυ γιὰ τὰ βιβλία καὶ τὰ λευκώματα. Τί θᾶλλεγαν; Ἐκεῖνος τὴν εἶδε σκεπτικῆ καὶ τῆς εἶπε ζωηρὰ :

—Γιατί δὲ μιλάτε ;

Ἡ Λέλα σχεδὸν τρώμαξε, ἀλήθεια λίγο ἤθελε νάρχισει νὰ κλαίει, ὡς τόσο εἶπε κι' αὐτὴ:

—Εἶμαι λίγο κουρασμένη, ἀλλὰ ξέχασα, μοῦ εἶχате πῆ πὼς ἔχετε μιὰ συλλογὴ ἀπὸ ἀρχαῖα πραγματάκια.

Ὁ Ἄγγελος ἔκλεισε τὰ λευκώματα, χαμογέλασε καὶ σηκώθηκε. Τ' ἄφησε στὸ γραφεῖο ἀπάνω καὶ δίνοντάς της τὸ χέρι τῆς λέει:

—Ἐλάτε...

Ἡ Λέλα τὸν ἀκολούθησε, τὴν πῆρε ἀγναξὲ ἀλλὰ τοῦ ξέφυγε, πῆγαν στὴ σάλα—ἦταν στρωμένη ἀκόμα μὲ τὰ χειμωνιάτικα χαλιά, μόνο πὸν τὰ ἔπιπλα ἦταν σκεπασμένα μὲ ἄσπρα σκεπάσματα καὶ τὰ καθράκια τοῦ τοίχου ἦτανε σκεπασμένα μὲ ἄσπρο ἀδιάβροχο χαρτί, στὴν μιὰ γωνιὰ μιὰ βιτρίνα μὲ κομμάτια ἀπὸ ὀβίδες—ἀγγεῖα ἀρχαῖα καὶ διάφορα παλῆὰ λεπτοεργασμένα ἀσημικά, στὴν ἄλλη γωνιὰ ἓνα πιάνο.

—Ἐδῶ μυρίζει χειμῶνας, εἶπε ἡ Λέλα...

—Θὰ φέρω ἄμέσως τὸ καλοκαῖρι, τῆς ἀπάντησε, κι' ἀνοίγοντας ἓνα δυτικὸ παράθυρο φάνηκαν τὰ κλαδιὰ ἀγριοτριανταφυλλιᾶς, ποῦχει περιπλέξει γύρω τὸ παράθυρο.

—Τὸ στῦλ τοῦ σπιτιοῦ μου εἶναι παλῆ, προικιὰ τῆς μητέρας μου.

—Δὲν εἶναι γι' αὐτὸ λιγώτερο ὥραϊο.

—Κι' οὔτε θὰ μᾶς ἐμποδίσει νὰ δοῦμε μιὰ δύση σὲ λίγο ἀπὸ δῶ πὸν λίγοι ἄνθρωποι ἀπολαμβάνουν.

Σώπασαν, πλησίασαν στὸ παράθυρο καὶ κυττοῦσαν ἔξω.

Ἐμειναν πολὺ ὥρα ἔτσι, ἀπ' τὸν κῆπο ἐρχότανε ἓνα εὐωδιαστὸ ἀεράκι πὸν τὸν ἔκανε εὐχάριστη τὴ διάθεση.

—Νὰ ἡ δύσκολη στιγμή, σκεφτόταν ἡ Λέλα κι' ὅσο ἔμενε ψυχρὴ καὶ σοβαρὴ, τόσο περιμένε καί... ποθοῦσε ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή νάρθει κι' ἡ μοιραία κουβέντα.

Ὁ Ἄγγελος τίναξε τὰ κλαδιὰ τῆς ἀγριοτριανταφυλλιᾶς κ' ἓνας σωρὸς ἀπὸ μαδημένα ροδοπέταλα σκέπασαν τὸ κεφάλι τῆς Λέλας, τὴν κύτταξε μὲ ἔκσταση γιὰ λίγο καὶ τῆς εἶπε συγκινημένος:

—Μοιάζεις με νυφούλα τώρα, είσαι πολύ ὡμορφη, εἶσαι σωστή ζωντανή κουκλίτσα, εἶσαι ἓνα ἀγνό κορίτσι κ' ἐπιθυμῶ νὰ σὲ στεφανώσω με τὴν ἀγάπη μου, Λέλα...

Δὲν πρόφτασε νὰ τελειώσει, ἡ Λέλα δακρυσομένη, κοκκινισμένη, χαμήλωσε τὰ μάτια κ' ἔκανε νὰ φύγει, ἐκεῖνος τὴν συγκράτησε.

--Λέλα, γιατί θὰς νὰ φύγεις; δὲν εἴμαστε φίλοι, δυὸ καλοὶ φίλοι;

Καὶ χωρὶς νὰ τὸν κυττάξει τοῦ ἀπαντᾷ:

—Ναί, δυὸ καλοὶ φίλοι, τὸ ξέρετε, δὲν ξέρω ὅμως τί ἔχω, μὴ μοῦ μιλάτε ἔτσι... δὲν μοῦ μίλησε κανεὶς ὡς τὰ σήμερα μ' αὐτὸν τὸν τρόπο... φοβᾶμαι, δειλιάζω... σχεδὸν τρέμω... καὶ πρὶν προφτάσει νὰ τὴν συγκρατήσει πάλι ξέφυγε, κάθισε στὸ πιάνο κ' ἄρχισε σιγά, παθητικά, νὰ παίζει μιὰ ρομάντσα. Ἐκεῖνος τὴν ἀκολούθησε, στάθηκε πίσω ἀπ' τὸ σκαμνὶ τοῦ πιάνου, πίσω ἀπ' τὴν πλάτη της, εἶχε κοντά του τὸ λαμό της, τὰ μαλλιά της με τὰ ροδοπέταλα πάνω, ἦταν συγκινημένος, σὲ λίγο ἀκόμα καὶ θ' ἄπλωνε τὰ χέρια του νὰ πάρει τὸ κεφάλι της στὴν ἀγκαλιά του, συγκρατήθηκε τὴν ἄκουγε, τὴ θαύμαζε τὴν... ἀγαποῦσε.

Ὅταν τέλειωσε ἡ Λέλα τὸν εἶδε νὰ στέκεται στὴ γωνία τοῦ παραθυριοῦ, κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του.

Ἄν καὶ φοβότανε, ποθοῦσε νὰ τὸν ἔβλεπε στὴν ἴδια στάση αὐτὴ πού μάντευε πού βρίσκονταν ὅταν αὐτὴ ἔπαιζε, τὸν πλησίασε κρύβοντας τὸ συναίσθημά της. Στὸν ὄριζοντα στὸ βάθος ἐνὸς μεγάλου πράσινου χαλιοῦ ὁ ἥλιος ἔγεργε ὀλοκόκκινος. Ὁ Ἄγγελος ἔκοψε ἓνα μισάνοιχτο τριαντάφυλλο καὶ τῆς τὸ πρόσφερε.

Τὸ πῆρε καὶ τῷφερε στὸ στήθος της σὰ νὰ τὸ ναουρίσει καὶ δὲν μπόρεσε νὰ κρύψει τὴ συγκίνησή της, τὸν εὐχαρίστησε καὶ παρακάλεσε νὰ τῆς ἀπαγγεῖλει ἓνα τραγουδι κ' ἐκεῖνος ἄρχισε σιγά, σταθερά, βλέποντας μιὰ τὸν ἥλιο πού ἔφευγε καὶ μιὰ ἐκείνη, τοὺς στίχους αὐτοὺς τοῦ Χάινε:

Ἦλιο καὶ ρόδα καὶ πουλιά
καὶ κρίνα ἀφροπλασμένα
πόσο πολὺ τ' ἀγάπησα
καὶ πόσο ἐκείνα ἐμένα.

Τώρα γὰρ σένα μοναχὰ
μαραίνομαι καὶ σβύνω
γὰρ σένα τὴν ἀστήρευτη
τοῦ ἔρωτα πηγῆ.

Πούσαι γὰρ μένα ὅλα μαζί
τὸ ρόδο καὶ τὸ κρίνο
ὁ ἥλιος τὸ πουλί..

Τὰ τελευταῖα λόγια τοῦ στίχου ἀκούστηκαν πολὺ σιγά, ἢ Λέλα χωρὶς νὰ τὸ καταλάβει εἶχε γείρει στὸ στήθος του καὶ κεῖνος ἔσκυψε καὶ χაΐδενε μὲ τὰ χεῖλη του τὰ μαλλιά της. Ὁ ἥλιος κρύφτηκε ἐντελῶς, ὁ ἀέρας ἔγεινε πιὸ δροσερὸς κι' ἔκανε τὰ κλαδιὰ τοῦ πεύκου ν' ἀναδίνουν περισσότερο τὸ ἄρωμά τους, κάτι πουλιά περνοῦσαν βιαστηκὰ, σὰν κυνηγημένα ἀπὸ μπροστά τους κι' οἱ δυὸ νέοι ἀγκαλιάστηκαν αὐθόρμητα, σιωπηλά.

Πρώτη ἦρθε στὸν ἑαυτὸ της ἡ Λέλα κι' ἀπὸ ἔμφυτη συστολή, τραβήχτηκε ντροπιασμένη, ροδοκόκκινη.

—Τί κάναμε, εἶπε, ἐλάτε, θὰ γυρίσω ἀργὰ στὸ σπίτι βγήκε ἔξω καὶ στάθηκε στὴν πόρτα, ὁ Ἄγγελος ἔκλεισε τὸ παράθυρο, πῆρε τὰ καπέλλα τους καὶ πῆγε κοντά της. Τὴν εἶδε νὰ ἔχει κλάψει στὸ μετωξύ, τὴν πῆρε πάλι στὴν ἀγκαλιά του, τῆς χაΐψε τὸ κεφάλι καὶ τὴ ρώτησε μὲ στοργή:

—Τί ἔχεις καλὴ μου;

Ἐκείνη χαμήλωσε τὸ πρόσωπο καὶ τοῦ ἀπάντησε σιγά:

—Δὲν ξέρω...

Τῆς σήλωσε τὸ κεφάλι, τὴ φίλησε μὲ πάθος, τὴν ἔσφιξε στὴν ἀγκαλιά του καὶ τὴ ρώτησε:

—Μ' ἀγαπᾶς, μ' ἀγαπᾶς Λέλα μου;

Ἡ Λέλα ἔγειρε τὸ κεφάλι της στὸν ὄμο του κι' ἀγκαλιασμένοι βγῆκαν στὸ δρόμο.

Λίγο πὺρ κάτω ἀπὸ τὸ Στάδιο σὲ μιὰ ἐξοχικὴ μπίρα κάθονται ὁ Ἄγγελος μὲ τὸ Γιώργο Ξένο καὶ συζητοῦν γύρω ἀπὸ τὶς δυὸ ἀγάπες τοῦ πρώτου κι' ἔλεγε ὁ Ἄγγελος :

— Ἀγαπῶ καὶ τὶς δυὸ καὶ δὲν θάθελα ἐξ αἰτίας μου νὰ πικραθεῖ καμμιά. Μ' ἀγαποῦν κι' οἱ δυὸ καὶ δὲν ξέρω τί τέλος πρέπει νὰ πάρει αὐτὴ ἢ ὑπόθεση. Πές μου Γιώργο τί νὰ κάνω, δός μου καὶ σὺ μιὰ συμβουλή.

Κι' ὁ φίλος του πού τὸν ἀκουγε ὅσο μιλοῦσε τοῦ εἶπε:

— Νὰ πάρεις ὅποιαν ἀγαπᾶς περισσότερο.

— Δὲν μπορῶ νὰ ξεχωρίσω — εἶναι στιγμὲς πού μοῦ φαίνονται ἓνα πρόσωπο κι' οἱ δυὸ, μιὰ στιγμὴ ὅταν βρίσκομαι χώρια μὲ τὴν κάθε μιὰ, λέω: Χωρὶς ἄλλο μ' αὐτὴν θὰ τελειώσω, ἀλλὰ γρήγορα ἀλλάζω γνώμη.

Τὴν Κάκια, τὴν ἀγαπῶ μὲ μιὰ ἥρεμη μὰ πάντα σταθερὴ ἀγάπη, τὴ Λέλα τὴν λατρεύω, σὰν ἓνας πρωτόπειρος, ἓνας ζηλιώρης ἐραστής.

Παίρνοντας τὴ μιὰ ἔχω ἐξασφαλισμένη τὴν ἡσυχία μου, παίρνοντας τὴν ἄλλη θὰ παρασυρθῶ κι' ἐγὼ σὲ μιὰ ἐπιπόλαια κοσμικὴ ζωὴ, πράγματα πού ἄρχισα νὰ βαριέμαι καὶ πού ὅμως ἔχω ὑποχρέωση νὰ παρακολονθῶ γιὰ τὸ χατῆρι τῆς Λέλας, πού θέλει μιὰ ἀνοιχτὴ ζωὴ.

— Δὲν θυσιάζει ὅμως κανεὶς μοῦ φαίνεται μιὰ ἐξασφαλισμένη εὐτυχία γιὰ ἓνα ἀβέβαιο κνηγητό. Στὸν ἔρωτα, δὲ λέω, τραβᾶει τὸ ἄγνωστο, τὸ μυστήριο, κάτι πού δὲν γνωρίζεις τὰ ἐλαττώματα καὶ τὶς ἀρετὲς του τὸ ἀγαπᾶς περισσότερο παρὰ νὰ τὸ γνωρίζεις. Ἔτσι σοῦ συμβαίνει μὲ τὴ Λέλα, πάντως ἂν θέλεις ἀφοῦ δὲν μοῦ ἄφισες τὴ... θεία, ἀναλαμβάνω ν' ἀποπλανήσω ἀπ' τὸν δρόμο σου τὴν ἀνηψιά.

Τὸν κύτταξε λοξά, καὶ ἔκανε ἕναν τέτοιο μορφασμὸ πού ὁ Γιώργος ξέσπασε :

— "Α... μὰ δὲν συμμαζεύεσαι, σὲ παρακαλῶ νὰ δώσεις τέλος στὶς ὑποθέσεις σου, ὅσο τὸ δυνατόν πιὸ γρήγορα...

— Καὶ δὲν μοῦ λές, τί νοιάζεσαι ἐσὺ γιὰ τὶς ὑποθέσεις τὶς δικές μου ;

— "Επιθυμῶ φίλε μου νὰ γίνω ὁ... παρήγορος ἄγγελος τῆς μιᾶς... ἐγκαταλλειμένης, ὅταν μάλιστα πιστεῖ ἡ Κάκια πὼς τέλειωσαν ὅλα μεταξύ σας, τότε ἴσως ἀποφασίσει, ἐγὼ τὴν ἀγαπῶ πάντα.

— Μὲ πειράζεις γιατί φάνηκα εἰλικρινῆς καὶ σοῦπα τί μοῦ συμβαίνει, ἀλλὰ στῶπα γιατί ἀκριβῶς βρέθηκα τόσο μπερδεμένος ἐνῶ δὲν τὸ περιμένα...

Κάθισαν κάμποση ὥρα ἀκόμα, ἤπιαν ἀκόμη μερικὲς μύτερες καὶ βγήκαν. Πῆραν τὸ τράμ καὶ κατέβηκαν στὴν "Ομόνοια ὅπου καὶ χώρισαν.

"Η Λέλα ἦταν εὐτυχημένη, τὸ πρῶτο εὐγενικὸ αἰσθημα πού ἔνοιωσε μέσα της, ὅπως τὸ ἤλπ σε στὴ ζωῆ της, ὅπως τὸ φαντάστηκε, ὅπως τὸ περίμενε, τῆς ἔδινε ἕναν ἀέρα σ' ὅλες τὶς πράξεις της, τὴν ἔκανε καλὴ καὶ χαδιάρρα σ' ὅλες της τῆς ἐκδηλώσεις. "Απὸ κάμποσες μέρες εἶχε πάρει ἕνα γράμμα ἀπ' τὴ Μαρία, τῆς ἔγραφε πὼς ἦταν δυστυχημένη γιατί τὴν ἄφισε ὁ Τέλης ὕστερα ἀπ' τὸ ἐπεισόδιο ἐκεῖνο. Τῆς ζητοῦσε ἀκόμα συγγνώμη γιὰ τὴν ἀσκημη συμπεριφορὰ πού ἔδειξε ἀέναντί της, καὶ τὴν παρακαλοῦσε νὰ πᾶει νὰ τὴ δεῖ καὶ νὰ τὴ συγχωρήσει καὶ τέλειωνε μὲ τὰ λόγια τοῦτα : « "Η καλή σου κ' εὐγενικὴ ψυχὴ δὲν θὰ θελήσει ποτὲ νὰ τιμωρήσει μὲ τὴν ἀδιφορία της ἕνα ἄρρωστο πλάσμα "Η Λέλα συγκινήθηκε καὶ πῆγε.

— "Η δεσποινὶς τοῦ 38 εἶναι πάνω ;

Ὁ θυρωρὸς τηλεφώνησε στὸ πρῶτο πάτωμα τοῦ ξενοδοχείου ὅπου ἔμεινε ἡ Μαρία μὲ τὴ μητέρα της καὶ σὲ λίγο τῆς ἀνοίξε τὴν πόρτα τοῦ ἀσανσέρ.

—Περάστε δεσποινίς, ἔπάνω εἶναι.

Ὅταν ἡ Λέλα χτύπησε τὴν πόρτα, ἀκουσε μιὰ βραχιασμένη φωνὴ νὰ τῆς ἀπαντᾷ σιγά, κουρασμένα :

—Ἐμπρός.

Πεσμένη μέσα σὲ δυὸ μαξιλάρια ἡ Μαρία, κάτω στὸ πάτωμα τῆς κάμαράς της, κάπνιζε. Ἐνα τασάκι ποὺ βρισκότανε δίπλα της ἦτανε γεμάτο ἀποσιγάρα, ἡ ἀτμόσφαιρα βαρεῖα πνιχτικὴ. Ἡ Λέλα προχώρησε δειλὰ καὶ κάθισε κοντὰ στὴ φίλη της, ἐκείνη γύρισε καὶ τὴν εἶδε, τὰ μάτια της πρισμένα, σημεῖο πὼς εἶχε κλάψει πολὺ, τῆς χαμογέλασε μὲ παράπονο κ' ἀμέσως δάκρυσε πάλι.

—Ὑποφέρεις, Μαρία ;

—Ναί, Λέλα, εἶσαι πολὺ καλὴ, νόμιζα πὼς δὲν θὰ μὲ συγχωροῦσες.

—Δὲν ἔχουμε τέτοιο δικαίωμα, Μαρία.

—Εἶσαι ἓνας ἄγγελος.

—Ὅχι, Μαρία, εἶμαι ἀπλῶς ἓνας ἄνθρωπος σὰν καὶ σένα, εἶχα τὴ δύναμη νὰ σὲ καταλάβω καὶ νὰ σὲ συγχωρήσω γιατί ἀγάπησα ὅπως ἀγάπησες κι' ἐσύ.

—Ἀγαπᾷς στ' ἀλήθεια, Λέλα ;

—Ναί, Μαρία.

—Θὰ φανῶ ἀδιάκριτη ; ἀξίζω πιά τὴν ἐμπιστοσύνη σου ;

—Ἀγαπῶ τὸν Ἄγγελο Σύλλα, Μαρία.

Ἡ Μαρία στέναξε.

—Ὅχι λοιπὸν τὸν Τέλη μου ;

—Ὅχι τὸν Τέλη σου, πὼς σοῦ πέρασε αὐτὴ ἡ ἰδέα ;

—Μοῦ τῶπε κείνος ὅτι... σ' ἀγαπᾷ.

—Δὲν ἔχω ἰδέα.

—Λέλα μου... νᾶξερεις τί ἔχω τραβήξει γι' αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο, πόσο τὸν ἀγάπησα, πόσο τοῦ ἀφρωσιώθηκα, δὲν

μὲ πίστεψε ποτέ, ἢ κι' ἂν μὲ πίστεψε δὲν μ' ἐξετίμησε ποτέ, τώρα μ' ἄφησε... ἀπὸ κείνη τῆ μέρα.

—“Ὅστε ἐγὼ εἶμουν ἢ ἀφορμῇ;

—“ὦ, ὄχι, ἐγὼ φταίω, γιατί νὰ σοῦ φερθῶ ἔτσι;

Τώρα κάθουμαι καὶ συλλογίζουμαι τί ἀξία μπορεῖ ν' ἄχει πιά γιὰ μένα ἢ ζωή...

—Μὰ δὲν καταλαβαίνω, μπορεῖ ἓνα κορίτσι ν' ἀπογοητευτεῖ γιὰ ἓναν ἄντρα τόσο πολὺ;

—Καὶ βέβαια δὲν μπορεῖς νὰ καταλάβεις ἐσύ, δὲν εἶσαι τὸ ἴδιο πράγμα μ' ἐμένα... μ' ἂν ὁ Τέλης δὲ γυρίσει κοντά μου, ἐγὼ εἶμαι χαμένη, θὰ καταστραφῶ τελειωτικά. Εἶμαι...

—“Ἡσύχασε, Μαρία, ὅπως κάθε ἄνθρωπος, ἔχεις καὶ σὺ τίς ἀδυναμίες σου, μὰ ὅλα διορθώνονται ὅταν ὑπάρχει θέληση καὶ ὑπομονή, ἂν ἤθελες θὰ σὲ βοηθοῦσα ὅπωςδήποτε. Ξέρεις πόσο σ' ἀγαπῶ...

—Σ' εὐχαριστῶ, Λέλα μου, πρὶν ἀπὸ λίγο ἀκόμα μοῦ φαινότανε πὼς εἶμουνα ριγμένη στὴ διάθεση τῶν ἀνέμων καὶ τῶν κυμάτων, ἓνα συντριῆμι, ἓνα σκέλεθρο ποῦ ὅσο κι' ἂν προσπαθοῦσα ἔμενα μακριὰ ἀπὸ τὸ λιμάνι, ἀπὸ τὴ στεριά, τώρα μοῦ δίνεις κουράγιο νὰ παλέψω ἀκόμα κι' ἴσως νικήσω... Ἦρθες σὰν ἓνα σωσίβιο, σὰν ἀπὸ μηχανῆς Θεός, ὡς τόσο καλή μου φοβᾶμαι πὼς ἔφτασες ἀργά, ἢ δύναμη τοῦ ρεύματος ἦτανε πολὺ ἰσχυρὴ καὶ μ' ἔχει παρασύρει μακριὰ, θὰ μὲ πετάξει ἴσως κάπου, θὰ μὲ παρασύρει σ' ἄλλες μακρινὲς ἀκρογιαλιές, ἐκεῖ ποῦ δὲν ὀδηγοῦνται οἱ καλοὶ καὶ οἱ ἐκλεκτοί...

—Πρέπει νὰ τὰ ξεχάσεις ὅλα, αὐτὰ εἶναι λόγια μεγάλα ἀπὸ μεγάλη ἀπελπισία. Ὅλα διορθώνονται, σοῦ εἶπα, στὸ σπίτι μου δὲν ξέρουν τίποτα, θ' ἄρχεσαι συχνότερα κοντά μου, νὰ μένεις νὰ ἀπολαμβάνεις σὰν ἀδελφὴ μου τὴν οἰκογενειακὴ θαλπωρή. Κι' ἂν ὁ Τέλης εἶναι ἄντρας, δὲν θὰ σὲ ἐγκαταλείψει, θὰ ξαναγυρίσει κοντά σου... ἂν πάλι... τότε δὲ βλέπω καὶ τὸ λόγο νὰ τὸν ἀγαπᾶς τόσο... Ἡ Λέλα παρατήρησε ὅτι τόση ὥρα ποῦ

εἶναι ἐκεῖ ἡ μητέρα της δὲν φάνηκε καὶ τῆς λέει :

—Μαρία πὺν εἶναι ἡ μαμά σου ;

Ἡ Μαρία κοκκίνησε ἀλλὰ εἶπε σταθερά :

—Δὲν ξέρω, καλὴ μου, κάπου θὰ ταξιδεύει, δὲν μοῦ δίνει λογαριασμὸ τῶν πράξεών της.

Ἡ Λέλα μετάνοιωσε πὺν ἔθιξε τὸ ζήτημα αὐτό, γιὰ τοῦτο τὸ γύρισε στὸ ἄστεϊο.

—Δὲν φαντάζομαι νὰ σ' ἐγκατέλειψε κι' ἐκείνη...

Καὶ ἡ Μαρία πὺν σκουπίζε τὰ μάτια της ἐκείνη τῆ στιγμῇ τῆς εἶπε χωρὶς νὰ τῆ βλέπει :

—Τὸ ἔχει κάνει ἀπὸ πολὺ καιρὸ καὶ μπορεῖς νὰ σκεφθεῖς ὅτι θέλεις, γιὰτι σοῦ λέω πὺς μόνο στήριγμα μου, εἶχα τὸν Τέλη.

—Ἡ μανούλα μου, Μαρία, θάναι καὶ δική σου...

Ἡ Μαρία ἔξακολουθοῦσε νὰ κλαίει, ἡ Λέλα πὺν στενοχωριόταν προσπάθησε νὰ τὴν σηκώσει.

—Ἐλα τώρα, Μαρία, σήκω νὰ πληθεῖς, νὰ καθήσουμε στὸ παράθυρο νὰ πάρεις λίγο ἀέρα, εἶσαι πολὺ χλωμή.

—Εἶμαι νηστικὴ τρεῖς μέρες καὶ περνῶ μόνο μὲ καφέ.

—Ἄ... νηστικὴ; Μὰ κοπέλλα μου αὐστηρὴ δίαιτα κάνεις σὶόν... ἔρωτα.

—Ἡ...ἀπενταρία, ὄχι ἐγὼ.

—Πὺς, δὲν ἔφαγες γιὰτι δὲν εἶχες ;

—Πάνω... κάτω...

—Μ' αὐτὸ εἶναι τρομερό... Μαρία, γιὰτι δὲν ἐργάζεσαι ;

—Ποῦ; Πὺς; Ὑστερα ἀπὸ τὴ ζωὴ αὐτῇ, σὲ ποιὰ δουλειὰ μπορῶ νὰ συνηθίσω; Ποιὸ θάναι τὸ ἀφεντικὸ πὺν δὲ θὰ σκεφθεῖ νὰ μ' ἐκμεταλλευθεῖ; Ὑστερα κι' ἐγὼ σάμπως σπούδασα σ' ὅλη τὴ ζωὴ μου ἄλλο ἀπὸ τὸν ἔρωτα; Δὲν εἶμαι ἱκανὴ πὺν γιὰ τίποτα, ἡ ἀρχὴ ἦτανε κακὴ, ὁ κατήφορος μαγνητίζει, κι' ἐγὼ εἶμαι ἕνα ἀπὸ τὰ ἀδύνατα ἐκεῖνα στοιχεῖα πὺν κάνουν τρία βήματα πίσω καὶ διπλὰ ἔμπρός, ἄβουλη χωρὶς προσωπικότητα, μὲ κυ-

βερνοῦν οἱ σατανάδες πού ἔχω μέσα μου, εἶμαι γυναῖκα, γυναῖκα αἰσθησιακή, γυναῖκα ἐρωμένη, ἤλιπιζα μόνο νά σωθῶ ἀπό τόν ἄνθρωπο πού ἀγάπησα, μὰ δὲν κατάφερα παρὰ νὰ τὸν διώξω ἀπὸ κοντά μου, εἶμαι τεμπέλα, εἶμαι ἢ ἰδιοσυγκρασία μου, ὁ χαρακτήρας μου, θαρρεῖς πὼς δὲν δικαίωνω τὸν Τέλη πού δὲν μπορεῖ νὰ μ' ἐκτιμήσει; Τὶ τὰ θέλεις ὅμως, τὸν ἀγαπῶ καὶ δὲν σκέφτομαι τίποτ' ἄλλο, ἂν μ' ἀγαποῦσε κι' αὐτός...

— Καϋμένη Μαρία, περιμένεις ἓνα σημερινὸ νέο ἐγώ-στη καὶ ἐπιπόλαιο νὰ γίνει ἱεραπόστολος, νὰ σώσει τὴ δική σου ψυχὴ. Μὰ βλέπεις λοιπὸν ὅταν μούλεγες πὼς δὲν ξέρω τὴ ζωὴ; Πολὺ λίγο τὴν ἔζησα μὰ τὴν κατάλαβα καλλίτερα ἀπὸ σένα... Ὁ ἄντρας γνοιάζεται καὶ κάνει τὸν προστάτη σὲ κάθε γυναῖκα στὴν ἀρχὴ τῆς γνωριμίας του, ὥσπου νὰ τὴν κατακτῆσει ἐντελῶς, ὅταν τῆς τὰ πῆ ὅλα, ὅταν τῆς ἐμπνεύσει τὶς ἰδέες του, δὲν τοῦ κινεῖ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ πολὺ, συνηθίζει, καὶ ἡ συνηθειὰ σκοτώνει τὸν ἔρωτα. "Ἐχω τὴ γνώμη ὅτι γιὰ νὰ κρατᾶ μιὰ γυναῖκα πάντοτε — ὄχι πάντοτε, εἶπα μεγάλο λόγο — πολὺ καιρὸ τὸν ἄντρα σὲ μιὰ κατάστασι πού νὰ ἐνδιαφέρεται ζωηρὰ πρέπει νὰ εἶναι πολυσύνθετη... καὶ νὰ μὴ ἀφίνεται νὰ τὴν γνωρίζει καλά. Νομίζεις, καϋμένη Μαρία, ὅτι ἐγὼ ἔχω ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη στὸν "Ἀγγελο, ὅταν μάλιστα ξέρω πὼς παληὰ ὑπῆρχε καὶ ἴσως νὰ ὑπάρχει ἀκόμα ἓνα δυνατό αἰσθημα ἀνάμεσα στὴ θεία μου καὶ σ' αὐτόν;

— Τί λές, καϋμένη Λέλα, ξέρεις, ὑποψιάζεσαι, ὅτι μπορεῖ ν' ἀγαπᾶ ἄλλη ὁ ἄνθρωπός σου καὶ τὸ λές μὲ τόση ψυχραιμία;

— Εἶναι μερικὰ πράματα στὴ ζωὴ, ἀγαπητή μου, πού δὲν κερδίζονται μὲ τὴ βία, ἡ θεία μου ξέρει τὸ αἰσθημά μου κι' ὅμως δὲν μὲ ἀπομακρύνει, ἴσως νὰ μὴν τὸν ἀγαπᾶ πιά; Τί ἄλλο νὰ κάνω; Ἀφίνω τὰ πράματα στὴν τύχη τους, ὅποια ὅμως καὶ νάναί τὰ ἀποτελέσματα δὲν θὰ φτάσω ποτὲ στὴ θέσει τὴ δική μου. Αὐτὰ ἔχει ἡ ζωὴ, φίλη μου, κάθε ἀρχὴ δὲν μπορεῖ παρὰ νάχει καὶ ἓνα τέ-

λος, ἀκμή, παρακμή, ἀπ' τὴν ἀρχὴ τοῦ κόσμου ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ ἐλπίζουν κι' ἀπογοητεύονται, ποὺ γελοῦν καὶ κλαίνε...

— Ἐχεις δίκιο καὶ σὲ λυπᾶμαι μὰ τὴν ἀλήθεια, ποὺ ἐξ αἰτίας μου, γιὰ νὰ μὲ παρηγορήσεις σοφίζεσαι τώρα καὶ μοῦ λές λόγια ποὺ κι' ἐσὺ στὴ στενοχώρια σου δὲ θυμᾶσαι, ἀλλὰ βρὲ παιδί μου παρ' ὄλο ποὺ τὰ ξέρω πολὺ καλὰ κι' ἐγὼ αὐτὰ, καὶ μάλιστα ἀπ' τὴν καλή, δὲν μπορῶ νὰ συνηθίσω στὴν ἰδέα ὅτι μπορῶ νὰ φιλοσοφῶ καὶ νὰ ζῶ ἔτσι σὰν κούτσουρο, ὡς πού νὰ πεθάνω ἀφοῦ δὲν μπορῶ νὰ δρᾶσω ὀπωσδήποτε.

— Ὅχι πάλι ἔτσι... ἡ ζωὴ θάναί σου σὸ μαρτύριο ὅταν μᾶς φύγει τὸ ἐνδιαφέρον γι' αὐτήν.

— Δὲν βαρύνεσαι ὅμως, τώρα σκεφτόμαστε ἔτσι, γιατί ὑπάρχει κάποια αἰτία ποὺ μᾶς κάνει νὰ φιλοσοφοῦμε, ὕστερα, ὅμως αὔριο, μεθαύριο, εἶναι φυσικὸ ἄλλωστε, θὰ ξεχάσουμε καὶ πεῖνα, καὶ ἐγκατάλειψη καὶ κάθε μιζέρια, ἡ ζωὴ ἔχει ἀπαιτήσεις κι' οἱ νέοι πρέπει νὰ ζοῦν προτοῦ ἀσπρίσουν τὰ μαλλιά τους, καθέννας σύμφωνα μὲ τὰ μέσα ποὺ διαθέτει.

— Δόξα τῷ Θεῷ ποὺ ἀρχίζεις νὰ ἠσυχάζεις, ὕστερα Μαρία, ὁ Θεὸς ὅταν ἐφταχνε ἰὸν κόσμον δὲν προσδιώρισε καμμιά ἀναλογία, δὲν εἶπε στὸν Α ἢ στὸν Β: «αὐτὸν ἢ αὐτὴν ν' ἀγαπᾶς καὶ νὰ ὑποφέρεις μέχρι συντελείας τοῦ... κόσμου ἢ ὅσπου νὰ σὲ διαλύσω εἰς τὰ ἔξ ὧν σέ... συνέθεσα.

Τὰ δυὸ κορίτσια γέλασαν, σηκώθηκαν καὶ κάθισαν κοντὰ στὸ παράθυρο.

Ἡ Λέλα ποὺ εὐχαριστήθηκε γιὰ τὴν ἀλλαγὴ καὶ τὴ διάθεση τῆς φίλης της ἐξακολουθοῦσε ν' ἀστειεύεται καὶ τέλος τῆς λέει μὲ προσποιημένη σοβαρότητα.

— Φαντάσον τώρα τὸν Ἄγγελό μου καὶ τὸν Τέλη σου σὰν δυὸ σκελετούς, ὅπως τοὺς βλέπουμε στοὺς χάρτες, καὶ σκέψου, ὅτι αὐτὸς ὁ... κοκκαλιάρης, ἀνοίγει τὰ σκελετωμένα χέρια του καὶ θέλει νὰ σ' ἀγκαλιάσει... κι' ἀπὸ τὰ γυμνὰ σαγόνια του, ἀπὸ τ' ἄσπρα χαίλη του ξε-

χύνονται λόγια... λόγια έρωτικά, παθιάρικα, πού μυρίζουν μούχλα και τάφο... αγάπη μου, λατρεία μου... Ο μακάβριος αυτός έραστής σε σφίγγει στην άγκαλιά του... τὰ κόκκαλά του τρίζουν απ' την ευχαρίστηση... κι' εσύ ζητᾶς νὰ φιλήσεις χείλη πού... δὲν υπάρχουν, νὰ χαϊδέψεις κροτάφους δίχως... μαλλιά...

» Μέσα στους τάφους τῶν ματιῶν τους, βλέπεις τὴ νύχτα, τὴν ἄναστρη νύχτα, πού δὲν ἔχει νὰ τρεμοσβύνει ἓνα ἀστέρι, πού δὲν φέγγει ἓνα φεγγάρι... καὶ νοιώθεις τὸ στῆθος του σκληρό, ἄδειο, δίχως παλμό... δίχως ἀνάσα...

Ἡ Λέλα σταμάτησε, κύτταξε τὴ Μαρία πού τὴν ἔβλεπε καὶ τὴν ἀκουγε μὲ προσοχὴ καὶ τῆς λέει κωμικά :

— Εἶπες τίποτα ;

— Ἐχεις οἶστρο πάλι... σ' ἀξίζει νὰ ζεῖς. Εἶσαι πολὺ βολικὴ καὶ προσανατολίζεσαι μ' ὅλες τὶς περιστάσεις...

— Ἐγὼ ὅμως εἶμαι χειρότερη ἀπ' ὅ,τι μὲ νομίζεις... Φεύγα τώρα γιατί θᾶρθει ὁ γέρος, πού θά μὲ μετράει...

Ἡ Λέλα κιτρίνισε ἀπ' τὴν ἐκπληξή της..

— Τί εἶπες, Μαρία ;

— Δὲν πιστεύω νὰ νομίζεις, πὼς εἶμαι καμμιά αἰγυπτιακὴ μούμια καὶ δὲν ἔχω ἀνάγκη ἀπὸ φαί, ρούχα καὶ γλέντι...

— Κι' αὐτὰ πού λέγαμε ;

— Θὰ τὰ ξαναποῦμε.

— Μαρία... μόνη σου καλλιεργεῖς τὴν καταστροφὴ σου...

— Ἴσως εἶναι καλλίτερα ἔτσι... Εἶναι μερικὰ πράγματα, πού δὲν μπορεῖς νὰ τὰ καταλάβεις ἐσύ. Ὑπάρχουν καὶ μερικοὶ νόμοι γιὰ μᾶς τὶς... παράνομες.

— Εἶσαι λοιπόν ;...

— Ναι, εἶμαι... μάθε το κι' αὐτό, μὰ κρυφὴ, ὅπως

ὑπάρχει μιὰ ἀπειρία στὸν κόσμο, στὰ σαλόνια, στὰ χορευτικά κέντρα, στὰ πεζοδρόμια.

— Μαρία, γιατί με κάλεσες σήμερα ;

— Δὲν ξέρω, μὰ θαρρῶ πὸς μοῦ εἶσαι ἀπαραίτητη. Τώρα δὲν σοῦ κρύβω τίποτα. Τί φταίω ; Νά, ὅπου νάναι θάρθει τὸ χρῆμα, τὸ φαΐ, τὸ λουῖσσο, τὸ γλέντι μεταμορφωμένο σ' ἓνα σκευρωμένο γεροντάκι μὲ μαῦρο μπαστοῦνι καὶ ἀσημένια λαβή, μὲ κίτρινα γάντια καὶ ζωωμένα χέρια, μὲ φιογκάκι καὶ μεταξωτὸ μαντήλι. Λίγο θὰ διαφέρει, δηλαδή, ἀπ' τὸν μακάβριον ἔραστή μου... Θὰ τοῦ φάω λεφτά, πολλὰ λεφτά καὶ θὰ τοῦ ψήσω τὸ ψάρι στὸ χεῖλι, μὲ γνωρίζει χρόνια κι' ἀντὶ νὰ εἶναι ἔραστής μου μποροῦσε νάναι ἓνας προστάτης. Θέλει ὅμως νὰ τὸν παντρεφτῶ...

— Γιατί δὲν τὸ κάνεις, νᾶσαι ἐν τάξει καὶ μὲ τὸν ἑαυτό σου καὶ μὲ τὴν κοινωνία ;

— Δὲν τὸν παντρεύομαι ἀκριβῶς γι' αὐτὸ τὸ λόγο. Γιὰ νᾶμαι ἐν τάξει μὲ τὸν ἑαυτό μου καὶ μὲ τὴν κοινωνία, γιατί εἶμαι νέα καὶ ὄμορφη, Λέλα, καὶ θὰ τὸν ἀπατήσω ἀμέσως τὸ γέρο.

Ἡ Μαρία πῆρε ἓνα τσιγάρο κι' ἄρχισε νὰ ταχτοποιεῖ τὸ σπίτι. Ἡ Λέλα κατάλαβε, πὸς ἔπρεπε νὰ φύγει κι' ἐτοιμάστηκε.

— Φεύγω, Μαρία.

— Στὸ καλὸ, Λέλα. Θὰ ξανάρθεις ;

— Δὲν ξέρω...

— Ἄν δεῖς τὸν Τέλη, θὰ τοῦ μιλήσεις ;

— Ναί.

Ἡ Μαρία συνάδεψε τὴ Λέλα ὡς τὴν πόρτα. Εἶδε πὸς στενοχωροῦντο πολὺ καὶ τῆς λέει :

— Μὴν ξανάρθεις, Λέλα. Εἶμαι ἓνα κακὸ στοιχεῖο, πάντα θὰ σὲ κάνω νὰ λυπηθεῖς, ὅσο κι' ἂν δὲ τὸ θέλω.

Ὅταν βγῆκε ἡ Λέλα προτίμησε νὰ κατεβεῖ τὴ σκάλα, ἦτανε τόσο στενοχωρεμένη καὶ θᾶθελε νὰ κλάψει πολὺ. Δὲν εἶχε κατέβει ἀκόμη, ὅταν βλέπει κάποιον

κύριο πενηντάρη, καλοντυμένο, κι' ανέβαινε με πολὺ κέφι. Ἡ Λέλα τὸν κύτταξε καλὰ-καλὰ.

— Αὐτὸς θάναι, σκέφτηκε. Στὸ πρόσωπό του, ἂν καὶ λίγο σκοτεινά, φαινόntonτουσαν δυὸ σημάδια ἀπὸ σπυριά.

Καθὼς τὸν κύτταξε, κείνος τῆς ἔβγαλε τὸ καπέλλο καὶ τὴ χαιρέτησε.

— Θάκαινα καλὰ, σκέφτηκε ἡ Λέλα νὰ τὸν διώξω, νὰ τοῦ πῶ πὼς δὲν εἶναι δῶ, γρήγορα ὅμως ἄλλαξε ἰδέα καὶ βιαστικῆ βγῆκε στὴν πλατεῖα Συντάγματος, γύρισε τὴ γωνιά τοῦ Ἐλευθερουδάκη ὅταν ἄκουσε μιὰ γνωστὴ τῆς φωνή, νὰ τὴν φωνάζει, σταμάτησε, ἦταν ὁ Τέλης, ἐπειδὴ τὸν σκεφτότανε ἐκείνη τὴν ὥρα, χάριξε πού τὸν εἶδε κι' αὐτὸ τὸ κατάλαβε ὁ Τέλης πού ἤθελε νὰ πιστέψει πὼς ἡ χαρὰ τῆς ἦτανε ἀποκλειστικὰ γιὰ κείνον, ὡς τόσο τῆς εἶπε :

— Χαιρουμε ἔξαιρετικὰ πού σᾶς βλέπω, δεσποινίς...

— Κι' ἐγὼ τὸ ἴδιο, κύριε Τέλη, στὸν οὐρανὸ σᾶς ζήταγα καὶ στὴ γῆ σᾶς βρῆκα.

— Μὲ ζητούσατε; Καὶ γιατί; ἔκανε εὐχαριστημένος.

— Μὴν βιάζεστε, ὅτι ἔχω νὰ σᾶς πῶ, θὰ σᾶς τὸ πῶ, ἐν τῷ μεταξύ πᾶμε κάπου νὰ καθίσουμε νὰ μὴ μᾶς ἐνοχλήσει κανεὶς. Πῆγαν στὴν Ὁοση.

— Δὲν μοῦ λέτε, κύριε Τέλη, ἄρχισε νὰ λέει ἡ Λέλα. Τί ἀποκάματε μὲ τὴ Μαρία;

Ἐκεῖνος, σούφρωσε τὰ φρύδια του κι' εἶπε στενοχωρημένος.

— Γι' αὐτὴν θὰ... μιλήσουμε;

— Ναί, γι' αὐτὴν, γιὰ μένα, γιὰ σᾶς...

— Ὅπως θέλετε, πάντως, ἐπιτρέψτε μου νὰ σᾶς πῶ πὼς, ἂν σᾶς ἔβαλε κείνη νὰ μοῦ μιλήσετε, ὕστερα μάλιστα ἀπ' τὴν ὥραία συμπεριφορὰ τῆς ἀπέναντί σας, εἶστε πολὺ ἀφελῆς νὰ μοῦ τὴν ὑπερασπίσεσθε.

— Ἐὰς παρακαλῶ νὰ τ' ἀφήσετε αὐτά, βλέπουμε τὰ πράγματα πολὺ διαφορετικὰ καὶ δὲν μὲ προσβάλλετε, ὁ κάθε ἄνθρωπος σηκώνει τὰ βάρη τὰ δικά του... ἡ Μαρία

είναι φίλη μου, ἂν ἔσφαλλε, φταίτε και σεις.

— Δὲν τὴν εἶδα, ἀφοῦ ἐπιμένετε, ἀπ' τῆ μέρα κείνη.

— Ἐνας τίμιος ἄντρας, τὸ κάνει αὐτό;

— Σὲ μιὰ τίμια γυναίκα, ὄχι...

— Βορίζετε πάλι; Δὲν μποροῦμε νὰ συζητήσουμε χωρὶς νὰ κακίζουμε τὴν ζωὴ κανενός, ἀφοῦ μάλιστα ἀπουσιάζει;

— Μ' ἂν ξέρατε δὲν θὰ μιλούσατε μ' αὐτὴν τὴν κλωσύνη...

— Ξέρω... τὰ ξέρω ὅλα και ἀπ' τὴ στιγμὴ πὸν τᾶμαθα τῆς χάρισα περισσότερο τὴ συμπάθειά μου... και γιὰ νὰ μὴ χάνουμε τὸν καιρὸ μας μὲ ἄδικες φλυαρίες, ἀφοῦ συνεννοοῦμεθα μιὰ χαρὰ, πέστε μου εἰλικρινά, γιατί δὲν τὴν παίρνετε γυναίκα σας; Σᾶς ἀγαπᾶ τόσο πὸν θὰ σᾶς εἶναι ἀφωσιωμένη και καλὴ μαζί σας...

Ἡ Τέλης γέλασε.

— Αὐτὸ εἶναι ἀδύνατο νὰ γίνει, οἱ γονεῖς μου, κι' ἐγὼ νᾶθελα, πὸν δὲν ἔχω καμμιά ὄρεξη γι' αὐτό, δὲ θὰ τὸ δέχονταν ποτέ.

Ἡ Λέλα σόπαινε στενοχωρημένη.

Ἐκεῖνος ἔκοψε τὴ σιωπὴ.

— Τί σκέφτεστε; Γιατί δὲ μιλάτε;

Ἡ Λέλα ἀπάντησε μ' ἓνα κουρασμένο ὕφος.

— Νά, σκέφτομαι τὴν ἀδικία αὐτὴ πὸν γίνεται σήμερα στὰ κορίτσια πὸν θὰ βρεθοῦν στὴν ἀνάγκη νὰ μὴν εἶναι ἐν τάξει, ὅπως τὰ θέλετε σεις δοῦλοι μιᾶς κακῆς πρόληψης. Μὰ ἂν οἱ ἁμαρτίες και οἱ λογιῆς-λογιῆς παλη-ανθρωπιές, ἀφηναν σημάδια στὸ πρόσωπο και στὸ κορμί, ὅλοι ἐσεῖς οἱ... νέοι κύριοι, φαντάζομαι, πὸς θὰ ντρεπόσατε νὰ βγῆτε ἔξω.

— Δεσποινὶς Λέλα...

— Σωπᾶστε καλλιτέρα.

— Μὲ συγχωρεῖτε, ἂν σᾶς λύπησα ἔξ αἰτίας τῆς φίλης σας, θέλετε νὰ ποῦμε τίποτ' ἄλλο γιὰ σᾶς;

— Ὅχι, εὐχαριστῶ. Περιστόν.

— Θᾶθελα νὰ ἤξερα ἂν ὑπάρχει «Ἐκεῖνος».

— Γιατί όχι ; Κι' αὐτὸς εἶναι ἄντρας, δὲ θὰ μὲ πα-
ράταγε ὁπουδήποτε καὶ νάχα φτάσει.

— Δὲν τὸ ξέρετε...

— Τὸ ξέρω καὶ δὲ γελιέμαι, ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἀξίζει
πολύ.

Ἐὶ Τέλης βρῆκε τὴν εὐκαιρία νὰ γελᾷσει δυνατὰ τώρα,
πειραγμένος πού ἡ Λέλα εἶχε ἤδη τὴν προτίμησίν της.

— Εἶσαι παιδί, Λέλα, τῆς εἶπε, δὲν σοῦ κρύβω πὼς λυ-
ποῦμαι πὺν ὑπάρχει ἓνας ἄλλος στὴ μέση, ἀλλὰ ἄκουσε μιὰ
συμβουλή, ἂν τὸν ἀγαπᾷς πολύ, μὴν τοῦ δείχνεις ἔτσι
ὄλο σου τὸν ἐνθουσιασμό...

Ἐὶ Λέλα ἄκουγε τὸν Τέλη καὶ σκεφτότανε μήπως
καὶ σ' αὐτὴ συνέβαινε τὸ ἴδιο καμμιὰ φορὰ, μήπως ἐρ-
χότανε στιγμή πὺν θὰ τὴ βαριότανε κ' αὐτὴν ὁ φίλος
της. Μὲς τὶς σκέψεις αὐτὲς γύρισε τὰ μάτια της καὶ κύ-
ταξε ἓνα γύρω, ἐκείνους πὺν καθόντουσαν ἀφηρημένα.

Ἐὶ ὥρα εἶχε περάσει, σηκώθηκε νὰ φύγει, τοῦσφιξε τὸ
χέρι καὶ τοῦπε ὅτι θὰ τὴν ὑποχρέωνε πολὺ ἂν τουλάχιστο
ἔδινε σημεῖα ζωῆς ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ στὴ Μαρία καὶ
τὴ βοηθοῦσε ἔτσι νὰ μὴν κάνει καμμιὰ μεγαλείτερη τρέλλα.

Φεύγοντας εἶδε τὸν Ἄγγελο μὲ τὸν φίλο του τὸν
Ξένο νὰ τὴν παρακολουθεῖ δυσαρεστημένος καὶ νὰ τρα-
βαίει σ' ἀντίθετη κατεύθυνση.

Ἐὶ ὅταν ὁ Τέλης ἔμεινε μόνος στὴν Ὄαση, σκέφθηκε
ὅσα τοῦ εἶπε ἡ Λέλα, κάθισε ἀκόμα ἀρκετὴ ὥρα, ἤπια
μερικὰ ποτήρια μπύρα καὶ δὲν εἶχε καμμιὰ ὄρεξη γιὰ
φαί, ἐκείνη τὴ στιγμή πέρασε ἀπὸ κοντὰ του μιὰ νέα
στρουμπουλή καὶ νόστιμη. Φαινότανε πὼς ζητοῦσε μὲ τὸ
βλέμμα της νὰ διακρίνει ποιὸς θὰ τῆς ἔκανε συντρο-
φιά ἐκεῖνο τὸ βράδυ· ἐπὶ τέλους κάθισε σ' ἓνα τραπε-
ζάκι δίπλα στὸν Τέλη, ἄνοιξε τὸ τσαντάκι της, ἔβγαλε
τὸ κόκκινο καὶ τὴν πούδρα της καὶ φρεσκάρισε τὸ πρό-
σωπό της.

Ἐὶ Τέλης τὴν εἶδε, τὴν ἀνεγνώρισε ἀλλὰ δὲν τὴν

φώναξε τὴ στιγμή ἐκείνη ἦταν στενοχωρημένος, μπροστά του εἶχε τὰ πρόσωπα τῆς Λέλας, τῆς Μαρίας, κι' ἐνὸς ἀγνώστου του φίλου τῆς Λέλας καὶ δὲν ἤξερε τί νὰ σκεφθεῖ. Ἡ νέα τὸν εἶδε, κατάλαβε πὼς ἦταν στενοχωρημένος, τοῦ φώναξε μὲ τὸνομά του καὶ σὲ λίγο πῆγε καὶ κάθισε κοντά του, τὸν ρώτησε τὴν ἀφορμὴ τῆς στενοχωρίας του καὶ κείνος τῆς ἔδωσε νὰ καταλάβει πὼς ἦταν «γυναίκοδουλειές».

— Ἔτσι εἶναι οἱ ἄνθρωποι, γιὰ νὰ φτάσουνε στὸ σκοπὸ τους πατοῦνε καὶ σὲ πτώματα ἀκόμα, φτάνει νὰ πετύχουνε, ἢ μυρωδιὰ τοῦ ψοφίμοῦ δὲν φτάνει ὡς τὰ ρουθούνια τους ἂν ὅμως δὲν ἐπιτύχουν... βορίζουνε... τὰ βάζουνε καὶ μὲ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ τους. Ἡ ζωὴ φίλε μου δὲν ἀξίζει ἐκ τῶν ὑστέρων νὰ γίνεται κανεὶς πολὺ εὐαίσθητος... ἀλλὰ Τέλη, δὲν μὲ ἀναγνώρισες φαίνεται καλά.

— Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς σὲ ξέρω χωρὶς νὰ σὲ ξέρω...

— Δὲν εἶμαι ἡ Κατερίνα Κόντη πού καθόμουνα στοῦ Μακρυγιάννη ἓνα καιρὸ ὅταν σπουδάζες κι' ἔμενες στὸ σπίτι τῆς κυρᾶ Λένης τῆς Ἀντρένας.

— Ναί, μὰ τὸ θεό, τώρα σὲ θυμήθηκα, εἶσαι τὸ Κατερινιώ πού πέραγες κουνιστὴ καὶ λυγιστὴ.

— Ὅλη κι' ὄλη...

— Καὶ τώρα;

— Εἴμουν ἔτσι ὡς πού βρῆκα τὸν ἄνθρωπό μου, ἀγάπησα κι' ἐγώ, δόθηκα σ' αὐτὸν πού ἀγαποῦσα, ἐκεῖ μὲ παίδευε νὰ μὲ παντρεφτεῖ ὡς πού πῆρε νύφη στὸν ἄλλο κόσμο.

— Γιατί δόθηκες χωρὶς στεφάνι; Τὸ λάθος ἦτανε δικό σου.

— Τὸ λὲς τώρα, μ' ἂν εἴσουν στὴ θέση ἐκείνου θάχες ἄλλη γνώμη, νέα εἶμουνα, νέος κι' αὐτός, ὁμορφα λόγια, πείσματα, ζήλειες, ὅλα μ' ἔκαναν ν' ἀψηφίσω καὶ τιμὴ καὶ οἰκογένεια. Μὰ ἐσεῖς εἶστε πιὸ ἄστατοι ἀπὸ μᾶς. Μιὰ γυναίκα ἀνώτερης κοινωνικῆς τάξης, ὅταν ἀγαπήσει μὲ τὰ σωστά της, ἓναν ἄντρα, ἔστω καὶ κατώτερό της,

δὲν ντρέπεται νὰ τὸν πάρει καὶ νὰ τοῦ ἀφωσιωθεί. Ἐνῶ ἕνας ἄντρας λίγο πιὸ ψηλὰ νὰ βρῖσκεται, δημιουργεῖ ἐγωϊσμούς, ψευτοπεριφάνειες, μοῦπες-σοῦπα... σκλαβώνει τὸ κορίτσι καὶ τὸ ἀφήνει σύζυλο βάζοντας φραγμούς τοὺς γονεῖς, τὴν διαφορὰ τῆς κοινωνικῆς τάξης κι' ὅλα τὰ κουραφέξαλα καὶ τ' ἀφήνει νὰ τὰ βγάλει πέρα μὲ τὸ σπῆτι, μὲ τὸ νοσοκομεῖο, μὲ τὸ δρόμο, ἐκεῖ δὰ εἶναι γιὰ νᾶναι, ὅταν τὸ δεχτεῖ ὁ δρόμος, ἀρχίζει ἡ νέα καριέρα καὶ ἀλλοίμονό σου ἂν ἔχεις ψυχὴ, ἂν καταλαβαίνεις, ἂν πονεῖς, ἡ Κοινωνία τῆς δίδει βιβλιάριο, οἱ νοικοκυραῖοι τὴν βλέπουν μὲ λοξὸ μάτι, οἱ τίμοι τὴν περιφρονοῦν κι' οἱ ἀλλῆτες τὴ χαίρονται—σωστὸ νευρόσπαστο, μηχανοποιημένης ἡδονῆς. Γλύστρησες, δηλαδὴ βλαστήματα, ὅσο προσπαθεῖς νὰ ὀρθοποδίσεις τόσο πιὸ πολὺ τρικλίζεις καὶ βουτᾶς περισσότερο στὴ λάσπη, πρέπει νὰ συνηθίσεις ἢ νὰ σκοτωθεῖς. Εὐτυχῶς ποὺ ὁ... καλὸς μου πέθανε, ἔτσι δικαιολόγησα ὅλες τὶς ἀναποδιὲς ποὺ μὲ βρῆκαν, ἄλλως θᾶχα ἴσως διαφορετικὴ τύχη.

—Καὶ μὲ ποιὸν μένεις τώρα;

—Πάντως βέβαια μακρὰ ἀπ' τὴν τίμια οἰκογένειά μου... μὲ τὸν ἐαυτό μου καὶ μ' ὅποιο πληρώσει τὸ ψωμὶ καὶ τὸ κρεββάτι.

—Δὲν γνώρισες κανένα ὡς τόσο ποὺ νὰ μπορέσεις νὰ κρατηθεῖς κοντὰ του;

—Συχαίνουμαι αὐτοῦ τοῦ εἴδους τὸ ἐμπόριο. Τοῦ κάνεις τὴ δούλα ἕναν καιρὸ γιὰ νὰ σοῦ θυμίζει ποῖα ἦσουνα διαρκῶς, ὡς που νᾶρθῃ ἡ ὥρα νὰ σοῦ βάλει τό... τίμιο στεφάνι καὶ σὲ παρατάει γιὰ νὰ ξαναρχίσεις τὰ ἴδια.

—Μ' ἂν κατώρθωνες νὰ σ' ἐκτιμήσει κανεὶς πραγματικά;

—Καὶ μπορεῖτε σεῖς νὰ ἐκτιμήσετε μιὰ παραστρατημένη; Μπορεῖτε νὰ τὴ δεῖτε περισσότερο ἀπὸ μιὰ γυναῖκα τοῦ δρόμου, ὄργανο τοῦ κρεββατιοῦ, μηχανὴ ποὺ πρέπει πάντα νᾶναι ἑτοιμὴ νὰ σᾶς διασκεδάσει....

—Δὲν συμφωνῶ ἐντελῶς μαζί σου.

—Μαζί μου, ἴσως, ἂν ὑπῆρχε μιὰ γυναίκα στὴ ζωὴ σου ποὺ θά'χες βαρεθεῖ, θὰ συμφωνοῦσες εὐκολότερα καὶ θὰ τῆς ἔριχνες κατάμουτρα τὴ γνωστὴ σοφιστεία, «Αὐτὴ εἶναι ἡ ζωή...»

Ὁ Τέλης τὴν κύτταξε καλὰ-καλὰ, καὶ τῆς εἶπε.

—Μιλᾶς γιὰ μένα σὰ νᾶσαι μέσα στὰ πράγματα, ξέρεις τίποτα γιὰ τὴ ζωὴ μου;

—Δὲν ξέρω τίποτα γιὰ τὴν δική σου ζωὴ, ἀλλὰ ὅλων τῶν ἀνθρώπων ἡ ζωὴ μοιάζει σὲ μερικὰ πράγματα. Νᾶ-ξερες τί ἔχουν ἀκούσει τ' αὐτιά μου μέσα στὰ τρία τοῦτα χρόνια ποὺ ζῶ ἐλεύθερη. Μὴ νομίζεις πὼς σκέφτομαι πιά, συλλογιοῦμαι ὅταν κανεὶς κατορθώσει νὰ περάσει πολλές φορές πάνω ἀπ' τὸ γκρεμὸ χωρὶς νὰ τὸ καταλάβει καὶ δὲν τσακιστεῖ, κάθεται ἕστερα ἤσυχος καὶ περιμένει καὶ βλέπει τοὺς ἄλλους ποὺ λιποψυχοῦν καὶ φοβοῦνται, τοὺς βλέπει ἀδιάφορος, ξέροντας καὶ τὴ μικρότερη κραυγὴ πὺν θὰ βγάλουν καὶ τὴ μεγαλείτερη ἀπελπισία ποὺ θὰ νοιώσουν περνῶντας τὸν κακὸ κεῖνο δρόμο. Κι' ὅταν δεῖ κανένα νὰ κοινοστέκει στὰ μισὰ τοῦ φωνάζει: «Προχώρει, προχώρει, πίσω εἶναι ἀκόμο τὰ καλὰ, τί εἶδες σὺ; Τί ὑπόφερες; Περπάτα...»

Κι' ἂν ματωθεῖς, κι' ἂν λερωθεῖς, ὅλα θὰ περάσουν κι' ὅλα θὰ ξεχαστοῦν ὅταν κίπου κεῖ σὲ μιὰ βρυσούλα κάτσεις νὰ ξαποστάσεις, νὰ πλυθεῖς, νὰ πιστέψεις, ν' ἀφοσιωθεῖς, ὑπάρχει καιρὸς πάντα γιατί ὁ ἄνθρωπος ὅσο κουράζεται τόσο νοιώθει τὴν ἀνάγκη ν' ἀγαπᾶ κι' ἡ ἀνάγκη εἶναι αὐτὴ ἡ καλὴ θεὰ ποὺ θὰ τοῦ δώσει τὸ σωσμό του... θὰ τὸν λυτρώσει ἀπὸ ἔγνοιες καὶ τύψεις, θὰ τὸν ξαναγεννήσει.

—Ὅστε μ' ὅσα ὑποφέρεις πιστεύεις ἀκόμο στὴν ἀγάπη;

—Πιστεύω καὶ τὴν περιμένω τώρα ἀκριβῶς ποὺ ἔχω τὴν πείρα τῆς ζωῆς, πιστεύω νὰ ὑπάρχει ἄνθρωπος ποὺ θὰ βαδίσει πλάι μου σύντροφος στὴν ψυχὴ μου...

—Κατερίνα.

—Νίτσα λέγε με τώρα.

—“Εστω Νίτσα... στη ζωή μου υπάρχει μιὰ... Μαρία.

—Τὴν ἀγαπᾷς ;

—Τὴ λυπᾶμαι.

—Στὴν ἀγάπη πρέπει νὰ ὑπάρχει ἔρωτας κι' ὄχι οἶκτος.

—Υπάρχει ἄλλη μιὰ πού μ' ἀρέσει καὶ πού ἀγαπᾷ ἄλλον.

—Θὰ χρειαστεῖ νὰ περιμένεις ἂν δὲν βαρεθεῖς ὡς πού νὰ τὴν βαρεθεῖ ἐκεῖνος γιὰ νὰ τὴν παρηγορήσεις ἐσὺ μὲ τὴ σειρά σου.

—Ἄλλὰ, δὲν μοῦ λές, δὲν θὰ φᾶμε ἀπόψε ;

—Δίκεθ ἔχεις, τὸ ξέχασα.

—Υπάρχουνε, φίλε, δυὸ γυναῖκες στὸ νοῦ σου ἀπόψε πού ἐξ αἰτίας τους εἶσαι λυπημένος. Ἡ τρίτη πού φανερώθηκε μπροστά σου σὰ νᾶπεσε ἀπ' τὸν οὐρανό, ἀναλαμβάνει νὰ σοῦ διασκεδάσει τὴ στενοχώρια σου. Θὰ σὲ παρηγορήσει καὶ θὰ σοῦ μάθει μὲ τὴ σειρά της «πὼς ἡ ζωὴ δὲν ἀξίζει ὅταν δὲν ξέρομε νὰ τὴ ζοῦμε». Αὐτὸ πού σὲ ἀπασχολοῦσε χθὲς ὡς σήμερα τὸ βράδυ πάει κι' ὅλας, ἀνήκει στὸ παρελθόν... ἄς χαιρόμαστε κάθε στιγμή.

—Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς ἀξίζεις, Νίτσα, κι' εὐχαριστῶ τὴν τύχη πού σὲ ἔφερε στὴν κατάλληλη στιγμή.

—Ποῦ κάθεσαι ;

—Βύσσης...

—Πᾶμε...

Ἐνα μικρὸ κατακάθαρο σπιτάκι, κοκκέτικο, τὸ σπιτάκι τῆς Νίτσας. Ὁ Τέλης σταμάτησε στὴν πόρτα κι' ἡ Νίτσα προχώρησε, ἀναψε τὸ ἠλεκτρικὸ καὶ τοῦ φώναξε νὰ καθήσει στὸν καναπέ, ἐκεῖνος γύρισε γύρω τὸ βλέμμα του κι' εὐχαριστημένος γιὰ τὴν τάξη πού ἔβλεπε χαμογέλασε εὐχαριστημένα.

—Νίτσα, διαβάζεις ; τὴ ρώτησε βλέποντας μερικὰ βιβλία σὲ μιὰ μικρὴ ἑταζερούλα.

—Ὅσο μπορῶ, εἶναι δῶρα φίλων μου διανοουμένων, παίζω καὶ κιθάρα, θές ν' ἀκούσεις λίγο ;

—Σὲ παρακαλῶ μάλιστα.

Ἡ Νίτσα πῆγε στὸ διπλανὸ δωμάτιο κι' ὕστερα ἀπὸ λίγο γύρισε μ' ἕνα δίσκο μὲ δυὸ ποτήρια κι' ἕνα μπουκάλι κρασί καὶ καθαρισμένα φρούτα, ἤπιαν καὶ τσουγκρισαν γιὰ τὴν ἀπρόοπτη εὐτυχῆ συνάντησή τους, ὕστερα πῆρε τὴν κιθάρα της, ἔριξε μερικὰ μαξιλάρια χάμω, κοντὰ στὰ πόδια τοῦ Τέλη κι' ἄρχισε νὰ τραγουδεῖ σιγά, παθητικά, ἀκομπανιάροντας. Ὁ Τέλης τὴν κυττοῦσε μὲ θαυμασμό. Ἐπαιξε ἕνα κομμάτι ἀκόμα δίχως τραγοῦδι, παράτησε τὴν κιθάρα χάμω καὶ πῆγε καὶ κάθησε κοντὰ τοῦ στὸν καναπέ.

Ὁ Τέλης, πέρασε τὰ χέρια του γύρω ἀπ'τὴ μέση της καὶ τὴν ἔσυρε κοντὰ του περισσότερο...

Ὅταν ὁ Ἄγγελος Σύλλας ἔφυγε μὲ τὸ Γιῶργο ἔξω ἀπὸ τὴν Ὄαση, ἦταν θυμωμένος μὲ τὴ Λέλα. Θυμότανε τίς ιδέες της, νὰ γνωρίσει τὴ ζωὴ, καὶ δὲν κουράστηκε νὰ τὴν κατηγορήσει κάνοντας τὴ σκέψη πὼς κι' ὁ ἀντρας ἐκεῖνος ἦτανε μιὰ τυχαία γνωριμία. Τὴν εἰρωνευότανε γιὰτὶ εἶχε ζηλέψει καὶ ἄρχισε νὰ βάζει στὸ νοῦ του ὅτι ἴσως δὲν θάταν ἡ πρώτη της ἀγάπη αὐτός.

Σκέφτηκε νὰ πάει στὴν Κάκια καὶ νὰ τῆς τὰ πεῖ ἴσως ἐκεῖνὴ γνώριζε τίποτα συγκεκριμένο γι' αὐτὸν τὸν κύριο. Ἐφαγαν μαζί μὲ τὸ Γιῶργο στὴν Ἀθήνα ὕστερα προφασίστηκε κάποιο ραντεβου καὶ κατέβηκε μόνος στὸ Φάληρο. Ἡ Κάκια καθότανε στὸ μπαλκόνι της, τὸν δέχτηκε ψυχρά, αὐτὸ ὅμως δὲν ἀφώπλισε τὸν Ἄγγελο καὶ τῆς διηγήθηκε τ' ἀπογευματινὰ μ' ἕνα ὕφος ποῦ ἡ Κάκια δὲν ἤξερε ἂν ἔπρεπε νὰ τοῦ μιλήσει ἄσχημα ἢ νὰ τὸν διώξει. Κι' ὅταν σὲ μιὰ στιγμή τῆς εἶπε: «γιατί δὲν μοῦ λὲς τὴν γνώμη σου; μοῦ καταγγέλεις τὴ Λέλα μὲ τὴ σιωπὴ σου;» ἡ Κάκια δὲν βάσταξε:

—Μὰ ἐπὶ τέλους, Ἄγγελε, λυπήσου με, μὴ μοῦ ζητᾶς ἀδύνατα πράγματα γιὰ τὰ νεῦρα μου. Εἶναι καιρὸς τώρα νὰ σκεφτῶ ψυχραῖμα καὶ λογικὰ καὶ νὰ σοῦ πῶ

ὅ,τι μοῦ ζητᾷς; Σεμπέρδευτα μόνος σου ἔτσι ὅπως τᾶφτιαξες. Ἀγαπᾷς τὴ Λέλα καὶ τὴ Ζηλεύεις, ἔρχεσαι νὰ ζητήσεις συμβουλὲς ἀπὸ μιὰ γυναίκα πὺν χτύπησες στὸ αἴσθημα, στὴ φιλοτιμία, στὸν ἐγωϊσμό, εἶσαι πολὺ σκληρός.

Ὁ Ἄγγελος κατάλαβε τὸ λάθος του, ἂν καὶ ἀργά, καὶ εἶπε στὴν Κάκια:

— Συγχώρεσέ με, Κάκια, μὰ φταῖς καὶ σὺ πὺν δὲν μοῦ μιλᾷς μὲ εὐλικρίνεια, ἂν μοῦ ἔλεγες πὼς μ' ἀγαπᾷς ἀκόμα, πὼς μὲ θέλεις δικό σου, θᾶδινα ἕνα τέλος σ' αὐτὴ τὴν κωμωδία...

— Δὲν εἶμαι εὐλικρινής, φίλε μου, καὶ αὐτὸ μὲ πληγώνει περισσότερο, ἀγαπᾷς τὴ Λέλα... ὠμολόγησέ το λοιπόν, μόνο ἢ ζήλεια μποροῦσε νὰ σὲ φέρει ἀπόψε κοντά μου, εἴσουν βέβαιοι πὼς μόνο μὲ μένα μποροῦσες νὰ μιλήσεις ἐλεύθερα γι' αὐτὴν χωρὶς ν' ἀκούσεις κακό, καὶ πρέπει νὰ ὁμολογήσεις ἐπίσης πὼς εἶναι μεγάλη ἡ δύναμη τῆς ψυχῆς μου νὰ τὸ ἀνέχομαι αὐτό...

Χωρίστηκαν ἐκεῖνο τὸ βράδυ, ἀφοῦ τοῦ ὑπεσχέθηκε ἡ Κάκια νὰ τὸν δεχθεῖ πὺν ψύχραιμα τὴν ἄλλη μέρα. Ὁταν ἐκεῖνος πῆγε, τοῦδωσε ἕνα γράμμα πὺν εἶχε πάρει ἀπ' τὴν Λέλα πὺν τῆς ἔγραφε:

*Θείτσα μου,

Εἶμαι πολὺ λυπημένη καὶ ἀπογοητευμένη. Νόμιζα πὼς ἡ ἀγάπη εἶναι ἕνα εὐγενικὸ αἴσθημα πὺν μόνο χαρὰ καὶ εὐτυχία χαρίζει σ' ὅσες τὴν νοιώσουν... Καὶ ἀκόμα νόμιζα πὼς ἡ ζωὴ μας εἶναι ὠραιότερη, ἰδανικώτερη ὅταν συμπονοῦμε καὶ βοηθοῦμε ἐκείνους πὺν ὑποφέρουν.

Ρίχτηκα στὴν ἀλήθεια αὐτὴ ἀγνή, γερό, μὲ τὰ ὠραιότερα αἰσθήματα, μὲ ἐμπιστοσύνη στὶς δυνάμεις μου καὶ στὴν κλωσύνη τῶν ἄλλων, χωρὶς νὰ κατορθώσω τίποτ' ἄλλο, ἀπ' τὸ νὰ δημιουργήσω μιὰ κακὴ ἀνάμνηση καὶ πολλὲς στενοχώριες στὸν ἑαυτό μου. Γρήγορα ἀναγκάστηκα νὰ σταματήσω, νοιώθοντας σπασμένα τὰ φτερά τῶν ἐλπίδων μου, μὲ τσακισμένα τὰ αἰσθήματά μου, μὲ μιὰ κακὴ βιαστικὴ πείρα πὺν ἦρθε νὰ κατακάσει στὴν ψυχὴ μου καὶ νὰ μὲ γιομίσει ἀπὸ φόβο γιὰ τὸ μέλλον.

Ἔχασα τὴν ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτό μου καὶ ἀηδίασα γιὰ κείνους ποὺ ἀγαποῦν ἢ λένε πὼς ἀγαποῦν.

Ποιὸς θὰ τὸ πιστεύε ποτὲ πὼς θὰ μὲ παρεξηγοῦσε ὁ Ἄγγελος ἐπειδὴ συναντήθηκα μὲ τὸν Τέλη καὶ δέχτηκα νὰ πάρω ἓνα γλυκὸ μαζί του στὴν Ὁάση, μόνον καὶ μόνον γιὰ νὰ τοῦ μιλήσω γιὰ τὴν καημένη τὴ Μαρία ποὺ ὑποφέρει ἐξ αἰτίας του. Λυπᾶμαι γιὰ κείνον, ἀλλὰ περισσότερο λυπᾶμαι γιὰ μένα ποὺ ἄφισα τὴν καρδιά μου ν' ἀγαπήσει ἓναν κουρασμένο ἄνθρωπο, ἓναν ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ χαρίσει τὴν ἐμπιστοσύνη του, τὴν ἐκτίμησή του σ' αὐτὸν ποὺ τὸν ἀγαπᾷ. Λίγο γνώρισα τὴ ζωὴ, ἀλλὰ κουράστηκε πολύ, ἡ πείρα σ' ἓνα κορίτσι πρέπει φαίνεται ν' ἀρχεται σιγά-σιγά καὶ νὰ μὴ ζητᾷ ποτὲ νὰ μάθει περισσότερα ἢ σὰ τοῦ προσφέρει ἡ ἡλικία του.

Ἡ μαμὰ ἐτοιμάζει τὸ σπιτί γιὰ τὰ γενέθλιά μου, ἐλπίζω νὰ διασκεδάσουμε καὶ νὰ κλείσω μαζί μὲ τὰ εἴκοσι χρόνια μου κ' ὅ,τι στενόχωρο μοῦ ἔφερε ὁ τελευταῖος καιρὸς. Θάθελα ν' ἄρθω κοντά σου, δὲν ξέρω ὅμως ἂν σὲ βρῶ καλὴ μαζί μου, γι' αὐτὸ περιμένω τὴν ἀδειά σου, δεῖξε μου ἂν μ' ἀγαπᾷς ἀκόμα.

Μὲ ἀγάπη

Λέλα»

Ὁ Ἄγγελος τέλειωσε τὸ διάβασμα, ἄφισε τὸ γράμμα στὸ τραπέζι ποὺ ἦταν δίπλα του καὶ περιμένε τὴν Κάκια πάλι ν' ἀρχίσει.

— Ἐχω μιὰ προαίσθηση πὼς ἡ Λέλα μαζί μὲ τὰ γενέθλιά της θὰ γιορτάσει καὶ τὸ γάμο σας...

— Ἐξαρτᾶται...

— Ἀπὸ τί;

— Ἀπὸ σένα...

— Ἐγὼ δὲν εἶμαι πιά παρὰ ἡ... θεία σου. Ἐσχινᾷς πὼς ἡ Λέλα εἶναι δυσχερομένη μαζί μου.

— Γιατί σ' ἀγαπᾷ.

Ἐκεῖνος στέναξε πραγματικὰ στενοχωρημένος.

— Μὰ τὸ Θεό, δὲν ξέρω τί νὰ κάνω.

— Νὰ πᾶς νὰ τὴν ζητήσεις.

—Κάκια... τῆς εἶπε, ἐνῶ σηκώθηκε καὶ τὴν πλησίασε. Ἐκείνη γύρισε ἄλλοῦ γιὰ νὰ κρύψει τὰ μάτια τῆς ποὺ βουρκώσανε. Ὁ Ἅγγελος πῆρε τὰ χέρια τῆς μέσα στὰ δικά του κι' ἐνῶ τὴ χάιδευε τῆς ἔλεγε:

—Μὴ χάνεις τὸ θάρρος σου, Κάκια, δὲν κάνω τίποτα ποὺ νὰ μὴν ἀρέσει σὲ σένα... σκέψου, ὑπάρχει καιρὸς πάντα.

Ἡ Κάκια προσπάθησε ν' ἀποτραβίξει τὰ χέρια τῆς μ' ἀντὶ νὰ ἐλευθερωθεῖ, βρέθηκε στὴν ἀγκαλιά του, ἐκεῖ ἄφησε τὸ κλάμα νὰ ξεσπάσει ἐλεύθερα καὶ χωρὶς νὰ σκεφθεῖ ἄπλωσε γύρω ἀπ' τὸ λαιμὸ του τὰ χέρια τῆς καὶ τὸν ἔσφιξε πάνω στὸ στήθος τῆς.

Ἐκεῖνος συγκινημένος τῆς ἔλεγε:

—Δὲν φεύγω, δὲν παντρεύομαι τὴ Λέλα, θὰ μείνω κοντὰ σου.

Ἄλλὰ ἐκείνη τοῦ ἔφραξε τὸ στόμα μὲ τὸ χέρι τῆς, τὸν φίλησε ἀκόμα μιὰ φορὰ καὶ τοῦπε:

—Ἴσως νᾶναι γραμμένα ὅσα σέρονουμε στὴ ζωὴ, θὰ προσπαθῶ νὰ γιαιτρεφτῶ, νὰ ξεχάσω, νὰ συνηθίσω, τώρα πῆγαινε, εἶναι ἀργά, θέλω νὰ μείνω μόνη προτοῦ μετανοιώσω.

Ὅταν ὁ Ἅγγελος ἔφυγε, ἡ Κάκια τὸν κυττοῦσε ἀπ' τὸ μπαλκόνι. Τὸν ἔβλεπε ὡς πού χάθηκε ἀπ' τὸ δρόμο. Ἡ κίνηση εἶχε ἀραιώσει, ἀπὸ ἓνα παραλιακὸ καφεενδάκι ἀκούγονταν μιὰ βραχνιασμένη γυναικεία φωνὴ νὰ τραγουδάει ἓναν ἄμανέ. Τὰ φῶτα τῆς παραλίας καθρεφτιζόντουσαν μέσα στὰ νερὰ θαμπά, νυσταγμένα θαρρεῖς. Γύρω τῆς, μέσα τῆς, σκοτάδι, μιὰ ἔμμονη ἰδέα στριφογύριζε στὸ μυαλὸ τῆς, τῆς φαίνονταν πὼς ἀπὸ πολὺ μακριὰ ἐρχόντανε μιὰ φωνὴ ποὺ τῆς ἔλεγε:

Ἔλα, ἡ γῆς τὴν τραβοῦσε καὶ σκεφτότανε ἂν δὲν ἦτανε καλλίτερα νὰ ξεμπερδεύε μιὰ καὶ καλή, μὲ τὴ ζωὴ καὶ τὰ βάσανά τῆς, ὡς τόσο σκεφτότανε ἂν τᾶξιζε νὰ σκοτωθεῖ γιὰ τὸ χατῆρι ἑνὸς ἀνθρώπου ποὺ στάθηκε τόσο ξένος στὴν αἰσθηματικὴ τῆς τραγωδία; Ὑστερα ἀπὸ πολλὴ σκέψη, πῆγε νὰ κοιμηθεῖ.

Ἡ Λέλα ἔβγαλε σιγά-σιγά τὸ φύλλο τῆς 15ης Ὀκτωβρίου ἀπ' τὸ ἡμερολόγιο καὶ σκέφθηκε :

— Τρεῖς μέρες ἀκόμα καὶ θὰ γιορτάσω τὸ μεγαλεῖτερο γεγονός τῆς ζωῆς μου· ὕστερα γυρίζοντας πρὸς τὸ μέρος τῆς δασκάλας της ποὺ καθόντανε κοντά της, τῆς εἶπε : Μισέλ, φρόντισες γιὰ τὰ λουλούδια; Ἐκείνη τὴ στιγμή μὴ μπῆκε κ' ἡ μητέρα της ἔτοιμη γιὰ νὰ βγεῖ ἔξω, ἡ Λέλα τὴν πλησίασε καὶ τὴ ρώτησε : Μαμά, γιατί φαίνεσαι σήμερα συλλογισμένη; Δὲ χαίρεσαι ποὺ πλησιάζει ἡ μέρα τοῦ γάμου μου; Οἱ μέρες περνοῦν, πλησιάζουμε ὁλοένα στὶς 15 τοῦ μηνός. Σὰν νὰ ὑποπεύουμε πὼς κάτι μοῦ κρύβετε, ἀλλὰ ἂν καταλαβαίνετε πὼς ὑπάρχει κάτι εἴτε στὴ ζωὴ ἐκείνου ποὺ θὰ γίνῃ σὲ λίγο ἄντρας μου ποὺ θὰ ἐμπόδιζε τὴν εὐτυχία μου ἢ τίποτ' ἄλλο, ἔχετε ὑποχρέωση νὰ μοῦ τὸ πεῖτε, προτοῦ νὰ εἶναι πολὺ ἀργά.

Ἡ κ. Ἀρχοντικίδου ἔσπευσε νὰ διαμαρτυρηθεῖ.

— Γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, Λέλα, τί εἶναι ἀντὰ ποὺ λές ; Τί πράγμα μπορεῖ νὰ ὑπάρχει στὴ ζωὴ τοῦ ἀρραβωνιαστικοῦ σου, ποὺ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν εὐτυχία σας ; Τὸ γάμο αὐτό, τὸν θέλαμε ὅλοι μας καὶ μὲ τὴν ψυχὴ μας...

— Ὅλοι... μαμά ;

— Ὅλοι... Εἶδες ὅτι κ' ἡ θεία σου ἡ Κάκια, μᾶς εἶπε τόσα καλὰ λόγια γιὰ τὸν ἀρραβωνιαστικό σου, τὸν γνωρίζει καλά, γιατί ἦτανε φίλος τοῦ μακαρίτη τοῦ θείου σου... Ὁ ἐνθουσιασμός της ἄλλωστε φάνηκε ἀπ' τ' ὄρατο δῶρο ποὺ σοῦκανε.

Ἡ Λέλα παρατήρησε, πὼς ὅταν ἡ μητέρα της τῆς μιλοῦσε γιὰ τὴν ἀδελφή της φρόντιζε νὰ μὴ συναγτηθοῦν τὰ βλέμματά τους, ὥστε κάτι ἤξερε ἀπ' τὴν ἱστορία τῆς Κάκιας καὶ τοῦ Ἀγγελοῦ καὶ προτιμοῦσε νὰ θυσιάσει τὴν ἀδελφή, γιὰ τὸ χατήρι τῆς κόρης της.

— Ἄς εἶναι, πῆγαινε, μαμά, καὶ μὴν ξεχάσεις νὰ μοῦ φωνίσῃς ὅ,τι εἶπαμε. Πέρασε κ' ἀπ' τὴ μοδίστρα, νὰ δεῖς πὼς πάει τὸ φόρεμα, ἐγὼ θὰ πάω στὸ... σπίτι μου νὰ ρίξω μιὰ ματιά, ἂν κ' ἔχω ἐμπιστοσύνη στὸ διακο-

σημητικό γούστο τῆς θείας πού ανέλαβε νὰ τὸ ἐτοιμάσει. Θὰ φροντίσω καὶ γιὰ τὶς προσκλήσεις.

— Βιάζεσαι βλέπω, νὰ γίνεις νοικοκυρά.

Ἡ Λέλα ἀγκάλιασε τὴ μητέρα της καὶ περνώντας τὸ χέρι της γύρω στὴ μέση της, τῆς εἶπε :

— Μαμά, ξέρεις πὼς ὁ γάμος εἶναι ἓνας σπουδαῖος σταθμὸς στὴ ζωὴ ἑνὸς κοριτσιοῦ, ἔχω ὅμως... μερικὲς ἀμφιβολίες γιὰ τὰ αἰσθήματα τοῦ ἀρραβωνιαστικοῦ μου...

— Τί λὲς παιδί μου, ἐγὼ βρίσκω, πὼς σ' ἀγαπᾷ περισσότερο ἀπ' ὅ,τι πρέπει.

— Ὅχι δά, μαμά, αὐτὸ τὸ «περισσότερο» δὲν ὑπάρχει, ἀλλά, κι' ἂν ὑπῆρχε, ἴσως νά'ταν καὶ λιγάκι ἐνοχλητικό. Θὰ εἶμαι εὐχαριστημένη στὸ λίγο καὶ στὸ ἀληθινό, ὕστερα, στὸ κάτω-κάτω, ἂν νοιώσω πὼς ὁ Ἄγγελος μοῦ λέει ψέμματα, δὲν θὰ τὸν ἀγαπῶ πιά.

— Τὰ καλοαναθρεμμένα κορίτσια δὲν μιλᾶνε ἔτσι, Λέλα, μπορεῖς νὰ πεῖς, πὼς ἂν ὁ ἄντρας σου δὲν σ' ἀγαπᾷ ἀρκετᾶ, θὰ προσπαθήσεις νὰ τὸν κάνεις νὰ σ' ἀγαπήσει περισσότερο...

Κι' ἡ Λέλα γιὰ νὰ πειράξει τὴ μαμά της τῆς λέει :

— Μαμά... δὲ θά'θελες τώρα πού βρίσκουμαι στὶς παραμονὲς τοῦ γάμου μου, νὰ μοῦ πεῖς τίποτα, νὰ μὲ συμβουλέψεις... νὰ μὲ διδάξεις τὰ καθήκοντα μᾶς... συζύγου ;

Ἡ κ. Ἀρχοντικίδου στὴν ἀπροσδόκητη αὐτὴ ἐρώτηση τῆς κόρης της κοκκίνησε στὴν ἀρχὴ κι' ἔχασε τὴν ψυχραιμία της καὶ γιὰ ν' ἀποφύγει τὰ κοροϊδευτικὰ βλέμματα τῆς Λέλας ἔσκυψε κι' ἔκανε πὼς φτιάχνει τὶς πιέτες τοῦ φουστανιοῦ της... ἡ Λέλα ὅμως ἀμείλικτη ἐπέμενε...

— Ἔ, μαμά. Δὲν ἀπαντᾷς ;

— Παιδί μου, στὴν ἐποχὴ σας ξέρετε περισσότερο, ἀπὸ τὰ βιβλία καὶ τὰ περιοδικά, παρ' ὅ,τι ξέρω ἐγὼ στὴν ἡλικία μου, ἀπ' τὴ ζωὴ...

Κι' ἔφυγε βιαστικά, ἐνῶ ἡ Λέλα δὲ μποροῦσε νὰ κρατήσῃ τὰ γέλοια της.

Τὸ σπίτι ὅπου θᾶμενε ἡ Λέλα βρισκόταν στὸ Κολωνάκι, στὴν ὁδὸν Ἡροδότου, ὠραῖο δῶρο τῆς θείας της Κατίνας, ποὺ ἀντιπροσώπευε τὸ ποσὸν τῶν 700 χιλιάδων δραχμῶν, μ' ἓνα διαμέρισμα, ποὺ τὸ ζώνει γύρω ἓνα μπαλκόνι, καὶ μιὰ ταράτσα μεγάλη, ποὺ θὰ χρῆσιμευε γιὰ τὸ καλοκαίρι στὰ γλέντια τους.

Ἡ Λέλα ἔχει σταματήσει στὸ χῶλ τοῦ σπιτιοῦ μπροστὰ ἀπὸ ἓνα παραβάν ποὺ εἶναι ζωγραφισμένη μιὰ λεπτὴ ὠραία γυναίκα, ποὺ σκύβει σ' ἓνα γκρεμὸ καὶ βλέπει στὸ κενόν, ἀπ' ὅπου βγαίνουν λεπτές, ἀνάερες ὀπτασίες...

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς κανεὶς δὲ μπορούσε νὰ ἐξηγήσει τὴ φαντασία αὐτῆ τῆς Λέλας κι' ὁ ζωγράφος ποὺ τὴ ζωγράφησε ἔπρεπε νάναί, ὅπως ἦταν, καλὸς τεχνίτης γιὰ ν' ἀποδώσει τ' ὅ,τι ζητοῦσε ἡ ἀνήσυχη φαντασία τοῦ κοριτσιοῦ στὴν εἰκόνα αὐτῆ.

Ἡ Λέλα ἔλεγε πὼς συμβολίζει τὴ γυναίκα μὲ τὶς κρύφιεσ ἐπιθυμίες της, ποὺ βγαίνουν ἀπ' τὴν κόλαση καὶ τὴν τυραννοῦν, ὡς ποὺ νὰ τὴν... τραβήξουν.

Μπροστὰ ἀπὸ τὸ παραβάν αὐτό, ἦτανε τοποθετημένο ἓνα στρογγυλὸ τραπεζάκι χαμηλό, μὲ τέσσερα καθίσματα. Ἡ Λέλα στεκότανε ἀκόμα ἐκεῖ, ὅταν ἡ θεία Κάκια τῆς λέει πάνω ἀπὸ τὸν ὄμο της:

— Βλέπεις; Ὅλα ἔγιναν ὅπως τὰ ἤθελες...

Ἡ Λέλα γύρισε σιγὰ καὶ πιάνοντας τὴ θεία της ἀπὸ τὴ μέση τῆς ἀπάντησε:

— Θεία, εἴστε πολὺ καλή...

Ἡ Κάκια προχώρησε λίγα βήματα, λέγοντας:

— Ἐλα νὰ δεῖς τὴν κάμαρά σου... κ' ἡ Λέλα τὴν ἀκολούθησε.

Τὸ ροῦζ χρῶμα κυριαρχοῦσε στὴν κάμαρα ἐκείνη κι' ὅλα ἦτανε μοντέρνα λεπτοεργασμένα, βαλμένα μὲ τάξη ἔμπειρου χειροῦ.

Ἡ Κάκια ἔδειχνε τὸ κάθε τι μ' ἓνα ψυχρὸ ἐνδιαφέρον, καὶ σὰ νᾶδινε λογαριασμὸ σ' ἓνα ξένο πρόσωπο ποὺ ἔπρεπε νὰ κάνει στὴν ἐντέλεια ὅ,τι ἀνέλαβε...

— Τὴ σιφωνιέρα σου θὰ τὴν τοποθετήσουμε στὸ δωμάτιο τῶν ξένων, δὲν εἶν' ἀνάγκη νὰ πολυφορτωθεῖ ἡ κάμαρα, δὲ βρίσκεις ;

Ἡ Λέλα ἔροιξε ἀκόμα ἓνα βλέμα θανμασμοῦ γύρω στὴν κάμαρά της.

— Πᾶμε τώρα καὶ στὸ σαλόνι... εἶπε ἡ Κάκια, ἀλλὰ ἡ Λέλα διαμαρτυρήθηκε :

— Θείτσα, ἄς ἀφήσουμε, δὲ θέλω νὰ σᾶς κουράσω, φοβᾶστε πὼς δὲ θὰ ἐγκρίνω τὸ γουῆστο σας ; Ὅ,τι κάνατε εἶναι καλὰ καμωμένο... μάλιστα θαρρῶ πὼς κάνατε παραπάνω ἀπ' ὅ,τι μ' ἄξιζε...

— Ἄφησέ τα αὐτὰ, τώρα, Λέλα, μοῦ κάνει ἐντύπωση πὼς δὲ δείχνεις κανένα ἐνθουσιασμὸ γιὰ τὸ σπίτι σου... ἄλλες κοπέλλες θᾶδειχναν μεγάλη συγκίνηση, σὲ μιὰ τέτοια στιγμή.

Ἡ Λέλα γύρισε μὲ τρόπο τὸ κεφάλι της στὸ ἀντίθετο μέρος καὶ δὲν ἀπάντησε. Ἡ θεία της ἐξακολούθησε :

— Λέλα, γιατί σωπαίνεις ; Μήπως μοῦ κρύβεις τίποτα ; Δὲ χαίρεσαι, λοιπόν, γιὰ τὸ γάμο σου ;

Τὸ κορίτσι γύρισε πάλι πρὸς τὸ μέρος τῆς θείας της καὶ τὴν κύτταξε καλὰ στὰ μάτια, σ' ὅλο τὸ πρόσωπο, θέλοντας νὰ καταλάβει τι κρυβότανε πίσω ἀπὸ τὴν ἡρεμὴ καὶ σιωπηλὴ ἐκείνη μορφή, ἀλλὰ ἡ Κάκια ἤξερε καλὰ νὰ κρύβει τὸν πόνο της.

Ἦτανε δοκιμασία σκληρὴ γι' αὐτή, τὸ νὰ δεχτεῖ νὰ στολίσει τὸ σπίτι ποὺ θὰ στέγαζε τὸν ἀγαπημένο της μὲ μιὰ ἄλλη γυναίκα. Ἀλλὰ εἶχε τὴν παρηγοριά, πὼς αὐτὴ ἦ... ἄλλη ἦταν ἡ Λέλα, ποὺ ἀγαποῦσε ἐπίσης πολύ.

— Δὲ θὰ μοῦ πεῖς, λοιπόν, τί σκέφτεσαι ; λέει ἡ Κάκια, βλέποντας τὴν ἐπιμονὴ τῆς ἀνηψιάς της νὰ σωπαίνει καὶ νὰ τὴν κυττάει.

Ἡ Λέλα μίλησε ἐπὶ τέλους.

•Ελβίρα

— Ἐπιμένεις θεία;

— Καὶ βέβαια ἐπιμένω, μοῦ φαίνεται πὼς ἔχεις ὑποχρέωση νὰ μιλήσεις...

— Ἐ, λοιπόν, νά, σκέφτομαι κάτι, δὲν θάθελα... ὁ γάμος μου νὰ προξενήσῃ λύπη σέ... κανένα.

Ἡ θεία της ἔκανε ὅτι δὲν κατάλαβε.

— Δὲν ξέρω τι θέλεις νὰ... πεις.

— Ἔστω, φοβᾶμαι μήπως ὁ ἄντρας μου ἔχει παρελθόν...

Ἡ Κάκια αὐτὴ τῇ φορᾷ ταραχτήκε, δάγκωσε τὰ χεῖλη καὶ εἶπε τάχα ἀδιάφορα:

— Κάθε ἄνθρωπος ὅπως δῆποτε ἔχει τὸ παρελθόν του πού τὸ φυλάει μόνο γιὰ τὸν... ἑαυτό του, ἐσύ, σὰν καλοαναθραμένο κορίτσι καὶ ἑυγενικό, δὲν πρέπει νὰ ζητήσεις νὰ μάθεις τίποτα ἀπ' τὸ παρελθόν τοῦ αὐριανοῦ σου συζύγου, τὸ «παρὸν» καὶ τὸ «μέλλον» σοῦ ἀνῆκουν.

Ἡ Λέλα χωρὶς νὰ τὸ ἀντιλαμβάνεται ἔθιγε σιγὰ-σιγὰ τῇ θεία της.

— Ὅταν τὸ παρελθόν εἶναι νεκρό, ἀνῆκει ἀποκλειστικὰ βέβαια σὲ κείνον, τὸ καταλαβαίνω πολὺ καλά, ἀλλὰ ὅταν ζεῖ, ὑπάρχει, τότε... ναί, τότε ὑποθέτω ὅτι πρέπει νὰ μ' ἐνδιαφέρει...

— Προσπάθησε νὰ τὸν ἀπασχολήσῃ τόσο τὸ μέλλον, πού νὰ τὸν διεκδικήσῃ ἀπ' τὰ περασμένα...

— Αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι πού δὲν θὰ κάνω ποτέ, κατάλαβέ με, θεία, ἀν ὁ Ἄγγελος ἀγαποῦσε μιὰν ἄλλη γυναῖκα καὶ τὴν παραμέλησε ἐξ αἰτίας μου κα' ἐκείνη ὑποφέρει τώρα;

— Αὐτὸ μὴ τὸ σκέφτεσαι καθόλου, ὁ καθένας μας στὴ ζωὴ του θὰ νιώσῃ καὶ λύπες καὶ χαρὲς καὶ ἀπογοητεύσεις... Πρέπει νὰ ξέρεις, Λέλα, πὼς ἀν ὁ ἀρραβωνιαστικός σου δὲν σ' ἀγαποῦσε, δὲν θὰ σ' ἐπαιρνε ποτέ, δὲν εἶχε καμμιά ἄλλη αἰτία παρὰ τὴν ἀγάπη πού τοῦ ἐνέπνευσε...

Δίκαια ἢ ἄδικα ἔνοιωθε πὼς ἡ θεία της τῆς μιλοῦσε μὲ μιὰ πικρὴ εἰρωνεία, θάθελε νὰ τῆς πεῖ πὼς

δὲν τὴν ἔνοιαζε τόσο κι' ἂν δὲν κρατοῦσε τὸ λόγο του ὁ Ἅγγελος Σύλλας, θᾶθελε νὰ τῆς πεῖ πὼς ἂν τὸν ἀγαπᾷ μπορεῖ νὰ τὸν πάρει, ἀλλὰ ἡ ψυχρὴ στάση τῆς Κάκιας τὴν κρατοῦσε σὲ ἀπόσταση ἐκείνη τῆ στιγμῆ κι' ἕνας φόβος, μιὰ δειλία τὴν ἀποστόμονε.

Κι' ὅσο σκεπτότανε πὼς ἦταν δυνατὸν ἡ θεία της νὰ τὸν ἀγαποῦσε πολὺ, αὐτὸ τὴν ἔκανε νὰ νομίζει πὼς μέσα στὸ σπῖτι της πάντα θὰ ὑπῆρχε ἕνας τρίτος ποὺ θὰ τὴν χώριζε ἀπ' τὸν ἄντρα της, ὅσο καὶ νὰ μὴν τᾶθελε κι' ὁ ἴδιος.

Τὸ κάθε πρᾶγμα, βαλμένο στὴ θέση του μὲ τὰ ἴδια της τὰ χέρια, θὰ διαμαρτύρονταν σὲ κάθε ἐπαφῆ δικῆ της ποὺ δὲν θᾶταν ἡ Κάκια, ἡ γυναίκα ποὺ τὰ τοποθέτησε μὲ τόση στοργή κι' ἔρωτα κρυφὸ, τῆς φαινότανε πὼς ἡ σκιὰ τῆς θείας της θὰ τὴν ἀκολουθοῦσε παντοῦ καὶ πάντοτε καὶ θὰ τῆς φώναζε :

— Κλέφτρα, δὲν βρῆκες μέσα στὸν τόσο κόσμο ἕναν ἄνθρωπο ν' ἀγαπήσεις ; Ἔτσι μοῦ ἀνταπέδωκες τὴν ἀγάπη μου, τὴ στοργή μου, τὴ φιλία μου γιὰ σένα ; Δὲν βρῆκες ἄλλον ἀπ' τὸν ἄντρα ποὺ ἀγαποῦσα ἐγώ ; Πῆρες τὸ γέλοιο ἀπ' τὰ χεῖλή μου. Πῆρες τὴ χαρὰ ἀπ' τὴ ζωὴ μου, πάντα λοιπὸν ὅλα... νὰ χρήματα, νὰ καὶ κοσμήματα, νὰ σπῖτι, πάντα ὅλα

Ἡ Λέλα ποὺ τὰ σκέφτηκε ὅλα τούτα μέσα σὲ λίγα λεπτά, ζαλίστηκε, στενοχωρήθηκε, ζήτησε νὰ φύγει ἀμέσως καὶ παρακάλεσε τὴ θεία της νὰ πάει τὸ βράδυ σπῖτι τους γιὰ νὰ φᾶνε μαζὶ, ἤθελε νὰ φύγει τὸ γρηγορότερο ἀπ' τὸ μέρος ἐκεῖνο. Ἡ Κάκια δικαιολογήθηκε πὼς ἦτανε κουρασμένη κι' ἡ Λέλα χωρὶς νὰ σκεφθεῖ, ἐπηρεασμένη ἀκόμα ἀπ' ὅλα αὐτά, τῆς εἶπε :

— Μ' ἀποφεύγετε ;

Ἡ θεία Κατίνα τὴν κύτταξε αὐστηρά, ἡ Λέλα ἔνωισε τὴν γκάφα της, ἦτανε ὅμως ἀργά...

— Συγχώρεσέ με, θεία...

Ἡ Κάκια ὅμως ἦτανε ἀκόμα θυμωμένη καὶ σχεδὸν ἀπότομα τῆς λέει :

— Πήγαινε τώρα, γιατί θά κλείσω ἢ... μᾶλλον στάσου νὰ πάρεις τὰ κλειδιά ἀπόψε, γιατί ἐμένα δὲν θά με ξαναδεῖς.

Ἡ Λέλα φοβήθηκε.

— Δὲν μπορεῖς, Θείτσα, γὰ τὸ κάνεις αὐτό, θά δημιουργήσεις σκάνδαλο.

— Ἦτανε στὸ χέρι μου νὰ χαλάσω αὐτὸ τὸ γάμο, ὅμως ἡ ἀγάπη μου γιὰ σένα μοῦ ἔδωσε τὸ κουράγιο νὰ φανῶ ψύχραιμη.

Ἡ Λέλα τὴν ἔπιασε ἀπ' τὰ χέρια.

— Θείτσα, θὰ κάνω ὅ,τι μοῦ πεῖτε, πέστε μου πῶς με συγχωρεῖτε...

Ἐκλείσαν τὸ σπίτι. Προχώρησαν λίγο μαζὶ καὶ χώρισαν τραβώντας κάθε μιὰ τὸ δρόμο της.

Ὅταν ἡ Κάκια μπῆκε στὸ τραμ πού θά πήγαινε στὸ Φάληρο ξανάφερε στὸ νοῦ της τὸ τελευταῖο γράμμα τοῦ Ἄγγελου καὶ θυμήθηκε πῶς τὴν παρακαλοῦσε νὰ τὸν συχωρέσει καὶ ν' ἀποτρέψει ἕναν ἐπιπόλοιο γάμο, ὅπως χαρακτηρίζε τὴν ἔνωσή του με τὴν Λέλα, ἡ Κάκια ὅμως ὅσο κι' ἂν πονοῦσε εἶχε ὀρκιστεῖ νὰ μὴν ἀνακατενεῖ πιά στὸ ζήτημα αὐτό. Ὅταν ἔφτασε στὸ σπίτι της, βρῆκε ἕνα ἄλλο γράμμα του κοὶ μιὰ μικρὴ καρτούλα γιὰ τὰ πεθερικά του, ὅπου ἔγραφε:

«Κα καὶ Κε Ἄρχοντικίδη,

Μὲ μεγάλη μου λύπη ἀναγκάζομαι νὰ σᾶς δηλώσω πῶς γιὰ λόγους πού δὲν ἀφοροῦν οὔτε τὴν κόρη σας Λέλα οὔτε τὴν οἰκογένειά σας βρῖσκουμαι σὲ ἀδυναμία νὰ ἐκπληρώσω τὴν ὑπόσχεση γάμου πού ἔδωσα, καὶ θεωρῶ ἀπ' τὴ στιγμὴ αὐτὴ τὸ συνοικέσιο ματαιωμένο.

Μὲ κάθε τιμὴ

Ἄγγελος Σύλλας»

Παρακαλοῦσε δὲ τὴν Κάκια, ἂν ἀποφάσιζε νὰ πεῖ τὸ «ναί», νὰ ταχυδρομήσει τὴν κάρτα ἐκείνη στὰ πεθερικά του.

Κι' ἡ Κάκια πού φοβήθηκε μήπως κάνει σὲ μιὰ στιγμὴ ἀδυναμίας τὴν τρέλλα αὐτὴ, τσαλάκωσε ἀμέσως

τὴν κάρτα καὶ τὴν ξέσκισε, ὕστερα σηκώθηκε καὶ βγήκε ἀπ' τὸ σπίτι σὰν τρελλή.

Τράβηξε κατ' εὐθείαν στῆς φίλης της τῆς Γεωργίας.

Ἐφτασε ἑξαντλημένη καὶ μὲ κόπο κατώρθωσε ν' ἀνεβεῖ τὴ σκάλα τοῦ σπιτιοῦ, ἡ φίλη της, μιὰ παληὰ συμμαθήτριά της ποὺ παντρεύτηκε πλούσια, ἐκείνη ἓνα φτωχό, παρὰ τὴ θέληση τῶν γονιῶν της, γιατί τὸν ἀγαποῦσε, ἤξερε ὅλα της τὰ μυστικά, γι' αὐτὸ καὶ πῆρε στὴν ἀγκαλιά της τὴν Κάκια καὶ προτοῦ ἐκείνη τῆς πεῖ τίποτα, τῆς λέει :

— Ὑπομονή, ἀγαπημένη μου, ἔκανες καλὰ ποὺ ἦρθες κοντά μας.

Ἡ Κάκια ξέσπασε σὲ δάκρυα.

— Πόσο ὑποφέρω, Γεωργία.

— Τὸ καταλαβαίνω Κάκια μου, εἶναι σκληρὸ ν' ἀπογοητεύεται κανεὶς πολλὰς φορὰς στὴ ζωὴ του, ὁ καλὸς καπετάνιος ὅμως στὴ φουρτούνα φαίνεται.

Τὸ τραπέζι ἦτανε ἑτοιμο κι' ἡ Γεωργία παρακάλεσε τὴν Κάκια νὰ καθίσει, ἐκείνη ὅμως ἀρνήθηκε, δὲν εἶχε καθόλου ὄρεξη.

— Εἶσαι νέα καὶ ἀντέχεις, Κάκια, λέει σὲ μιὰ στιγμή ὁ Ἀντρέας, ὁ ἄντρας τῆς Γεωργίας, σιγὰ-σιγὰ ὅμως ἀν ἀφίσεις τὸν ἑαυτό σου, οἱ λύπες θὰ σὲ τσακίσουν καί... μὰ τὴν ἀλήθεια βρίσκω ὅτι τοῦ πέφτει πολὺ τοῦ κ. Σύλλα νὰ χάσεις τὴν ὑγεία σου ἐξ αἰτίας του.

— Μὴν τὸν βρίζεις, Ἀντρέα, φάνηκε ἐπιπόλαιος, βιάστηκε, τώρα τ'ὄχει ἤδη μετανιώσει, ἀλλὰ εἶναι ἀργά, ἀπόψε κι' ὕλας ἀν ἤθελα θὰ ματαίωνα τὸ γάμο τους, μοῦδωσε τὸ δικαίωμα ὁ ἴδιος.

Κι' οἱ δυὸ ἀπάντησαν μαζί :

— Τί κάθειςαι λοιπόν;

— Ὡ... δὲν μὲ ξέρετε; Πῶς τὸ λέτε αὐτό; Δὲν θὰ τόκανα ποτέ, ὅσο κι' ἀν μοῦ κοστίζει.

— Ἀλλά, ἔτσι ποὺ κάνεις, ποῦ θὰ φτάσει αὐτὴ ἡ κατάσταση;

— Δὲν ξέρω, ἐπιθυμῶ νὰ παντρευτοῦν ὅσο τὸ δυνατόν

πιό γρήγορα, να τὸ πάρω ἀπόφαση, νὰ τὸ πιστέψω, ἢ ἐκκρεμότητα αὐτὴ μοῦ δίνει σιὰ νεῦρα.

—Εἶδα κι' ἄλλες ν' ἀγαποῦν, εἶπε ἡ Γεωργία, τὴν ἐπιμονὴν τῆ δικῆ σου, βρὲ παιδί μου, δὲν τὴν συνάντησα ποτέ, σὰ νὰ ἦτανε ὁ μοναδικὸς ἄντρας στὸν κόσμο...

—Εἶναι νὰ ζηλεύει κανεὶς αὐτὸν τὸν κ. Σύλλα, εἶπε κάπως ἀστειευόμενος ὁ ἄντρας τῆς Γεωργίας.

—"Ἄσε τὰ ἀστεῖα, δὲν εἶναι ὦρα, τὸν μάλ्लωσε ἡ γυναίκα του.

Τὸν καφέ τὸν πήρανε σιτὸ μπαλκόνι, ἀπ' ἐκεῖ φαινότανε τὸ λιμανάκι τῆς Καστέλλας μὲ τὶς βαρκοῦλες καὶ τὰ καϊκάκια, καὶ κατὰ τὰ μεσάνυχτα πῆγαν γιὰ ὕπνο. Τὸ πρωὶ ἡ Κάκια ἦτανε πιὸ ἤρεμη καὶ κατὰ τὸ μεσημέρι γύρισε σπιτί της. Τὸ ἀπόγεμα πῆρε ἓνα γράμμα ἀπ' τὴν ἀνηψιά της ποὺ τῆς ἔγραφε:

«Θεῖσα μου,

Τὴν Κυριακὴ τὸ βράδυ γίνεται ὁ γάμος μου μὲ τὸν ἄνθρωπο ποὺ ἀγαπήσαμε κι' οἱ δυὸ καὶ ποὺ τὸ καπρίτσιο τῆς μοῖρας ἔδωσε σ' ἐμένα γιὰ σύντροφο τῆς ζωῆς μου.

Παρ' ὅλα αὐτά, δοκίζουμαι στὴ μεγάλη αὐτὴ μέρα, πὼς ἐγὼ δὲν σκέφτηκα ποτὲ νὰ σᾶς λικράνω, τὸ αἰσθημά σας τῷμαθα πολὺ ἀργά, καὶ πάλι εἶπα σιτὸν ἀρραβωνιαστικὸ μου νὰ φανεῖ ἄντρας καὶ νὰ πάρει πίσω τὸ λόγο του κι' ἐκεῖνος μοῦ ἀπάντησε ὅτι σεὶς δὲν θὰ τὸ θέλατε ποτέ. Λυποῦμαι καὶ πάλι ποὺ βρέθθηκα ἔτσι στὸ δρόμο σας καί, σᾶς παρακαλῶ, μὴ μοῦ κρατᾶτε κάκια, συχωρέστε με ποὺ σᾶς λύπησα ἀθελά μου καὶ δεῖξετέ μου τὴ συγνώμη σας μὲ τὸν ἐρχομὸ σας σιτὸ γάμο μου.

Μὲ πολλὴ ἀγάπη
Λέλα»

Φύλαξε τὸ γράμμα τῆς Λέλας. Σὰν ἀνώτερος ἄνθρωπος ποὺ ἦταν δὲν μποροῦσε παρὰ νὰ ἐκτιμήσει τὴ χειρονομία αὐτῆ τῆς ἀνηψιάς της.

—Κακόμοιρο παιδί, σκέφτηκε, πόσο θὰ βαστάξει

καὶ σένα ἢ χαρά σου ; Τί διαρκεῖ σὲ τούτῃ τῇ ζωῇ...

Ἡ Κάκια δὲν κλαίει πιά... δὲν παραπονεῖται, δὲν ἀναστενάζει, κρύβει τὸν πόνο της βαθειὰ μέσα στὴν ψυχὴ της καὶ μένει σιωπηλή. Ἡ μοδίστρα της τὴν γυρίζει μπρός, πίσω, δεξιὰ, ἀριστερά, πάνω σ' ἓνα στρογγυλὸ σκαμνί, ἀπέναντι σ' ἓνα μεγάλο καθρέφτη καὶ κείνη βλέποντας τὸν ἑαυτὸ της μέσα στὸ κατακάθαρο κρύσταλλο νομίζει πὼς βλέπει καμμιά ξένη, μιὰ ἄλλη χλωμὴ πολυπαθὴ γυναίκα...

Δὲν συλλογιέται, τὸ κεφάλι της πονεῖ, νομίζει πὼς δὲν θὰ συνέλθει ἀπὸ τὸ χτύπημα αὐτὸ τῆς μοίρας.

Κυριακὴ 15 Ὀκτωβρίου.

Τὸ σπίτι τῆς κ. Ἀρχοντικίδου εἶναι κατάφωτο, αὐτοκίνητα σταματοῦν διαρκῶς ἔξω ἀπ' τὴν ἀνοιγμένη πόρτα, οἱ προσκεκλημένοι φτάνουν ὁ ἓνας πίσω ἀπ' τὸν ἄλλο. Ἡ μητέρα ντυμένη σὲ μιὰ λευκὴ δαντέλλα εἶναι εὐτυχησμένη, πηγαινοέρχεται, καὶ τὸ χαμόγελο δὲ σβύνει ἀπ' τὰ χεῖλη της, συνοδεύει τοὺς καλεσμένους στὴ μεγάλη αἴθουσα ὅπου θὰ γίνῃ ὁ γάμος, συσταίνει ὄσους δὲν γνωρίζονται μεταξύ τους, τοὺς ἀφήνει νὰ πάρουν ἓνα λικέρ, ποὺ τοὺς προσφέρουν οἱ φίλες τῆς Λέλας καὶ πηγαίνει στοὺς ἄλλους, ποὺ διαρκῶς καταφτάνουν. Ὁ διάκοσμος ὅλος ἀπὸ φυσικὰ λουλούδια, δίνουν μιὰ ἐξωτικὴ ἐντύπωση.

Ἡ Κάκια, ποὺ τῇ συγώδευε κεῖνο τὸ βράδυ ὁ Γεώργιος, ντυμένη στὰ ρόζ, τὸ χρῶμα ποὺ συμπαθοῦσε ἐξαιρετικὰ ὁ Ἄγγελος, ἦταν σωστὴ ψεύτικη κούκλα.

Μάταια προσπάθησε νὰ φτιάσει λίγο τὸ χρῶμα της κεῖνο τὸ βράδυ μὲ λίγο κόκκινο, μιὰ χλωμάδα ξεχύνονταν στὸ πρόσωπό της.

Τὸ μακρὸν ὥραϊο φόρεμά της ἦτανε ἀπὸ ροζ μεταξωτὴ μουσελίνα μὲ τριαντάφυλλα, ἄλλα ζωηρότερα ἄλλα πολὺ πάλ. Οἱ ὄμοι της κρατιόντουσαν ἀπὸ μιὰ διπλῆ σειρὰ πέρλες καὶ τὰ πλούσια μαλλιά της στολίζονταν ἓνα γύρω ἀπ' τὶς ὕδεις. Στὸν ἀριστερὸ γοφὸ, ἓνα μουκέτο φυσικὰ λουλούδια...

Ἡ Λέλα μὴ πολὺ ὥραία νυφοῦλα στὰ κάτασπρα ντυμένη καθόντανε ἀνάμεσα στοὺς συγγενεῖς της συγκινημένη.

Τὸ τελευταῖο αὐτοκίνητο ἦτανε τοῦ γαμπροῦ, ποὺ συνωδευότανε ἀπ' τὴ μητέρα του καὶ δυὸ φίλους του.

Ὅταν μπῆκε μέσα, ἡ Κάκια γύρισε τὸ πρόσωπο σ' ἄλλη μεριά γιὰ νὰ μὴ δείξει τὴν ταραχὴ της, μὲ μεγάλο κόπο τὸν χαϊρέτησε καὶ τὸν εὐχήθηκε ψύχραιμα.

Τὸ μυστήριό τέλειωσε. Φίλοι καὶ συγγενεῖς πλησίασαν τὸ νέο ζευγάρι γιὰ νὰ τοὺς εὐχηθοῦν, πλησίασε κι' ἡ Κάκια. Ὅταν φίλησε τὴ Λέλα, ἔνοιωσε πὼς ἡ μικρὴ ἔτρεμε στὴν ἀγκαλιά της. Τῆς χαμογέλασε δακρυσμένη, ἔβγαλε ἓνα διαμαντένιο δαχτυλίδι, ποὺ φοροῦσε, τῆς τὸ πέρασε στὸ δάχτυλο καὶ τῆς εἶπε :

— Ἄς σοῦ φέροι τὴν εὐτυχία, ποὺ ἐπιθυμῶ γιὰ σένα, ἀγαπημένη μου.

Ὁ Ἄγγελος τὴν κύτταξε μὲ συγκίνηση κι' ὅταν τοῦ ἔσφιξε τὸ χέρι, τῆς ψιθύρισε μὲ εἰλικρίνεια : «Εὐχαριστῶ».

Τὸ σύνθημα τοῦ χοροῦ ἔδωσε πρῶτος ὁ γαμπρός, χορεύοντας τὴ γυναῖκα του καὶ σιγὰ-σιγὰ ἡ αἰθουσα γέμισε ἀπὸ ζευγάρια, ποὺ χόρευαν στοὺς ἤχους μιᾶς καλῆς ὀρχήστρας. Ὑστερα στρώθηκαν σ' ἓνα πλουσιώτατο δαῖμα.

Ὅλοι ἦρθαν στὸ κέφι, ἡ Λέλα εἶπε στὸν Ἄγγελο νὰ χορέψει τὴν Κάκια καὶ κείνος τὴν πῆρε στὴν ἀγκαλιά του τῆς πρόσφερε ἓνα ποτήρι ξανθὸ κρασί καὶ χόρευαν.

Ἡ Κάκια μόλις βρέθηκε στὴν ἀγκαλιά τοῦ Ἄγγελου, νόμιζε πὼς ἡ εὐτυχισμένη τῆς βραδυᾶς ἦταν αὐτή. Γελοῦσε διαρκῶς, χόρευε κι' ἔσφιγγε τὸν Ἄγγελο στὴν ἀγκαλιά της, κι' ἐκεῖνος, σὲ μιὰ στιγμή, τῆς ψιθύρισε :

— Ἀγάπη μου...

Ὅταν χωρίστηκαν, ἡ Κάκια ἔνοιωθε πὼς θὰ λιποθυμοῦσε. Βγῆκε στὸ μπαλκόνι, στάθηκε νὰ πάρει λίγο ἀέρα καὶ νὰ συνέλθει. Κανείς δὲ τὴν ἀναζήτησε καὶ κείνη ἔπεσε σὲ συλλογισμούς. Ὅλα ξανάρθαν στὸ νοῦ της, χαρὰ, ἀγάπη, χωρισμός.

Τὸ χτύπημα ἦτανε δυνατό. Μιὰ ζάλη, ἕνας πόνος στὸ μέρος τῆς καρδιάς της κι' ἡ Κάκια λιποθυμοῦσε στὸ μπαλκόνι.

Κατὰ τὶς πρωϊνὲς ὥρες ποὺ διαλοῦσε ὁ γάμος κι' οἱ καλεσμένοι συνώδευαν τὸ ζεῦγος στὴ νέα κατοικία του, ὁ Γιώργος ἀναζήτησε τὴν Κάκια. Εἶχε ὑποθέσει πὼς θὰ εἶχε ἀποτραβηχτεῖ γιὰ νὰ ξεκουραστεῖ καὶ δὲ θέλησε νὰ τὴν ἐνοχλήσουν, ὅσο ἔβλεπε ὅμως πὼς ἐκείνη δὲ φαινότανε, πῆγε πρὸς ἀναζήτησή της. Δὲ τὴν βρῆκε πουθενά. Ρώτησε τὴ μητέρα τῆς Λέλας, ἀλλὰ κείνη σήκωσε ἀδιάφορα τοὺς ὤμους.

Σὲ μιὰ στιγμή τὴν εἶδε ξεμαλλιασμένη, συντριμμένη, νὰ μπαίνει στὴ μεγάλη αἴθουσα ἀπ' τὸ μπαλκόνι καὶ νὰ φωνάζει.

Τὴν πῆρε ἀπ' τὰ χέρια καὶ τὴ βοήθησε νὰ ξαπλώσει σ' ἕνα καναπέ. Ἀλλὰ, μ' ὅλες τὶς περιποιήσεις του, ἐκείνη φαινότανε ἀφηρημένη, κουρασμένη.

Τὴν ἄλλη μέρα τὴν ἐγκατέστησαν σ' ἕνα συγγενικό της σπίτι στὴν Κηφισιά, ἐλπίζοντας στὴν ἡρεμία τοῦ περιβάλλοντος, μακριὰ ἀπ' ὄλους ἐκείνους ποὺ κλόνισαν τὴν ὑγεία της, ν' ἀναλάβει.

Γιὰ πολὺν καιρὸ ἔμεινε μόνη, μὲ τὴν συντροφιά ἑνὸς γέρου θείου της, τῆς γρηῃς Σοφίας καὶ τοῦ Γιώργου Ξένου, ποὺ τὴν ἐπισκεφτότανε ἀπὸ μέρα σὲ μέρα...

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Κάμποσα χιλιόμετρα ἔξω ἀπ' τὴν πρωτεύουσα τοῦ μεγάλου νησιοῦ ἦτανε τὸ χωριὸ τοῦ κυρ Νικόλα.

Χτισμένο στὴν πλαγιά ἑνὸς βουνοῦ, κοντὰ σὲ λίγα ἀκόμα μικρὰ σπιτάκια, φαινότανε ἀπὸ μακρυνὰ σὰν μιὰ γκριζα πινελιά μέσα στὸ πολὺ πράσινο ποῦ τὸ περικύκλωνε.

Τὸ σπίτι τοῦ κυρ Νικόλα ἦτανε τὸ μεγαλεύτερο ἀπ' τ' ἄλλα, γιατί κι' αὐτὸς ἦτανε ὁ πλουσιώτερος, εἶχε τρεῖς κάμαρες, μιὰ κουζίνα, ἕναν ἀχαιρῶνα καὶ τὴν αὐλὴ μὲ πολλὰ περιποιημένα λουλούδια.

Ἡ Ἑλβίρα, μιὰ νέα συμπαθητικὴ μελαχρινὴ ὡς δεκαεπτὰ χρονῶ, ἦτανε ὁ μεγαλεύτερος καὶ καλλίτερος θησαυρὸς τοῦ κυρ Νικόλα ποῦ ἦταν τύπος ἀγαθοῦ, φιλήσυχου χωρικοῦ, ποῦ ἀπελάμβανε τ' ἀγαθὰ του καὶ τὴν ἐκτίμηση τῶν συγχωριανῶν του μὲ ταπεινὴ σὺνη. Τὸ σπίτι του ἦτανε πάντα ἀνοιχτὸ γιὰ τὸν ξένο καὶ γιὰ τὸν φτωχό.

Ἡ μητέρα τῆς Ἑλβίρας εἶχε πεθάνει, ἔτσι τοῦλάχιστο ἔχουν πεῖ στὴν ὄμορφη χωριατοπούλα ποῦ δὲν τὴν γνόρρισε, πέθανε λέει στὴ γέννα της. Ἡ Ἑλβίρα μάζευε ταχτικά λουλούδια καὶ πῆγαινε στὸ νεκροταφεῖο ποῦ βρίσκεται κάπου κεῖ, πὺρ πέρα στὸ μικρὸ ἐκκλησιάκι τῆς Παναγίας, γονατίζει πάνω σ' ἕναν τάφο καὶ προσεύχεται παρακαλῶντας τὴ νεκρὴ μητερούλα νὰ τὰ δεχτεῖ μ' εὐχαρίστηση.

Ἡ Ἑλβίρα εἶναι μιὰ εὐαίσθητη φύσις, συγκινεῖται μὲ τὸ παραμικρό, ἔχει λεπτοὺς τρόπους καὶ δὲν μοιάζει μὲ τὶς συγχωριανές της, ἂν καὶ τέλειωσε τὶς λίγες τάξεις τοῦ σχολειοῦ τοῦ χωριοῦ, ἔξακολουθεῖ νὰ διαβάζει ἔφημερίδες καὶ βιβλία ἐπιθυμῶντας νὰ γίνεῖ καλλίτερη.

Ἄγαπᾶ πολὺ τὴν ἔξοχή, γι' αὐτὸ μόλις ξημερώσει παίρνει ἓνα ἀνηφορικό δρομάκι κι' ἀνεβαίνει σ' ἓνα ψηλότερο μέρος τοῦ βουνοῦ ἀπ' ὅπου μπορεῖ νὰ δεῖ τὴν ἀνατολή, κι' ὅταν ὁ ἥλιος βγεῖ ψηλά, τρέχει πάλι νὰ κατεβεῖ, νὰ φτάσει γρήγορα στὸ σπίτι της, νὰ βοηθήσει στὸ σιγύρισμα καὶ νὰ καθίσει μὲ κανένα βιβλίον ἢ ἐργόχειρον στὴν αὐλὴ της.

Ἔτσι καὶ σήμερον τὸ κορίτσι ποὺ ξύπνησε πολὺ πρωΐ, σηκώνεται στὰ δάχτυλα τῶν ποδιῶν της γιὰ νὰ μὴν ξυπνήσει τὴ γιὰγιά ποὺ κοιμᾶται ἀκόμα στὸ κρεβάτι της λίγο πρὸ πέρα ἀπ' τὸ δικό της, βγαίνει ἔξω καὶ πηδώντας ἀνάλαφρα ἀπὸ πέτρα σὲ πέτρα, φτάνει στὸ συνηθισμένο της μέρος, κάθεται κάμποση ὥρα κ' ὕστερα ἀρχινᾷ νὰ κατεβαίνει σιγοτραγουδώντας, τὴ φορὰ αὐτὴ ὅμως δὲ γύρισε σπίτι, ἀλλὰ κατέβηκε στὸν κάμπο, εἶχε ἀκούσει τὸν πατέρα της τὸ προηγούμενον βράδυ νὰ λέει πὼς θὰ πάει στ' ἀμπέλι καὶ στὸν κῆπο. Τὸν βρῆκε σκυμένο πάνω ἀπὸ μιὰ πρασιά, τὸν πλησίασε σιγά.

—Καλημέρα, πατερούλη...

Ἐκεῖνος γύρισε, εἶδε τὴν κόρη του, τὴν καλημέρισε, τῆς χαμογέλασε καὶ σὰ νὰ τὴ μάλωνε.

—Πάλι πρωΐ σηκώθηκες σήμερον ; Δὲν σοῦ εἶπα νὰ σταματήσεις γιὰ λίγες μέρες τοὺς πρωῖνους αὐτοὺς περιπατοὺς... θ' ἀδυνατίσεις...

Ἡ Ἐλβίρα ἔσκυψε λίγο πρὸς τὸν πατέρα της, τὸν ἀγκάλιασε καὶ τὸν φίλησε καὶ μὲ χαδιάρικο τρόπο ξενοιασμένον παιδιοῦ τοῦ λέει :

—Ὁ καλὸς μου πατερούλης... ξέρεῖ πὼς δὲν μπορῶ νὰ τὸ κάνω αὐτό, γιατί ἐπιμένει νὰ τὸ λέει ; ἀφοῦ μ' εὐχαριστεῖ ;

—Ναί... παιδί μου, δὲ λέω, μὰ φοβᾶμαι γιὰ σένα...

—Νὰ μὴ φοβᾶσαι τίποτα, τί κάνει ἢ πρασιά σου;

—Χθὲς βράδυ φύσηξε νότος καὶ εἶναι μαραμμένη ἀκόμα.

Ὁ κύριος Νικόλας ἄρχισε νὰ σκαλίζει πάλι μ' ἓνα μαχαίρι ποὺ κρατοῦσε καὶ νὰ ξεφυτρώνει τ' ἀδύνατα φυντὰ-

νια, πέρασαν αρκετά λεπτά χωρίς να μιλήσει στην κόρη του πού τον παρατηρούσε και καταλάβαινε πώς κάποια σκέψη τὸν βασάνιζε, γιατί τὸ πρόσωπό του στὰ λίγα αὐτὰ λεπτά σκυθρωπίασε καὶ φαινότανε κουρασμένο· μὲ σιγανὴ φωνὴ τοῦ λέει :

—Πατέρα...

Ἐκεῖνος τῆς δὲν ἄκουσε καὶ κείνη ἐπανέλαβε στὸν ἴδιο τόνο.

—Πατέρα...

Ἐκεῖνος Νικόλας γύρισε στὴν Ἑλβίρα, κάνοντας μιὰ κίνηση, μὲ τὰ κεφάλι, σὰ νᾶθελε νὰ διώξει τὴν κακὴ αὐτὴ σκέψη πού τὸν τυραννοῦσε.

—Τί θέλεις, Ἑλβίρα;...

—Σοῦ φώναξα δυὸ φορές, πατέρα...

—Εἴμουν ἀφηρημένος...

—Καὶ στενοχωρημένος...δὲν ἔχεις τίποτα νὰ πεῖς, πατερούλη, στὴν κορούλα σου;..

—Νά, σκέφτομαι νὰ σὲ στείλω γιὰ λίγο καιρὸ στοῦ νονοῦ σου.

Ἡ Ἑλβίρα καταχάρηκε, ἤθελε τόσο νὰ πάει στὴν πόλη, κι' ἀκόμα πρὸ μακρυνά...

—Ὡ... πατέρα, τί χαρὰ μοῦ δίνεις, μὰ, ἤθελα νὰ μὲ πῆγαινες στὴν Ἀθήνα, πότε θὰ μὲ πᾶς στὴν Ἀθήνα; Ἔχω τόση ἐπιθυμία νὰ τὴ δῶ, τὴ φαντάζομαι μιὰ πολιτεία μεγάλη καὶ ὡραία, ὅταν διαβάξω κάτι γι' αὐτὴν σὲ καμμιά ἐφημερίδα νοιώθω τόση χαρὰ.. τὴν ἀγαπῶ χωρὶς νὰ τὴν ξέρω, τὴν βλέπω στὰ ὄνειρά μου σὰν κοιμοῦμαι καὶ τὴν σκέφτομαι ὅταν ἐργάζομαι, ἂν βγαίνω κάθε πρωτὸ στὸ βουνό, εἶναι γιατί θαρρῶ πὼς πέρα ἀπ' τὸν ὄριζοντὰ μας βρίσκεται αὐτὴ καὶ τὴν σκέφτομαι, τὴν ἐπιθυμῶ, πᾶμε, πατέρα...

—Θὰ πᾶμε, ὄχι ὅμως τώρα, στὸ τέλος τῆς σοδιᾶς, ἂν καὶ μοῦ κάνει κόπο, σκέψου ἔχω τόσα χρόνια πού δὲν πῆγα...

—Πότε πῆγες, πατέρα;

—Χμ... ὅταν ἦσουν αὐτὴν κορούλα...

Ὁ κύριος Νικόλας δὲν μπορούσε νὰ πεῖ περισσότερα, τὰ μάτια του βουρκώσανε, σηκώθηκε, ἔστειλε τὴν Ἑλβίρα νὰ κόψει λίγα σταφύλια καὶ ἐκεῖνος ἄρχισε νὰ τραβᾷ νερὸ ἀπὸ τὸ πηγάδι.

Μόλις ἔφυγε τὸ παιδί του, κάθισε σὲ μιὰ μεγάλη πέτρα, ἀκούμπησε τὰ χέρια του πάνω στὰ γόνατά του καὶ ἔπιασε τὸ κεφάλι του...

— Καταραμένη χώρα, μουρμούρισε, τρισκαταραμένη... Ἔχασα τὴ γυναῖκα μου, νᾶναι ἄραγε τυχερὸ νὰ χάσω καὶ τὸ παιδί μου ;

Δάγκωσε τὰ χεῖλη γιὰ νὰ συγκρατήσῃ ἕνα λυγμὸ, πού ἀνέβαινε στὸ λαιμὸ του. Καὶ ἔξακολούθησε νὰ σκέφτεται. Πόσο ἔμοιαζε ἡ Ἑλβίρα μὲ τὴ μητέρα της, ἔτσι καὶ κείνη μὲ τὴν ἴδια τρυφερότητα, μὲ τὸ ἴδιο παραπονιαρικό ὕφος τοῦλεγε πρὶν ἀπὸ δέκα πέντε χρόνια :

— Πότε, Νικόλα, θὰ πάμε στὴν Ἀθήνα ;

— Θὰ πάμε, τῆς ἔλεγε σιγὰ-σιγὰ καὶ τὴν πῆγε ὁ κύριος Νικόλας τὴ γυναῖκα του στὴν Ἀθήνα, γιὰ τὴν ἀγαποῦσε πολὺ καὶ ἄφησαν τὴ μικρούλα τότε Ἑλβίρα στὴ «γιαγιά» πού ζοῦσε χωρὶα ἀπὸ αὐτούς, ὅσο εἶχε τὸν ἀντρα της.

Ἀλλὰ ἡ Ἑλενα, ἡ γυναῖκα του, μόλις πάτησε τὸ πόδι της στὴ μεγάλη πολιτεία, ἔνοιωσε νὰ γίνεται ἄλλος ἄνθρωπος.

Τίποτα δὲ τὴν ἔκανε νὰ ἐκπλαγεῖ, τῆς φάνηκε μάλιστα σὰ νᾶφυγε κάποιον βάρος ἀπὸ τὴν ψυχὴ της, πὼς πῆγε σὲ ἕνα περιβάλλον πού τῆς ἀνῆκε, σὲ ἕναν κόσμον δικό της, σὲ μιὰ δικὴ της πατρίδα.

Ὅπως ἦταν ψηλὴ, συμπαθητικὴ φυσιογνωμία, μὲ λίγα χιλιόδραχμα καὶ μὲ τὴ βοήθεια μιᾶς καλῆς μοδίστρας ἔγινε μιὰ πραγματικὴ πρωτεγουσιάνα. Καὶ ὁ κύριος Νικόλας πού φοροῦσε «στενά», ἄλλαξε τὸ παλιὸ του κοστοῦμι μὲ ἕνα καινούργιο, μὰ μὲ ὅλα ταῦτα δὲ φαινόταν ταιριασμένο ζευγάρι.

Ἔμεναν σὲ ἕνα μεγάλο ἀριστοκρατικὸ ξενοδοχεῖο καὶ παρακολουθοῦσαν τὰ καλλίτερα θεάματα καὶ ὅ,τι ἄλλο γινότανε στὴ περίοδο τῆς διαμονῆς τους.

Ο κύρ Νικόλας πλήρωνε χουβαρντάδικα, ὅπου κι' ἂν πήγαινε καὶ δὲν ἄργησε νὰ γνωριστεῖ καὶ νὰ γίνεи καθ' ὅλα «κύριος».

Ἔμειναν ἀρκετοὺς μῆνες κι' ὅταν ὁ κύρ Νικόλας σκέφτηκε πὼς ἦτανε καιρὸς νὰ φύγουν, τὸ εἶπε στὴ γυναῖκα του.

Ἡ Ἑλενα, ἀντὶ νὰ τ' ἀπαντήσῃ, τὸν κύτταξε τόσο παρατεταμένα, σὰ νᾶθελε μὲ τὴ ματιά της ἐκείνη νὰ σκάψῃ τὴ χορταριασμένη γῆ τοῦ νοῦ του καὶ νὰ τοῦ θυμίσει ἐκεῖνο ποὺ δὲν ἔπρεπε νᾶχει ξεχάσει κι' ἐκεῖνος θυμήθηκε κι' ἀπ' τὴν ἴδια ἐκείνη στιγμή ἔνοιωσε τὴν ἀπόσταση ποὺ τὸν χώριζε ἀπ' τὴ γυναῖκα του, ἀπ' τὸν ψυχικὸ κόσμον ἐκείνης, ποὺ τὸν δέχτηκε γιὰ ἄντρα της μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ τὴ βοηθήσῃ στ' ὄνειρό της.

Θυμήθηκε τὴν ἱστορία τῆς γιαγιάς τῆς Ἑλενας, τὴν κατάρα ποὺ πίστευαν οἱ χωριανοὶ πὼς ὑπῆρχε στὴ ζωὴ τῶν ἀπογόνων τῆς ὡραίας ἀρχοντοπούλας κι' ἔσκυψε τὸ κεφάλι, σὰ νὰ δεχότανε τὸ χτύπημα, ὅσο μεγάλο καὶ νᾶταν, ὅσο ἀσῆκωτο, ὅσο τρομερό...

Τὶ ἔφταιγε ὁμως αὐτὸς γιὰ νὰ πληρώσει τὸ σφάλμα ἐνὸς ἄλλου ; Καὶ θὰ μποροῦσε νὰ ζήσει μακριὰ ἀπ' τὴν ἀγαπημένη του, τὴν εὐγενικὰ Ἑλενα ;

Τὴ στιγμή ἐκείνη ὑπέφερε ὁ δυστυχὴς τόσο, ποὺ δὲν ἔξερε ἂν ἦτανε ζωντανὸς ἢ πεθαμένος, μιὰ ἀγωνία φούσκωνε τὰ στήθια του ποὺ μόνο ὁ ἀντρίκιος του ἐγωῖσμός τὸν κρατοῦσε γιὰ νὰ μὴν πέσει χάμω καὶ νὰ κλάψῃ σὰ μικρὸ παιδί.

Μὰ πάλι σκεφτόταν, πὼς ἔπρεπε νὰ λογικευτεῖ, νὰ μὴ ζητοῦσε τ' ἀδύνατα.

Ἡ Ἑλενα καθόταν ὑπερήφανη, μελαγχολικὴ, ἀπέναντί του, ντυμένη μὲ μιὰ ἄσπρη ρόμπα ἀπὸ λεπτὸ μεταξωτό, κι' ὅσο τὴν κύτταζε τώρα ὁ ἄνδρας της, τόσο καὶ σκεφτότανε :

— Ἦτανε δυνατὸ νᾶχε ζήσει αὐτὸς, ἓνας χωριάτης, ἓνας βουνίσσιος ἄνθρωπος, μὲ τὸ αἰθέριο ἐκεῖνο πλάσμα, ἦτανε δυνατὸ νὰ ἦτανε ὁ ἄντρας τῆς ὁμορφῆς αὐτῆς κυ-

ρίας, ὁ πατέρας ἐνὸς παιδιοῦ δικοῦ της... δικοῦ του...

Τὸ κεφάλι του χτυποῦσε δυνατά.

Κι' ἡ Ἑλενα πού τὸν κυττοῦσε ἀπὸ ὦρα κι' ἔνοιωθε τὴ στενοχώρια του, τοῦ λέει, γιὰ νὰ τὸν βοηθήσει :

— Νικόλα, ξέρεις πῶς παντρεφτήκαμε, ἦρθε ἡ στιγμή νὰ με βοηθήσεις νὰ σταματήσω τὴν κατάρα τῆς προμάμης μου... Δὲ σὲ διώχνω, ἀλλὰ δὲν ξανάρχομαι στὸ χωριό. Θὰ κινήσω γῆ καὶ οὐρανὸ νὰ βρῶ τοὺς συγγενεῖς μου... Πούλησε τὴν περιουσία σου, ἂν θέλεις, φέρε τὸ παιδί μας κι' ἔλα νὰ δημιουργήσουμε ἐδῶ τὴν οἰκογένειά μας.

Ὁ κύρ Νικόλας πού ἄκουσε τὴ γυναῖκα του βλέποντάς τὴν κατάματα, γιὰ νὰ μὴ χάσει καμμιά ἀπὸ τίς τόσο ἀγαπητὲς κινήσεις της, ὅσο μιλοῦσε, σκέφτηκε λίγο ὕστερα τῆς ἀπάντησε σιγά :

— Ἑλένη, δὲν ξέρω πὼς θά ναι τὸ τέλος σου κι' εὔχομαι νὰ μὴ μ' ἀξιώσει ὁ Θεὸς ν' ἀκούσω κάτι κακὸ γιὰ σένα. Ἦξερα ὅμως τὴν ἀρχή, γι' αὐτὸ με βλέπεις καὶ ζῶ ἀκόμα καὶ σ' ἀκούω καὶ σοῦ μιλῶ μ' ἀσάλευτο τὸ λογικὸ μου, μπροστὰ στὸ μεγάλο χωρισμό, πού θὰ με ἀπομακρύνει ἀπὸ κοντά σου... Εἶμαι γεννημένος χωριάτης, ὅσο κι' ἂν σ' ἀγαπήσω, ὅσο κι' ἂν ψηλώσω, δὲ θὰ μπορέσω ποτὲ νὰ φτάσω τὴν ψυχὴ σου... Δὲ θὰ μπορέσω ποτὲ ν' ἀπαντήσω στὰ ὄμορφα λόγια σου, ὅπως πρέπει, γιὰτὶ δὲν ἔνοιωσα ποτὲ τὴ γλῶσσα σου, ὅσα χρόνια κι' ἂν ζήσαμε κάτω ἀπ' τὴν ἴδια στέγη... Σήμερα θὰ χωρίσουμε, ἴσως γιὰ πάντα, ὅσο θὰ γερνῶ ἐγώ, θὰ θέλω τὸ κορμί μου νὰ ξεκουράζεται στὴν πατρικὴ μου γῆ, εἶναι ἀδύνατο νὰ ζήσω γιὰ πολὺν καιρὸ μιὰ ζωὴ σὰν τούτη πού ζῶ λίγους μῆνες τώρα. Εἶναι σὰ νὰ μοῦ λές, νὰ ξεριζώσω τὴν ψυχὴ μου καὶ νὰρθω κούφιος δίπλα σου, τὸ θέλεις αὐτό ; Ὑστερα ἐγὼ δὲν ταιριάζω στὸ περιβάλλον τοῦτο καὶ μοῦ φαίνεται πῶς δὲ θὰ μπορούσα νὰ μάρω ποτέ...

»Θὰ φύγω, Ἑλένη. Ἡ σκέψη μου κι' ἡ ψυχὴ μου θά ναι κοντά σου, σκέπη σου ἀπὸ μακριά, χρήματα θά χεις πάντα σου. Ζῆσε τὴ ζωὴ πού σοῦ ταιριάζει καὶ μὴ

φοβηθεῖς ποτὲ ἀπὸ μένα, πὲς πὼς εἶμουν πατέρας σου... δὲ θὰ σοῦ κρατήσω ποτὲ κάρια γιατί ἄφησες τὸν ἄντρα σου καὶ τὸ παιδί σου πιστεύοντας στὴν πρόληψη τῆς κατάρτας.

»Πρῶτος καὶ καλλίτερος ἐγώ, πιστεύω, γι' αὐτὸ τὰ δέχομαι ὅλα... Ἴσως φεύγοντας μακριὰ ξεφύγεις ἀπ' τὸ χαλινάρι τῆς κακῆς μοίρας ποὺ βρῆκε τὴ μητέρα σου καὶ τὴ μητέρα της, ἴσως τὴ σταματήσεις νὰ μὴ βρεῖ καὶ τὴν Ἑλβίρα μας...

Στὸ ἄκουσμα τοῦ παιδιοῦ της ἡ Ἑλενα ἀνασηκώθηκε στὸ κάθισμά της καὶ μὲ ἀγωνία εἶπε στὸν ἄντρα της :

— Καὶ τὸ παιδί μου, Νικόλα ;

Ὁ πατέρας ἔμεινε συλλογισμένος λίγα λεπτά, ὕστερα εἶπε :

— Τὸ παιδί σου... ποὺ εἶναι καὶ δικό μου... τὸ παιδί μας...

— Δὲ θὰ μοῦ δώσεις τοῦλάχιστο τὸ παιδί μας ;

— Τὸ παιδί μας, Ἑλένη, θάναί ἢ μόνη μου παρηγοριά. Δὲ νομίζεις, ὅτι ἂν τὸ ἀναθρέψω ἐγώ, χωρὶς ποτὲ νὰ τοῦ πῶ, οὔτε σὰν παραμῦθι, ὅπως εἶπανε σὲ σένα γιὰ τὶς προλήψεις μας, ἂν τὴν ἀναθρέψω μιὰ γνήσια χωριατοπούλα πὼς θὰ γίνῃ διαφορετικὴ ;

— Μὴ πλανᾶσαι, ἀγαπητέ μου. Κάθε ἄνθρωπος γεννιέται μὲ τὸ χαρακτῆρα του, μὲ τὸ δικό του ψυχικὸ κόσμο...

— Ὅχι πάντοτε, Ἑλένη. Παραδέξου το, καλή μου, ἄσε μου τὸ παιδί μας.

— Ἔστω, ὄχι πάντοτε. Πῶς μπορεῖς ὅμως νὰ ξέρεις ἀπὸ τώρα πὼς ἡ Ἑλβίρα μας εἶναι μιὰ ἐξαίρεση, ἔπειτα θυμήσου ἐμένα καὶ πάρε παραδείγμα. Θὰ πεῖς πὼς μόνο τὰ παραμῦθια καὶ οἱ ἱστορίες μοῦ φούσκωσαν τὰ μυαλά, κι' ὄνειρευόμουν νὰ φτάσω σέμιὰ μέρα σὰν τὴ σημερινή ;

»Ἡ Ἑλβίρα εἶναι κόρη μου, παιδί μου, μόλις νοιώσει τὸν κόσμο, θὰ γεννηθεῖ μέσα της ἡ ἐπιθυμία γιὰ Ἑλβίρα

κάτι πού ἔπρεπε νάχει καί δὲ θάχει, θὰ τὴν τραβάω ἔγώ...

Ὁ Νικόλας ἄφησε τὰ δάκρυά του νὰ χυθοῦν στὸ πρόσωπό του, ἦτανε ἀπαρηγόρητος. Νὰ χάσει γυναίκα καὶ παιδί μαζί; Ὅχι, δὲν ἦτανε δυνατό. Γι' αὐτὸ παρακάλεσε πάλι τὴ γυναίκα του, ὡς πού τὴν κατάφερε νὰ μὴν ἐπιμείνει πιά.

— Ἔστω... κράτησέ την κοντά σου, μὴν τὴν ἀφήσεις μόνο νὰ γίνει μιὰ κοινὴ χωριάτισσα, ἔχω τὴν ἰδέα πὼς ἡ Ἐλβίρα εἶναι μιὰ μουσαφίρισσα κοντά σας, μιὰ μέρα θ' ἄρθει σὲ μένα... πρέπει ν' ἄρθει κοντά μου...

Ἀπὸ τότε δὲν ξαναμίλησαν γιὰ τὸ ζήτημα αὐτό. Καὶ μιὰ μέρα ὁ Νικόλας, ἀφοῦ ἔκλαψε καὶ φίλησε τὴν γυναίκα του, ἔφυγε.

Μόλις βρέθηκε στὶς σκάλες τοῦ ξενοδοχείου, ἄρχισε νὰ τὶς κατεβαίνει σκυφτός, μελαγχολικός, ἐνῶ ἐπιθυμοῦσε νὰ τρέξει σὰν τρελλός, νὰ μουγκρίσει ἀπ' τὸν πόνο του, νὰ καταραστεῖ προλήψεις καὶ ὑποσχέσεις πού τὸν ἀπομάκρυναν ἀπ' τὴ γυναίκα του καὶ κάθε φορὰ πού βρισκότανε μπροστά σὲ κάθε καθρέφτη, ἔστεκε λίγα λεπτά, κύτταζε τὸν ἑαυτό του, τυραννιόταν νὰ τὸν ἀναγνωρίσει, ὅπως εἶχε καταντήσει, κι' ἐξακολουθοῦσε νὰ κατεβαίνει, πιὸ πολὺ νεκρός, παρὰ ζωντανός. Ἐν τούτοις, παρ' ὅλη τὴ στενόχωρη θέση του πού τὸν τρέλλανε μοροῦσε νὰ σκέφτεται ἀκόμα, πὼς δὲν ἔπρεπε νὰ προσβάλει μὲ μιὰ του μικροψυχία ἐκείνη πού ἔμεινε πίσω.

Καὶ συγκρατήθηκε ὁ Νικόλας, δὲν παρέλειψε νὰ χαιρετήσει δυὸ γνωστοὺς κυρίους... Κι' ἔδωσε ἓνα γενναῖο φιλοδώρημα στὰ γκαρσόνια τοῦ ξενοδοχείου, παρακαλῶντας νὰ μὴ στερηθεῖ τίποτα ἢ γυναίκα του γιὰ ὅσον καιρὸ ἐκεῖνος θάλειπε γιὰ «δουλειᾶς» στὴν πατρίδα, καὶ τὰ γκαρσόνια τὸν συναπόβγαλαν καὶ τοῦ εὐχηθῆκανε γρήγορα νὰ ξαναγυρίσει...

Κατέβηκε στὸν Πειραιᾶ, τὸ βαπόρι θάφευγε σὲ μιὰ ὥρα. Ὅταν ταχτοποίησε τὰ πράγματά του στὴν καμπίνα, ἀνέβηκε πάνω στὴ γέφυρα τοῦ βαποριοῦ, κάθισε σ'

ένα μπαγκάκι και βλέποντας ἀφηρημένα τὸν κόσμο πού ἄφινε πίσω του, ἄρχισε νὰ σκέφτεται τὸ παραμῦθι τῆς κατάρας, θέλοντας νὰ βρεῖ κάτι μέσα σ' αὐτὸ πὸν νὰ μπορέσει δικαιολογώντας τὴ γυναῖκα του ν' ἀνθῆξει στὸν πόνο του...

Καὶ θυμᾶται σιγὰ-σιγὰ, καὶ ζωντανεύει μέσα στὴ σκέψη του, ὅλες τὶς ξεθωριασμένες εἰκόνες ἑνὸς παληοῦ ἔρωτα, πὸν ἄκουσε σάν ἦτανε μικρός, πὸν τοῦ διηγήθηκαν σάν μεγάλωσε καὶ πὸν διηγοῦνται ἀκόμα οἱ γρηῆς τὰ χειμωνιάτικα βράδια πλαῖι στὰ χωματένια χωριάτικα τζάκια.

Κάθε χρόνο τὸν Ἰούλη γινότανε τὸ πανηγύρι τ' ἄη Παντελεήμονα. Ἡ χάρη του ἦτανε θαυματουργή γι' αὐτὸ καὶ μαζευτόντουσαν προσκυνητὲς ἀπ' ὅλα τὰ γύρω χωριά, κρατῶντας καθ' ἑνα καὶ τὸ «τασιμάρι του», ἄλλος κρασί, ἄλλος λάδι, τυρί, κρέας ἢ ψωμί, ἔτσι ὅταν τέλειωνε ἡ λειτουργία, ὁ κόσμος ἔφευγε σχεδὸν μὲ κέφι ἀπ' τὴν ἐκκλησία.

Κεῖνο τὸ καλοκαῖρι εἶχαν ἔρθει ἀπ' τὴν Ἀθήνα μὴ οἰκογένεια πὸν ἔλειπε χρόνια, μαζί τους εἶχανε καὶ μὴ νέα ὡς εἴκοσι χρονῶ πολὺ ὄμορφη καὶ ἀπὸ μεγάλη οἰκογένεια, Ἡ Ελενα τὴν ἔλεγαν, ἦτανε ζωρηὴ καὶ τσαχπίνα, μὲ ξανθὰ σγουρὰ μαλλιά καὶ μὲ μάτια μεγάλα καὶ ὄνειροπόλα. Τὴν ἡμέρα τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονα βρισκότανε στὴν ἐκκλησία μὲ τὸ δάσκαλο τοῦ χωριοῦ, τὶς δυὸ ἀδελφές του καὶ τὸ μικρότερο ἀδελφό, τὸ Γιωργῆ—συνομήλικό της. Ὁ Γιωργῆς εἶχε μαῦρα ἀδρὰ χαρακτηριστικά καὶ μεγάλα σιωπηλὰ μάτια, τύπος ταπεινοῦ εὐγενικοῦ νέου. Στὰ χεῖλη τῆς Ἐλενας ἀνθοῦσε πάντα ἕνα εἰρωνικὸ χαμόγελο πὸν δὲν κατώρθωνε νὰ κρύψει οὔτε στὴν ἐκκλησία, ἔτσι, ὅταν κυττοῦσε τὰ παμπάλαια καπέλλα τῶν γυναικῶν πὸν ἐρχόντουσαν ἀπ' τὰ γύρω χωριά φορτωμένα ἀπὸ λογιῆς-λογιῆς λουλούδια πάνω, φτερὰ καὶ κορδέλλες,

κριβότανε πίσω από καμιιά ἀδελφή τοῦ δασκάλου γιὰ νὰ μὴ τὴ δοῦν πὼς γελά. Γιὰ τὰ φουστάνια τους τὸ ἴδιο, τὰ περισσότερα ἦσαν ἀπὸ ἀτλάζι χτυπητό, ζωμένα, φανερό πὼς τᾶβαζαν μιὰ φορά τὸ χρόνο, σὲ κανένα πανηγύρι καὶ τὸν ἐπίλοιπο καιρὸ, τᾶχαν κλειδωμένα στὶς κασέλλες τους. Γιὰ κείνα ποὺ ὄχι μόνο δὲ γελούσε ἀλλὰ τῆς ἄρεσαν ἐξαιρετικά ἦταν οἱ τοπικὲς φορεσιὲς τῶν γυναικῶν.

Ἡ φούστα ἀπὸ χρυσαφί, ῥοζ ἢ πράσινο μεταξωτό, πολὺ φαρδιά, μὲ πολλὰ φύλλα, ἔφτανε σχεδὸν ὡς τοὺς ἄστραγάλους. Στὴ μέση φοροῦσαν ἓνα μεταξωτὸ ὕφαντό, μπῆξ ἢ κίτρινο, πουκάμισο μὲ φαρδιά μανίκια φουσκωτά, κι ἓνα κοντόχι ἓνα εἶδος ζιλέ, ἀπὸ τσόχα μὲ χρυσὰ τελάκια κεντημένο. Ἡ Ἐλενα κρατοῦσε μιὰ φωτογραφικὴ μηχανὴ καὶ πολλὲς φορές εἶπε τὴν ἐπιθυμίαν της νὰ φωτογραφιστεῖ μ' ἓνα τέτοιο κουστοῦμι. Τὴν ἡμέρα τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονα, διασκέδασε ὅλο τὸ χωριὸ καὶ τὸ κορίτσι παρακολουθοῦσε μὲ ἐνδιαφέρο τοὺς χοροὺς στὰ καφενεῖα. Κατὰ τὸ συνήθειο, νὰ εἶναι ὅλα τὰ σπίτια ἀνοιχτά, μὲ στρωμένα τραπέζια ἀπὸ διάφορα φαγιὰ καὶ οἱ ἄνθρωποι νὰ μπαينوβγαίνουν διαδοχικὰ νὰ τραῶν, νὰ πίνουν καὶ νὰ εὐχονται.

Εἶχε καθίσει ἓνα μῆνα πάνω-κάτω στὸ χωριὸ καὶ ἐνθουσιασμένη ἔγραφε στοὺς δικούς της γιὰ τὴ ζωὴ της, γιὰ τὴ ζωὴ τῶν χωρικῶν, γιὰ τὶς ἐκδρομὲς τους, γιὰ τὸ μεγάλο φαράγγι ποὺ θέλει τέσσερις ὥρες νὰ τὸ περάσει ζῶο καὶ γιὰ τὴν ὀμορφίαν του ποὺ τὸ στολίζουν μπιγκόνιες, φτέρες καὶ τόσα ἄλλα εἶδη λουλουδιῶν. Τοὺς περιγράφει τὴν ὀμορφίαν τῆς ἄγριας φύσης πάνω στὰ δάση ποὺ οἱ χωρικοὶ κόβουν ξύλα καὶ κάνουνε κάρβουνα, τὶς διηγῆσεις ποὺ ἀκουγε γιὰ τὰ Μυτάτα ὅταν οἱ χωρικοὶ κουρεύουν τὰ «ζᾶ τους». Πάνω στὸ βουνὸ ποὺ θᾶναι τὸ μυτάτο, θὰ καλεστεῖ ὅλο σχεδὸν τὸ χωριὸ καὶ ἂν τὰ πρόβατα θᾶναι συνεταιρικὰ θὰ κουρέψουν χόρια κάθε «σαμά» (τὸ σημάδι ποὺ ἔχει καθ' ἓνας σιὰ πρόβατά του) καὶ θὰ σφάζουν ἀπὸ ἓνα ἄρνι. Τὶς «σκ)ταριὲς» θὰ τὶς ψή-

σουν πάνω στ' αναμένα κάρβουνα, άλλο κρέας θὰ σουβλίσουν, σὲ πρόχειρες σουβλές ποὺ ἔτοιμάζουν, καὶ ἄλλο θὰ βράσουν, ἔχουν ἓνα καζανάκι, κυττοῦνε τὸ ζουμί καὶ ἀνάλογα ρίχνουν ρίζι μέσα, καὶ εἶναι γνωστὸ πὼς οἱ βοσκοὶ μαγειρεύουν τ' ὠραιότερο πιλάφι, τρῶνε, πίνουν, τραγουδοῦν, χορεύουν, κι' ὅταν φύγουν οἱ καλεσμένοι παίρνουν καὶ δῶρο ἓνα κομμάτι κρέας. Τὸ βράδυ ἀνάβουν φωτιές...

Κεῖνο τὸν καιρὸ στὸ χωριὸ θὰ γινότανε ἓνας γάμος. Θὰ παντρεύονταν μιὰ ξαδέλφη τοῦ δασκάλου. Ὁ μικρότερος ἀδελφὸς τοῦ δασκάλου, εἶχε χάσει τὴν ἡσυχία του ἀπὸ τὴ μέρα ποὺ ἡ Ἑλενα πῆγε σπίτι τους, εἶτε γιατί τῆς ἄρεσε νὰ τὸν πειράζει, εἶτε γιατί τὸν ποθοῦσε σὰν ἄντρα, ὁ Γιωργῆς ἄκουγε διαρκῶς πὼς ἔχει ὠραῖα μάτια, γερὸ κορμί, πὼς εἶναι ντροπαλὸς σὰν κορίτσι καὶ τόσα ἄλλα, στένάζε διαρκῶς καὶ καιροφυλαχοῦσε νὰ βρεῖ μονάχη τὴν Ἑλενα γιὰ νὰ τῆς προσφέρει κάτι ἢ νὰ τῆς πεῖ ἂν θέλει νὰ βγοῦν περίπατο, κι' ἡ Ἑλενα κανδαλισμένη κατὰ βάθος, ἔβγαινε μὲ τὸν Γιωργῆ, παρ' ὅλο ποὺ τὸ χωριὸ ἦτανε αὐστηρό, καὶ περπατοῦσε ὄρες μαζί του, ἀκούγοντάς τον νὰ διηγεῖται χίλια διάφορα πρραματάκια γιὰ τὴ χωριάτικη ζωὴ του. Κι' ὅταν ἐκεῖνος ἔπανε νὰ μιλεῖ, τὸν κυττοῦσε μὲ τέτοιο τρόπο, ποὺ ὁ Γιωργῆς ἄλλαζε χρῶμα κι' ἔχανε ἀμέσως τὴ διάθεσή του· ἔτσι μιὰ μέρα, σὰν γυρίζανε βράδυ ἀπὸ μακριὰ, ἔτρεχε, πηδοῦσε ἡ Ἑλενα κοντὰ του καὶ τραγουδοῦσε, πότε τὸν ἔπιανε ἀπὸ τὸ χέρι, σὰ γιὰ νὰ τρέξουνε, πότε ἀπ' τὸ μπράτσο καὶ σφιγγότανε πάνω του, δικαιολογῶντας τὴ συμπεριφορά της, πὼς φοβάται κάποιες σκιές ποὺ τάχα ξεπροβάλλανε μέσα ἀπ' τὰ δένδρα. Ὁ Γιωργῆς ἀνάπνεε βαθειά, ὑπέκυπτε βουβὸς στὰ καπρίτσια της, ὡς που στὸ τέλος δὲ βάσταξε καὶ πιάνοντας τὸ χέρι της, τῶσφιξε πολὺ. Ἡ Ἑλενα χαμογέλασε καὶ μισόκλεισε τὰ μάτια κι' ἔδωσε

θάρος στο παιδί και ξανάσφιξε τὸ χέρι της κι' ὡς που νὰ φτάσουν σπíti εἶχανε δώσει και τὸ πρῶτο φιλί...

Τὴν ἄλλη μέρα κι' ὅλας ἔγραφε σὲ μιὰ φίλη της.

«...Ζήλευε γιὰ τὴ νέα μου κατάχτηση... εἶναι ἀγνός, εἶναι δειλὸς και ὄμορφος κι' αὐτὸ μὲ κάνει νὰ τρέμω ἀπὸ συγκίνηση ὅσο τὸν συλλογιέμαι... φαντάσου πὼς ἐγὼ εἶμωνα ἐκείνη, ποὺ τὸν ἔμαθα νὰ φιλεῖ και νὰ πῶς : σίμωσα τόσο κοντὰ τὸ πρόσωπό μου στο δικό του και κείνος τρέμοντας μοῦδωσε δειλὰ-δειλὰ ἓνα φιλί στο μάγουλο... τὸν κύτταξα στὰ μάτια, τοῦσφιξα τὰ χέρια, τὸν ἔσφιξα πάνω μου και σίμωσα τὰ χεῖλη μου στὰ δικά του, ἔτσι τὸν ἔμαθα νὰ... φιλεῖ. Ποιὸ τέλος θ'ἄχει ἡ περιπέτεια αὐτή; δὲν ξέρω... ἢ μᾶλλον ξέρω, θὰ τοῦ πῶ νὰ μείνει εὐχαριστημένος γιὰ τὴν ἀγάπη αὐτή και νὰ μὴ ζητήσει τίποτ' ἄλλο, και τί μπορούσε ἄλλωστε νὰ ζητήσει; Νὰ τὸν παντρευτῶ; Αὐτὸ εἶναι γιὰ γέλοια...»

Ἔστερα ἀπὸ λίγο καιρὸ γράφει σπíti της :

«...Κάποιος νέος, ἀπ' ἓνα μακρύτερο χωριό, ζήτησε τὴν ξαδελφούλα τοῦ δασκάλου γιὰ γυναίκα του. Τὸ κορίτσι δὲν εἶχε ἐτοιμασεῖ και ἀρνήθηκε τὸ συνοικέσιο, ὁ γαμπρὸς ὅμως ἐπέμεινε και τὰ τελείωσαν. Κάθε ἀπόγεμα ἔρχεται σπíti της και βοηθάει τὴ «λογοστεμένη» γιὰ νὰ «ξετελεεύεται»... Ἄλλες ράβουν πουκάμισα, ἄλλες τελειώνουν κάλτσες, ἄλλες φαίνουν πατανίες, ἄλλη δένει τὰ κρόσια τῶν πετσετῶν.

«... Ἐπὶ τέλους ὅλα εἶναι ἔτοιμα. Ὁ γάμος ὠρίστηκε γιὰ τὴν Κυριακή.

Τὸ Σάββατο θὰ στρώσουν τὰ προικιὰ χάρω, θ'ἄρθουν δυὸ «μανοκρουδάτες» (νὰ μὴν εἶναι ὄρφανές) θὰ μετρήσουν πόσα κομμάτια εἶναι, θὰ τὰ τοποθετήσουν ἀνὰ ἴσα τεμάχια σὲ δυὸ μεγάλα ὑφαντὰ σακούλια, ἀφοῦ βάλουν στο βάθος ἓνα κουλοῦρι. Ἔστερα θ'ἄρθουν οἱ προικολοοὶ πάνω σὲ ζῶα μὲ ὄμορφες χρωματιστὲς πατανίες, θὰ πυροβολήσουν και θὰ πάρουν τὰ προικιὰ γιὰ νὰ τὰ πᾶνε στο μέρος τοῦ γαμπροῦ, ἐκεῖ θὰ τὰ μετρήσουν

καὶ θὰ τὰ κρεμάσουν στὶς «ντέμπλες» (δοκοὺς ἀπὸ κυπαρίσι).

Στὴ νύφη ἦρθαν ἀπ' τὸ Σάββατο πολλοὶ συγγενεῖς καὶ φίλοι μὲ τὰ «κανίσκια» (διάφορα φαγώσιμα), διασκέδαζαν ὡς τὴν Κυριακὴ τὸ πρωῖ, στόλισαν τὴ νύφη καὶ περιμέναν τὸ γάμο.

Ὅταν «ἐπρόβαλλε» ὁ γάμος, ἄρχισαν κι' ἀπὸ τὰ δυὸ μέρη πυροβολισμοὶ καὶ τραγοῦδια. Μπροστὰ ἀπ' τὸ γάμο προχωροῦσε τὸ «μπαϊράκι», ἡ λύρα καὶ οἱ «συννοπάρτουσες» (αὐτὲς ποὺ θὰ παίρνανε τὴ νύφη) καὶ ἄλλοι συγγενεῖς.

Ἡ νύφη στάθηκε καὶ τῆς φόρεσαν τὰ δῶρα ποὺ ἔφερε ὁ γαμπρός: καπέλλο, τσάντα, δαχτυλίδια, κρατώντας καὶ δυὸ μποτίλιες λικέρ καὶ ἀρώματα. Ἡ νύφη πρόσφερε μόνη τῆς λικέρ καὶ ἔβαλε ἄρωμα στοὺς καλεσμένους.

Τὸ τραπέζι τῶν συνοπαρτουσσῶν ἦταν ἀπὸ πολλὴ ὥρα ἔτοιμο κι' ἡ νύφη κάθισε μαζί τους κι' ἔφαγε. Ὁ γαμπρός, ὅπως εἶναι τὸ ἔθιμο, κάθισε χωριστὰ μὲ τοὺς ἄντρες ὡς τὴν ὥρα τοῦ γάμου.

Ὁ γάμος ἔγινε στὴν αὐλὴ τοῦ σπιτιοῦ, κι' ἡ νύφη ἔκλαιγε. Ὅταν τέλειωσε τὸ μυστήριο, ἤπιε κρασί, ἔφαγε μέλι μὲ καρύδι κι' ἔδωσε καὶ στοὺς ἄλλους γιὰ νὰ σταθεῖ ἡ εὐχή. Πρῶτος τοὺς φίλησε καὶ τοὺς εὐχήθηκε ὁ παπᾶς.

— Ἐχετε τὴν εὐχὴ τοῦ Χριστοῦ κι' ὅπως ἀγάπησε ὁ Χριστὸς τὴν ἐκκλησία ν' ἀγαπιέστε.

Κατόπιν πλησίασαν οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι ποὺ εὐχήθηκαν.

— Ὅπως ἀγάπησα τὰ παιδιά μου ν' ἀγαπιέστε...

— Ὅπως ἐσκάρνευα τὶς κοπελιὲς νὰ σκαρνεύγιστε... καὶ στὸ τέλος ἡ νύφη χωρὶς νὰ γυρίσει νὰ δεῖ πίσω τῆς κάθισε στὸ ζῶο τῆς, τὴν ὑποβάσταζαν οἱ πιὸ δικοὶ τῆς ποὺ περπατᾶνε σ' ὅλο τὸ δρόμο, καὶ ὡς ἔφευγαν ἄρχισαν οἱ τουφεκιεὶς καὶ τὸ πατροπαράδοτο λαϊκὸ τραγοῦδι:

«Ἐπήραμε τὴν πέρικα τὴν πενταπλουμισμένη...»

“Ὅταν ἔφτασαν στὸ χωριὸ τοῦ γαμπροῦ ἄρχισαν νὰ τραγουδοῦν :

«Πρόβαλε μάννα τοῦ γαμπροῦ καὶ πεθερὰ τοῖ νύφη
νὰ δεῖς τὸν ἀργυρὸ σου γυιὸ καὶ τὴ χρυσή σου νύφη».

“Ἐδωσαν ἓνα μαχαῖρι στὴ νύφη κ’ ἔκανε ἓνα σταυρὸ
στὴν πόρτα, ἓνα ρόδι τὸ πέταξε στὸ ἔσωτεριὸ τοῦ
σπιτιοῦ καὶ μπῆκε μὲ τὸ δεξιὸ τῆς πόδι, ἄρχισαν τὰ φι-
λιὰ πεθερικὰ καὶ νύφη καὶ τὸ συνηθισμένο πιλάφι μὲ βρα-
στὸ κρέας.

Τὴν ἄλλη μέρα, ἔγινε ὁ «ἀντίγαμος», πῆγαν πάλι οἱ
χωρικοὶ μὲ «κανίσκια» καὶ γλεντοῦσαν τρεῖς μέρες.

“Ὅταν διαλοῦσε ὁ γάμος, ἡ νύφη ἔδωσε κουλούρια
καὶ μιὰ «πλουμάτη» πετσέτα στὸν κουμπάρο, τὸν λυράρη
καὶ σὲ κείνους ποὺ τὴν ὑποβάσταζαν, στίς κουνιάδες
τῆς, ἔδωσε ἀπὸ ἓνα μαξιλάρι καὶ στρώμα.

“Ὁ Γιωργῆς εἶχε φροντίσει ὅλοι οἱ νέοι τοῦ χωριοῦ
νὰ κρατοῦνε στεφάνια ἀπὸ ἀγριολούλουδα κ’ ὅταν στρώ-
θηκαν στὸ γλέντι τὰ φόρεσαν στίς γνωστὲς «κοπελιές».
“Ἡ Ἑλενα κείνο τὸ βράδυ, ντυμένη μὲ τὴν τοπικὴ φο-
ρεσιὰ καὶ μὲ τὸ στεφάνι στὸ κεφάλι ἦτανε ἐξαιρετικὰ
ὠραία.

Ψηλὰ στὰ βουνὰ οἱ βοσκοὶ εἶχανε ἀνάψει φωτιές
ποὺ ἔριχναν ἐδῶ κ’ ἐκεῖ τίς λάμπεις τους καὶ σχηματί-
ζαν ξωτικά σχήματα. Ὁ Γιωργῆς περιποιεῖται διαρκῶς
τὸ κορίτσι τῆς πολιτείας ποὺ μισομεθυσμένο ἀπ’ τὸ κρα-
σί κ’ ἀπὸ τὰ ὄμορφα μάτια τοῦ νέου ἀφίνεται νὰ κυ-
βερᾶται ἀπ’ αὐτόν :

“Ἄν μ’ ἀγαπάεις μιὰ ὀλιὰ δεῖξε μου σημαδάκι
κ’ ὄντε κρατοῦμε στὸ χορὸ σφίξε μου τὸ χεράκι....

Τραγουδάει ὁ Γιωργῆς.

“Ἡ Ἑλενα δὲν ἔχασε καιρὸ κ’ ὅταν ἀργότερα

σηκώθηκαν να χορέψουν κάρφωσε τὰ σουβλερά μανικιουρισμένα νυχάκια της στὶς σκληρὲς παλάμες τοῦ παληκαριοῦ κι' ἔτσι ὁ Γιωργῆς τᾶχασε δλότελα κείνο τὸ βράδυ.

Κατὰ τὰ ξημερώματα ἡ Ἐλενα εἶπε πὼς θέλει νὰ ξεκουρασεῖ, ὅλοι ἦτανε στὸ κέφι, ἀκόμα κι' ὁ Γιωργῆς προθυμοποιήθηκε νὰ τὴ συνοδέψει στὸ σπίτι τους καὶ νὰ τὴν περιποιηθεῖ, ἐκείνη δέχτηκε καὶ σὲ λίγο ἦταν ξαπλωμένη πάνω στὸ κρεβάτι, ντυμένη ἀκόμα μὲ τὸ χωριάτικο φουστάνι της κι' ἔβλεπε τὸ νέο παιδί πὺ καθότανε, δειλός, γιομάτος πόθο καὶ ἀγάπη δίπλα της, τὸν κύτταξε γιὰ πολὺ ὥρα μὲ μισόκλειστα μάτια κι' ὕστερα ἀνασηκώθηκε λιγάκι, πῆρε τὸ κεφάλι του στὰ δύο της χέρια κι' ἄρχισε νὰ τὸν φιλά.

Ἀπ' τὶς χαραμάδες τοῦ παραθυριοῦ ἔμπαινε ἡ πρωϊνὴ δροσιά, ἀπὸ μακρυνὰ ἀκούστηκαν οἱ φωνὲς καὶ τὰ τραγούδια τῶν χωρικῶν πὺ πῆγαιναν νὰ κοιμηθοῦν κι' ἔβγαιναν νὰ πάρουν ἀέρα, οἱ δυὸ ἐρωτευμένοι σηκώθηκαν φοβισμένοι.

—Γιωργῆ...!

Ὁ Γιωργῆς δὲν εἶχε ἀκόμα συνέλθει καὶ δὲ μποροῦσε ν' ἀπαντήσει, τὴν κύτταξε μόνον ἀποχαυνομένος, κουρασμένος. Ὑστερα ἀπὸ λίγες μέρες τᾶμαθαν ἀπ' τὸ δάσκαλο, οἱ γονεῖς τῆς Ἐλενας. Ἔστειλαν ἀμέσως ἓνα τσέκ καὶ παρακαλοῦσαν νὰ τὸ κρατήσουν μυστικὸ καὶ νὰ γυρίσει ἀμέσως ἡ Ἐλενα στὸν τόπο της ἀλλὰ ὁ δάσκαλος νόμισε πὺ φρόνιμο νὰ κρύψει τὸ τσέκ καὶ νὰ ματαιώσει τὴ φυγὴ τῆς Ἐλενας, νομίζοντας πὼς ἔτσι ἔκανε τὴν τύχη του κι' αὐτὸς κι' ὁ ἀδελφός του, φρόντισε καὶ στεφάνωσε τοὺς νέους παρὰ τὴ θέληση τῆς Ἐλενας καὶ τῶν γονιῶν της. Ἡ Ἐλενα ὕστερα ἀπὸ ἓνα χρόνον ἀφοῦ γέννησε ἓνα κοριτσάκι βρέθηκε κρεμασμένη σ' ἓνα δένδρον στὸ βουνό. Δένε μάλιστα πὼς ἄφησε τὴν κατάρρα της στὸ παιδί της ἂν ὅταν θὰ μεγαλώσει δὲ φύγει νὰ βρεῖ τοὺς συγγενεῖς τοὺς δικούς της καὶ νὰ ἐκδικήσει τὸν ἀδικο χαμό της· ἀλλὰ ἡ νέα Ἐλενα... βαφτίστηκε ἡ κόρη

τῆς νεκρῆς, οὔτε μπόρεσε νὰ φύγει ἀπ' τὸ χωριὸ οὔτε εἶχε τὴ βοήθεια κανενός, γιὰ νὰ βρεῖ τοὺς συγγενεῖς τῆς μητέρας της, ἔτσι ἀκολούθησε τὴ μοῖρα της, μεγάλωσε, παντρεύτηκε, ἔφερε στὸν κόσμον τὴ μητέρα τῆς Ἑλβίρας καὶ πέθανε ξαφνικά, χωρὶς ν' ἀρρωστήσει.

Αὐτὰ σκεφτόταν ὁ Νικόλας κι' ἔνοιωθε τὴν ψυχὴ του νὰ ξαλαφρώνει, βέβαια δὲν εἶχε χωρίσει ἐχθρικά μετὰ τὴ γυναῖκα του, τοῦ τόχε πεῖ μάλιστα κι' ἡ ἴδια, θὰ μπορούσε νὰ πάει κι' ἐκεῖνος μετὰ τὸ παιδί τους καὶ νὰ ξαναστήσουνε νοικοκυριὸ στὴν Ἀθήνα. Θὰ τὸ σκεφτόταν ὁ κύριος Νικόλας κι' ἂν μπορούσε νὰ γίνει ἓνα τέτοιο πρᾶγμα, θὰ τόκανε σὰ θὰ βρισκότανε στὸ χωριὸ του, στὸ περιβάλλον του.

Ὅταν ἔφτασε στὸ χωριὸ του, στὸ σπίτι του, ξαναβρῆκε πάλι τὸν ἑαυτό του, ἄκουσε μάλιστα καὶ τὴ γριὰ μητέρα του ποὺ «ἤξιρε καλλίτερα», καὶ ἀφοῦ ἔστειλε μερικὰ γράμματα στὴ γυναῖκα του καὶ τῆς ἔγραφε γιὰ τὸ παιδί τους. Σταμάτησε καὶ τῆς ἔστειλε μόνο ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ χρήματα. Ὑστερα ἔχασε τὰ ἴχνη της, ἐκείνη τοῦγραφε πὺς θὰ λείπει γιὰ πολὺ καιρὸ στὸ ἐξωτερικὸ γιὰ νὰ συναντήσῃ κάποιον συγγενὴ τῆς μητέρας της κι' ἐκεῖνος, πίστεψε χωρὶς πολὺ κόπο, φτάνει σκεφτότανε, ἡ Ἑλβίρα ν' ἀμοιαζε τοῦ πατέρα της, γιὰ νὰ μπόρῃ νὰ τὴν κρατήσῃ γιὰ πάντα κοντὰ του. Κι' ἔτσι νόμιζε πὺς ἦτανε ὡς πού νά, τώρα ἡ Ἑλβίρα τοῦ ζήτηγε τὰ ἴδια.

Ὅταν ἡ Ἑλβίρα γύρισε κοντὰ του μετὰ τὸ καλάθκι της γεμάτο σταφύλια εἶδε τὸν πατέρα της γλωμῶ, στενοχωρημένο, ἄφρασε τὸ καλάθκι της καὶ τὸν πλησίασε.

— Πατέρα... τί ἔχεις; Τὰ μάτια σου εἶναι κόκκινα καὶ τὰ χέρια σου καῖνε... μήπως ἔκλαψες πατέρα; Καὶ τί μπορεῖ νὰ σοῦ συμβαίνει ποὺ νὰ σὲ στενοχωρεῖ τόσο πολὺ; Μπαμπᾶ, πές μου τί ἔχεις, μήπως εἶσαι ἀρρωστος;

Ὁ κύριος Νικόλας σηκώθηκε ἀπὸ χάμω καὶ παίρνοντας ἀπ' τὸ χέρι τὴν Ἑλβίρα κάθισαν στὸν κορμὸ τοῦ δέντρου

πούταν ἐκεῖ κοντά, τῆς χაΐδεψε πρῶτα τὰ μαλλιά, τὴν κύτταξε μὲ στοργή, ὕστερα τῆς λέει :

— Πές μου, Ἐλβίρα, δὲ σοῦ ἀρέσει τὸ χωριό μας ;

— Μοῦ ἀρέσει, καὶ τὸ ἀγαπῶ, πατέρα...

— Γιατί θέλεις λοιπὸν νὰ φύγουμε καὶ νὰ πᾶμε στὴν Ἀθήνα, δὲ θ' ἀναζητήσεις τὰ λουλούδια σου, τὸν κάμπο, τὸ βουνό, τὰ πουλιά, ὅλους αὐτοὺς τοὺς καλλοὺς συντρόφους τῆς παιδικῆς σου ζωῆς, θέλεις νὰ πᾶμε στὸ θύρυβο ὕστερα ἀπ' αὐτὴ τὴν ἡσυχία στὴ ψευτιά, στὴν ἐκμετάλλευση, πῶς θὰ συνηθίσουμε ἐμεῖς, χωριάτες στὴ ζωὴ τῆς Ἀθήνας ; Ἐδῶ, εἴμαστε ἀρχόντοι, μὰ κεῖ δὲ θάμαστε, τίποτα ξένοι ἀνάμεσα σὲ ξένους. Ὅσο μιλοῦσε ὁ κύρ Νικόλας, τόσο τὸ μοῦτρο του ριτύδανε καὶ στὰ μάτια του φάνηκε μιὰ γιалаάδα, κάποιο δάκρυ κατέβαινε, ἢ Ἐλβίρα συγκινήθηκε, ἀγκάλιασε τὸν πατέρα της καὶ τοῦπε :

— Μὴ στενοχωριέσαι, πατέρα... δὲ θέλω νὰ στενοχωριέσαι, συχώρα με ἂν σοῦφταιξα, δὲ θὰ σιτὸ ξαναπῶ, δὲ ξέρω γιατί θέλω νὰ φύγω ἀπ' τὸ χωριό, μὰ κάτι μοῦ λέει μέσα μου πῶς εἶναι καλλίτερα στὴν πολιτεία ποῦναι πέρα ἀπ' τὴν θάλασσα. Μιὰ ἄγνωστη ζωὴ μὲ τραβᾷ, εἶναι σὰ ν' ἀκούω μιὰ φωνὴ νὰ μοῦ φωνάζει ἀπὸ μακρυνά :

— Ἐλα...

Ὁ κύρ Νικόλας ἀγκάλιασε τὴν Ἐλβίρα, τὴ φίλησε καὶ τῆς εἶπε :

— Πᾶμε, παιδί μου, τώρα σπίτι, γιατί ἡ ὥρα πέρασε.

Ἀπὸ τότε πέρασε καιρός, ἢ Ἐλβίρα δὲ ματαμίλησε στὸν πατέρα της γιὰ τὴν ἐπιθυμία της νὰ φύγουν. Ὡς τόσο, καθ' ἕνας τους, ἐξακολουθοῦσε τὴ συνηθισμένη του ζωὴ.

Ἐνα πρωί, γυρίζοντας ἢ Ἐλβίρα ἀπ' τὸ βουνό, εἶδε

ἀεροπλάνα νᾶρχονται ἀπὸ μακρυνά, ἔτρεξε καὶ φώναξε τὸν πατέρα της, πὺ σάκιαζε κριθάρι μὲ δυὸ ἐργάτες στὸ κατῶγι τοῦ σπιτιοῦ γιὰ τὸ χειμῶνα. Βγῆκε ἔξω.

—Τί εἶναι Ἑλβία;

—Ἀεροπλάνα.

Σὲ λίγο στὴν πλατεία τοῦ χωριοῦ ἦτανε συγκεντρωμένοι ὅλοι οἱ συχωριανοί.

—Θᾶχουμε πόλεμο...

—Ναί, πόλεμο θᾶχουμε, τ' ἀεροπλάνα γυμνάζονται, πὺ νὰ πηγαίνουν δῶθε;

Ἐκείνος Νικόλας γυρίζοντας σπῆτι μὲ τὴν Ἑλβία μουρμούριζε :

—Τὸ αἷμα τους τσι γαργαλεῖ, δὲ καθίζουνε μπλειό, μὲ τσι πολέμους, δὲ βαρεθῆκανε λέω μπλειό, ν' ἀφίσουνε τὸν ἄνθρωπο νὰ κυττάξει τὴ ζωὴ του...

Ἡ Ἑλβία κῦτταζε τὸ ἀεροπλάνο πὺ διαρκῶς ἀπομακρυνότανε καὶ εἶπε μὲ χαμόγελο στὸν πατέρα της :

—Ἐ, δὰ καὶ σύ, πατέρα, στενοχωριέσαι, μὴ καὶ σοῦ πάρουν τὸ γινὸ σου στὸ στρατό;

—Δὲν εἶναι μόνο αὐτό, παιδί μου... ὅταν γίνεται πόλεμος δὲν ὑποφέρουν μόνο οἱ γονεῖς πὺ δίνουν τὰ παιδιά τους στὴν πατριδα...

—Κατάλαβα... κατάλαβα, φοβᾶσαι μὴ σκοτωθοῦν τὰ παλληκάρια τοῦ χωριοῦ καὶ δὲν παντρεφτῶ;

—Ἐχεις ὄρεξη γιὰ ἀστεῖα, Ἑλβία; Ἄλλά, ἂν στ' ἀλήθεια δὲν καταλαβαίνεις, μάθε πὺς ἂν γίνει πόλεμος θ' ἀκριβῆνει ἡ ζωὴ, γιὰ τὴν θὰ λείψουνε πολλὰ ἐργατικά χέρια καὶ ἂν νικηθοῦμε—ὁ μὴ γένοιτο—πόσα καὶ πόσα δὲν μποροῦνε νὰ συμβοῦν, οἱ ἀδελφοί μας θὰ μείνουιν ἴσως αἰχμάλωτοι. Ἄλλοι θὰ σκοτωθοῦν καὶ θὰ πληρώνομε ὕστερα φόρους γιὰ τὸ κράτος θὰ χρωστᾶει στὸ ἔξωτερικό τὰ πολεμικά εἶδη του καὶ γιὰ τὴν ὁ νικημένος πάντα πληρώνει... Παρακάλεσε λοιπὸν τὸ Θεὸ νὰ μὴ συμβεῖ ἕνα τέτοιο πρᾶμα...

—Ἀλήθεια, πατέρα, ἔχεις δίκην, ἐγὼ δὲ σκέφτομαι παρὰ τὸν ἑαυτό μου, ὁ θεὸς ἂς βάλει τὸ χέρι του... Μὰ

πές μου, πατέρα, μπαίνουν γυναίκες μέσα στ' αερόπλανο;

— Γυναίκες; ἄ, μπᾶ ὁ Θεὸς φυλάει, αὐτὲς νὰμποῦνε στ' αερόπλανο; Θὰ πεθαίνανε ἀπ' τὸ φόβο τους, οἱ γυναίκες εἶναι πάντα φοβιστάρες.

— Ἐγὼ δὲν... εἶμαι, πατέρα.

— Χμ... ἔτσι τὸ λὲς τώρα μ' ἂν ἦτανε ἀνάγκη νὰ δείξεις τὴν ἀντρεωσύνη σου, θὰ κούρνιαζες στὸ λεφτό.

Ἡ Ἑλβίρα γέλασε, μπῆκε μέσα στὸ σπῆτι καὶ τὴν ἀκολούθησε ὁ πατέρας της σὲ λίγο.

Γιὰ πολὺν καιρὸ ἡ Ἑλβίρα δὲ ματᾶπε γιὰ τὸ ταξίδι στὸν πατέρα της κι' ἐκεῖνος τὸ ἀπέδωσε στὴν ὑπόσχεση ποὺ τῆς ἔδωσε, ὡς τόσο ἐκεῖνος πάντα σὰν ἐκάνονιζε τοὺς λογαριασμούς του μὲ τὴν τράπεζα καὶ ἔκανε μιὰ κατάθεση ἀποκλειστικὰ γιὰ τὸ ταξίδι, κάτι τοῦλεγε μέσα του πὼς γρήγορα θὰ τὸ πραγματοποιοῦσε.

Ἐνα πρωὶ ξύπνησε ὁ κύρ Νικόλας ἀπ' τὶς φωνὲς τῶν συγχωριανῶν του. Καμμιά δεκαριά ἀπ' αὐτοὺς συζητοῦσαν ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα του ὅταν βγῆκε καὶ ρώτησε τί συμβαίνει.

— Γενικὴ ἐπιστράτευση!

Οἱ στρατιῶτες ἐπιτάζανε τὰ ζῶα καὶ στὶς πλατεῖες συγκεντρωνόντουσαν οἱ παλhoὶ καὶ νέοι ἐπίστρατοι ποὺ βαποριὲς-βαποριὲς θᾶψευγαν γιὰ τὸ Μέτωπο. Μέσα σ' ἕνα μῆνα τὸ χωριὸ ἦτανε ἔρημο. Κάθε Τετάρτη καὶ Κυριακὴ ποὺ οἱ ταχυδρόμοι ἐρχότανε ἀπ' τὴν πόλη, ὅλες οἱ γυναίκες κι' οἱ γέροι ποῦχανε ἀπομείνει τρέχανε στὴν πλατεῖα καὶ τὸν τριγύριζαν.

— Ἀπ' τὸν ἄντρα μου...

— Ἀπ' τὸ παιδί μου...

Ἄλλος εἶχε, ἄλλος δὲν εἶχε, κι' ὅλοι μαζί τρέχανε στὴν ἐκκλησία νὰ κάνουνε τὶς προσευχὲς τους γιὰ τοὺς ξηνητεμένους των...

Δὲν πέρασε πολὺς καιρὸς καὶ τὸ κακὸ μαθεύτηκε μὲν ὀλίγη τὴν τραγικὴν του ἀλήθεια: Ἐῖχαμε καταστραφεῖ... Ἕνας μεγάλος ἀριθμὸς πρόσφυγες πῆγε στὸ χωριὸ τοῦ κυρ Νικόλα καὶ ὅλοι τοὺς βοηθήσανε, τοὺς μπάσανε στὰ σπίτια τους γιὰ νὰ τοὺς φιλοξενήσουν, ὡς που ἡ κυβέρνησις νὰ φροντίσει γι' αὐτούς...

Τὶς πρώτες μέρες ἡ Ἐλβίρα εὐχαριστιότανε νὰ περιποιεῖται τοὺς δυστυχημένους αὐτοὺς ἀνθρώπους, ἄκουγε τίς διηγῆσεις τους, τὰ βάσανά τους καὶ ὑπέφερε μαζί τους τίς τραγικὰς στιγμὰς ποὺ πέρασαν. Ἡ ὑγεία τῆς Ἐλβίρας ἄρχισε νὰ κλονίζεται, διαρκῶς ἀδυνατίζε, γλώμιανε καὶ δὲ ζητοῦσε πὰ τὴ συντροφιά κανενός, ἀπέφευγε κι' αὐτὸν τὸν πατέρα της ἀκόμα.

Ὁ πατέρας της τὸ παρατήρησε αὐτὸ καὶ σκέφτηκε πῶς, γιὰ νὰ μὴν πάθει τίποτα τὸ παιδί του, ἔπρεπε νὰ σηκωθεῖ τὸ γρηγορότερο καὶ νὰ φύγουν, ἔτσι ἀποφασίσθηκε τὸ ταξίδι γιὰ τὴν Ἀθήνα.

Στὸ σπίτι τους, θάμνε ο ἑπιστάτης τῶν χτημάτων τους μαζί μὲ τὴν οἰκογένειά του.

Ἡ Ἐλβίρα χάθηκε πολὺ σὰν πῆγε ὁ πατέρας της καὶ τῆς τὸ εἶπε, ἔτρεχε πάνω, κάτω, χαρούμενη τώρα, ἐτοίμαζε τὰ πράματά της, φύλαγε, κλείδωνε, ταχτοποιοῦσε καὶ ὅταν πὰ ὅλα εἶχανε ἐτοιμαστῆ, πῆγε στὸν τάφο τῆς μάνας της, γονάτισε καὶ τῆς ἄναψε τὸ καντήλι.

Δάκρυα πλημμύριζαν τὰ μάτια τῆς Ἐλβίρας, ἔσκυψε πάνω στὸν χορταριασμένο τάφο, σταυροκοπήθηκε καὶ φίλησε πολλὰ φορὰς τὸ σταυρὸ καὶ τὸ χῶμα, ὕστερα σκούπισε τὰ μάτια της, κύτταξε γιὰ τελευταία φορὰ ἕνα γύρω κι' ὕστερα προχώρησε πρὸς τὸ σπίτι μὲ σταθερὸ τὸ βῆμα σὰν ἕνας ἀνθρώπος ποὺ πῆρε κι' ὅλας μιὰ σταθερὴ ἀπόφαση...

Ὁ «Ἀδριατικὸς» προχωρεῖ διασχίζοντας τὰ νερά κι' ἀφίνει πίσω ἀπ' τὴν πρύμνη του ἕνα γαλάζιο ποταμὸ

ἀπ' τὰ ἀφροισμένα νερά τῆς θάλασσας, ὁ ἥλιος κρύβεται ὀλοένα πίσω ἀπὸ τὰ βουνά καὶ τὸ μεγάλο νησί ὅσο πάει χάνεται ἀπ' τὰ δακρυσμένα μάτια τῆς Ἑλβίρας καὶ τοῦ πατέρα της. Εἶναι κι' οἱ δυὸ καθισμένοι στὴ γέφυρα τοῦ βαποριοῦ χωρὶς νὰ μιλοῦν, γιατί νοιώθουνε τὴν ψυχὴ τους νάσαι σφιγμένη ἀπὸ μιὰ συγκίνηση ποὺ μάταια προσπαθοῦν νὰ κρῦψουν ὁ ἕνας ἀπ' τὸν ἄλλο.

— Ἑλβίρα, νὰ βάλεις παιδί μου τὸ παλτό σου, ἄρχισε νὰ κάνει ψύχρα...

— Ναι, πατέρα.

Σὲ λίγο κάθισαν στὸ τραπέζι τῆς πρώτης θέσης, ἔφαγαν καὶ βγήκαν πάλι ἔξω, περπατοῦν πλαί-πλαί δίχως νὰ μιλοῦν καὶ συρριανίζουν τὸ βαπόρι, καθὼς περνοῦν ἀπὸ τὴν τρίτη θέση βλέπουν ἕνα μοῦτσο νὰ τραβᾷ νερό μ' ἕνα κουβᾶ ἀπ' τὴ θάλασσα καὶ νὰ πλένει τὸ κατᾶστρομα, μερικές γυναῖκες εἶναι ξαπλωμένες πάνω σὲ στρατιωτικὲς κουβέρτες, ἄλλες κάθονται καὶ τρῶνε ἀπὸ ἀνοιγμένα πακετάκια τυρὶ καὶ ψωμί καὶ σκότι τηγανητό, ἄλλες κοιμοῦνται, στὴν ἄκρη ἕνας χωρικός ἀνάμεσα σὲ δυὸ χωροφύλακες μὲ κλεισμένα τὰ χέρια στὶς χειροπέδες σιγοτραγουδεῖ. Ἡ Ἑλβίρα τὰ παρακολουθεῖ ὄλ' αὐτά.

Ἡ νύχτα ἐρχότανε τυλιγμένη σ' ἕνα γκριζο μανδύα, στὸν οὐρανὸ φάνηκε ἕνα μισοφέγγαρο κι' ὁ πατέρας τῆς Ἑλβίρας εἶπε πὼς ὦρα εἶναι νὰ κοιμηθοῦν. Ἡ Ἑλβίρα ξύπνησε δυὸ φορές τὴ νύχτα, μὰ γρήγορα ξανακοιμήθηκε καὶ κατὰ τὰ χαράματα ἀνοιξε τὰ μάτια της, κύτταξε ἀπ' τ' ἀνοιχτὸ φιλιστρίνι τὸ ρόδινο χρῶμα τῆς ἀνατολῆς καὶ μισοσηκώθηκε γιὰ νὰ δεῖ καλλίτερα, ἔβγαλε τὸ κεφάλι της ἔξω. Στὸ βαπόρι ἦτανε ἀκόμα ἡσυχία, στὸν ὀρίζοντα ἕνας κόκκινος ἥλιος ἔβγαινε ἀπ' τὴ θάλασσα ποὺ ὅσο σηκωνότανε ψηλά τόσο στρογγύλευε ἀπ' τ' ἀκανόνιστο σχῆμα του, χρῶσωνε τὴ θάλασσα κι' ἔδινε μιὰ καλὴ διάθεση στὴν Ἑλβίρα ποὺ σηκώθηκε ἀμέσως καὶ ντύθηκε, ξύπνησε καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν παρακάλεσε νὰ βγοῦν γιὰ νὰ δοῦν τὴν ἀνατολή.

Σὲ λίγο ἦτανε ἀπάνω, κι' ἡ Ἐλβίρα τὸν καμάρωνε καὶ σκεφτότανε πὼς δὲ μπορούσε τώρα νὰ τρέξει καὶ νὰ τὸν προκαλέσει νὰ τὴν κυνηγήσει.

Ἡ μέρα πλησίαζε ὀλοένα, ἓνα γαλάζιο χρῶμα σκέπαζε τὴν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας καὶ ἡ κίνηση τοῦ βαποριοῦ ἄρχισε νὰ γίνεται αἰσθητή. Ὁ «Ἀδριατικὸς» περνοῦσε παράλληλα ἀπ' τὰ νησιά, μερικοὶ ξυπνημένοι ἔφερναν βόλτες ἓνα γύρω τὸ πλοῖο, κάποιο μωρουδάκι θᾶψε ἀγουροξυπνήσει κι' ἀκουγότανε ἡ κλάψα του.

Ἡ Ἐλβίρα πείνασε καὶ κατέβηκαν στὸ σαλόνι, ὅπου τοὺς σέρβιραν καφὲ καὶ παξιμαδάκια, ὕστερα βγήκαν πάλι ἔξω καὶ πῆγαν κοντὰ στὴ γέφυρα καὶ σὲ λίγο ὁ καπετάνιος ἔλεγε στὴν Ἐλβίρα :

—Τὰ βουνὰ τῆς Πελοποννήσου... τῆς Εὐβοίας, νὰ ὁ Ὑμηττός, τώρα περνᾶμε τὸ Ναύσταθμο, νὰ τὸ παλιὸ Φάληρο, νὰ ὁ Λυκαβητός, ἐπὶ τέλους ὁ «Ἀδριατικὸς» μπῆκε στὰ νερὰ τοῦ προλιμένα τοῦ Πειραιᾶ.

Τὸ λιμάνι ἦτανε γεμάτο βαπόρια κι' ἡ Ἐλβίρα δὲ πρόφτανε νὰ διαβάζει τὰ ὀνόματά τους· ὁ «Ἀδριατικὸς» ἐπὶ τέλους πλεύρισε στὸ λιμένα.

Ἡ προκυμαία ταῦ Πειραιᾶ γεμάτη κόσμο, θόρυβο καὶ σκουπίδια. Ὅταν ὁ κῆρ Νικόλας βρέθηκε ἔξω, ἀναγκάστηκε νὰ πιάσει τὴν κόρη του ἀπ' τὸ χέρι ποὺ φαινότανε σαστισμένη ἀνάμεσα σ' ἓνα μπουλοῦκι ἀπὸ χαμάληδες καὶ σωφῆρ, ποὺ μάλωναν μεταξύ τους, ἀρπάζοντας τίς βαλίτσες τους σχεδὸν μὲ τὴ βία γιὰ νὰ τοὺς μεταφέρουν στὴν Ἀθήνα.

Πῆραν τὸ τραῖνο κι' ἡ Ἐλβίρα βλέποντας γιὰ πρώτη φορὰ τὸ θηρίο αὐτὸ ἔνοιωσε κάποια ταραχή. Μὰ ἦτανε ἀλήθεια, σκεφτότανε ἡ Ἐλβίρα, πῆγαινε στὴν Ἀθήνα; μὴν ἦτανε ὄνειρο; μὴν ἦτανε ψέμα;

Φάληρο, Μοσχᾶτο, Καλλιθέα, Θησεῖο...διάβαζε, μικροὶ σταθμοὶ ποὺ περνοῦσαν καὶ στὸ διάστημα αὐτὸ ἡ Ἐλβίρα ἔβλεπε τοὺς τόπους, τὰ δένδρα, τὴν ἐξοχὴ ποὺ νόμισε πὼς δὲν ὑπῆρχανε στὴν Ἀθήνα καὶ χάρηκε πολὺ ποὺ αὐτὰ θὰ τῆς θύμιζαν τὸ χωριὸ της.

“Υστερα ἀπὸ μισὴ ὥρα πατέρας καὶ κόρη ἐταχοποιούνταν στὸ ἴδιο ξενοδοχεῖο πὺν ἔμενε ἄλλοτε, πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια, ὁ κὺρ Νικόλας μὲ τὴ γυναῖκα του, στὸ Σύνταγμα.

Βρῆκαν ἓνα μεγάλο ὄραϊο δωμάτιο μὲ ἐξώστη πὺν ἔβλεπε στὴν πλατεῖα λίγο ἀπέναντι στὸ Ὑπουργεῖο Συγκοινωνίας· ὅταν ταχτοποιήσαν τὰ πράματά τους, βγῆκαν στὸ μπαλκόνι νὰ πάρουν ἐκεῖ τὸν καφέ τους. Ὁ κὺρ Νικόλας εἶχε κι’ ὅλας κακοκεφιάσει ἀπ’ τὸ θόρυβο τῆς Ἀθήνας, ἐνῶ ἡ Ἐλβίρα ἔνοιωθε μιὰ παρὰξενη εὐχαρίστηση σ’ ὄλο τὸ κορμί της καὶ κυττοῦσε πότε δεξιὰ, πότε ἀριστερά, σὰ νᾶθελε νὰ τὰ δεῖ ὅλα σὲ μιὰ στιγμή...

Στὸ καφενεῖο τοῦ Ζαχαράτου καθότανε πολὺς κόσμος καὶ ἀπ’ τὴ Λεωφόρο Ἀμαλίας ἐρχότανε ὁ θόρυβος τῶν αὐτοκινήτων καὶ τοῦ τραμ πὺν βλέποντάς το ἡ Ἐλβίρα, θυμότανε μικρὰ ὁμοιώματά του σὲ παιχνίδια στὶς βιτρίνες τῶν μαγαζιῶν στὰ Χανὰ πὺν πήγαινε κάθε πρωτοχρονιά στὴ νονὰ της... αἰσθάνονταν μιὰ μεγάλη χαρὰ μέσα της καὶ ἤθελε ν’ ἀγκαλιάσει καὶ νὰ φιλήσει τὸν πατέρα της, τὸν βλέπει ὅμως στεναχωρημένο καὶ πηγαίνει κοντά του...

— Πατέρα, ἂν σὲ βλέπω νὰ στεναχωριέσαι θὰ στενοχωριέμαι κι’ ἐγώ, μετάνιωσες πὺν ἦρθαμε ;

-- Ὅχι, Ἐλβίρα. Κάτι σκεφτόμουνα.

Στὸ μεταξὺ αὐτό, βγῆκε καὶ στὸ διπλανὸ μπαλκόνι μιὰ νέα κοπέλλα, ἀρκετὰ συμπαθητικὴ καὶ μὲ πολὺ γοῦστο ντυμένη, βλέποντας τὴν Ἐλβίρα μὲ τὸν πατέρα της, ἔκανε στὴ νέα κάποιο μορφασμό, πὺν δὲν ξέφυγε τῆς Ἐλβίρας.

Ἡ νέα γύρισε κι’ εἶδε τὴν Ἐλβίρα, τῆς χαμογέλασε μ’ ἓνα χαμόγελο οἰκειότητας κι’ ὕστερα βλέποντας κατὰ τὸ παράθυρο τοῦ ὑπουργείου εἶπε γαλλικὰ στὴ μητέρα της :

— Ἡ ἐπαρχιωτοπούλα μας, γιατί τέτοια ἀσφαλῶς εἶ-
Ἐλβίρα

ναι, θὰ πέσει εὐκολα στὰ δίχτυα τοῦ τσαλαπετεινοῦ αὐτοῦ...

Μὲ πολλὰ νάζια κατόπι βγήκε καὶ ἔκανε νόημα στὴν κυρία νὰ τὴν ἀκολουθήσει.

Τὸ μεσημέρι, ἡ Ἐλβίρα καὶ ὁ μπαμπάς της κατεβαίνοντας νὰ φᾶνε στὸ ἐστιατόριο, στὸ διάδρομο συναντήθηκαν μὲ τὴ γειτόνισσά τους, ἡ κυρία τοὺς πλησίασε καὶ θέλοντας νὰ γνωρισεῖ μὲ τὸν κὺρ Νικόλα καὶ τὴν κόρη του, τὶς ρώτησε :

— Κύριε, μὲ... συγχωρεῖτε, βγήκατε πρῶτος ἀπ' τὸ δωμάτιό σας, μήπως κατὰ τύχη εἶδατε τὴν κόρη μου, ἂν κατέβηκε κάτω ;

Κεῖνη τὴ στιγμὴ ἡ κόρη της βγήκε ἀπὸ κάπου ὄταν τοὺς εἶδε ὅλους μαζί, ἔκανε πῶς παραξενεύτηκε, τοὺς πλησίασε.

— Μαμά, πῆγα στὸν κ. Μαρσέλο νὰ ζητήσω ἓνα βιβλίο, μὲ συγχωρεῖς... Ἄλλὰ τί βλέπω ; Γνωριστήκατε κι' ὅλας μὲ τοὺς καινούργιους μας γειτόνους ;

Ἡ μητέρα πρόλαβε :

— Ὅχι ἀκόμα, ἀλλὰ τοῦτο δὲ θᾶταν δύσκολο, καὶ βλέποντας τοὺς ἄλλους :

— Κυρία Καρνεάδου... ἡ κόρη μου Μαρία...

Ὁ κ. Νικόλας εὐχαριστημένος, ἔδωσε τὸ χέρι του.

— Νικόλας Λεμονής... ἡ κόρη μου Ἐλβίρα.

Ἔσφιξαν κι' οἱ τέσσερις τὰ χέρια.

— Πηγαίναμε γιὰ φαί, εἶπε ἡ κ. Καρνεάδου.

— Κι' ἐμεῖς, ἀπάντησε ἡ Ἐλβίρα.

— Τότε πᾶμε μαζί, συμπλήρωσε ἡ Μαρία.

— Θᾶρχεστε ἀπὸ ταξίδι ; ρώτησε ἡ κ. Καρνεάδου τὸν κ. Νικόλα.

— Ναί, ἀπ' τὴν Κρήτη...

— Γιὰ ἐμπροκίκες δουλειές ;

— Πάνω κάτω. Ἄλλὰ μᾶλλον γιὰ νὰ ξεκουραστοῦμε κομμάτι...

Αὐτὰ τὰ λίγα ποὺ εἶπε μὲ ἀφέλεια ὁ κὺρ-Νικόλας, ἦτανε ἀρκετὰ γιὰ νὰ καταλάβει ἡ χήρα Καρνεάδου, πῶς

ὁ ἄνθρωπος ποὺ βρίσκονταν ἐκεῖνη τὴ στιγμή κοντά της ἦτανε ἕνας οὐρανοκατέβατος, ποὺ θὰ τὴν διευκόλυνε στὴ στενόχωρη θέση ποὺ βρισκότανε.

Τὶς μέρες ἐκεῖνες εἶχε παίξει χαρτιά κι' ἔχασε ἕνα μεγάλο ποσό, κι' ἀναγκάστηκε νὰ ἐνεχειριάσει ἕνα της δαχτυλίδι.

Αὐτὸ τὸ κατάλαβε κι' ἡ κόρη της ἡ Μαρία, γι' αὐτὸ καὶ ἔπιασε τὴν Ἑλβίρα ἀγκαζὲ καὶ κατέβηκαν τὴ σκάλα φιλικότατα.

Σὲ λίγο ἔμπαιναν σ' ἕνα πρώτης τάξεως ἐστιατόριο. Ὁ κύριος Νικόλας φοροῦσε τὰ καλά του ροῦχα, μὰ μαύρη ριγωτὴ φορεσιά. Ἡ Ἑλβίρα εἶχε ἀλλάξει τὸ πρωῒνό της μ' ἕνα φορεματάκι μπῆξ ἀπὸ κρέπ-ντέ-σίν, μὴ λευκὴ ψάθα καὶ μὴ μικρὴ τσάντα ἀπὸ κροκόδειλο. Ἡ Ἑλβίρα νόμιζε πὼς τῆς χύνανε ἕνακαζάνι παγωμένο νερὸ ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ στοὺς ὤμους της, στὴν πλάτη της, σ' ὄλο της τὸ κορμί, μούδιαζε—ὄχι τόσο γιατί ἔμπαινε πρώτη φορὰ σ' ἕνα μεγάλο ἐστιατόριο, ὅσο γιατί ἔνοιωθε τόσα ζευγάρια μάτια νάναί καρφωμένα πάνω της. Ἡ Μαρία σταμάτησε σ' ἕνα τραπεζάκι καὶ τοὺς εἶπε πὼς εἶναι καλὰ νὰ κάθονταν ἐκεῖ κι' ἡ Ἑλβίρα θέλοντας νὰ πλησιάσει, στραβοπάτησε καὶ λίγο ἔλειψε νὰ πέσει πάνω στὸ τραπέζι.

Ἐπὶ τέλος ταχτοποιήθηκαν καὶ πῆραν τὸν κατάλογο τῶν φαγητῶν. Καινούργια βάσανα γιὰ τὴν Ἑλβίρα.

Στὸν κατάλογο εἶχανε γραφτεῖ φαγητὰ ποὺ γι' αὐτὴν ἦτανε ἐντελῶς ἄγνωστα. Μὲ χαρὰ εἶδε ἀνάμεσα στὰ «σνίτσελ καὶ σωτὲ καὶ μαγιονέζες», πὼς ἔγραφε πιλάφι κι' αὐτὸ παράγγειλε. Ἡ Μαρία θέλησε νὰ πειράξει τὴν Ἑλβίρα, τόσο περισσότερο ὅσο ἔνοιωθε, πὼς ὁ ἀντικρυνὸς κύριος τὴν κυττοῦσε μὲ κάποιον ἐνδιαφέρον, πῆρε λοιπὸν ἕνα σνίτσελ καὶ παράγγειλε καὶ γιὰ τὴν Ἑλβίρα ἕνα ἄλλο.

— Μὲ τὸ πιλάφι μόνο, καὶ μὲν;

Ἡ Ἑλβίρα βρέθηκε σὲ στενόχωρη θέση, ὡς τόσο δὲν τᾶχασε...

— Μὰ... θᾶπαιρνα ἀργότερα.

— Σὰν ἀποφάγανε, μητέρα καὶ κόρη, ἔβγαλαν δυὸ κομπῆς πουντρερίτσες, φρεσκάρισαν λίγο τὸ πρόσωπο κι' ὕστερα, ἀδιάφορα, ἄναψαν δυὸ τσιγάρα.

Ὁ κύρ Νικόλας ταραχτήκε, ἡ Ἐλβίρα ἔβηκε ἀπ' τὸν καπνὸ, πού τῆς φύσησε ἡ Μαρία στὸ πρόσωπο.

— Δὲν σᾶς φαίνεται παράξενο, κ. Λεμονή, πού καπνίζουμε ;

— Κυρία μου, λιγάκι ναί, ὁσὸσο ὅλα τὰ πράματα ἀλλάξανε σήμερα, στὸν τόπο μου βέβαια ἂν βλέπανε μιὰ γυναίκα νὰ καπνίζει θὰ τὴν παρεξηγούσανε...

— Ἀργότερα θὰ τὸ συνηθίσετε, δὲ θὰ σᾶς κάνει ἐντύπωση.

Ὁ κύρ Νικόλας δὲ μίλησε κι' ἡ κ. Καρνεάδου τοῦ λέει.

— Ἀκούστε με, κύριε, μπορῶ νὰ περηφανεύουμαι γιὰ τὴν πείρα μου στὴ ζωῆ. Στὴν Ἀθήνα ἦρθατε σὲ μιὰ κακὴ μεταπολεμικὴ ἐποχῆ, ὅλα ἔχουν ἀλλάξει, ὅλα ἔχουν ἐκφυλιστεῖ. Γιὰ τὴ γυναίκα ἡ ἐποχῆ αὐτὴ εἶναι πιὸ δύσκολη... Θὰ δεῖτε πολλὰ πράγματα, θ' ἀκούσετε τὸ ἴδιο πολλά, πού θὰ σᾶς κάνουν ν' ἀνησυχίσετε. Θ' ἀναστατώσουν τις παληὲς ἰδέες σας, γιὰ τὸ κάθε τί. Σὲ σᾶς παρουσιάζεται ἡ ζωὴ σήμερα μὲ δυὸ κατευθύνσεις. Ἡ μιὰ: θὰ γίνετε καὶ σεῖς μεταπολεμικὸς κοινωνικὸς ἄνθρωπος καὶ θὰ παρασυρθεῖτε στὸν κατήφορο αὐτό, ὅπως νομίζετε κάθε μοντέρνο, θὰ δημιουργήσετε ἀνάλογες ἀνάγκες γιὰ τὸν ἑαυτὸ σας καὶ θὰ τις γιατρέψετε, ἀφοῦ ἔχετε λεφτὰ θὰ μορφώσετε τὸ κορίτσι σας σύμφωνα μὲ τις ἀπαιτήσεις τῆς ζωῆς καὶ ἔτσι θὰ μπῆτε σ' ἕνα καλὸ περιβάλλον ἀπ' ὅπου θὰ βρεῖ γαμπρὸ ἡ κόρη σας καὶ νὰ μείνει καὶ γιὰ πάντα στὴν Ἀθήνα. Φυσικὰ θὰ πρέπει νὰ πάρει μερικὰ μαθήματα νὰ μάθει μιὰ ξένη γλῶσσα, ἀπαραίτητα γιὰ ἕνα κοσμικὸ κορίτσι, νὰ μάθει νὰ ντύνεται μὲ γούστο... σ' αὐτὸ θὰ τὴ βοηθήσουμε ἐγὼ καὶ ἡ κόρη μου.

» Σήμερα βλέπετε, τὴν κοινωνικὴ τάξη δὲν τὴν κανονίζει τόσο ὁ γενεαλογικὸς κλάδος ὅσο τὸ... βάρος τοῦ πορτοφολιοῦ.

» Θὰ πηγαίνουμε παντοῦ μαζί, ἐμεῖς, ξέρετε, εἴμαστε

γνωστοί σ' ὅλο τὸν καλὸ κόσμον καὶ μ' αὐτὸν ἀποκλειστικά ἔχουμε σχέσεις κι' ἔτσι θὰ φτιάσετε ὅπου πρέπει πολὺ γρήγορα...

Ἡ ἄλλη: εἶναι πολὺ ἀπλῆ· θὰ καθήσετε ὅσες μέρες θέλετε, θὰ πάτε σὲ μερικὰ ἔξοχικὰ μέρη μὲ τὸ λεωφορεῖο, θὰ δῆτε κανένα θέαμα τῆς κακῆς ὥρας, κι' ἂν γνωρίσετε κόσμον, θάναι ἀπ' τὰ καιώτερα τρώματα κι' ἀπὸ κεῖ θὰ βρεῖ καὶ τὸ σύντροφο τῆς ζωῆς της ἡ κόρη σας, ἀλλὰ ὁ λαός, φίλε μου, εἶναι γεννημένος κακομοίρης καὶ κακομοίρης θάναι πάντα. Ἄν σᾶς μυριστεῖ μάλιστα καὶ κανέναν ἐπιτήδειον, γρήγορα θ' ἀναγκαστήτε νὰ τραβῆξετε τὶς καταθέσεις, πὺν ἀσφαλῶς θ' ἄχετε, στὴν Τράπεζα... Τί λέτε γιὰ ὅλα αὐτά;

Ἡ χήρα Καρνεάδου σταμάτησε, ἤπιε λίγο νερό, φανότανε νάχει κουραστεῖ ὕστερα ἀπὸ τέτοια ρητορική. Τὰ κορίτσια κουβέντιαζαν γιὰ ἄλλα διάφορα πράματα κι' ἡ Μαρία ἀπὸ σκοποῦ προσπαθοῦσε νὰ ἔχει τὴν Ἐλβίρα πάντα σὲ κουβέντα γιὰ νὰ μιλεῖ ἡ μητέρα μὲ τὸν πατέρα της ἐλεύθερα δὲν ἦτανε δυνατὸν παρὰ κάτι καλὸ νάβγαινε γι' αὐτούς, ὕστερα ἀπ' τὴ λίμα ἐκείνη.

Ὁ Στέφανος Σιγάλας, κρατοῦσε μιὰ ἐφημερίδα καὶ προσποιοῦτανε πὼς διάβαζε, ἐνῶ πραγματικά ἡ προσοχή του ἦτανε στραμμένη ὅλη στὸ τραπέζι τῆς Ἐλβίρας. Αὐτὸ δὲν διέφυγε ἀπ' τὸ ζεῦγος Καρνεάδου.

Ἡ χήρα ξαναρώτησε τὸν κύρ Νικόλα:

— Τί λέτε λοιπὸν καλέ μου φίλε;

— Νὰ σᾶς πῶ, κυρία, ἐγὼ μὲ τὸ χωριάτικὸ μου μυαλό, νομίζω πὼς ὁ κάθε ἄνθρωπος δὲν ἀλλάζει οὔτε μὲ τὰ γαλλικά, οὔτε μὲ τὰ ροῦχα... Πολὺ καλὴ ἡ συντροφιά σας καὶ μὲ εὐχαρίστηση θὰ σᾶς βλέπουμε. Γιὰ τὸ χατήρι τοῦ παιδιοῦ, θὰ πηγαίνουμε καὶ καμμιά φορὰ περίπατο, μὰ ὁ καλὸς κόσμος, κι' ἡ πρώτη κι' ἡ δεύτερη τάξη, δὲ μ' ἐνδιαφέρουνε μένα, ἐγὼ ξέρω νὰ πῶ μαθές, πὼς πᾶσα εἰς ἄνθρωπος εἶναι καλὸς σὰν κάνει μὲ δικαιοσύνη ὅλες τὶς πράξεις του στὴ ζωὴ του.

Τῆς χήρας Καρνεάδου τῆς ἤρθε σὰν τουφεκιά αὐτό,

ἀλλὰ δὲν ἔχασε τὸ θάρρος της, «θὰ τὸν διορθώσω ἐγώ», σκέφτηκε κι' ἄναψε ἄλλο τσιγάρο. Ἡ Μαρία κατάλαβε πὼς ἡ μητέρα της εἶχε κάποια ἀποτυχία. Γιὰ νὰ πειράξει τὴν Ἑλβίρα τῆς εἶπε :

— Στοιχηματίζω πὼς θ' ἀναζητᾶς τὸ χωριό σου, τὰ πρόβατά σας (καὶ δυναμώνοντας τὴ φωνή της)... τὰ περιβόλια σας...

Ἡ Ἑλβίρα χαμογέλασε, γιατί πραγματικά, αὐτὸ σκεφτότανε κείνη τῆ στιγμή, γρήγορα ὅμως ἔνοιωσε τοὺς σκοποὺς τῆς Μαρίας καὶ τῆς ἀπάντησε μὲ πολὺ ἐξυπνάδα :

— Νομίζετε, ἀγαπητὴ δεσποινίς, πὼς θὰ ξεχνοῦσα τόσο γρήγορα τὸ χωριό μου, εἶναι δυνατόν αὐτό ;

Ἡ Μαρία, πὺ νόμισε πὼς θὰ πρόσβελνε τὴν Ἑλβίρα, θύμωσε μὲ τὸν ἑαυτὸ της πὺ δὲ τὰ κατάφερε νὰ τὴν πικράνει, γι' αὐτὸ τῆς λέει πάλι ἐπιδιώκοντας νὰ τὴν κάνει νὰ τὰ χάσει καὶ νὰ ρεζιλευτεῖ ἀπέναντι στὸ Σιγάλα, πὺ τοὺς παρακολουθοῦσε μὲ τρόπο :

— Ὅχι βέβαια, δὲν εἶναι εὐκόλο, ἔχετε κανένα σχολεῖο ἐκεῖ ; Πὼς μορφώνονται τὰ κορίτσια σας ;

— Νὰ σᾶς πῶ, σὲ πολλὰ χωριά ὑπάρχουνε μικρὰ δημοτικὰ σχολεῖα. Τὰ Χανιά ὅμως ἔχουν πολλὰ καλὰ ἀνώτερα σχολεῖα καὶ μπορεῖ νὰ στείλει ὅποιος πατέρας θέλει τὸ παιδί του...

— Ἐσεῖς βέβαια δὲν πῆγατε...

— Γιατί τὸ λέτε αὐτό ; σᾶς φαίνουμαι ἀγράμματη ; χωρὶς ἀνατροφή ;

— Ὅχι, δὲ θέλω νὰ πῶ αὐτό, ἀλλά.

— Μὲ συγχωρεῖτε, ἀλλὰ ἂν θέλετε νὰ συνεχίσουμε τὴ γνωριμία μας πρέπει νὰ ξαίρετε πὼς ἔχω τίς ἀρχές μου καὶ τίς γνώμες κι' ἀπαιτῶ ὁ καθ' ἓνας νὰ τίς σέβεται καὶ νὰ μὴ μὲ προσβάλλει... Τὶ θὰ πεῖ ἐπαρχιώτισσα καὶ τί πρωτευουσιάνα, ἐσεῖς ἔχετε περισσότερα μέσα γιὰ νὰ διασκεδάσετε καὶ νὰ φαίνεστε ὠραῖες, ἀλλὰ ἐγὼ ὡς σήμερα δὲν εἶχα καὶ τόση φιλαρέσγεια, οὔτε πῆγα ποτὲ στὸ θέατρο, δὲν εἶμαι ὅμως ἀγράμματη, τέλειωσα τὸ σχολεῖο τοῦ χωριοῦ μου κι' ἀπ'

τὸν καιρὸ κεῖνο ἐξακολουθῶ νὰ διαβάζω, καὶ τώρα ὅταν τὸ θέλω ὁ πατέρας μου εἶναι πρόθυμος νὰ συνεχίσω τὶς σπουδές μου.

Ἡ ζωὴ μου πάνω στὸ βουνό, δὲν χρειαζότανε νάμαι κοκέτα, οὔτε σὲ χοροὺς πῆγαινα, οὔτε στὸν κόσμον ἀνακατενόμενονα. Ἄλλὰ ἔτρεχα σὲ κάποιο δρομάκι κάθε μέρα γιὰ νὰ προφτάξω νὰ καλημερίσω τὸν ἥλιο, κι' ἔσκυβα στὶς καταπράσινες πλαγιές τῶν βουνῶν γιὰ νὰ μαζέψω λίγο χορτάρι καὶ νὰ τὸ δώσω σὲ κανένα γίδι πού θὰ περνοῦσε ἀπὸ κοντά μου ἐκείνη τὴν ὥρα ἢ θᾶκοβα κάποιο λούλουδο γιὰ νὰ στολίσω τὰ μαλλιά μου, ἔσκυβα στὸ ποταμάκι πού σχημάτιζε τὸ νερὸ τοῦ πηγαδιοῦ πού αὐτὸ ποτίζονταν οἱ κῆποι καὶ χτύπαγα παλαμάκια ἀπὸ χαρὰ ὅσο τῶβλεπα νὰ τρέχει καὶ νὰ παίρνει μαζί του ὅ,τι κι' ἂν τοῦριχνα... παιδιάτικα θὰ μοῦ πεῖς, μὰ ὅλα αὐτὰ δὲν εἶχαν ἄλλη ἀξίωση ἀπὸ μένα παρὰ μόνο τὴν ἀγάπη μου, μὲ δεχόντανε καὶ μὲ τὸ πὶδ φτωχὸ κι' ἀπλὸ φόρεμά μου. Βγήκατε ποτὲ σεῖς στὸν καθαρὸ ἀέρα τοῦ βουνοῦ, σκύψατε ποτὲ ἀπὸ μεγάλο ὕψος, ἐνοιώσατε τὸν ἴλιγγο αὐτό; Ἡ Μαρία πού ὅσο μιλοῦσε ἡ Ἐλβίρα τὴν κύτταζε μὲ εἰρωνεία, χαμογέλασε κι' ἔκανε νὰ σηκωθεῖ.

Ὁ κύρ Νικόλας ἂν κι' ἦτανε μὲ τὸ μέρος τῆς κόρης του, εἶπε :

— Ἐλβίρα δὲν πρέπει νὰ λυπήσεις τὶς κυρίες πού τόσο εὐγενικὰ μᾶς χάρισαν τὴ συντροφιά τους καὶ πού ἔχουν τὴν καλωσύνη νὰ μᾶς συντροφεύσουν καὶ ἄλλοτε. Καθέννας παιδί μου ἄς κρατήσῃ τὶς ἀντιλήψεις του.

Ἡ Ἐλβίρα πού γρήγορα ἔπαιρνε φωτιά καὶ ἠσύχαζε πάλι εἶπε :

— Μπαμπᾶ, δὲν ἐπιθυμῶ νὰ στενοχωρηθοῦν οἱ κυρίες, μ' ἂν στ' ἀλήθεια θέλουνε νὰ γίνουμε φίλοι, ὀφείλουν καὶ κεῖνοι νὰ σεβαστοῦν τὴν καταγωγὴ μας καὶ τὴν κοινωνικὴ μας θέση.

Ἡ Μαρία τῆς εἶπε μὲ κακία πού προσπαθοῦσε νὰ κρύψει κάτω ἀπ' ἓνα χαμόγελο εἰρωνικό.

—Κάνεις λάθος, Ἐλβίρα. Δὲ θέλησα νὰ σὲ προσβάλω, ποιὸς σοῦ μίλησε γιὰ τὴν καταγωγὴ σου.

Ἡ κυρία Καρνεάδου ποὺ πρόβλεπε σύννεφα στὸν οὐρανὸ τῶν ἐλπίδων καὶ ὑπολογισμῶν τῆς ἔδωσε ἓνα γερὸ πάτημα στὸ πόδι τῆς Μαρίας γιὰ νὰ τῆς δώσει νὰ καταλάβει πὼς ἔπρεπε νὰ σωπάσει καὶ θέλοντας νὰ προλάβει τὴν ἀπάντησιν τῆς Ἐλβίρας εἶπε μὲ ὑποκριτικὸ, τρισαριτωμένο χαμόγελο :

—Ἀγαπητό μου παιδί, πίστεψε στὴν εἰλικρινῆ ἀγάπη μας, ἡ Μαρία εἶναι ἀλήθεια πὼς εἶναι ἀπαιτητικὴ ἀπ' τὶς φίλες τῆς, ἀλλὰ ὅλες τὴν ἀγαποῦν, ποὺ θὰ πεῖ πὼς ἀξίζει φαίνεσαι ἓνα καλὸ, ἔξυπνο κορίτσι, εἶμαι βεβαία, ὅτι γογγύρα καὶ μὲ τὴ βοήθειά μας, θὰ γίνεις μιὰ σίκ, μιὰ πρώτης τάξεως ντεμουαζελίτσα... ὕστερα βλέποντας σοβαρὰ πρὸς τὴν κόρη τῆς.

—Κι' ἐσὺ Μαίρη καλὰ θὰ κάνεις νὰ μὴ ἀντιλέγεις καὶ πολὺ στὸ κορίτσι ὡς πού νὰ σὲ συνηθίσει.

Γυρίζοντας πάλι πρὸς τὴν Ἐλβίρα.

—Βλέπεις, εἶναι τὸ ἐλάττωμά της αὐτό... πνεῦμα ἀντιλογίας.

Ἡ ὥρα εἶχε περάσει, ὁ ἀντικρυνὸς κύριος εἶχε φύγει ἀπὸ πολλὴ ὥρα καὶ στὸ ἐστιατόριον δὲν ὑπῆρχε ἄλλος πελάτης ἐκτὸς ἀπ' αὐτούς. Ὁ κύρ Νικόλας φώναξε τὸ γκαρσόν, κανόνισε τὸ λογαριασμὸ. Ἡ χήρα Καρνεάδου τοῦ γλυκομιλοῦσε καὶ τὸν εὐχαριστοῦσε γιὰ τὸ γεῦμα ἀλλ' ὁ κύρ Νικόλας δὲν τῆς ἔδινε καὶ πολὺ προσοχή. Ὅταν ἀνέβηκαν στὸ διάδρομον τοῦ ξενοδοχείου ἡ κ. Καρνεάδου εἶπε :

—Τὸ βράδν τί σκέπτεστε νὰ κάνετε;

—Δὲν σκεφτήκαμε ἀκόμα.

—Τέλος πάντων... πηγαίνετε νὰ ξεκουραστεῖτε κι' ἐμεῖς θὰ κάνουμε τὸ ἴδιο καὶ τὸ βράδν-βράδν ὅποιος πρωτοβγεῖ ζητᾷ τὸν ἄλλον, σύμφωνα;

—Σύμφωνοι.

—Τί σκέφτεσαι πατέρα;

Ὁ κύρ Νικόλας καθισμένος στὴν ἄκρη τοῦ κρεββατιοῦ του, εἶχε ἀκουμπισμένο τὸν ἀγκῶνα του πάνω στὸ σίδερο· ἡ Ἐλβίρα κάθισε κοντά του...

—Λέγε μου. Τί σκέφτεσαι;

Ὁ κύρ Νικόλας κούνησε ἑλαφρὰ τὸ κεφάλι του.

—Χμ... μοῦ φαίνεται πὼς βιαστήκαμε στὴ γνωριμία αὐτῆ... πρέπει νὰ προσέχουμε τὶς γυναῖκες αὐτές, δὲ μοῦ φαίνονται καὶ τόσο παστρικές... δὲ μοῦ χτυπήσανε στὸ μάτι, οὔτε ἡ μάννα, οὔτε ἡ κόρη...

—Μ' αὐτὸ μπαμπᾶ, δὲ θὰ πεῖ πὼς ἡ Ἀθήνα ὅλη εἶναι τὸ ἴδιο...παντοῦ ὑπάρχει διάφορος κόσμος... Ἄκου με, πατερούλη, στὸ βάθος, οὔτε γὰρ δὲ τίς χώνεψα μὰ σκέφτομαι πὼς εἶμαστε ξένοι, σὰν δυὸ κούτσουρα οἱ δυὸ μας, ἄστες νᾶρθουν κάμποσο μαζί μας ὥσπου νὰ συνηθίσουμε κι' ὑστερα βλέπουμε.

—Καλὰ Ἐλβίρα, ὅ,τι μπορῶ θὰ κάνω γιὰ νὰ σ' εὐχαριστήσω, πρόσεχε ὅμως, πρόσεχε ὅσο μπορεῖς...

—Ἀναστέναξες πατέρα;... μὰ, ἐσὺ μοῦ κρύβεις καὶ κάτι ἄλλο, ἔλα τώρα μίλα μου καθαρὰ τί συμβαίνει;

—Δὲν ξέρω Ἐλβίρα μὰ σὰ νὰ μοῦ φαίνεται πὼς ἡ Ἀθήνα θὰ μᾶς χωρίσει...θὰ μᾶς ψυχράνει... θὰ μᾶς πάρει τὴ στοργὴ καὶ τὴν ἀγάπη ποὺ νοιώθουμε ὁ ἕνας γιὰ τὸν ἄλλο... Ἐλβίρα...μὴ μ' ἀφίσεις καὶ ἐσύ... Τὶς τελευταῖες λέξεις τῆς εἶπε σιγὰ ὁ πατέρας καὶ πὶο σιγὰ ἀκουστήκανε γιατί ἐκείνη τὴ στιγμὴ σήκωνε τὸ μαντηλάκι του νὰ σκουπίσει τὰ δάκρμά του...ἡ Ἐλβίρα τὸν κύτταξε ξαφνιασμένη καί, σὰ νὰ κατάλαβε κάτι ποὺ ὡς τόσο δὲν ἤθελε νὰ πιστέψει, εἶπε:

—Πατέρα... ποιὸς... πές μου... μίλησέ μου ἐπὶ τέλους, ποιὸς ἄλλος σ' ἄφισε;

Κι' ὁ πατέρας τῆς μὲ κόπο στὴν ἀρχή, τῆς μίλησε γιὰ τὸ παραμῦθι τῆς κατάρας.

—Θὰ τῶχεις ἀκούσει κι' ἐσὺ Ἐλβίρα, ὅσο κι' ἂν ἦθελα νὰ μὴ στὸ ποῦνε.

—Ναὶ μοῦ τῶπε μιὰ γειτόνισσά μας ἓνα βράδου ποῦλειπες.

—Ἡ μητέρα σου λοιπόν, νόμισε πῶς ἂν αὐτὴ ἔφευγε...

—Ἡ μητέρα μου; Ζεῖ λοιπὸν ἡ μητέρα μου; ποῦ; πῶς; μὰ ἀλήθεια, ζεῖ ἡ μητέρα μου, ποῦ εἶναι; πῶς εἶναι;

—Ποιὸς ξέρει ποῦ νὰ βρῖσκεται, ἔχω χρόνια νὰ μάθω γι' αὐτήν, τὴν εἶχα ἄλλωστε ξεχάσει ἀφοῦ εἶχα ἔσένα...

—ὦ! πατερούλη.. πῶς μπόρεσες νὰ τὸ κάνεις ἐσὺ αὐτό; ξέχασες ἐκείνη ποὺ μὲ γέννησε; μ' αὐτὸ εἶναι τρομερό...

—Δὲ μπορεῖς ἐσὺ παιδί μου νὰ καταλάβεις τί, καὶ πῶς γείνανε αὐτὰ ἔτσι ἀμέσως. Ἄς ἐλπίσουμε, πῶς θὰ τὴν ξαναβροῦμε κι' ἂν ζήσει ὡς τόσο ὁ πατέρας σου... τώρα πέσε νὰ κοιμηθεῖς...

Ἡ Ἐλβίρα φίλησε τὸν πατέρα της καὶ συγκινημένη ἀπ' ὄλα αὐτὰ πῆγε στὸ κρεβάτι της κι' ἔπεσε καθὼς ἦτανε ντυμένη στήλωσε στὸ κενὸ τὰ μάτια της κι' ἔξακολοουθοῦσε νὰ συλλογιέται.

Εἶναι δυὸ μῆνες στὴν Ἀθήνα ὁ κύρ Νικόλας μὲ τὴν κόρη του, ἐκεῖνος εἶναι πάντα ὁ ἴδιος, σοβαρὸς, ἀμίλητος, χωρὶς ἐνθουσιασμούς, ἡ Ἐλβίρα ντυμένη τώρα μὲ πλούσιες τουαλέττες ραμμένες σὲ πρώτης ἰάξεως μοδίστρες, εἶχε ξεπεράσει κάθε ὁμορφιὰ καὶ χάρη.

Γράφτηκε σὶδ ὠδεῖο καὶ παρακολουθεῖ μαθήματα βιολιοῦ.

Μιὰ ξεπεσμένη ἀριστοκράτισσα τῆς παραδίνει γαλλικά· ἡ ἴδια χρησιμέβει στὴν Ἐλβίρα γιὰ ζωντανὸ βιβλίο κα-

λῆς συμπεριφορᾶς καὶ ὀδηγὸς στὸ πῶς νὰ φαίρεται, μέσα στὸ νέον κόσμο, πού ζεῖ, γιατί ἦτανε ἕνα ἀργίμι, ὅπως τῆς ἔλεγε ἡ κυρία Ζήκα. Μὲ τὴ βοήθεια τῆς μανικουρίστας καὶ τῆς κομμώτριας, ἔχει γίνεи μιὰ τέλεια κουκλίτσα.

Τὸ ζεῦγος Καρνεάδου δὲν ξεκολλοῦσε ἀπὸ κοντά τους, παντοῦ καὶ πάντοτε μαζί, κι' ὅταν ὁ πατέρας τῆς Ἐλβίρας ἔμεινε λίγο ἔξω μὲ συμπατριῶτες του ἢ κανόνιζε καμμιὰ του δουλειὰ γιατί δὲν ἐννοοῦσε, ἄνθρωπος ἐργατικὸς ἐνεργητικὸς ὅπως ἦτανε, νὰ κάθεται ἀργὸς μὲ διάφορους ἐμπόρους, ἢ κ. Καρνεάδου ἔπαιρνε τὰ δυὸ κορίτσια, πηγαίνανε περίπατο τύχαινε νὰ συναντοῦν πάντοτε κάποιους φίλους των, κι' οἱ ντάμες εἶχαν τότε τοὺς ἀνάλογους καβαλλιέρους.

Ἡ Ἐλβίρα δὲ μίλησε γι' αὐτὰ στὸν πατέρα της, ἦτανε βέβαιη πὼς θὰ τὴν ἔπαιρνε ἀμέσως νὰ φεύγανε ἀπ' τὴν Ἀθήνα, οὔτε ὅμως ἔχουνε καὶ τίποτα μὲ τίς κακὲς αὐτὲς συνήθειες τῆς χήρας καὶ τῆς κόρης της, ἐκείνη ἦτανε πάντα ἐπιφυλακτικὴ καὶ σοβαρὴ ἀπέναντι σὲ κάθε γνωστὸ τῆς Μαρίας καὶ τῆς μαμᾶς της Ἐκεῖνο πού τὴν ἀπασχολοῦσε τώρα ἦταν ὁ Στέφανος Σιγάλας ὁ κύριος πού τὸν ἔβλεπε τώρα πῶς ταχτικά στὸ ξενοδοχεῖο.

Ὡστόσο κάποιον βράδν ὁ κύρ Νικόλας εἶπε στὸ παιδί του νὰ βγοῦνε μόνοι τους, λαχτάρισε νὰ περπατήσῃ μόνος πλάι στὴν Ἐλβίρα του χωρὶς τὴ συντροφιά τῆς κυρίας καὶ δεσποινίδας Καρνεάδου.

Δὲν εἶχανε ἀφήσει τὴν πλατεῖα Συντάγματος καὶ συναντᾶνε τὸ Νίκο Πετροπουλάκη πατριώτη-χωριανό τους πού ἔφυγε ἀπὸ τότε πού ἦρθε γιὰ στρατιώτης καὶ σὰν ἀπολύθηκε δὲ μεταγύρισε στὸ χωριό του, τώρα ἐργαζότανε ἀρχισυντάκτης σὲ μιὰ μεγάλη ἔφημερίδα, κομπὸς, καλοντυμένος, ἄντρας μιὰ φορὰ...

—Νίκο τρόμαξα νὰ σὲ γνωρίσω, τοῦπε ἡ Ἐλβίρα

και πήρε τὰ χέρια του στὰ δικά της, πῶς ἄλλαξες...

— Ἄμ' ἐσύ; δὲν ἀναγνωρίζω ἀπὸ τὴ μικρούλα π' ἄφησα στὸ χωριό, παρὰ μόνο τὰ μεγάλα παιχνιδιάρικα ματάκια της.

Μίλησαν ἀκόμα λίγο μὲ τὸν κύρ Νικόλα και ὕστερα ἀπὸ λίγη σκέψη, πήγανε και φάγανε σὲ μιὰ γνωστὴ ταβέρνα στὴν ὁδὸ Πατησίων και ἀνέβηκαν ἔπειτα στὸ Ζάππειο ν' ἀκούσουν λίγη μουσική. Ἡ βραδυὰ ἦτανε καλὴ και κάθισαν σχεδὸν ὡς τὰ μεσάνυχτα ἔξω.

Ἡ χήρα Καρνεάδου μὲ τὸν τρόπο της ἔδειχνε πολλὲς φορὲς στὸν κύρ Νικόλα πὼς μποροῦσε ἀν ἤθελε νὰ γίνεи φίλη του, ἀλλ' ἐκεῖνος φοβότανε αὐτὴ τὴν ἀνεπιχρῖαστη γυναίκα, τώρα ἤλπιζε νὰ ξαναβρεῖ τὴ γυναίκα του και καμμιά ἄλλη σκέψη δὲν τὸν ἀπασχολοῦσε, τόπε μάλιστα και στὸ Νίκο και τοῦ ὑπεσχέθηκε νὰ τὸν βοηθήσει γι' αὐτό. Θὰ μποροῦσαν βέβαια νὰ βαζαν μιὰ ἀγγελία στὴν ἐφημερίδα, ἀλλὰ δὲ τὸ θεωροῦσαν φρόνιμο, ἴσως ἢ Ἐλενα νὰ ζοῦσε σὲ μιὰ κατάσταση πού νὰ μὴ τῆς τὸ ἐπέτρεπε νὰ φανερωθεῖ ἕνας ἄντρας και ἕνα παιδί, ἴσως και νᾶχε πεθάνει, ἴσως και νᾶχε παντρευτεῖ. Ἦξερε καλὰ πὼς ὅ,τι και νᾶκανε, ἐμπόδιο δὲ θαῦρισκε ἀπ' τὸν πραγματικὸ ἄντρα της.

Πολλὰ βράδυα βγῆκαν μαζί μὲ τὸ Νίκο, πρᾶμα πού φόβισε πολὺ τὴ Μαρία και τὴ μητέρα της, μάλιστα εἶχε ζηλέψει τρομερὰ τὸν καιρὸ ἐκεῖνο τὴν Ἑλβίρα και θᾶθελε πολὺ νὰ τῆς κάνει κακό.

μάτισε νὰ τὴν καταστρέψει γρήγορα.

— Αὐτὸ δὲ θὰ τὸ πετύχεις, τῆς λέει ἡ μητέρα της, ὅπως δὲν πέτυγες τίποτα και μὲ τὴ Λέλα, εἶδες σήμερα πού εἶναι μεγάλη και τρανὴ κυρία Σύλλα ἀν ἦρθε νὰ σὲ δεῖ ἢ νὰ σοῦ μηνύσει νὰ πᾶς, σὲ θυμᾶται βέβαια, ἀλλὰ ἀκριβῶς γιατί σὲ θυμᾶται δὲ σοῦ δίνει τὸν καιρὸ νὰ τὴν βασανίζεις σὰν και τότε, ἔτσι θὰ γίνεи και μὲ τὴν Ἑλβίρα. Πᾶς ὅλο μὲ ὕστεροβουλία στοὺς φίλους σου και εἶσαι και ἀπαιτητικὴ, τοὺς ὑποτάξεις γιὰ λίγο καιρὸ ὥσου σου φεύγουν και σ' ἀφίνουν γιὰ πάντα...

— Καλά, καλά, θὰ δεῖς τι θὰ κάνω στὴν Ἑλβίρα ἂν ἔξακολογηθεῖ νὰ βγαίνει χωρὶς ἐμᾶς... θὰ τῆς ἀνοίξουνε τὰ μάτια κι' ὕστερα θὰ πετάξει γρηγορότερα τὸ πουλί καὶ τότε ἀντίο πλούσια ζωὴ, νὰ πάλι λόρδα καὶ κυνηγητὸ μνηστήρων... ἀλλὰ καὶ σύ... κυρία Καρνεάδου νὰ μὴ μπορεῖς νὰ τουμπάρεις τὸ γέρο, νὰ σοῦ ὑπογράψει ἓνα τσεκάκι... δὲ θὰ σὲ βροῖκει φαίνεται τῆς ἀρεσκείας του... Ὁ πάληοχωριάταρος.

— Μαίρη... ἔρχονται, ἀκούω βήματα, νά, ἡ φωνὴ τῆς Ἑλβίρας, στάσου, μὴν πάρεις οὔτε ἀναπνοὴ ν' ἀκούσουμε.

— Θαρρῶ πὼς δὲ θ'ἀκανα ἄσκημα νὰ πεταγόμενα στὸ χωριό, ἔκλεισα μερικὲς δουλειές, πρέπει νὰ πάω νὰ στείλω λάδι, νὰ κυττάξω τὰ πράματά μας, διάβολε ὅσο καλὸς καὶ νᾶναι ὁ ἐπιστάτης μας, πάντα ξένος εἶναι...

Αὐτὰ κατώρθωσαν ν' ἀκούσουν μάννα καὶ κόρη κι' ἄλληλοκυταχτήκαν μ' ἓνα βλέμα πού δὲν ἤξεραν κι' αὐτὲς τι ἀπ'τὰ δυὸ ἔκρυβε, χαρὰ ἢ λύπη· τοὺς ἄφισαν νὰ μπῶνε πρῶτα μέσα, ὕστερα ὅταν νόμισαν κατάλληλη τὴ στιγμή, βγῆκαν καὶ χτύπησαν τὴν πόρτα τους, φορτωμένες χαμόγελα καὶ γλυκὰ λόγια...

Τοὺς ἀνοίξε ἡ Ἑλβίρα καὶ τοὺς κάλεσε μὲ ἀνυπόκριτη χαρὰ νὰ καθίσουν.

Ἡ χήρα Καρνεάδου ἄρχισε :

— Κύριε Λεμονῆ, δὲν ξέρετε πόσο μᾶς ἐστενοχωρέσατε πού σᾶς χάσαμε τόσες μέρες. Σᾶς ἔχουμε συνηθίσει καὶ θέλω νὰ μὲ πιστέψετε ὅτι μᾶς κάνει κόπο ὅταν σᾶς χωριζόμαστε....

— Δὲν τὸ κάναμε ἐπίτηδες, κυρίες μου, βλέπετε οἱ πατριῶτες δὲ μᾶς ἄφισαν.

Κι' ἡ κόρη συγκινημένη :

— Ἐγὼ πού δὲ γγώρισα ἀδελφή, οὔτε ἀγάπησα ποτὲ κανένα ἄλλο κορίτσι σὰν τὴν Ἑλβίρα καὶ νόμισα πὼς θ'ἄμαστε πάντα ἀγαπημένοι... πὼς δὲ θὰ μᾶς χώριζε ποτὲ κανεὶς... κι' ὅμως βλέπω πόσο ἔπεσα ἔξω.

Ἡ Ἑλβίρα γεμάτη εὐκρίνεια :

— Μὰ πῶς τὸ φανταστήκατε αὐτό; Μπορέσατε νὰ

συμπεράνετε πὼς δὲ σᾶς ἀγαποῦμε, ἐπειδὴ μερικὲς φορὲς δὲ βγήκαμε μαζί; Μπορεῖ αὐτὸ νὰ σᾶς κάνει νὰ ἀμφιβάλλετε γιὰ τὴν ἀγάπη μας;

Ἐπὶ τέλους, μάννα καὶ κόρη τὰ κατάφεραν καὶ τὴν ἄλλη μέρα κι' οἱ τέσσερες μαζί ξεκινοῦσαν μ' ἓνα αὐτοκίνητο γιὰ τὸ παλιὸ Φάληρο.

Κάθισαν σ' ἓνα καφενεῖο ἐστιατόριο καὶ παρήγγειλαν μεζέδες καὶ κρασί. Τὸ τραπεζάκι τους τοποθετημένο στὴν ἀμμουδιά, κοντὰ στὸ κῦμα. Ἄπ' ἐκεῖ μποροῦσαν νὰ βλέπουν ὅλη τὴν παραλία ὡς ἓνα σημεῖο πού ἓνας ὄγκος στεριάς σχημάτιζε μιὰ σηλιά ἀπ' τὸ ἀντίθετο μέρος ἐκεῖ σταματοῦσε λίγο τὸ μάτι γιὰ νὰ ἐξακολουθήσει μακρύτερα καὶ στὴν ἀνοιχτὴ θάλασσα. Ἡ Μαρία εἶδε δυὸ νέους πού κατέβαιναν ἀκριβῶς κοντὰ στὸ μέρος πού ὁ βράχος ἐκεῖνος ἔκρυβε τὴν ἀπόσταση, χαμογέλασε καὶ γύρισε πρὸς τὴν Ἑλβίρα πού κύτταξε στὸ ἀντίθετο μέρος ἐκείνη τὴν ὥρα καὶ τῆς λέει:

— Ἑλβίρα, πάμε γιὰ μάνιο;

Τὰ κορίτσια σηκώθηκαν κι' ὁ κύρ Νικόλας παράγγειλε στὴν κόρη του νὰ προσέχει. Ὅταν φύγανε τὰ κορίτσια ἡ κ. Καρνεάδου κάθισε πρὸ ἀναπαυτικὰ στὴν καρέκλα της, πῆρε ἓνα τσιγάρο ἀπ' τὴν τσάντα της καὶ ζήτησε φωτιά ἀπ' τὸν κ. Λεμονῆ. Ὁ κύρ Νικόλας τῆς ἄναψε καὶ τῆς σίμωσε τὸ σπύργο, τὸ ὕφος του δὲν ἄλλαξε διόλου κι' οὔτε φάνηκε νὰ κατάλαβε τὴν ἐπιτηδευμένη στάση τῆς κ. Καρνεάδου πού ἔγειρε σχεδὸν ἀπάνω του καὶ ὅταν ἄναψε ἄφησε ἓνα στεναγμὸ καὶ τὸν κύτταξε μὲ τρόπο γιὰ νὰ τοῦ δώσει νὰ καταλάβει πὼς εἶχε μιὰ γυναίκα πλάι του. Τὸ γκαρονὶ ἔφερε τὸ δίσκο μὲ τοὺς μεζέδες καὶ τὸ κρασί κι' ἡ κ. Καρνεάδου ἔβαλε τὰ δυνατά της γιὰ νὰ περιποιηθεῖ τὸν κύρ Νικόλα...

— Ἐλάτε κύριε Λεμονῆ, ἀρτε θάρρος, σὰ νάχετε μιὰ συγγενῆ κοντὰ σας...

Τοῦ γέμισε τὸ ποτήρι καὶ τοῦ τὸ πρόσφερε μ' ἓνα καλὸ μεζέ.

— Εὐχαριστῶ μά... ἐγὼ πρέπει νὰ σᾶς περιποιηθῶ.

“Ηπιαν, ἔφαγαν καὶ μισοζαλισμένοι κι’ οἱ δυὸ ἀφέθηκαν στὸ ξεκουραστικὸ παιχνίδι μᾶς περιπέτειας πού ἀρχίζει. Σὲ λίγο ἢ κ. Καρνεάδου ἔσφιγγε τὶς χοντρές ἀντριχιές Παλάμες τοῦ κῦρ Νικόλα μέσα στὰ λεπτά, μαλθακά μανικιοιρισμένα της δάχτυλα κι’ ἡ ἀναπνοή της, χάιδευε τὸ ἡλιοκαμένο του πρόσωπο...

Τὰ κορίτσια, ὅταν φύγανε ἀπ’ τοὺς γονιούς τους, πιαστήκανε ἀγκαλιὲ καὶ σιγά-σιγά ἔφτασαν στὸ κούφωμα κεῖνο τοῦ βράχου, δὲν ἦτανε κανεὶς ἐκεῖ κοντά, σταμάτησαν κι’ ἔβγαλαν τὰ ρούχα τους.

Ἡ Ἐλβίρα πρώτη φορὰ θάμπαινε στὴ θάλασσα κι’ ἔνοιωθε μιὰ παράξενη ἀνατριχίλα σ’ ὄλο της τὸ κορμί, τὸ μαγιό της μαῦρο μὲ κόκκινες γραμμὲς κολλοῦσε πάνω στὸ ὄμορφο σωματάκι της κι’ ἔκανε τὴ λευκὴ σάρκα της νὰ φαίνεται ὠραιότερη, ἔφερε τὰ χέρια της ἴσια, κολλητὰ ἀπὸ τοὺς γοφούς, τὰ πλευρά, χάιδεψε ἀσυναίσθητα ἀπ’ τὰ πλάγια τὸ στήθος της κι’ ὅταν ἔφτασε στὸ σβέγκο ἔπλεξε τὰ δάχτυλά της καὶ τεντώθηκε ἴσα πίσω ἀπολαμβάνοντας τὴ θερμότητα τοῦ ἡλιου, ἡ Μαρία τὴν κυττοῦσε μὲ θαυμασμὸ καὶ μὲ ζήλεια.

—Ἐλβίρα, ξέρεις πὼς ἔχεις περιόφημο κορμί ; Βάζεις κι’ ἄγιο σὲ πειρασμό...

Ἡ Ἐλβίρα χαμογέλασε καὶ χαμήλωσε τὰ μάτια.

Τὴν ἀκολούθησε κι’ ἡ Μαρία, περπάτησαν λίγο κατὰ μῆκος τῆς παραλίας καὶ ξαφνικὰ ἡ Ἐλβίρα φωνάζει :

—Δυὸ ἄντρες...Μαίρη, κι’ ἐτοιμάστηκε νὰ τὸ βάλει στὰ πόδια, ἀλλ’ ἡ Μαρία τὴ συγκράτησε.

—Ἐ... καί ; Δυὸ ἄντρες εἶναι, δὲν εἶναι φεΐδια γὰ σὲ φᾶνε...

Πιο κάτω ἐκεῖ κάπου πού ἡ ξηρὰ σχηματίζει πάλι μιὰ μικρὴ προεξοχὴ ὁ Δημήτρης κι’ ὁ Ἡλίας δυὸ νέοι, γνωστοὶ τῆς Μαρίας, περιμέναν, ὅπως εἶχαν συμφωνήσει. Ἡ Μαρία πῆρε ἀπ’ τὸ χέρι τὴν Ἐλβίρα, τὴν τράβηξε λίγο δυνατὰ καὶ προτοῦ προλάβει ν’ ἀντισταθεῖ πλησιάζανε τοὺς δυὸ νέους πού κι’ ἐκεῖνοι,

μόλις τις εΐδαν πήγαιναν πρὸς τὸ μέρος τους καὶ ἔγιναν οἱ συστάσεις.

—'Ελβίρα Λεμονῆ... Ἡλίας Ξανθόπουλος καὶ Δημήτρης Βαρδῆς... Ἡ Ἐλβίρα τοὺς χαιρέτησε καὶ τοὺς δυὸ σαστισμένη, ντροπαλή· γιατί δυὸ ἄντρες νὰ τὴ δοῦν μισόγδυτη; αὐτὸ ἦτανε τρομερό.

Λίγα βήματα ἀπ' τὴν ἀμμουδιά, ἀργοσάλευε μιὰ βάρκα. Σὲ λίγο τὰ δυὸ ζευγάρια βρισκόντουσαν μέσα. Ἡ Μαρία πῆρε τὸν Ξανθόπουλο καὶ κάθισαν στὴ μιὰ πλευρά, σὰν νᾶλεγε στὴν Ἐλβίρα ὅτι αὐτὸ ἔπρεπε νὰ κάνει κι' αὐτὴ μὲ τὸ Βαρδῆ, γιὰ νὰ μὴ φανεῖ καθυστερημένη. Ἦθελε δὲν ἤθελε ὅμως, αὐτὸ ἔκανε, γιατί ὁ Βαρδῆς τὴν πλησίασε καὶ τῆς εἶπε νὰ καθίσει κοντά του.

Κάθισαν λίγο, ὕστερα ἡ Μαρία μὲ τὸν Ξανθόπουλο πέσανε στὴ θάλασσα κι' ἄρχισαν νὰ κολυμποῦν πρὸς τ' ἀνοιχτά, ἡ Ἐλβίρα σὰν ἔμεινε μόνη μὲ τὸ Βαρδῆ στενοχωρέθηκε ὅσο ἐνοιωθε τὸ βλέμμα του κολλημένο πάνω της, καὶ νὰ μὴν ἔχει ἓνα ροῦχο νὰ κρύψει τὴ γύμνια της. Ὁ Βαρδῆς ἦτανε ἓνα γερὸ παιδί ὡς εἰκοσι τριῶν χρονῶν μελαχροινὸ καὶ ἀπ' τὴν πρώτη στιγμή πού εἶδε τὴν Ἐλβίρα πείστηκε στ' ὅ,τι τοὺς εἶπε ἡ Μαρία: «εἶναι ἄβγαλτη» τὴν κύτταζε καὶ τὴ θαύμαζε, κι' ὅπως ἦτανε ξεχασμένος βλέπει τὴν Ἐλβίρα πού χωρὶς νὰ πεῖ τίποτα νὰ πέφτει στὸ νερό, ἔπεσε ὅμως τόσο ἀδέξια πού βούλησε ὀλόκληρη κι' ὡς πού νὰ πέσει κι' αὐτὸς νὰ τὴν πιάσει εἶχε πιεῖ θάλασσα...

—Γιατί τὸ κάνατε αὐτό;

—Ἦτανε μιὰ διέξοδος...

—Γιὰ νὰ φύγετε ἀπὸ κοντά μου;

—Δὲν ξέρω...

—Δὲν ξέρετε κολύμπι;

—Πρώτη φορὰ μπαίνω στὴ θάλασσα.

—Χαρᾶς τὸ κουράγιο σας τότε, θέλετε νὰ σᾶς βοηθήσω νὰ φτάσουμε τοὺς ἄλλους;

Ὁ Βαρδῆς μιλοῦσε εὐγενικά κι' ἡ Ἐλβίρα σκέφτηκε πὼς μπορεῖ ν' ἀφεθεῖ μ' ἐμπιστοσύνη σ' αὐτόν, σὲ λίγο

τραβώντας την απ' τὸ χέρι, τῆς ἔλεγε πῶς νὰ κάνει γιὰ νὰ κολυμπᾷ, δὲν προχώρησαν ὅμως πολύ, γιατί ἡ Ἐλβίρα δὲν τὰ κατάφερε κι' ὅταν ὁ Βαρδῆς τῆς εἶπε νὰ ξαπλωθεῖ πάνω στὴν πλάτη του προτίμησε νὰ φωνάξει τὴ Μαρία, ἡ Μαρία γύρισε μὲ τὸν Ξανθόπουλο κι' ὅταν ἄκουσε πῶς ἐκείνη ντροπέτανε καὶ δὲ συμφωνεῖ νὰ τὴ μάθει κολύμπι ὁ Βαρδῆς, θύμωσε.

— Τὸ ξέρεις πῶς μᾶς παρασκότισες μὲ τὴ σεμνοτυφία σου; Ὅα σὲ φάει ὁ ἄνθρωπος;

Τὰ μάτια τῆς Ἐλβίρας βουρκώσανε, δὲ μίλησε κι' ὁ Βαρδῆς εἶπε ν' ἀνεβοῦν στὴ βάρκα, ἔτσι κι' ἔγινε. Μέσα σ' ἓνα μικρὸ βαλιτσάκι βρισκόντουσαν σάντουιτς, ἓνα μπουκάλι οὐζο κι' ἓνα ἀλουμινένιο μικρὸ ποτηράκι ἠπιαν κι' ἔφαγαν καλά. Ἡ Μαρία μισοζαλισμένη, ἄφινε τὸν Ξανθόπουλο νὰ τὴν κρατᾷ ἀπ' τὴ μέση καὶ μισογέροντας τὸ κεφάλι της πάνω στὸν ὄμο του ἄρχισε νὰ τραγουδαίει. Ἡ Ἐλβίρα ποὺ ἔνοιωθε ὅλα νὰ γυρίζουνε γύρω της, καθότανε συμμαζεμένη πλάι στὸ Βαρδῆ καὶ χαμογελοῦσε διαρκῶς.

Ἐκεῖνος πλησίασε περισσότερο σὲ μιὰ στιγμή τὴν Ἐλβίρα κι' ἔκανε νὰ τῆς πιάσει τὸ χέρι, τὸ κορίτσι τραβήχτηκε πρὸ πέρα κι' ἔβγαλε μὲ τρόπο, εὐγενικά, τὸ χέρι του ἀπ' τὸ δικό της, ἐκεῖνος τῆς εἶπε σιγά:

— Ἐλβίρα... ἄσε με... δὲν εἶναι κακό...

— Κύριε Βαρδῆ... σᾶς παρακαλῶ... ἀφήστε με... ζαλίστηκα... δὲν εἶναι σωστό...

Ὁ Βαρδῆς τὴν ἄφισε γιὰ λίγο, ἀλλὰ τὴν πολιορκήσε μὲ ἀποτελεσματικώτερο τρόπο, ἄπλωσε τὸ χέρι του καὶ τὴν ἀγκάλιασε γύρω ἀπ' τὴ μέση... πλησίασε ὕστερα τὸ πρόσωπό του στὸ δικό της καὶ τρίβοντας ἐλαφρὰ τὸ μάγουλό του στὸ μάγουλό της τῆς ἐμουρμούριζε:

— Ἐνα φιλάκι... ἓνα μόνο... ἓνα τόσο δά, μικρὸ φιλάκι, δὲν εἶναι ἁμαρτία... ἡ ἀνάσα του ἀνακατεύεται μὲ τὴ δική της, τὸ οὐζο βαρίνει τὸ κεφάλι της καὶ μιὰ νάρκη, μιὰ ἐπιθυμία νὰ γύρει τὸ κεφάλι της πλάι στὸν ὄμο τοῦ νέου ποὺ ἦτανε δίπλα της καὶ νὰ κλείσει τὰ μά-

Ἐλβίρα

τια τὴν ἐκυρίεψε, στάθηκε λίγα λεπτά σ' αὐτὸ τὸ μεθύσι τοῦ νοῦ καὶ τῆς σάρκας κι' ὁ Βαρδῆς ζεστός ἀπ' τὸν πυρετὸ μᾶς νέας κατάνκτησης πλησίαζε τὰ χεῖλη του διαρκῶς κοντινέτερα στὰ δικά της, λίγο ἀκόμα καὶ θὰ τὴν κατακτοῦσε, ἀλλὰ τὴν τελευταία στιγμή ἡ Ἐλβίρα ἀπὸ ἔνστικτο τὸν ἔσπρωξε σοβαρῆ.

— Λίγο ἀκόμα ἂν προχωρεῖστε, φεύγω...

Κάθε προσπάθεια τοῦ Βαρδῆ ἦτανε μάταιη πιά, πῆγε λίγο πὸ πέρα κι' αὐτὸς ἔπλεξε τὰ χεῖρια του πάνω στὰ γόνατά του καὶ παίρνοντας ἕνα κωμικό, παραπονιάρικο ὕφος τῆς λέει :

— Δὲ κάθουμαι φρόνιμα ;

Ἡ Ἐλβίρα γέλασε κι' ἔσκυψε στὸ νερό, ἄπλωσε τὸ χέρι της καὶ τῷ φερενε πέρα-δῶθε, ξαφνικὰ σκύβει πάνω της, τῆς δίνει ἕνα πεταχτὸ φιλή στὸν γυμνὸν ὄμο της καὶ τὴν πιάνει ἀπ' τὰ χεῖρια... Ἡ Ἐλβίρα τρώμαξε, ἀνασηκώθηκε κι' ἔτσι βρέθηκε φυλακισμένη στὴν ἀγκυλιά του, ἐκεῖνος τὴν ἔσφιξε πάνω του κι' ἐκεῖνη φοβισμένη φώναξε :

— Μαρία...

Ἡ Μαρία γέλασε καὶ τῆς ἀπάντηε :

— Σώθηκες !

Τότε ἡ Ἐλβίρα θύμωσε καὶ μ' ἕνα τίναγμα χαλάρωσε τὸ σφίξιμο τοῦ Βαρδῆ πού τὴν ἄφισε στενάζοντας, στενοχωρημένος ἀπ' τὸ βάρος τοῦ ἀνικανοποίητου πόθου του. Ἡ Ἐλβίρα ἐτοιμάστηκε νὰ φύγει κι' ἡ Μαρία πῆγε κοντά της. Πάντα κάτι τέτοιες στιγμὲς πού ἀπειλοῦσαν κάποιον δεσμό της τὴν κάνανε ὑποχωρητικὴ, ἀγκάλιασε τὴν Ἐλβίρα καὶ κλείνοντας τὸ μάτι τοῦ Βαρδῆ εἶπε :

— Ἐλβιρούλα μου... Τί ἔπαθες καλή μου ; Ἄ... κύριε Βαρδῆ μου τρώμαξες τὴ φίλη μου... πάντα σου εἶσαι ζωηρός, ἀλλὰ ἂν θέλεις νὰ σὲ ξανακάνουμε παρέα πρέπει νὰ ζητήσεις συγγνώμη ἀπὸ τὴ δεσποινίδα Λεμονῆ...

Ὁ Βαρδῆς πλησίασε τὴν Ἐλβίρα τὴ στιγμή πού τὴν ἄφινε ἡ Μαρία.

— Δεσποινίς, μετανοημένος σᾶς ζητῶ νὰ μὲ συχωρέσετε... ἤμαρτον.

— Κύριε.

Ὁ Βαρδῆς κατάλαβε πὼς ἡ Ἑλβίρα δὲν ἀστειεύονταν καὶ θέλοντας νὰ φανεῖ πραγματικὰ κύριος εἶπε :

— Μποροῦμε νὰ πηγαῖνουμε, δὲ φαντάστηκα πὼς θὰ γινόμουν ἀφορμὴ νὰ στενοχωρηθεῖ ἓνα τόσο ὥραϊο κι' εὐγενικὸ κορίτσι... πῆδησε πρῶτος ἀπ' τὴ βάρκα, οἱ ἄλλοι δὲ μίλησαν κι' ἔκαναν τὸ ἴδιο, περπάτησαν λίγο στὸν ἥλιο ν' ἀπαστεγνώσουν κι' ἐνῶ ἡ Μαρία φρόντισε ἴσως ἐπίτηδες νὰ ἐξαφανιστεῖ ἀπὸ κοντὰ τοὺς μὲ τὸν Ξανθόπουλο, ἐκεῖνοι κάθισαν στὴν ἀμμονδιά. Τὸ ἀπόγεμα ἦτανε ὥραϊο, ὁ ἥλιος ἔγεργε ὀλοένα, πέρασαν μερικὰ λεπτὰ χωρὶς νὰ ποῦν τίποτα, καθ' ἓνας χωριστὰ ἔπιανε μικρὰ πετραδάκια, τὰ χούφτωνε, ὕστερα πάλι τᾶριχνε.

Πρῶτος ὁ Βαρδῆς μίλησε.

— Δὲ θὰ μὲ συχωρέσετε δεσποινίς ;

Ἡ Ἑλβίρα τοῦ χαμογέλασε.

— Δὲν εἶμαι θυμωμένη... αὐτὸ βέβαια δὲ θὰ πεῖ πὼς πρέπει νὰ ξαναρχίσετε...

— Ὅχι, ἀσφαλῶς ὄχι... πρέπει νὰ ξέρετε ὅμως πὼς μὲ συγκινήσατε σοβαρά.

— Ἀστετεύστε !

— Εἰστε ἓνας τύπος ἐνδιαφέρων στὸ βᾶδος, ὅσο κι' ἂν θυμώσει σὲ κατὶ τέτοιες στιγμές, ἓνας ἄντρας ἐκτιμᾷ τὸ κορίτσι ποὺ δὲν ἀφίνεται ἔτσι ἐπιπόλαια στὴ διάθεση ἐνὸς θαναμαστῆ...

— Μοῦ μιλάτε εἰλικρινά ;

— Στὴν τιμὴ μου...

— Ἡ καλωσύνη σας...

Κεῖνη τὴ στιγμὴ ἔφτασε κι' ἡ Μαρία μὲ τὸν Ξανθόπουλο, ἡ Ἑλβίρα σηκώθηκε, εἶπε πὼς εἶναι ὥρα νὰ γυρίσουνε γιατί θ' ἀνησυχεῖ ὁ πατέρας της, χαιρέτησαν τοὺς νέους καὶ πῆγαν νὰ ντυθοῦν.

Σὰν ἔμειναν μόνοι ὁ Ξανθόπουλος μὲ τὸ Βαρδῆ, κυττάχτηκαν.

- "Ε, Δημήτρη, τὰ κατάφερες ;
 — Λάσπη ἢ δουλειά.
 — Εἶναι νωρίς ἀκόμα, δὲ θ' ἀργήσει ὅμως νὰ πέσει
 μὲ τὴν παρέα ποῦκανε...
 — Τὴν Ἑλβίρα, θὰ μποροῦσα νὰ τὴν ἀγαπήσω...
 — Μπᾶ! τσιμπήθηκες κι' ὄλας ;
 — Ἐχει κάτι πού τραβάει...
 — Ὡς τε νὰ πέσει... ὕστερα...
 — Θὰ πάω αὔριο νὰ βρῶ τὴ Μαρία...
 — Φρόντισε νὰ μὴ πᾶς μ' ἄδεια χέρια, ἔτσι θὰ φέ-
 ρεις καλλίτερο ἀποτέλεσμα...

Τὰ κορίτσια ντύθηκαν καὶ πῆγαν κοντὰ στὴν κ. Καρνεάδου καὶ στὸν κ. Λεμονῆ. Ὁ ἥλιος βουτούσε κείνη τὴ στιγμή στὰ νερὰ τοῦ Σαρωνικοῦ, ὁ κὺρ Νικόλας εἶπε στὴν Ἑλβίρα πὼς ἄργησαν, ἐνῶ ἡ κ. Καρνεάδου μ' ἓνα παράξενο συνένοχο ὕφος τοὺς λέει :

- Κατεργαροῦλες, πὼς περάσατε ; βρήκατε παρτίτσα ;
 Ἡ Μαρία τῆς μισόκλεισε τὸ μάτι, ἐνῶ ἡ Ἑλβίρα γύρισε τὸ βλέμμα τῆς ἄλλου.

Τὴ στιγμή ἐκείνη ἔνοιωθε μιὰ ἀποστροφή γιὰ τὴ μητέρα τῆς Μαρίας καὶ σκεπτότανε πὼς κι' ἂν ἀκόμα κατάλαβε τίποτε, ἔπρεπε νὰ μὴ τὸ δείξει, νὰ ναι αὐστηρὴ καὶ μὲ ἀρχές. Δὲ τῆς ἄρρεσε διόλου ἡ κοινὴ συνεννόηση παιδιοῦ καὶ γονιοῦ... στὰ ζητήματα αὐτά.

Ὁ κὺρ Νικόλας εἶπε νὰ φᾶνε κάτι γιατί θὰ πεινοῦνε ὕστερα ἀπ' τὸ μπάνιο, ἦτανε ἄλλωστε ἀργά, κι' ἡ Ἑλβίρα τοῦ εἶπε νὰ παραγγεῖλει φατ' ἀποφεύγοντας νὰ τὸν κυττάξει στὰ μάτια, σὰ νάτανε δυνατὸ νὰ καταλαβaine ὅ,τι εἶχανε κάνει. Ἦτανε ἡ πρώτη φορὰ πού ντροπότανε τὸν πατέρα τῆς, τὸ ἴδιο συνέβηκε καὶ μὲ τὸν κὺρ Νικόλα πού ὅμως ἡ κόρη του δὲ κατάλαβε τίποτα.

"Ἐτσι κι' ἐκεῖνος ἔνοιωθε σὰ μιὰ τύψη, ἓνα εἶδος ντροπῆς ἀνακατεμένη μὲ μιὰ γλυκόπικρη προσμονὴ γιὰ τὸν ἄντρα πού ξύπνισε μέσα του ἡ ἐπαφὴ μιᾶς γυναικας.

Κεῖνο τὸ βράδυ γύρισαν ἀμίλητοι σχεδὸν στὴν Ἀθή-

να και τὸ ζεῦγος Καρνεάδου δὲ μπορούσε νὰ ἐξηγήσει τὴν αἰτία.

Τὴν ἄλλη μέρα ὁ Βαρδῆς, ὅπως εἶπε, ἐπεσκέφθηκε τὴ Μαρία κι' ἐκείνη τοῦδωσε ραντεβού στοῦ Γιαννάκη, δὲν κοπίασε νὰ πείσει τὴν Ἑλβίρα νὰ βγοῦν μόνες, γιατί ἡ κ. Καρνεάδου προφασίστηκε πονοκέφαλο κι' ὁ κύρ Νικόλας εἶπε πὼς θ'ἄγραφε μερικά γράμματα.

Ἄπ' τὴ συνάντηση Βαρδῆ και Ἑλβίρας δὲ βγῆκε τίποτα μ' ὅ,τι μέσο κι' ἂν μεταχειρίστηκε ἡ Μαρία.

Οἱ συναντήσεις τοῦ κύρ Νικόλα και τῆς κ. Καρνεάδου εἶχαν καλλίτερο ἀποτέλεσμα.

Ἡ χίρα Καρνεάδου μεταχειρίστηκε κάθε μέσο γιὰ νὰ ξετρελλάνει τὸ σοβαρὸ πατέρα τῆς Ἑλβίρας πὸν ζαλισμένος ἀπ' τὸν κατήφορο πὸν τραπεζοῦσε, ἔβρισκε τώρα διαρκῶς προφάσεις γιὰ νὰ βγαίνει μόνη τῆς ἡ Ἑλβίρα μὲ τὴ Μαρία. Τὰ λεφτὰ τοῦ κύρ Λεμονῆ μεταπορίζονταν διαρκῶς ἀπ' τὴν τσέπη τῆ δικῆ του στὴν τσέπη τῆς κ. Καρνεάδου κι' ἐκείνη ἔκανε γενικὴ ἐπιστράτευση τῶν θεληγῆτρων τῆς ὡς πὸν τὸν ἔφερε στὸ σημειὸ νὰ τῆς κεῖ, νὰ τὴν παντρεφεῖ. Αὐτὸ τὸ δέχτηκε κείνη μ' ἐνθουσιασμό και χωρὶς νὰ ποῦν τίποτα στὰ κορίτσια, συμφώνησαν νὰ πάει ὁ πατέρας τῆς Ἑλβίρας στὸ χωριὸ του, νὰ φροντίσει νὰ πουλήσει τὴν περιουσία του και νὰ γυρίσει κοντὰ τους.

Μὲ τὴ βοήθεια τότε τῆς κ. Καρνεάδου θὰ τοποθετοῦσε τὰ λεφτὰ του σὲ μιὰ καλὴ ἐπιχείρηση, θὰ παντρενόntonσαν, θὰ νοίκιαζαν ἢ και θ' ἀγόραζαν ἕνα σπίτι και θὰ φρόντιζαν μαζί γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς Ἑλβίρας και Μαρίας.

Ἔτσι τοὺς ἀποχαιρέτησε κάποιο ἀπόγευμα ὁ κύρ Νικόλας κι' εἶπε στὸ παιδί του πὼς πάει γιὰ νὰ δεῖ τὴν περιουσία τους, τῆς σύστησε κι' ὅλας ν' ἀγαπᾶ τὴ Μαρία και τὴ μητέρα τῆς σὰ νᾶναι συγγενεῖς τῆς.

Ἡ Ἑλβίρα δὲν ὑποπτεύθηκε τίποτα κι' ἀποχαιρέτησε συγκινημένη τὸν πατέρα τῆς. Σὰν ἔμεινε μόνη μὲ τὸ ζεῦγος Καρνεάδου, ἄρχισε νὰ στενοχωριέται, ἡ Μαρία δὲν τῆς

φερνότανε διόλου καλά, τὴ ζήλευε, τὴν τυραννοῦσε καὶ ζητοῦσε τὴν παραμικρὴ ἀφορμὴ γιὰ νὰ τῆς χτυπήσει πὼς ἦτανε ἐπαρχιώτισσα, οὔτε ὅμως ἡ μητέρα πήγαινε πίσω, ἐκείνη νόμιζε πὼς εἶχε κι' ὄλας στεφανωθεί τὸν πατέρα της καὶ ἐννοοῦσε νὰ ἔχει στὴν κατοχὴ της καὶ στὴν κυριαρχία της τὴν Ἑλβίρα. Μιὰ μέρα τῆς εἶπε κι' ὄλας ὅτι στὸ μέλλον ἐκείνη θὰ κανόνιζε τὴ ζωὴ της κι' ἔπρεπε νὰ τὴν ἀκούει καὶ νὰ τὴ σέβεται περισσότερο. Αὐτὸ δὲ μπόρεσε ἡ Ἑλβίρα νὰ τὸ χωνέψει κι' ἕνα ἀπόγεμα πῆγε στὴν ἐφημερίδα ποὺ ἐργαζότανε ὁ Πετροπουλάκης καὶ μὲ κλάματα τοῦπε τὸν πόνο της· ὁ Νίκος ποὺ συμπαθοῦσε τὴν Ἑλβίρα καὶ ποὺ δὲν ἔβρισκε σωστὸ τὸ γάμο τοῦ πατέρα της μὲ τὴν κ. Καρνεάδου τῆς ὑποσχέθηκε νὰ μιλήσει στὴ σπιτονοικοκυρὰ του, καὶ νὰ τὴν πάρει μαζί του, ἔτσι θὰ τὴν προστάτενε καὶ θ' ἄχε καὶ τὴ συντροφιά τῆς Ἀντωνίας, μιᾶς φτωχῆς τίμας κοπέλλας. Ἡ Ἑλβίρα δὲν εἶπε τίποτα στὴν Καρνεάδου κι' ὅταν ὁ Νίκος τῆς εἶπε πὼς τὰ κανόνισε μὲ τὴ σπιτονοικοκυρὰ του νὰ μένει καὶ νὰ τρώει μαζί τους περιμένε νὰ βρεῖ τὴν εὐκαιρία καὶ μιὰ μέρα ποὺ ἔλειπαν ὄλοι ἀπ' τὸ ξενοδοχεῖο πῆρε τὰ πράματά της, κανόνισε τὸ λογαριασμό, πῆρε ἕνα αὐτοκίνητο, πέρασε ἀπ' τὴν ἐφημερίδα καὶ μαζί μὲ τὸ Νίκο πῆγαν στὰ Πετράλωνα.

Τὸ σπίτι τῆς κ. Πολιούδη ἦτανε σὲ τέτοια θέση ποὺ μποροῦσε νὰ διασκορπίζει τὴ μοναξιά της ὅταν τύχαινε νὰ μένει μόνη.

Ἡ Ἀντωνία, μιὰ συμπαθητικὴ κοπέλλα ὡς δεκαεννιά χρονῶν, ὄρφανὴ ἀπὸ πατέρα ἐργαζότανε σὲ μιὰ τράπεζα δακτυλογράφος.

Μόλις εἶδε τὸ συμπαθητικὸ, καὶ ὄλο καλωσύνη προσπάκι τῆς Ἑλβίρας, χάρηκε πολὺ, γιὰτί ἔτσι θ' ἄχε μιὰ ἀδελφοῦλα, μιὰ καλὴ φίλη.

Ἡ Ἑλβίρα τῆς τὸ ὑποσχέθηκε καὶ μὲ τὴ βοήθειά της ταχτοποίησε τὰ πράματά της στὴν καμαρούλα της. Ἰδιαίτερη χαρὰ ἐνοιωσε ὅταν εἶδε τὴν αὐτὴ μὲ κάμποσα λουλούδια καὶ μιὰ κληματαριά, γι' αὐτὸ καὶ εἶπε πὼς

στό ἐξῆς θὰ περιποιότανε μόνη της τὰ λουλούδια, πῆρε δυὸ γλαστράκια μὲ γαρδένιες καὶ σχεδὸν τᾶσφιξε στὴν ἀγκαλιά της, τὰ χάιδεψε, ὕστερα κάθισε γιὰ νὰ γνωριστοῦν καλλίτερα μὲ τὴν Ἄντωνία.

Κατὰ τὸ βράδου ἡ Ἄντωνία πῆρε τὴν Ἐλβίρα καὶ ἀνέβηκαν στὸ βουνὸ στὸ Ἀστεροσκοπεῖο καὶ περπάτησαν ὡς τὴν Ἀκρόπολη, ὕστερα γύρισαν πάλι σπίτι, στὸ διάστημα αὐτὸ ἡ Ἄντωνία διηγότανε στὴν Ἐλβίρα γιὰ τὴ ζωὴ της στὴν τραπέζα, γιὰ τὸν κ. Ἀγγελο Σύλλα καὶ τὴ γυναῖκα του τὴ Λέλα πού τὴν ἀγαποῦσε ὕστερα ἀπὸ μιὰ τυχαία γνωριμία τους.

Ἀργότερα στὸ τραπέζι ὁ Νίκος τὴ ρώτησε ἂν εἶναι εὐχαριστημένη ἀπὸ τὸ καινούργιο της περιβάλλον.

Κι' ἡ Ἐλβίρα πού ὅσο κι' ἂν προσπαθοῦσε δὲν τὰ κατάφερνε νὰ μὴ φαίνεται ἐντελῶς μελαγχολικὴ τοῦ εἶπε:

— Ἄν μποροῦσα νὰ ἐργαστῶ, θὰ ξαναύρiska τὸ ἠθικὸ μου, ἔχουν χαλάσει τὰ νεῦρα μου, βρίσκουμαι σὲ μιὰ διαρκῆ ἀνησυχία, οἱ τελευταῖες μέρες μὲ κούρασαν πολὺ, δὲ μπορῶ νὰ κάθουμαι ἔτσι, ποῦ θὰ πάει αὐτὴ ἡ ζωὴ; κι' ὁ πατέρας... ἔχω μιὰ προαίσθησι πού μακάρι νὰ γελιέμαι, κάτι μοῦ λέει πὼς θὰ μὲ στενοχωρήσει πολὺ.

Ὁ Νίκος τῆς ἔδωσε κουράγιο καὶ τῆς ὑποσχέθηκε νὰ φροντίσει νὰ ικανοποιήσει τὴν ἐπιθυμία της, γνώριζε κάποιον ἐφοπλιστὴ πού ἦτανε μέτοχος σὲ κάποια εἰταιρεία πού διευθυντὴς ἦτανε ὁ κ. Σιγάλας. Ὅταν τὸ ἄκουσε αὐτὸ ἡ Ἐλβίρα ἔνοιωσε τὴν καρδιά της νὰ χτυπᾷ. Νὰ εἶναι αὐτὸς; σκέφτηκε; νὰ ἦτανε μιὰ σύμπτωση. Ναί, ἦτανε αὐτὸς ὁ ἴδιος, ὁ Σιγάλας ὁ τακτικὸς πελάτης τὸ ἐστιατορίου, ὁ ἄνθρωπος πού ἔδειξε τόσο ἐνδιαφέρον γι' αὐτήν. Δὲν ἀνέλαβε ὅμως δουλειὰ γιατί στὴ θέση πού προόριζαν γι' αὐτὴν βρισκότανε ἓνα ἄλλο κορίτσι ἀρραβωνιασμένο πού θὰ παντρευότανε σὲ καμμιά εἰκοσιπενταριά μέρες. Ὁ κ. Σιγάλας τὴν παρακάλεσε νὰ πηγαίνει στὸ μεταξὺ στὸ γραφεῖο του γιὰ νὰ μαθαίνει γραφομηχανὴ ἢ νὰ κάνει ὅποια δήποτε ἄλλη γραφικὴ δουλειὰ ὑπῆρχε στὸ γραφεῖο πού

μπορούσε να την κάνει. Ἡ Ἐταιρεία αὐτή, ἦτανε στὸν Πειραιᾶ, ἔτσι ἡ Ἐλβίρα ἔβγαλε ἓνα «διαρκές» κι' ἀνεβοκατέβαινε δυὸ φορὲς τὴν ἡμέρα ἔτσι γρήγορα ξαναβρῆκε τὸ χρῶμα της, τὴ διάθεσή της κι' ἔνοιωθε ἐξαιρετικὴ εὐχαρίστηση ὅταν ἔβλεπε τὸν Σιγάλα χωρὶς νὰ τὸ φανερώνει.

Ὁ πατέρας τῆς Ἐλβίρας μόλις πῆγε στὸ χωριό, ξύπνησε φαίνεται ἀπ' τὸ κακὸ ὄνειρο τῆς Ἀθήνας, σκέφτηκε λογικώτερα καὶ ὅταν ἔμαθε ἀπ' τὴν Ἐλβίρα καὶ ἀπ' τὸ Νίκο πῶς ἔχουν τὰ πράματα, σὰ νὰ εὐχαριστήθηκε κι' ἐκεῖνος, λὲς καὶ τὸ παρακαλοῦσε ἀπὸ μέσα του, τοὺς ἔγραφε ὅτι, ὅπως ἔκαναν ἔκαναν πολὺ καλά, καὶ ἔτσι τοῦ δίνουν τὴν εὐκαιρία νὰ μείνει γιὰ λίγο καιρὸ στὸ χωριό, νὰ κυττάξει τὴν περιουσία του, γιατί «οἱ ξένοι πάντα ξένοι εἶναι»... κι' ὅσο κι' ἂν ἤθελε νὰ κρύψει κάποιες οἰκονομικὲς στενοχώριες δὲν τὰ κατάφερε, κι' ἀπ' τὰ λόγια αὐτὰ ἡ Ἐλβίρα κατάλαβε πῶς «ἓνας πλούσιος χωρικός, εἶναι πλούσιος μόνο στὸ χωριό του».

Ἡ Ἐλβίρα ἀπάντησε στὸν πατέρα της ὅτι ἔνοιωσε τὴ στενοχώρια του κι' ἐπειδὴ ἐκεῖνη ἦταν ἡ κυριώτερη ἀφορμὴ, τοῦ ὑποσχόταν νὰ περιορίσει πολὺ τὰ ἔξοδά της καὶ νὰ κατορθώνει μὲ τὸ μνηστικὸ της νὰ τὰ βολεύει, ὥστε νὰ μὴν ἀναγκάζεται ἐκεῖνος νὰ τῆς στέλνει.

Ἡ Ἐλβίρα τόσον καιρὸ στὴν Ἀθήνα εἶδε καὶ ἄκουσε τόσα πράματα, καταλάβαινε πῶς ἡ Ἀντωνία ἀγαποῦσε τὸ Νίκο, κι' ἦτανε φυσικὸ, ἀφοῦ μένανε χρόνια μαζί καὶ ἦτανε κι' οἱ δυὸ νέοι.

Παραξενεύτηκε ὅμως ὅταν ἄκουσε τὴν Ἀντωνία νὰ τῆς ξεμολογιέται τὸν ἔρωτά της, τὸν κρυφὸ της ἔρωτα γιὰ τὸ Νίκο, ποῦ δὲν τοῦ τὸν εἶχε φανερώσει ἀκόμα γιατί ἦτανε δειλὴ ἢ γιατί αὐτὸς ἔκανε πῶς δὲν τὴν καταλάβαινε. Ν' ἀγαποῦσε καμμιά ἄλλη; αὐτὸ θὰ τὸ ἐξακρίβωνε γρήγορα ἡ Ἐλβίρα, ὅπως ὑποσχέθηκε στὴν Ἀντωνία. Ἔτσι ἓνα ἀπόγευμα πῆγε στὴν ἐφημερίδα. Ὅταν ζήτησε τὸ Νίκο φανερώθηκε ἀμέσως.

— Πῶς ἦτανε πάλι αὐτὸ τὸ καλό;

— Ἡρθα νὰ πᾶμε λίγο περίπατο ἂν ἔχεις ὥρα πῶ ὕστερα, σήμερα τὸ ἀπόγεμα ὁ κ. Σιγάλας μούπε νὰ μὴν κατεβῶ στὸν Πειραιᾶ, γιατί καὶ ἐκεῖνος ἔχει δουλειὰ στὴν Ἀθήνα...

— Μπράβο του τοῦ κ. Σιγάλα πὸν σοῦδωσε μιὰ εὐκαιρία νὰ θυμηθεῖς καὶ μένα καί... μπράβο σου καὶ σένα πὸν ἤρθες, ἔλα νὰ καθίσεις στὸ γραφεῖο μου, ἔχω λίγη δουλειά, ὕστερα βγαίνουμε.

Τὴν πῆρε μαζί του καὶ ὅταν καθίσαν στὸ γραφεῖο του, ἐκεῖνος μπροστὰ στὸ τραπέζι του πὸν ἦτανε γιομάτο χαριὰ καὶ ἐκείνη πλαί, τῆς λέει :

— Ξέρεις, Ἐλβίρα, πόσο περιμένα μιὰ τέτοια στιγμή; ἔτσι οἱ δνὸ μας... μόνοι... ἤθελα νὰ σοῦ πῶ :

Ἡ Ἐλβίρα χαμογέλασε καὶ τοῦ ἀπάντησε μὲ τσαχνινιά :

— Δὲ φαντάζομαι νὰ μοῦ κάνεις καμμιά ἐξομολόγηση, Νίκο.

— Δὲ φταίω ἐγώ, ἀφοῦ δὲν φαίνεσαι νὰ κατάλαβες τίποτα.

— Νὰ σοῦ πῶ, ἐκεῖνο πὸν κατάλαβα εἶναι πὼς ἡ Ἀντωνία σ' ἀγαπᾷ καὶ αὐτὸ ἤρθα νὰ σοῦ πῶ, γιατί φαίνεσαι ἢ τὸ κάνεις ἐπίτηδες νὰ μὴ τὴν καταλαβαίνεις καὶ ἐπειδὴ εἶναι καλὸ κορίτσι καὶ τὴν ἀγαπῶ καὶ ἐγὼ θέλω νὰ τὴν ἀγαπᾷς καὶ ἐσύ.

Ὁ Νίκος βρέθηκε σὲ δύσκολη θέση, γι' αὐτὸ καὶ ἄλλαξε τὴν κουβέντα.

— Τί γίνεται μὲ τὴ δουλειά σου, Ἐλβίρα;

— Σὲ λίγες μέρες παντρεύεται τὸ κορίτσι καὶ μοῦ παραχωρεῖ ὀριστικὰ τὴ θέση της.

— Κι' ὁ Σιγάλας τί ἀνθρώπος εἶναι;

— Ἐξαιρετικός.

— Τὸν συμπάθησες καὶ ὄλας;

— Μὲ τὴν... ἀδεια σου, τοῦ ἀξίζει ἡ συμπάθειά μου, μοῦ φέρεται πολὺ εὐγενικά.

— Ἀνεβήκατε μαζί τὸ μεσημέρι ἀπάνω;

— Ναί.

— Δὲν τολμῶ νὰ σὲ ρωτήσω ἐκεῖνο ποὺ φοβοῦμαι...

— Ὅπως θέλεις Νίκο.

— Γιατί μοῦ μιλάς ἔτσι Ἐλβίρα;

— Γιατί μὲ τὸν τρόπο σου, μοιάζεις σὰν... ἱεροεξεταστής.

— Πρέπει μὲ τ' ἀγγίστρι νὰ σοῦ πάρω μιὰ λέξη γιὰ ὅ,τι ἀφορᾷ ἔσένα.

— Νᾶσαι βέβαιος, Νίκο, πὼς ὅταν νοιώσω τὴν ἀνάγκη νὰ σοῦ ἐμπιστευθῶ κάτι, θὰ τὸ κάνω μ' ὅλη τὴν εὐχαρίστησή μου.

Ὁ Νίκος χαμήλωσε τὰ μάτια, πῆρε τὸν κοπτήρα του καὶ τὸν χτυποῦσε νευρικά πάνω στὰ χαρτιά του, ἢ Ἐλβίρα ποὺ κατάλαβε τὴ στενοχώρια του, τοῦτε ἔτσι, γιὰ νὰ διακόψει τὴ σιωπή.

— Δὲν τελειώνεις, Νίκο;

Ἐκεῖνος σηκώθηκε ἀμέσως καὶ τῆς εἶπε πὼς ἦταν στὴ διάθεσή της.

— Ποῦ θέλεις νὰ πᾶμε Ἐλβίρα;

— Ὅπου θέλεις.

— Ἀφήνω τὴν ἐκλογή σὲ σένα.

— Κι' ἐγὼ τὸ ἴδιο.

— Τράβηξαν γιὰ τὸ Σύνταγμα κι' ἀπὸ κεῖ στὴ Δεσφόρο Ἀμαλίας χωρὶς νὰ τὸ νοιώσουν, περνοῦσαν κι' ὅλας τοὺς Στύλους τοῦ Ὀλυμπίου Διός... Ὡς τὴν ὥρα ἐκείνη δὲν εἶχαν πεῖ τίποτα.

Πολλὰ ζευγαράκια πιασμένα ἀγκαζὲ προχωροῦσαν ἢ κάθονταν σὲ διάφορα μέρη, ὁ Νίκος τὴν ἔπιασε ἀγκαζέ, πῆρε τὸ χέρι της μέσα στὸ δικό του, ἔνοιωσε πὼς ἢ Ἐλβίρα δὲν ἔκανε καμμιά προσπάθεια ν' ἀποτραβηχτεῖ.

Πῆρε θάρρος καὶ τῆς λέει πάλι:

— Ἐλβίρα πές μου πὼς δὲν σοῦ εἶμαι ἐντελῶς ἀδιάφορος...

— Ἀκουσέ με, Νίκο, ἂν σοῦ ἀρέσει ἢ εἰλικρίνεια, πιστεψέ με αὐτὴ τὴ στιγμή εἶμαι συγκινημένη γιὰτὶ μοῦ δείχνεις μιὰ συμπάθεια, εἶναι τόσο γυναικεῖο αὐτό, καὶ νοιώθω ὅπωςδὴποτε κάποια χαρά, ὅσο κι' ἂν ξέρω πὼς

σ' ἀγαπᾶ μὴ ἀλλῆ. Στὸ βάθος ὅμως, γιατί σ' ἀγάπησα ἀμέσως μόλις σὲ γνώρισα σὰν ἀδελφὸ καὶ σὰν τέτοιοι σ' ἀγαπῶ ἀκόμα, δὲ θὰ μπορέσω ν' ἀλλάξω. Κι' εἶμαι ἕνας ἀνήσυχος χαρακτηρῆς πού ὅποιον ἀγαπήσω θὰ τὸν κάνω σίγουρα νὰ ὑποφέρει. Ὑστερα μὴν ξεχνᾷς πὼς σ' ἀγαπᾶ ἡ Ἀντωνία...

—Καὶ ποιὸς τῆς εἶπε νὰ μ' ἀγαπήσει;

—Ὡραία ἐρώτηση ποιὸς μᾶς κάνει ν' ἀγαποῦμε;

—Ἐγὼ νομίζω πὼς ταίριαζε περισσότερο νὰ... μ' ἀγαπᾶ ἡ Ἐλβίρα, ἡ παιδική μου φίλη πού τὴν ἀγαπῶ κι' ἐγώ. Ἡ Ἀντωνία, εἶναι καλὸ κορίτσι, δὲ μπορῶ νὰ πῶ, δὲν ταίριαζοιμε ὅμως. Εἶναι πολὺ πραχτικὴ.

—Ἰσα-ἴσα ἐγὼ νομίζω πὼς ἕνας λογικὸς ἄντρας θὰ προτιμοῦσε ἕναν τέτοιο χαρακτηρῆ, οἱ πραχτικοὶ ἄνθρωποι πού νοιώθουν τὴ μεγαλειότερη ἱκανοποίηση στὴ ζωή...

—Τὸ λὲς αὐτό, γιατί δὲ μ' ἀγαπᾷ Ἐλβίρα.

—Τέλος πάντων, ὅ,τι καὶ νὰ συμβαίνει, ἄσε με νὰ σὲ παρακαλέσω, μὴ πού ἡ Ἀντωνία μοῦ ξεμολογήθηκε τὸ αἰσθημά της, μὴ δείχνεις τὴν προτίμησή σου γιὰ μένα μπροστά της. Εἶναι ἁμαρτία. Ἀλλοιῶτα θὰ μὲ ἀναγκάσεις νὰ φύγω ἀπ' τὸ σπίτι σας.

—Δὲ θὰ τὸ κάνεις αὐτό, Ἐλβίρα.

—Δὲ θὰ τὸ κάνω ὅταν δὲ μὲ φέρεις σὲ δύσκολη θέση, ξέρεις πὼς ἔχω μερικὲς ἀρχές, πεποιδήσεις, καὶ σ' αὐτούς πού ἀγαπῶ δὲ θάθελα νὰ κάνω κακό, ἔστω καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλω.

—Ἐλβίρα, ἔχεις τὸ λόγο μου, κι' ἐγὼ εἶμαι τίμιος ἄντρας, θὰ σεβασθῶ τὸ αἰσθημα τῆς Ἀντωνίας, ἀλλὰ δὲ θὰ μοῦ ἀφαιρέσεις τὸ δικαίωμα νὰ σκέφτομαι ἑσένα.

Γύρισαν ἀργὰ στὸ σπίτι, ἡ Ἀντωνία ἔτρεξε νὰ ρωτήσῃ ἰδιαιτέρως τὴν Ἐλβίρα γιὰ τὴ στάση τοῦ Νίκου κι' ἐκεῖνη ἔκρινε καλὸ νὰ μὴ τὴν ἀπογοητέψῃ, τῆς εἶπε:

—Στὸ χέρι σου εἶναι νὰ τὸν κάνεις νὰ σ' ἀγαπήσει, φρόντισε νὰ τοῦ εἶσαι πιὸ περιποιητικὴ, πιὸ σαχαλίνα, εἶναι ὁ χαρακτηρῆς του αὐτός, ὅσο κι' ἂν φαίνεται σοβα-

ρός, τοῦ ἀρέσει ἡ ἔξυπνη γυναίκα, φτάνει νὰ περιορίζεται στὰ ὅρια τῆς κοσμιότητος.

Ἡ Ἀντωνία ἀγκάλιασε τὴν Ἑλβίρα, τὴ φώναξε «καλή μου, ἀγαπημένη μου, ἀδελφοῦλα μου» κι' ἡ Ἑλβίρα σκεφτότανε τὰ λόγια τοῦ Οὐγκώ πού κάποτε εἶχε διαβάσει: «Τὸ νὰ θναιροπολεῖ κανεὶς νὰ ἡ εὐτυχία καὶ τὸ νὰ προσδοκᾷ αὐτὸ εἶναι ἡ ζωὴ».

Τὸ βράδυ στὸ τραπέζι φαινόντουσαν ὅλοι εὐχαριστημένοι, ἕνας ἀέρας εὐτυχίας ἔπνεε γύρω τους καὶ χαΐδευε πότε τὸν ἕνα καὶ πότε τὸν ἄλλο.

Κάποια μέρα ἡ Ἀντωνία εἶπε στὴν Ἑλβίρα:

— Ἀγαπημένη μου, πῆγα σήμερα στὸ σπίτι τῆς κ. Λέλας, σοῦ εἶπα κι' ἄλλοτε πόσο μ' ἀγαπᾷ, ἐκεῖ μὰ κυρία Ἐλενα πού κρύβει ἀσφαλῶς κάποιο μυστήριον. Ρώτησα τὴν κυρία Λέλα καὶ τῆς μίλησε σχετικὰ μὲ τὴν ὑπόθεσιν τῆς μητέρας σου· μοῦ εἶπε πὼς ἐπιθυμεῖ νὰ σὲ γνωρίσει καὶ νὰ σὲ βοηθήσει ὅπως μπορεῖ καὶ πολὺ πιθανὸν ἡ κυρία αὐτὴ νὰ ἔχει σχέση μὲ τὸ πρόσωπον πού μᾶς ἐνδιαφέρει γιατί ἡ ζωὴ της εἶναι πολὺ περίεργη καὶ μ' ἐπιδεξιότητα ἀποφεύγει πάντα νὰ λέει τίποτα γι' αὐτὴν· μᾶς καλεῖ καὶ τίς δυὸ τὴν Κυριακὴν σὲ μιά ἡμερῆσια ἐκδρομὴ πού πρόκειται νὰ κάνουν μὲ φίλους τους σὲ μὰ ἔξοχή.

Ἡ Ἑλβίρα εὐχαριστήθηκε πολὺ καὶ συγκινημένη πήρε τὴν Ἀντωνία στὴν ἀγκαλιά της καὶ τὴ φίλησε.

— Νία μου, τῆς λέει, χαϊδευτικά, θὰ κάνω τὸ πᾶν γιὰ τὴ δική σου εὐτυχία ἂν μοῦ δώσεις αὐτὴ τὴ χαρὰ.

Ἐνα ἀπόγευμα βρέθηκαν κι' οἱ δυὸ νωρὶς στὸ σπίτι γι' αὐτὸ καὶ βγήκαν περίπατον στὸ «βουνό»· εἶπαν πάλι γιὰ τίς ἀγάπες τους, γιὰ τίς ἐλπίδες τους, ὅταν ἀπὸ μακρὰ εἶδαν τὸ Νίκο νὰ γυρίζει κι' αὐτὸς νωρὶς ἀπ' τὸ γραφεῖο.

—Ποῦ πάτε; ρώτησε.

—Ἔτσι, βόλτα.

—Πᾶμε στὸ Ζέφυρο νὰ σᾶς δώσω ἓνα οὔζο;

Τὰ κορίτσια δέχτηκαν μ' ἐνθουσιασμό.

Ἡ Ἐλβίρα εἶχε διάθεση, ἤπιαν ἀπὸ τρία οὔζα κι' ὅταν ἔφτασε ἡ ὥρα τοῦ φαγητοῦ σηκώθηκαν μὲ κέφι. Ἡ Ἐλβίρα ἔκανε τὴ ζαλισμένη ἀφήνοντας μόνους τὴν Ἀντωνία μὲ τὸ Νίκο.

Κι' ὁ Νίκος πού τὸ κατάλαβε, πήρε ἀπ' τὸ χέρι τὴν Ἀντωνία καὶ βάδιζαν χεροπιασμένοι.

Γύρισαν εὐχαριστημένοι κεῖνο τὸ βράδυ καὶ μόνο ὅταν χωρίστηκαν γιὰ νὰ κοιμηθοῦν καθ' ἓνας ἔβγαλε τὴ μάσκα πού ἔκρυβε τὴν πραγματικότητα. Ἡ Ἀντωνία ὅσο κι' ἂν φαινότανε καλὸς μαζί της ὁ Νίκος, καταλάβαινε πὼς ὅλα τὰ κομπλιμέντα του, δὲν ἦτανε εἰλικρινά, ὁ Νίκος συλλογιζότανε τὴν Ἐλβίρα κι' ἡ Ἐλβίρα τὸ Σιγάλα, τὸν πατέρα της καὶ τὴν κ. Ἐλενα. Πέρασαν ἀκόμα μερικὲς μέρες, ὁ Νίκος καὶ ἡ Ἀντωνία ἦτανε σοβαροί, μεταγχολικοί, λὲς κι' ἤξεραν ὁ ἓνας τίς σκέψεις τοῦ ἄλλου ἀλλὰ πού δὲν τολμοῦσαν νὰ κάνουν τίποτα ἀπολύτως, εἶτανε ἀφισμένοι σὲ κάποια τύχη κι' ἀπ' αὐτὴ περίμεναν ἓνα τέλος, ἓνα ὁποιοδήποτε τέλος μὰ πού νὰ μὴ τῶχαν προκαλέσει αὐτοί, γιὰ νὰ μὴ μποροῦν ἀργότερα νὰ ρίξουν σὲ κανένα τὴν εὐθύνη. Ἡ Ἐλβίρα πότε γελοῦσε πολὺ, καὶ φαινότανε εὐτυχισμένη, πότε σιωποῦσε μὲ μιὰ ἀπελπιστικὴ μελαγχολία πού δὲν τολμοῦσε κανεὶς νὰ τῆς μιλήσει· τὴν ἀγαποῦσαν κι' οἱ δυὸ καὶ ὑπόφεραν κι' ἐπιθυμοῦσαν νὰ τελειώσει αὐτὴ ἡ βασανιστικὴ κατάσταση μὲ τὴν εὐχὴ ἢ Ἐλβίρα νὰ ζήσει εὐτυχισμένη.

Ὁ Νίκος ἓνα πρωτὶ βρῆκε καθὼς πήγαινε νὰ φύγει ἓνα γράμμα πεσμένο στὴν πόρτα τῆς Ἐλβίρας, τὸ πήρε, ἦταν δικό της, ἐκεῖνη δὲν εἶχε σηκωθεί ἀκόμα, θὰ τῆς εἶχε πέσει χωρὶς ἄλλο τὸ προηγούμενο βράδυ ὅταν πήγαινε νὰ κοιμηθεῖ, τῶβαλε στὴν τσέπη του, ὅσο κι' ἂν σκέφτηγε πὼς αὐτὸ πούκανε δὲν ἦτανε σωστό. Στὸ κάτω-κάτω θὰ μποροῦσε ἴσως ἀπ' αὐτὸ νὰ μάθαινε κάτι

πού την ἀφοροῦσε, ἴσως καὶ νὰ ἦτανε σὲ θέση νὰ τὴ βοηθήσει, ἀφοῦ ἐκείνη δὲ μιλοῦσε. Πῆγε γρήγορα στὸ γραφεῖο του, ταχτοποίησε λίγη δουλειὰ πού εἶχε κι' ἄνοιξε τὸ γράμμα. Τὰ μάτια του τρέχανε στὶς γραμμὲς πού εἶχε μπροστά του καὶ πού τοῦ φανέρωναν τὸ μυστικὸ τῆς νέας πού ἀγαποῦσε, διάβαζε :

* Ἀγαπημένο μου κορίτσι,

Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ξέρεις ἐσὺ—γιατὶ δὲν τὸν γνώρισες πολὺ, ἢ γιατί πολὺ λίγο τὸν γνώρισες—πόσο εἶναι καλὸς, πόσο εἶναι διαφορετικὸς ἀπ' τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, πόσο εἶναι ἐξαιρετικὸς, πόσο εἶναι ἀγαθὸς, γεμάτος ψυχὴ ὁ φίλος μου... ὁ Μόνος φίλος μου γιὰ τὸν ὁποῖο ξεχειλίζει ἀμέτρητος ὁ οἶκτος μου καὶ ὁ πόνος μου.

Τὰ διαμαντάκια πού ἔλαμψαν κάποιες στιγμὲς στὶς ἄκρες τῶν ματιῶν σου, αὐτὰ τὰ ἀτίμητα λαμπερὰ πετράδια πού ἔρχονται ἀθελί τους νὰ μαρτυρήσουν τὴν τρικυμία μιᾶς ψυχούλας, τὰ συλλέγει εὐλαβικὰ σ' αὐτὲς τίς ἱερὲς στιγμὲς, καὶ τὰ προσφέρει βάλσαμο στὴν πονεμένη του καρδιά. Γιατὶ μεγάλος εἶναι ὁ πόνος τοῦ ἀνθρώπου πού θὰ νοιώσει πὼς ἀγαπᾷ πολὺ, πού νοιώθει τὴ χαραυγὴ τῆς ζωῆς, τὴν αἰώνια χαραυγὴ αὐτὴ πού εἶναι γιομάτη ἀπὸ ἀπαλότητα, γιομάτη ἀπὸ γαλήνη, αὐτὴ πού δὲν τὴ χαιρόνται οἱ ταπεινοὶ καὶ πρόστυχοι ἄνθρωποι πού τοὺς ἔχει βαρύνει τὰ βλέφαρα καὶ τίς δυνάμεις ἢ νυχτερινὴ ἀκολασία, ἢ νυχτερινὴ μικροχαρά, ἢ συνήθεια μιᾶς τριμένης ζωῆς.

Ξεχειλίζει ἀμέτρητα ὁ οἶκτος μου γιὰ τὸν καλὸ μου φίλο. Ἀλήθεια, πόσο δίκιο ἔχεις, εἶναι τόσο κακὸς καὶ ταπεινὸς αὐτὸς ὁ κόσμος. Εἶναι τὸ μοχθηρὸ θηρίο πού παραμονεύει τὴν ψυχὴ τῶν ἀγαθῶν γιὰ νὰ χορτάσει βλεπόντας τοὺς σπασμοὺς τῆς θανατικῆς ἀγωνίας τους.

Αὐτὸς ὁ κόσμος! αὐτὴ ἡ ἀνθρώπινη γλῶσσα! ἢ ἀνθρώπινη σκέψη πού σέρνεται χαμηλότερα καὶ ἀπ' τὰ σκουλήκια. Αὐτὴ πού τρέμει τὸ φῶς, γιατί τὸ φῶς εἶναι ἡ ζωὴ, αὐτὴ πού προσπαθεῖ νὰ εἰσχωρήσει στὴ λουλουδένια καρδιά τῶν ἐκλεκτῶν γιὰ ν' ἀφίσει πάνω στὰ πιὸ

μυρωμένα, στὰ πιὸ ἀμόλευτα πέταλα τοῦ ρόδου τὰ ἴχνη ἐνὸς συχαμεροῦ ἐρπετοῦ... Τοῦ ρόδου μιᾶς καρδιάς πού τῆ ζωογόνησε ὁ ἥλιος καὶ τὸ φῶς καὶ τὸ δροσερὸ ἀεράκι μιᾶς μεγάλης ἀγάπης.

ὦ!.. τὸν ἄτυχο, τὸ δυστυχῆ τὸ φίλο μου, θέλω νὰ τὸν ἀπομονώσω μὲ τὴ σκέψη του, μὲ τὴ λογικὴ του, μὲ τὴ στωϊκότητα τῶν μεγάλων ἀποφάσεων καὶ τῶν μεγάλων στιγμῶν. Πολεμῶ ἀπὸ χθὲς νὰ κυβερνήσω τὴν ψυχὴ καὶ τὴν καρδιά του πού ἔπυσε τόσο βαρεῖά ἡ θεομηνία καὶ τώρα μόλις κατορθώνω ν' ἀντικρύσω ἔπειτα ἀπ' τὸ πέρασμα ἡμερῶν, στιγμῶν, ἢ ὀλοκλήρων αἰώνων, γι' αὐτὸν λιμάνι σωτηρίας.

Μὰ ἡ σωτηρία εἶναι ἡ ἴδια ἡ ἀγάπη.. Ναι ἡ ἀγάπη. Μέσα ἀπ' τὰ γκρεμίσματα κι' ἀπ' τὴς φλόγες, μέσα ἀπ' τὴ δοκιμασία ὅ,τι εἶναι δυνατὸ μένει δυνατό, ὅ,τι εἶναι ψεύτικο, δημιούργημα τῆς στιγμῆς, χάνεται, ἐξαφανίζεται. Κι' εἶναι θρίαμβος νὰ βγαίνει ἕνα λουλουδι μέσ' ἀπ' τὰ χαλάσματα. Εἶναι θρίαμβος τὸ αἶσθημα πού ὀρμαίει ἀκατάσχετο πάνω ἀπ' τὴ λογικὴ καὶ τὴ μανία τοῦ πλήθους γιὰ νὰ ὑψωθεῖ σὲ θαυμαστὸ θερμὸ αἰώνιο αἶσθημα.

Τὸ αἶσθημα τῆς μεγάλης καὶ ἀληθινῆς ἀγάπης, αὐτῆς πού δὲ γνωρίζει ὅρια, πού δὲ γνωρίζει φραγμαούς, πού δὲ γνωρίζει συνθήκες, ψευτιὲς καὶ ἀθλιότητες αὐτῆς πού ἔχει τὸ θάρρος νὰ φωνάζει: Ὑπάρχω καὶ θὰ μένω γιὰ πάντα. Καὶ θὰ εἶμαι ἐγὼ γιὰ σένα ὅπως ἐσὺ μὲ φαντάστηκες, ὅπως ἐσὺ μ' ἔπλασες μὲ τὴν πιὸ ἀνεπηρέαστη δύναμη τῆς καρδιάς σου.

Θὰ εἶμαι ἡ στοργὴ καὶ τὸ φίλτρο, ὁ οἶκτος, ὁ ἔρωτας, καὶ ἡ φροντίδα...

Θάμαι τὸ πᾶν. Καὶ μέσα στὴν ὄνειρεμένη ζωὴ σου, θὰ βρεῖς σὲ μένα τὴ μάννα, τὸ βρέφος καὶ τὴ φίλη.

ὦ! ἂν μπορούσες νὰ συντροφέψεις τὴ δοκιμασία τῆς ἀγωνίας αὐτοῦ τοῦ φίλου μου. ὦ! ἂν μπορούσες νὰ φανταστεῖς τὴ γιγαντομαχίαν δύο τιτάνων πού κατασπαράζουν τὴν ψυχὴ μου.

Στέφανος >

Ὁ Νίκος τέλειωσε τὸ διάβασμα, δίπλωσε τὸ γράμμα, τῷβυλε στὴν τσέπη του. Ἦτανε ζαλισμένος. Δὲν μπορούσε νὰ καταλάβει τίποτα.

—Νὰ λοιπόν, σκεφτότανε, πὸν ἡ Ἑλβίρα εἶναι στενοχωρημένη. Γιατί νᾶκλαψε ἄραγε καὶ τῆς γράφει ὁ Σιγάλας; Καὶ τί ἔχει ἡ Ἑλβίρα μὲ τὸν κόσμο γιὰ νὰ τῆς λέει πάλι τόσα πολλὰ γι' αὐτόν;

Αὐτὸ πείραξε στὸν ἐγωϊσμό τὸ Νίκο γιατί ὅ,τι καὶ νᾶχε ἡ Ἑλβίρα τίποτα δὲν τοῦ ἐμπιστευότανε—εἶχε βέβαια μεγαλειότερη ἀγάπη, ἴσως καὶ ἐκτίμηση στὸν κύριο αὐτό...

Οἱ ὥρες πέρασαν στενόχωρες, ὁ νοῦς τοῦ Νίκου ἦτανε γύρω ἀπ' αὐτὰ ὅλα, θυμόταν καὶ ξαναθυμόταν, κ' αὐτὸ τὸ τέλος «Τὰ πιὸ τρυφερά φιλία μου;» ἀσφαλῶς θὰ τῆς τᾶχε δώσει καὶ στὴν πραγματικότητα.

Τὸ βράδν γύρισε νωρὸς στὸ σπίτι, ἡ Ἑλβίρα ὅμως πῆγε σὲ μιὰ συναυλία μὲ τὸ Στέφανο κ' ἄργησε νὰ γυρίσει ὡς τόσο τὴν περιμένανε γιὰ τὸ φαί, καὶ σὰν ἀπόφαγαν κάθισαν στὴν αὐλή.

Ἡ Ἑλβίρα ἦταν κοντὰ στὸ Νίκο πὸν τῆς παραπονιότανε γιατί δὲν τοῦχει ἐμπιστοσύνη.

—Εἶναι τόσος καιρὸς πὸν βρίσκουμαι στὴν Ἀθήνα καὶ δὲν ξέρω τίποτα συγκεκριμένο γιὰ τὴ μητέρα μου, εἶπε ἡ Ἑλβίρα. Ὁ πατέρας μου, στὰ πρόθυρα μιᾶς οικονομικῆς καταστροφῆς, ἐγὼ μολεμένη σ' ἓνα ἄνομο ἔρωτα. Εἶναι νὰ μὴν κλαίω; εἶναι νὰ μὴ λυπᾶμαι;

—Γιατί Ἑλβίρα εἶναι ἄνομος ὁ ἔρωτάς σου;

—Γιατί ὁ Στέφανος εἶναι παντρεμένος μὲ μιὰ γυναῖκα πὸν βρῖσκεται χρόνια παράλυτη στὸ κρεβάτι...

—Καὶμένη Ἑλβιρούλα...

Τὸ βράδν ἐκεῖνο χώρισαν μελαγχολικοί. Τὴν ἄλλη μέρα Σάββατο ἐτοιμαζόντουσαν γιὰ τὴν ἐκδρομὴ πὸν ἔλεγε ἡ Ἀντωνία.

Σημέρωσε ἐπὶ τέλους ἡ Κυριακή, στὶς 7.30 ἔπρεπε νὰ βρεθεῖ ἡ Ἑλβίρα στὸ σταθμὸ τῆς Ὀμονοίας νὰ πᾶνε

έναν περίπατο ἔξω ἀπ' τὴν Ἀθήνα μὲ τὸ Σιγάλα—ἔτσι εἶχανε συμφωνήσει — μιὰ ὅμως πού ἡ Ἀντωνία τῆς εἶπε πὼς τὴ θέλει μαζί της, γιὰ πολλοὺς λόγους ἄφρησε ἐκείνον μόνον νὰ περιμένει στὸ σταθμό.

Ὁ Νίκος ἦταν στὶς ζήλειες τοῦ πάλι, ὅσο σκεφτότανε πὼς θὰ πηγαίνανε τὰ κορίτσια νὰ γλεντήσουνε, τόσο ἔνοιωθε τὸ σκουλήκι νὰ τὸν τρώει κι' ἡ Ἐλβίρα πού τῶνοιωθε αὐτό, δὲν ἔπαυε νὰ τὸν πειράζει.

—Νίκο, πές μου τὴν ἀλήθεια· μοῦ πάει αὐτὸ τὸ φουστάνι; τὰ μαλλιά μου...

Ὅσο φτάνανε στὸ σπίτι τοῦ Ἀγγελου, τόσο ἡ Ἐλβίρα ἔνοιωθε τὴν καρδιά της νὰ χτυπᾷ. Ἐξω ἀπὸ τὴν πόρτα περιμέναν δυὸ αὐτοκίνητα κι' ἐπάνω μιὰ συντροφιά, ἔλειπαν αὐτὲς κι' ὁ Ἀγγελος Σύλλας πού πῆγε κάπου τὴν τελευταία στιγμή.

Ἡ Ἀντωνία παρουσίασε τὴν Ἐλβίρα στὴν κ. Λέλα πού ἔσφιξαν τὰ χέρια μ' ἐμπιστοσύνη. Καὶ ἡ Λέλα μὲ τὴ σειρά της σύστησε καὶ τίς δυὸ στὸ μικρὸ κύκλο πού ἀποτελοῦσε γιὰ κείνη τὴ μέρα τὴ συντροφιά της.

—Ὁ κ. τάδε, ὁ κ. Χ., ὁ κ. Δ., ἡ κ. Ἀρχοντικίδου μὲ τὸν ἄντρα της καὶ οἱ δεσποινίδες Μαρία καὶ Κατίνα Λεμᾶ.

Τὰ κορίτσια χαιρέτησαν μὲ εὐγένεια καὶ κάθισαν παρᾶμερα κοντὰ-κοντὰ.

Ἡ Ἐλβίρα ρώτησε σιγὰ γιὰ τὴ κ. Ἐλενα δὲν ἦτανε ἐκεῖ κι' ἡ Ἀντωνία τῆς εἶπε πὼς θὰ μάθει ἀπ' τὴν κ. Σύλλα.

Οἱ κύριοι, ἔβλεπαν τὴν Ἐλβίρα μὲ σχετικὴ συμπάθεια, ὅσο γιὰ τίς δεσποινίδες Λεμᾶ μὲ κάποια εἰρωνεία πού καταλάβαινε ἀμέσως κανεὶς ἀνάμικτη μὲ ζήλεια καὶ κακία, γιὰ τὸ δροσερὸ καὶ ἄβαφτο μοντράκι τῆς ἐπαρχιωτοπούλας.

Ὁ κ. Χ. τὴ ρώτησε ἂν τῆς ἀρέσει ἡ Ἀθήνα, κι' ἔτσι ἀνοίχτηκε μιὰ συζήτηση μεταξύ τους.

—Φυσικὰ καὶ μοῦ ἀρέσει ἡ Ἀθήνα. Ἐδῶ ὁ καθεὶς μπορεῖ νὰ ζήσει ὅπως θέλει. Ἔχει τόσα ὠραῖα πράγματα, φτάνει νὰ κερδίζει τὸ ψωμί του· ἂν φύγω καμμιά φορὰ, θὰ στενοχωρηθῶ πολὺ.

Ἡ Μαρία Λεμᾶ βρῆκε τὴν εὐκαιρία νὰ πεῖ:

—Αὐτὸ συμβαίνει σχεδὸν πάντοτε, δις Λεμονῆ, μὲ τίς ἐπαρχιώτισσες, ὄνειρα ἐπὶ ὄνειρων γιὰ τὴν Ἀθήνα καὶ προτιμοῦν νὰ ἐργάζονται μὲ ἐλεεινοὺς ὄρους ἐδῶ παρὰ νὰ ζήσουν στὴν ἐπαρχία.

Ἡ Ἑλβίρα σκέφτηκε, γιατί ἡ δις Λεμᾶ νὰ θέλε, νὸ τὴν πειράξει καὶ τῆς τὰ εἶπε ὅλα αὐτά, πού ὡς τόσο δὲ λέγανε τίποτα, τῆς ἀπάντησε μὲ καλωσύνη:

—Ἴσως, δεσποινίς, ὄχι ὅμως κι' ὅλες οἱ ἐπαρχιώτισσες πού ἐρχονται στὴν Ἀθήνα. Ὑπάρχουν κορίτσια πού τοὺς ἀρέσει ἡ ἡσυχία, ὁ στενὸς κύκλος γνωριμιῶν καὶ πού ἀγαπᾶνε νὰ μένουν κοντὰ σ' αὐτοὺς πού γεννήθηκαν στὸν τόπο τους, ἐκεῖ θάχουν τὴ θέση τους, θάνα ἡ δεσποινίς τάδε, τὸ κορίτσι τους, ἡ ἀδελφή τους, τὸ καμάρι τῆς ἐπαρχίας τους, ἐνῶ στὴν Ἀθήνα ἂν δὲν εἶναι πολὺ πλουσία κι' ἀπὸ μεγάλο τζάκι, εἶναι μιὰ νέα ἀπ' τὸ σωρό, ἕνα νούμερο παραπάνω, ἢ ἕνα κορίτσι πού δὲ θὰ τὸ προσέξει κανεὶς.

Ἡ δεσποινίς Λεμᾶ δὲν ἀπάντησε. Ἐπὶ τέλους γύρισε κι' ὁ Ἄγγελος Σύλλας, τοῦ σύστησαν τὴν Ἑλβίρα καὶ ξεκίνησαν γιὰ τὴν Κηφισιά. Βρῆκαν τὴν Κάκια, τὴ θεῖα τῆς Λέλας, νὰ τοὺς περιμένει λίγα βήματα ἔξω ἀπ' τὴ βίλλα τοῦ θείου Γιάννη, ἕνας συγγενῆς τους, πού ζοῦσε μόνος του καὶ φιλοξενοῦσε τὴν Κάκια ἀπ' τὸν καιρὸ πού κωλυρέφτηκε ἡ Λέλα. Ἡ Βίλλα τοῦ θείου Γιάννη ἦτανε χωμμένη ἀπὸ δέντρα, εὐρύχωρη, μὲ ὅλα τὰ κομφορ καὶ μὲ κῆπο μεγάλο.

Ἡ συντροφιά ξεχύθηκε σ' ὅλη τὴν περιοχὴ αὐτὴ καὶ τὸ μεσημέρι κάθισαν γύρω ἀπὸ τὸ πλούσια ἐτοιμασμένο τραπέζι πού φρόντισε ἡ Κάκια, ἔφαγαν, ἤπιαν κάμποσο,

και τραγούδησαν, ὕστερα πῆγαν νὰ κοιμηθοῦν. Μόνο ἡ Ἐλβίρα δὲν κοιμήθηκε. Ἡ Κάκια ἔβρισκε πολὺ ἀξιαγάπητη τὴ συντροφιά τῆς Ἐλβίρας και μαζί πῆγαν και κάθισαν στὴ σια ἑνὸς δέντρου.

Ἡ Κάκια ἂν κι' ἔβλεπε πρώτη φορὰ τὸν Ἄγγελο ὕστερα ἀπὸ τόσον καιρό, ἐν τούτοις δὲν αἰσθάνθηκε τίποτα τὸ ἔξαιρετικό· ὁ χρόνος εἶχε κάνει τὴ δουλειά του.

Ἡ Κάκια ρώτησε τὴν Ἐλβίρα ἂν εἶναι εὐχαριστημένη ἀπ' τὴ ζωὴ. Ἡ Ἐλβίρα τῆς ἀπάντησε πὼς ποτὲ δὲν μπορούμε νάμαστε εὐχαριστημένοι, γιατί οἱ ἀπαιτήσεις μας διαρκῶς μεγαλώνουν γι' αὐτήν.

— Ἔτσι εἶναι Ἐλβίρα, εἶσαι ἕνα ἀξιαγάπητο κορίτσι.

— Δὲν εἶναι τὸ ἴδιο γιὰ ὄλους πὸν γνωρίζω.

— Και γιατί νὰ μὴν εἶναι ἔτσι;

— Οὔτε κι' ἐγὼ ξέρω, τί ἔχουν ὅσοι αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκη νὰ με πικράνουν, νά, χθὲς ἡ Μαρία Λεμᾶ με εἶπε ἐπαρχιώπισσα— δὲ λυπήθηκα γι' αὐτὸ— γιατί δὲν νερέπουμαι πὸν γεννήθηκα στὴν ἐπαρχία ὅσο γιατί εἶδα τὸν τρόπο της.

— Ἀσφαλῶς θὰ ζήλεψε ἡ δις Λεμᾶ και γι' αὐτὸ εἶναι ἄξια οἴκτου και συγγνώμης ἐκ μέρους σου. Μὴν περιμένεις ὅμως Ἐλβίρα ν' ἀγαπηθεῖς ἀπ' ὄλους τοὺς ἀνθρώπους πὸν θὰ γνωρίσεις, πρέπει νὰ τὸ ξέρεις αὐτό, νᾶσαι πάντα ἔτοιμη νὰ δεχτεῖς με ἐπιείκεια και τὸ καλὸ και τὸ κακό· ὁ κόσμος εἶναι τόσο παράξενος...

Σιγά-σιγά ἤρθαν και στὸ ζήτημα τῆς μητέρας τῆς Ἐλβίρας κι' ἡ Κάκια ἄκουσε τίς ὑποψίες τῆς Ἀντωνίας ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἄτομο τῆς κ. Ἐλενας· ὑποσχέθηκε στὴν Ἐλβίρα νὰ φροντίσει νὰ ἐξετάσει και νὰ τὴ γνωρίσει με τὴν Κυρία αὐτὴ πὸν ἂν ἦτανε ἡ πραγματικὴ μητέρα της δὲν ἦτανε δυνατὸ παρὰ ν' ἀναγνωρίσει τὸ παιδί της, ἕνα παιδί μάλιστα τόσο ὁμορφο κι' ἔξυπνο...

— Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ κυρία Ἐλενα δὲ μᾶς μίλησε ποτὲ γιὰ τὴ ζωὴ της συγκεκριμένα· εἶναι πολὺ πλουσία, κάνει συχνὰ ταξίδια. Βέβαια θὰ δυσκολευτεῖ νὰ δεχτεῖ στὴν ἀγκαλιά της ἀμέσως ἕνα παιδί πὸν ἄφισε μικρὸ σχε-

δὸν κι' εἶναι τώρα ντεμουαζέλα, θὰ τῆς φαίνεται ξένο, δὲν μπορεῖ ὅμως παρὰ νὰ τὸ ἀναγνωρίσει σιγά-σιγά.

—“Ὅλα αὐτὰ τὰ σκέφτηκα κι' ἐγώ· θάναι πολὺ δύσκολο γι' αὐτὴν ὅπως ζεῖ σήμερα νὰ τῆς ξεφτυρώσει ἓνα παιδί ἀπ' τὴν ἐπαρχία, ἄς μάθω ὅμως πὼς ζεῖ, ἄς βεβαιωθῶ πὼς εἶναι αὐτή, κι' ἄς τὴν καμαρώνω ἀπὸ μακρυνά.

Ἡ Ἐλβίρα ἄρχισε νὰ κλαίει σιγά, κι' ἡ Κάκια πῆρε τὰ χέρια της καὶ τῆς τὰ χάιδεψε.

—Μὴν κλαῖς Ἐλβίρα μου, μεθαύριο θὰ κατεβῶ κι' ἐγὼ στὸ σπίτι μου, θάρθεις νὰ μένεις μαζί μου, δὲν εἶναι ἔτσι; θάνοῖξω τὸ σαλόνι μου, γιὰ χάρη δική σου, θὰ καλέσω τοὺς φίλους τῆς Λέλας μαζί με τὴν κυρία Ἐλενα κι' ἐλπίζω ὅλα νὰρθοῦν δεξιά....

Σώπασαν γιὰ λίγα λεπτά κι' οἱ δυό, ἓνα ἀνάλαφρο ἀεράκι περνοῦσε ἀπ' τὰ κλαδιὰ τῶν δένδρων κι' ἔκανε τὰ φύλλα νὰ σιοῦνται... Τὰ τζιτζίκια διαλαλοῦσαν ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ τὴ χαρὰ τοῦ καλοκαιριοῦ καὶ μιὰ μυρωδιὰ θυμαριοῦ ἀπλωνόταν στὸ διάστημα.

Τὴ στιγμή ἐκείνη λίγο μακρύτερά τους ἀκούστηκαν βήματα, ἦταν ἡ Λέλα με κάποιον κύριο, ἐκεῖνοι δὲν τοὺς εἶχαν ἀντιληφτεῖ. Ἡ Ἐλβίρα στενοχωρήθηκε γιὰ τὴν Κάκια εἶχε χλωμιάσει, προσπαθοῦσε νὰ τὴν ἀποσπᾷ ἀπ' τὸ ζευγάρι πὸν ἀγκαλιασμένο σιγοπερπατοῦσε κουβεντιάζοντας, ὅμως ἡ Κάκια τοὺς κύτταζε διαρκῶς. Τότε ἡ Ἐλβίρα χαμήλωσε τὰ μάτια καὶ πιάνοντας μερικὰ πετραδάκια ἔκανε πὼς φτιάχνει ἓνα σπιτάκι, νόμισε πὼς δὲν ἔπρεπε νὰ μιλήσει. Ἡ Κάκια εἶπε:

—Ἐλβίρα, μιὰ εὐτυχία κινδυνεύει. Κι' ἡ Ἐλβίρα αὐθόρμητα ἀπάντησε:

—Ἴσως μιὰ ἄλλη δημιουργεῖται....

—Χίμαιρες...

—Ἐχω ἐμπιστοσύνη στὴν κ. Λέλα, δὲν τὴ φαντάζομαι ἱκανὴ γιὰ τίποτα κακό, νομίζω πὼς εἶναι μιὰ εἰλικρινὴς φίλια.

—Ἦτανε πράγματι παλαιοὶ γνώριμοι...

Εὐτυχῶς ἡ Λέλα γύρισε πίσω της κι' ἀντελήφθηκε

τῆ θεία της μὲ τὴν Ἑλβίρα· δίχως νὰ πάρει λοιπὸν τὸ χέρι της ἀπὸ τὸ μπράτσο τοῦ συνοδοῦ της, γύρισε καὶ τοὺς πλησίασαν, τὸ πρόσωπό της δὲν ἔδειχνε καμμιὰ ἐνοχλή καὶ μὲ πολλὴ ἀγαθότητα εἶπε στὴ θεία της :

—Θεία, μήπως ἐσὺ μπορεῖς νὰ συμφωνήσεις μὲ τὸν κ. ἀπὸ δῶ, πὼς οἱ καλλιτέχνες δὲν εἶναι κοινοὶ ἄνθρωποι ;

—Ὅπως δῆποτε δὲν εἶναι.

—Μπα, ἀλλὰ πρῶτα-πρῶτα ἄς καθίσουμε μαζί σας, ἂν θέλετε βέβαια τὴ συντροφιά μας. Κάθισαν. Ἐξηγεῖστε μου ὅμως τί θὰ πεῖ καὶ πὼς τὸν βλέπετε σεῖς τὸν κοινὸ ἄνθρωπο, γιατί, ἀπ' τὸν καιρὸ πὺν παντρέφτηκα δὲν πολυανακατεύουμαι μ' αὐτά.

—Ἐνας ἀνώτερος ἄνθρωπος, μπορεῖ νὰ βλέπει μακρύτερα ἀπ' τὴν ἐποχὴ του, νὰ μὴν κάνει ἀκριβῶς ὅ,τι κάνει ὁ «κοινός», νὰ τρώει, νὰ ἐργάζεται καὶ νὰ κοιμάται, ὅμοια μὲ μηχανή. Σκέφτεται τὸ σύνολον κι' ὄχι μόνο τὸν ἑαυτό του· συλλογίζεται ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ προσπαθεῖ πάντα νὰ βρεῖ τὸ μέσο νὰ γίνουν καλλίτεροι.

—Μπράβο, θεία μου, νὰ σὲ φιλήσω, ἐσένα μάλιστα σὲ παραδέχουμαι· ἐνῶ ὁ κ. ἀπὸ δῶ μὲ τίς θεωρίες του μὲ πελάγωσε.

Σὲ λίγο φύγανε κι' οἱ τέσσερις γιὰ τὸ σπίτι, οἱ ἄλλοι εἶχανε ξυπνήσει καὶ γιὰ νὰ τοὺς εἰδοποιήσουνε, χτύπησαν τὴ μικρὴ καμπάνα πὺν βρισκότανε ἀπὸ πολλὰ χρόνια ποιοὺς ξέρει καὶ γιὰ ποιοὺ σκοπὸ ἐκεῖ.

Κάθισαν ὅλοι στὴ βεράντα τῆς βίλλας ὅπου πῆραν τὸν καφέ τους.

Ὅταν ἡ Ἀντωνία κι' ἡ Ἑλβίρα γύρισαν στὸ σπίτι, βρῆκαν καὶ τὸ Νίκο ἐκεῖ πὺν ἐπίτηδες εἶχε πάει νωρὶς γιὰ νὰ δεῖ τί ὥρα θὰ γύριζαν ἀπ' τὴν ἐκδρομὴ. Τὰ κορίτσια ἦτανε εὐχαριστημένα, μὰ πιὸ παλὺ φυσικὰ ἡ Ἑλβίρα.

Διηγῆθηκαν μ' ὅλες τίς λεπτομέρειες πὼς πέρασαν κι' ἀργὰ πολὺ πῆγαν νὰ κοιμηθοῦν.

Ἡ Ἐλβίρα παρακολουθοῦσε ταχτικά μαθήματα βιολιῦ στο Ὡδεῖο κι ἔτσι δὲν στενοχωριόταν κλεισμένη στο σπίτι. Ὁ ἀρραβωνιαστικός τοῦ κοριτσιοῦ ποὺ θάπαιρνε τὴ θέση του ἢ Ἐλβίρα ἀνέβαλε διαρκῶς τὸ γάμο. Ὁ πατέρας της εἶχε πάψει νὰ τῆς στέλνει χρήματα κι ἢ Ἐλβίρα δὲν τολμοῦσε νὰ τοῦ γράψει τίποτα. Κάποιο πρωτὶ ὅπως πῆγαινε μὲ τὸ βιολί ὑπὸ μάλλης κατὰ τὴν ὁδὸ Φειδίου, συνάντησε τὴ Μαρία.

—Τί ἐκπληξή εἶναι αὐτὴ Ἐλβίρα;

—Πόσο καιρὸ ἔχω νὰ σὲ δῶ.

—Ἄς μὴ μιλοῦμε γιὰ τὰ παληά. Τρόπος ἦτανε αὐτὸς νὰ φύγετε χωρὶς νὰ μᾶς μιλήσετε; Νὰ χαθῆτε ἔτσι, χωρὶς νὰ ξανάρθετε; Πῶς εἶναι ὁ πατέρας σου;

Ἡ Ἐλβίρα ἔνοιωσε μιὰ στενοχώρια μέσα της αὐτὴ τῆ στιγμῆ, θάθελε νὰ τὴν βρῖσει νὰ τῆς φωνάξει λόγια ποὺ θὰ τὴν πείραζαν, νὰ τῆς πετάξει κατὰμουτρα πὼς θέλησαν νὰ μπλέξουν τὸν πατέρα της γιὰ νὰ τὸν καταστρέψουν. Προτίμησε ὅμως νὰ χαμογελάσει καὶ νὰ τῆς πεῖ:

—Πῶς περνᾶς τώρα Μαρία;

—Τὰ ἴδια. Γιὰ σένα ὅμως μαθαίνω πὼς ἔχεις ἐπιτυχίες.

—Τί ἐννοεῖς;

—Νά, συνάντησα μιὰ μέρα τὴ Λέλα Σύλλα...

—Ναί;

—Βέβαια, πρὶν παντρευτεῖ μὲ καταδεχότανε...

—Ἡ κ. Λέλα εἶναι πολὺ καλή...

—Ἄς εἶναι, μοῦ μίλησε γιὰ σένα, τῆς ἔκανες ἐντύπωση, φαίνεται πὼς ἔχεις Ἐλβίρα τὸ κοκκαλάκι τῆς νυχτερίδας.

—Δὲ βαρύνεσαι...

—Γιατί; μὰ δὲ φαίνεσαι εὐτυχισμένη Ἐλβίρα, τί κάνει ὁ Σιγάλας σου;

— Ζεῖ καὶ βασιλεύει...

— Ἀλήθεια πές μου, σ' ἀγαπᾷ; τὸν ἀγαπᾷς κι' ἐσύ;

— Καὶ μ' ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀγαπᾷ, δὲ φαίνομαι ὁμῶς καὶ τόσο καλὴ μαζὶ τοῦ, μού φαίνεται πῶς ἔκανα ἕνα μεγάλο κακὸ ἀγαπώντας τὸν ἄντρα μιᾶς ἄλλης, ὅσο κι' ἂν οὐσιαστικὰ δὲν μπορεῖ νᾶναι ἄντρας της, εἶναι χρόνια ἄρρωστη.

— Τότε γιατί στενοχωριέσαι;

— Τῆς κλέβω τὴ στοργή του, δὲ θᾶμελα, μὰ εἶναι ἀνώτερο ἀπὸ κάθε δύναμή μου.

— Ἐλβίρα, ἔλα μιὰ μέρα νὰ τὰ ποῦμε.

— Θᾶρω Μαρία.

— Γειά σου λοιπόν.

— Στὸ καλό...

Ἦτανε μεσημέρι, ἡ Ἐλβίρα περνάει σιγὰ-σιγὰ τὴν ὁδὸν Εὐαγγελιστορίας, ἦτανε στενοχωρημένη κι' ἤθελε νὰ περπατήσῃ. Σταμάτησε ἔξω ἀπὸ μιὰ μεγάλη βιτρίνα καὶ κύτταξε μιὰ καπελίνα, εἶχε ἀφαιρεθεῖ, θὰ τὴν ἤθελε πολὺ αὐτὴ τὴν καπελίνα κι' ὅπως τὴν κύτταξε, ξεχώρισε μιὰ στιγμή τὸ πρόσωπο κάποιου νεαροῦ κρυμμένου πίσω ἀπ' τὸ τζάμι πὸ τῆς χαμογελοῦσε καὶ τῆς ἔκλεινε τὸ μάτι. Τὴν ἴδια στιγμή ἄκουσε πίσω της μιὰ γνωστὴ φωνή:

— Ἐλβίρα;

Ἡ Ἐλβίρα γύρισε ξαφνιασμένη.

— ὦ... ἡ ἀγαπητὴ μου κυρία Κάκια...

— Κύτταξα κείνη τὴν καπελίνα. Ποῦ πηγαίνετε;

— Στὰ μαγαζιά, ἔρχεσαι;

— Εὐχαρίστως.

Ἡ Ἐλβίρα ἀκολούθησε τὴν Κάκια καὶ σὲ λίγο μπαίνουν σ' ἕνα ἀπ' τὰ καταστήματα τῆς ὁδοῦ Ἐρμού. Οἱ ὑπάλληλοι ἔτρεξαν νὰ τὴς περιποιηθοῦν

πήγαν στο τμήμα που ήθελαν κατεβαίνοντας λίγα σκαλιὰ σ' ἓνα ιδιαίτερο διαμέρισμα καὶ ζήτησαν νὰ δοῦν τὰ νέα ὑφάσματα.

Ἡ Ἑλβίρα στεκότανε μπροστά ἀπὸ ἓναν πάγκο που βρισκότουσαν ἐκτεθειμένα μεταξωτά, ἔπιανε τὸ ἓνα, τῷ-ριχνε στοὺς ὤμους της, κυτταζόταν σὸν καθρέφτη, τ' ἄφινε κι' ἔπιανε ἄλλο, μὲ μεγάλη διάθεση. Ἡ Κάκια τὸ παρετήρησε.

Σὰν τέλειωσαν τὰ ψώνια, ἡ Κάκια βγαίνοντας ἀπ' τὸ κατάστημα, πρόσφερε ἓνα πακετάκι στὴν Ἑλβίρα.

— Γιὰ σένα, ἀγαπημένο μου κορίτσι.

Ἡ Ἑλβίρα δίστασε νὰ πάρει τὸ πακετάκι.

— Ὡστε γιὰ μένα ἀγοράσατε τὴν ὄμορφη μουσελίνα;

— Γιὰ σένα, δέξου το σὰν ἓνα μικρὸ δῶρο Ἑλβίρα... μὴν εἰσαι ὑπερήφανη, ξέρεις πόσο σ' ἀγαπῶ.

— Κυρία Κάκια, σὲ κάτι τέτοιες στιγμές, γιὰτὶ καταλάβατε ἀσφαλῶς πὼς βρίσκουμαι σὲ οικονομικὲς στενοχωρίες, τὸ δῶρο μοιάζει μ' ἔλεημοσύνη... μὲ πειράζει ὁ οἶκτος.

— Δὲν ἔχω τὴν πρόθεση νὰ σὲ στενοχωρήσω, Ἑλβίρα μου, ἀλλὰ πίστεψε ὅτι κι' ἂν ἀκόμα δὲν εἶχες ἀνάγκη, δὲ θὰ μοῦ κόστιζε ἐμένα νὰ σοῦ κάνω ἓνα φόρεμο δῶρο, πόσο μᾶλλον τώρα που σοῦ χρειάζεται, ἀνοιξέ μου τὴν ψυχὴ σου καὶ ὑπολόγιζε στὴν ἀγάπη μου.

Ἡ Ἑλβίρα δὲ μιλοῦσε, φαινότανε ὅμως πολὺ στενοχωρημένη, γι' αὐτὸ ἡ Κάκια τὴν ἔπιασε ἀγκαζὲ καὶ φωνάζοντας ἓνα ταξὶ εἶπε:

— Πᾶμε νὰ φᾶμε στὴν ἀνηψιά μου τὴ Λέλα καὶ κεὶ θὰ κουβεντιάσουμε. Ἡ Ἑλβίρα δὲν πρόφτασε ν' ἀρνηθεῖ, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβει βρέθηκε καθισμένη στοὺς ταξὶ πλαΐ στὴν Κάκια.

— Τὸ καλὸ μου τὸ κορίτσι, τῆς ἔλεγε ἡ Κάκια, ὅλα διορθώνονται στὴ ζωὴ, σὰν ἔχει κανεὶς θέληση καὶ ὑπομονή. Προπαντὸς μὴν ἀφίνεις τὴ θλίψη νὰ σὲ κυριεύει, εἰσαι νέα κι' ἔχεις ὀλόκληρη τὴ ζωὴ μπροστά σου, ὅλος ὁ

κόσμος μπορεί να γείνει δικός σου όταν φανεῖς ἄξια να τὸν κατακτήσεις...

Ὁ Νίκος κι' ἡ Ἀντωνία σεργιάνιζαν στὸ Ἀστεροσκοπεῖο.

—Θυμίσου, ἔλεγε, Ἀντωνία, τὴν παιδιάτικη χαρὰ ποὺ ἔνοιωσε ἡ Ἐλβίρα, ὅταν πρωτόδε τὴ μπάλα νὰ κατεβαίνει.

—Ὅσο σκέφτομαι πὼς σὲ λίγο καιρὸ θὰ χάσουμε τὴ συντροφιά της...

—Γιατί; θὰ φύγει; ρώτησε ἀνήσυχα ὁ Νίκος.

—Σκέφτεται νὰ πάει γιὰ κανένα μῆνα στὴν Κρήτη, νὰ δεῖ τὸν πατέρα της, νὰ ξεκουραστεῖ. Ἔγινε πολὺ νευρική τὸν τελευταῖο καιρό...

—Αὐτὸ τὸ κορίτσι θὰ ὑποφέρει σ' ὅλη του τὴ ζωὴ. Εἶναι περισσότερο καλὴ ἀπ' ὅ,τι πρέπει.

—Τί λέει γιὰ τὴ δουλειά της; ἔμένα δὲ μοῦ ἐμπιστεύεται πιά τίποτα.

—Οὔτε καὶ σὲ μένα λέει πολλά, κλείστηκε ὁλότελα στὸν ἑαυτὸ της, ἀλλὰ ἐκεῖνο ποὺ καταλαβαίνω εἶναι πὼς ὁ Σιγάλας δὲν κάνει καμμιά μεγαλειότερη προσπάθεια νὰ τὴν τοποθετήσῃ σὲ μιὰ ὁποιαδήποτε δουλειά, ἀφοῦ ἡ θέση ποὺ γι' αὐτὴν προόριζε δὲν ἄδειασε ἀκόμα, ἔτσι, ἴσως σκέφτεται νὰ χάσει τὴν ὑπομονή της ἡ Ἐλβίρα, ν' ἀπελπιστεῖ ἐντελῶς καὶ νὰ περιφρονήσει κάθε ἀρχὴ καὶ πρόληψη γιὰ νὰ πάει μαζί του, ἡ γυναίκα του ὁποσδήποτε θὰ πεθάνει γρήγορα καὶ τότε ἴσως τὴν παντρευτεῖ....

—Δὲ θὰ τὸ κάνει ποτὲ αὐτὸ ἡ Ἐλβίρα, εἶμαι βέβαιος, ὅσο κι' ἂν βρεθεῖ σὲ μεγάλη ἀνάγκη.

—Ἔτσι λέω κι' ἐγώ, γι' αὐτὸ ὅταν μοῦ ἐμπιστεῖθηκε τὴν ἰδέα της αὐτῆ, προχθὲς βράδυ τῆς εἶπα πὼς τὴ βρῖσκω πολὺ λογική.

Περπάτησαν ἀκόμη κάμποση ὥρα σκεφτικοί, ὁ καθέ-

νας σκεφτότανε τὴν ἀγάπη του ποὺ τὴν ἔβλεπε νὰ διαφεύδεται καὶ οἱ δυὸ μαζί τὸ κορίτσι ποὺ τοὺς εἶχε ἐμπνεύσει μὰ ἔξ ἴσου δυνατὴ ἀγάπη εἰλικρινῆ κι' ἄδολη.

Ἦταν περασμένο πολὺ τὸ μεσημέρι ὅταν ἀποφάσισαν νὰ γυρῶσιν σπιτι.

Στὸ τραπέζι τοῦ Ἁγγελοῦ Σύλλα ὑπῆρχε μεγάλη εὐθυμία. Ὁ οἰκοδεσπότης ἀστείευότανε καὶ μακάριζε διαρκῶς τὸν ἑαυτό του ποὺ βρισκότανε ἀνάμεσα σὲ τρεῖς «ὠραίες». Τὴ Λέλα, τὴν Κάκια καὶ τὴν Ἑλβίρα.

Ἡ Λέλα μὲ τὴν Κάκια γελοῦσαν, μόνο ἡ Ἑλβίρα χαμογελοῦσε ἑλαφρά, ἦτανε ἄλλωστε πολὺ στενοχωρημένη. Μετὰ τὸ φαί κάθισαν στὸ χῶλλ.

— Διαβάσατε ἐφημερίδες σήμερα; ρώτησε ὁ Ἁγγελος. Μιὰ κυρία κι' ἕνας νέος αὐτοχτόνησαν, ἀφοῦ εἶχαν ἀλληλοπαχθεῖ λίγες μέρες πρὶν, σ' ἓνα ἐξοχικὸ κέντρο. Τί κουταμάρα!

Ἡ Ἑλβίρα ἀπάντησε:

— Γιατί κουταμάρα;

— Γιατί, ἀγαπητὴ Δεσποινίς, ὁ ἔρωτας δὲν εἶναι ἀφύσικο πρῶμα, αὐτὸ συμβαίνει σχεδὸν κάθε μέρα, οἱ ἀνθρώποι συνήθισαν καὶ μποροῦν νὰ συγχωροῦν...

— Τί θάπρεπε λοιπὸν νὰ κάνουν;

— Νὰ φροντίσουν νὰ μείνουν ἐλεύθεροι, βρίσκοντας μιὰ αἰτία ἢ νὰ ποῦν τὴν ἀλήθεια...

— Θὰ εἶχαν ὅμως συνέπειες ἂν πήγαιναν μὲ τὴ λογικὴ ποὺ ὑποστηρίζετε, ἢ δὲ θὰ τοὺς ἄφιναν ἡσυχους ἢ θὰ τοὺς ἀνάγκαζαν, ὕστερα ἀπὸ διάφορες περιπέτειες, νὰ κάνουν τὸ ἴδιο.

— Ἐ... τότε, νάφενγαν στὸ ἐξωτερικόν...

— Κι' ἂν δὲν εἶχαν τὰ μέσα;

— Νὰ μὴ θέλουν ἔρωτα!

— Νὰ κανονίξει λοιπὸν κανεὶς τὶς αἰσθηματικὲς του

ὑποθέσεις ἀνάλογα μὲ τὴν οἰκονομική του δυναμικότητα;

— Πάνω κάτω...

— Αὐτὸ δὲ λέει τίποτα...

Ἡ Κάκια τοὺς διέκοψε.

— Μήπως σ' αὐτὲς τὶς περιπτώσεις ἐνεργεῖ πάντα ἡ λογικὴ πρώτη; δὲ βαρύνετε... κάθε γυναῖκα παντρεμένη πού θὰ μπερδεφτεῖ μ' ἓνα ἐξώγαμο ἔρωτα ἐνενηντα ἑννέα τοῖς ἑκατό, τὸ μετανοιώνει καὶ ἡ ἀπογοήτευσή της εἶναι μεγαλύτερη, ὅταν ἀνακαλύψει πὼς ἐκεῖνος πού νόμιζε σὰν καλλίτερο, ἀνώτερο ἀπ' τὸν διό της, εἶναι κι' αὐτὸς ἓνας κοινός, ἀλλὰ διαφορετικὸς ἄντρας.... Ἡ γυναῖκα ἔχει πάντα μεγάλη φαντασία.

— Σὰ νὰ μᾶς λές, θείτσα, εἶπε ἡ Λέλα, πὼς ἀγάπη δὲν ὑπάρχει...

— Μιλῶ γιὰ τὶς παντρεμένες γυναῖκες. Φυσικά, ὅταν πρόκειται γι' ἀσυμβίβαστους χαρακτήρες, θάτανε βλακεία νὰ ὑποφέρουν δυὸ ἄνθρωποι σ' ὅλη τους τὴ ζωὴ...

— Κι' ὅταν ὑπάρχουν παιδιά;

— Στὴν περίπτωσή αὐτή, ἔχουμε μιὰ γυναῖκα πού θυσιάζει τὸν ἔρωτα καὶ τὴν ψυχική της γαλήνη στὸ καθήκον. Ὑπάρχουν δυνατὲς γυναῖκες πού σποῦν κάθε δεσμό καὶ πρόληψη κι' ἀκολουθοῦν τὴ φωνὴ τῆς καρδιάς τους καὶ μόνο.

Ὑπάρχουν ἀδύνατες γυναῖκες πού μαραζώνουν κάτω ἀπὸ μιὰ στέγη καὶ δὲν εἶναι ἱκανὲς οὔτε ἰσορροπία νὰ φέρουν στὸ σπίτι οὔτε τὰ παιδιά τους νὰ ἀναθρέψουν.

Κι' ὑπάρχουν ἀκόμα γυναῖκες πού ξέρουν νὰ ὑποφέρουν, νὰ σιωποῦν, νὰ θυσιάζονται, νὰ χαλυβδώνουν τὰ νεῦρα μ' ὅλες τὶς στενοχώριες καὶ νὰ ἀνατρέφουν ἐξαιρετα παιδιά καὶ νὰ τοὺς δημιουργοῦν ἓνα βέβαιο «αὔριο». Τί λές Ἄγγελε;

— Βρὲ παιδιά, τί νὰ σᾶς πῶ. Βέβαια ἓνα ἀπ' τὰ πῶ μεγάλα προβλήματα πού μᾶς ἀπασχολοῦν στὴ ζωὴ, εἶναι καὶ ἡ Γυναῖκα, ἡ θέση της στὴν κοινωνία σὰν ἀδελφή,

σὰν κορίτσι, σὰν γυναίκα, σὰν μητέρα, σὰν ἐρωμένη. Ἄν ἤξερε ὅμως αὐτὴ ἡ Γυναίκα πόσο λίγο ζοῦμε εὐτυχισμένοι, πόσο λίγο χρειάζεται πολλές φορές γιὰ νὰ κλείσει κανεὶς τὰ μάτια του, θάτανε πῶς λογικὴ καὶ πῶς ἀπλῆ.

Ἡ Λέλα διαμαρτυρήθηκε :

— Μ' αὐτὰ πὺν μᾶς λές, ἀντρούλη μου, μᾶς γενναῖς τὴν ἀπαισιοδοξίαν ἄλλοίμονό μας ὅταν θὰ πάψουμε νὰ ἐλπίζουμε, ἄλλοίμονό μας, ἂν δὲν προσπαθοῦμε νὰ βρῖσκουμε διαρκῶς καὶ νέες χαρὲς, νέες ἀπασχολήσεις, ἢ ζωὴ θάμοιαζε μὲ θάνατο....

Ὅταν περνοῦμε πλαίῖ ἀπ' τὴ ζωὴ σας ἔτσι ἀπλά, λογικὰ ὅπως λές, δὲν θὰ ὑπάρχουν ὄνειρα, δὲν θὰ ὑπάρχει διαφορὰ κοινωνικὴ καὶ ἀτομικὴ, θάμαστε ἕνα κουραστικὸ πλῆθος μηχανοποιημένων ἀνθρώπων πὺν θὰ μοιάζουμε μ' ἕνα αἰώνιο καλοκαῖρι, πὺν ὁ ἥλιος θὰ μᾶς εἶναι ἀφόρητος καὶ θὰ πέφτουμε σὰν ἀπὸ ἡλίαση ὅλοι χάμω, κουρασμένοι, σακατεμένοι ἀπ' τὴν πλήξη τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς ἀπλότητος. Δὲν παραδέχεσαι πὺς τὰ καπρίτσια μας, οἱ ἐπιθυμίαις μας, οἱ ἀσυμβίβαστοι χαρακτῆρες δημιουργοῦν τὴ ζωὴ;

— Τὸ ξέρω δά, γυναίκα, πὺς ἐσὺ ἐπιθυμεῖς νᾶσαι πνεῦμα ἐπαναστατικὸ, μὰ θάρθει ἕνας καιρὸς νὰ νοιώσεις τὴν ἀλήθεια τῶν ὄσων λέω, ὅταν θὰ δεῖς τὰ ὠραῖα σου ματάκια νὰ ξεθωριάζουν ἀπ' τὸ πέρασμα τῶν χρόνων καὶ τὰ μαλλάκια σου κάτασπρα, τί θὰ λές;

— Θᾶχω ὅμως ζήσει! εἶναι κι' αὐτὸ κάτι, ὄχι κάτι, τὸ πᾶν!

— Κι' ὕστερα; πάρε δυὸ ἀνθρώπους πὺν ὁ ἕνας θάχει ζήσει πολὺ, πὺν νᾶχει ρουφήξει τὴ ζωὴ σὰν ἕνα ποτήρι μυρωδάτο κρασί, κι' ἄλλος νᾶναι τέλεια ἀνίδεος γιὰ ὅλα, ρώτησέ τους χωριστὰ ἢ καὶ μαζί, ψάξε τὸ μυαλό τους, διάβασε τὴ σκέψη τους, τὴν ψυχὴ τους.

Ἡ ἀποτέλεσμα πιθανὸν νᾶναι τὸ ἴδιο μὲ διαφορετικὰς αἰτίαις, κι' οἱ δυὸ θᾶναι μελαγχολικοί, ὁ ἕνας γιὰτὶ ἔζησε κι' ὁ ἄλλος γιὰτὶ δὲ μπόρεσε νὰ ζήσει...

— Μπλαζέ! φώναξε στὸν ἄντρα της ἡ Λέλα, προσπα-

θείς να μᾶς κάνεις να χάσουμε τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴ ζωή...

Ὁ Ἄγγελος γέλασε καὶ σηκώθηκε νὰ φύγει.

— Δὲν ντρέπεσαι ;

Ὅταν ὁ Ἄγγελος ἔφυγε, ἡ Λέλα ἔλεγε :

— Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος μὲ κάνει καὶ χάνω τὸ ἠθικό μου, τώρα πὺν κουράστηκε, πὺν χόρτασε ἀπ' τὴ ζωή, μοῦ κάνει τὸ σοφό ! Μὰ ἀλλοίμονό μου, ὅταν δὲ θὰ βρῶσκω εὐχαρίστηση στὴ ζωή μου... ὅταν θὰ πάψει νὰ μὲ συγκινεῖ τὸ κάθε τι, θὰ σκοτωθῶ ἔγὼ δὲ μπορῶ νὰ γίνω μηχανή, εἶμαι ἄνθρωπος μὲ ἀρετὲς καὶ μ' ἐλαττώματα, μὲ πολλὰ ἴσως ἐλαττώματα, τ' ἀγαπῶ ὅμως τὰ ἐλαττώματά μου, γιὰτι αὐτὰ δημιουργοῦν τὴ ζωή μου....

— Καλὰ δά, Λέλα, πολὺ κατάκαρδα τὸ πῆρες, νομίζεις καὺμένη ὅτι κ' ἐκεῖνος συμφωνεῖ ἀπόλυτα μ' αὐτὰ πὺν ἔλεγε πρῖν ἀπὸ λίγο; Ἴσως, σκέφτεται νάταν ἔτσι καλλίτερη ἡ ζωή... ὅλοι μας σ' ὠρισμένες στιγμές, μᾶς ἀρέσει νὰ κάνουμε τοὺς δασκάλους...

Ἡ Ἐλβίρα πὺν ἄκουγε σκεπτικὴ ὡς τὴ στιγμή ἐκείνη, εἶπε ὅταν τὴ ρώτησε ἡ Κάκια μήπως στενοχωρέθηκε καὶ τὶ σκέφτεται :

— Χμ... ἐγὼ, μέσα στὸν κυκεῶνα πὺν βρίσκουμαι, κατορθώνω νὰ πνίγω ὄνειρα καὶ ἐπιθυμίες καὶ δαμάζω ὄλα αὐτὰ τὰ θηρία τῶν ἀπαιτήσεων πὺν μουγκρίζουν μέσα μου καὶ εἶμαι νέα κ' ἐγὼ. Γιὰ τώρα ὅμως προσπαθῶ νὰ μὴ χάσω τὸ ἠθικό μου, εἶναι τόσα πὺν αὐτὰ σκέφτομαι...

— Βρῶσκω τὴν Ἐλβίρα, εἶπε ἡ Κάκια, πολὺ λογικὴ καὶ μετρημένη, ξέρεῖ νὰ μὴ χάνει τὰ νερά της. Σ' ὅποια κατάσταση βρεθεῖς, Ἐλβίρα μου, ὑπομονή, θάρθουν καὶ γιὰ σένα οἱ καλὲς μέρες, γιὰ κάθε ἄνθρωπο ἔρχονται πάντα ὅταν ξέρει νὰ τὶς περιμένει.

Πέρασαν στὴν τραπεζαρία κ' ἄρχισαν ν' ἀστειεύονται. Γελοῦσαν κ' οἱ τρεῖς, ἦταν ἕνα παρατεταμένο κουνδούνισμα τὶς ἔκανε νὰ σταματήσουν. Ἡ Κάκια κ' ἡ Ἐλβίρα σηκώθηκαν καὶ διόρθωναν τὰ ἄταχτα φορέματά

τους, ἐνῶ ἡ Λέλα δὲν ἔπαυε νὰ κάνει ἀστείους μορφασμούς.

Ἡ ὑπηρέτρια ἄνοιξε καὶ εἶπε :

—Ἡ κυρία Ἐλενα καὶ ὁ κ. Ξένος ρωτοῦν ἂν ἡ κυρία μπορεῖ νὰ τοὺς δεχτεῖ.

Ἡ Λέλα εἶπε στὴν ὑπηρέτρια νὰ τοὺς περάσει στὸ σαλόνι.

Ἡ Κάκια ἔβλεπε πότε τὴ Λέλα, πότε τὴν Ἐλβίρα ποὺ ἀπὸ κάποιο ἔνστικτο ἄρχισε νὰ τρέμει.

—Μὴ στενοχωριέσαι Ἐλβίρα, ἴσως ἔφτασε ἡ μεγάλη στιγμή.

Ἡ Λέλα φτιαχτήκε στὴν τουαλέττα της, ἔβαλε μιὰ πιὸ φρέσκια ρόμπα καὶ εἶπε :

—Πηγαίνω ἐγὼ γιὰ νὰ μὴν περιμένουν, φτιαχτεῖτε κι' ἐσεῖς, ἐλάτε καὶ σύ... Ἐλβίρα, πρόσεξε μὴ φανερώσεις τίποτα καὶ βλέποντας καὶ κάνοντας.

Ὅταν ἡ Λέλα μπῆκε στὸ σαλόνι, οἱ ἐπισκέπτες σηκώθηκαν.

—Καλῶς τους. Τί ἐκπληξὴ εἶν' αὐτή; πῶς εἶστε κυρία Ἐλενα; καιρὸ εἴχαμε νὰ σᾶς δοῦμε, λείπατε;

—Εἴμαστε στὴν Εὐρώπη ἐπεθύμησα τοὺς δικούς μου.

—Κύριε Γιωργό; ἡ ὑγεία καλά;

Κάθισαν, κι' ἡ Λέλα τοὺς πρόσφερε τσιγάρα :

—Δὲν ἀμφιβάλλω πῶς θὰ φέρατε τὶς ὠραιότερες τουαλέτες, τί μόδες θάχουμε τὸ φθινόπωρο; ἐκεῖ θὰ λάνσαραν ἤδη τὰ νέα μοντέλλα...

—Μακρὰ φορέματα...γοῦνες ποικιλία, τὸ μῦθ πάλ στὶς δόξες του, οἱ παριζιάγες, φόρεσαν κι' ὄλας τὰ βράδια ἔλαφρὰ καστοράκια μὲ βουαλέττα...τὰ κοσμήματα ἀληθινὰ καὶ ψεύτικα στὴν ἡμερησία διάταξη, κοντὲς φοῦστες γιὰ τ' ἀπόγεμα καὶ πολὺ μακριᾶς γιὰ τὸ βράδυ...

Ὁ οἶκος Μαρσαντὸ λάνσαρε κι' ἓνα καινούργιο εἶδος ὑφάσματος ποὺ θὰ φορεθεῖ πολὺ ἐφέτος, στοὺς χο-

ροὺς ἐπίσης θὰ φορεθοῦν πολὺ τὰ φτερά... ἔσεῖς πῶς περνάτε ἐδῶ ;

—“Ὅπως πάντα, τὴ ζωὴ μας τὴν ξέρετε, σήμερα φιλοξενῶ τὴ θεία μου Κάκια καὶ μιὰ φίλη ἀπ’ τὴν Κρήτη Ἐλβίρα Λεμονῆ... ὅπου νᾶναι θάρθουν. Σεῖς κύριε Γιώργο ; Ἡ Λέλα βιάστηκε νὰ γυρίσει πρὸς τὸν κύριο Ξένο γιατί ἀντελήφθηκε τὸ πρόσωπο τῆς κυρίας Ἐλενας ν’ ἀλλάξει, πάντως τὸ ἄκουσμα τοῦ ὀνόματος τῆς Ἐλβίρας ; δὲν τὴν ἄφινε ἀδιάφορη...

—Μὲ τὴν κυρία συναντήθηκα τυχαῖα τὸ πρωτὶ στοῦ Γιαννάκη, εἶπε ὁ Γιώργος, καὶ σκεφτήκαμε νὰ σᾶς κάνομε αὐτὴ τὴν ἐκκληξή, θὰ σᾶς λέγαμε μάλιστα νὰ πᾶμε κάπου, στὴ Γλυφάδα, λόγου χάρη, νὰ περάσουμε τὸ ἀπόγεμα καὶ τὸ βράδυ μας.

—Δὲν βρίσκω ἄσκημη τὴν ἰδέα σας. Νὰ πᾶμε...

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη μπῆκαν ἡ Ἐλβίρα μὲ τὴ Κάκια, χαιρετίστηκαν, σύστησαν τὴν Ἐλβίρα, ἡ Λέλα τῆς πρόσφερε τὴ θέση της, πλάι στὴν κυρία Ἐλενα. Ἡ Ἐλβίρα ἀπ’ τὴν πρώτην ματιὰ πού ἔρριξε στὴν ἐπισκέπτρια ἐσχημάτισε τὴ γνώμη, χωρὶς κ’ αὐτὴ νὰ ξέρει πῶς, ὅτι αὐτὴ ἦτανε ἡ μητέρα της.

Θαύμαζε τὴ δύναμή της νὰ φαίνεται τόσο ἀδιάφορη, τόσο ψυχρὴ στοὺ παιδί της, γιατί ἦτανε βέβαιη πῶς κ’ αὐτὴ τὴν ἀνεγνώρισε, οὔτε τὸ χέρι της δὲν ἔτρεμε σὰν τὴ χαιρέτησε καὶ τὴ σύστησε ἡ Λέλα, ἀλλὰ πολὺ ψυχρὰ καὶ τυπικὰ τῆς εἶπε ἕνα «χαίρω πολὺ». Ἡ οἰκοδέσποινα πρόσφερε λικὲρ καὶ σοκολατάκια, ἡ Κάκια κουβέντιαζε μὲ τὸν Γιώργο κ’ ἡ Ἐλβίρα συνεσταλμένη, ἀτολμη, καθότανε κοντὰ στὴν ξένη μητέρα της, ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ σήκωνε τὰ μάτια της καὶ τὴν κυτιοῦσε καὶ δὲ μπορούσε νὰ καταλάβει τί ἦτανε αὐτὸ πού σκεφτότανε, μιὰ στιγμή τὰ μάτια τους συναντήθηκαν, ἡ Ἐλβίρα κοκκίνισε, νόμιζε πῶς ἔκανε κακὸ νὰ κυτιάζει κεῖνα τὰ μάτια πού δὲν ἔκλειναν μιὰ τόση δὰ στοργή, μιὰ τρυφερότητα γιὰ κείνη καὶ πού ὡς τόσο ἦτανε τὰ ἴδια ἐκεῖνα μάτια πού δώσανε φῶς καὶ ζωὴ στὰ δικά της, τῆς φάνηκε μάλιστα

πὼς τὴν κύτταζαν ἐχθρικά, σὰ νᾶθελαν νὰ τὴν μαλ-
λώσουν, ὕστερα πάλι τῆς φαινόντουσαν ἐντελῶς ξένα, ἀ-
διάφορα, τί μητέρα ἦτανε αὐτή ;

Ἄν τῆς μιλοῦσε, ἂν τῆς ἔδειχνε ἔτσι πὼς ἐπιθυμεῖ
τὴν κουβέντα της, ἤξαιρε ἐκείνη νὰ προχωρήσει, δὲν
τῆς ἔδινε ὅμως σημασία κ' ἐκείνη δὲν εἶχε τὸ θάρρος
ν' ἀρχίσει πρώτη. Ἡ Λέλα εἶδε τὴν Ἐλβίρα καὶ κατά-
λαβε τὴ θέσση της, γι' αὐτὸ καὶ τὴν παρακάλεσε νὰ πε-
ταχτεῖ μὰ στιγμὴ στὸ γραφεῖο τοῦ ἄντρα της, νὰ τοῦ
πεῖ πὼς συνέβηκε καὶ νὰ τὸν παρακαλέσει ἐκ μέρους
της νὰ γυρίσει νωρὶς νὰ πᾶνε κάπου.

Ἡ Ἐλβίρα σηκώθηκε πρόθυμα, ἔτσι θὰ μπορούσε
νὰ ταξινομήσει τίς σκέψεις της. Ὅταν βγῆκε ἔξω ἡ κυρία
Ἐλενα εἶπε :

— Πολὺ εὐγενικὸ κοριτσάκι φαίνεται ἡ δις Λεμονῆ,
ἔχει πολὺν καιρὸ στὴν Ἀθήνα ;

— Μῆνες μόνο...

— Καὶ τόσο γρήγορα προσαρμόσθηκε ; Μένει μὲ τοὺς
γονεῖς της ;

— Ἔμεινε μὲ τὸν πατέρα της, ὁ κύριος Λεμονῆς ἔφυ-
γε ὅμως πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα, πῆγε νὰ ἐπιστατήσει στὴν
περιουσία του... Τὴ μητέρα της δὲν τὴ γνώρισε.

— Ἐχει πεθάνει ;

— Ἔτσι τῆς ἔχουν πεῖ...

Ἡ Λέλα κύτταξε μὲ τρόπο τὴν κυρία Ἐλενα, ἡ ἀνη-
συχία ζωγραφιζότανε τώρα ζωηρὰ στὸ πρόσωπό της, κι' ὅ-
σο κι' ἂν δὲν ἤξερε αὐτὸ ποῦ ἔνοιωσε, ξαναβρίσκον-
τας τὸ παιδί της, ἂν ἦτανε χαρὰ ἢ λύπη δὲ μπόρεσε νὰ
μὴ ρωτήσῃ γι' αὐτήν...

— Πῶς ζεῖ ἡ φίλη σας στὴν Ἀθήνα ;

Κι' ἐντελῶς ἀδιάφορη τάχα γιὰ νὰ μὴ τῆς δώσει
τὴν εὐκαιρία νὰ σκεφτεῖ πὼς τὴν ἀναγνώρισαν, εἶπε ἡ
Λέλα :

— Ἄλλοτε εἶχε πολλὰ λεπτά, δὲν ξέρω ὅμως ἀκρι-
βῶς πῶς, ἴσως κάποιον ἐμπόριον ποῦ ἔκανε ὁ κύριος Λεμο-
νῆς ἔπεσε ἔξω καὶ τώρα ἡ καυμένη ἡ Ἐλβίρα βρίσκεται

οικονομικά στενοχωρημένη. Πρόκειται σὲ λίγες μέρες νὰ ἀναλάβει κάποια θέση δακτυλογράφου σὲ μιὰ ἐταιρεία... Εἶναι καὶ πολὺ περήφανη, ἄλλως θὰ τὴν εἶχαμε μαζί μας. Τώρα μένει στὰ Πετράλωνα σὲ μιὰ οἰκογένεια Πολιοῦδη, ἐκεῖ μένει καὶ κάποιος πατριώτης τῆς Νίκος Πετροπουλάκης...

— Ἐχει σπουδάσει τίποτα; ξαναρώτησε ἡ μητέρα τῆς Ἐλβίρας, ἔχε καλοὺς τρόπους, δὲ μοῦ φαίνεται ἀμόρφωτη...

— Νομίζω πὼς τέλειωσε τὸ Παρθεναγωγεῖο, εἶναι ὅμως πολὺ ἔξυπνη καὶ διαβάζει διαρκῶς.

Ἡ Ἐλβίρα γύρισε καὶ εἶπε σὲ μιὰ ὥρα νὰ εἶναι ἐτοιμοί, ὁ κ. Σύλλας βρήκε καλὴ τὴν ἰδέα νὰ πᾶνε ἕναν περίπατο, θὰ περνοῦσε μὲ τ' αὐτοκίνητο νὰ τοὺς πάρει...

Ἡ Λέλα πρόσφερε στοὺς φίλους τῆς βισσινάδες, ἀνταλλάξανε διάφορες σκέψεις, ἡ ὥρα πέρασε γοργοὰ καὶ ὁ κύριος Σύλλας ἀκούστηκε νὰ κορνάρει δυνατὰ σταματώντας ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ του. Βγαίνοντας ἀπ' τὸ σπίτι ἡ κυρία Ἐλενα ἀπέφευγε τὴν Ἐλβίρα καὶ ἐκείνη ποῦ τὴ στενοχωροῦσε αὐτὸ πολὺ, ἀποφάσισε νὰ εἶναι φαινομενικὰ ἐντελῶς ἀδιάφορη. Θὰ πήγαιναν στὸν Ἅγιο Ἀντρέα, καὶ ἐκεῖ θὰ τῶριχναν ἔξω, ὅπως ἔλεγε ὁ Ἄγγελος.

Στὸ αὐτοκίνητο τοποθετήθηκαν ἀνάλογα μὲ τὴν περίσταση, τὴν πρωτοβουλία εἶχε ἡ Λέλα. Ἡ Ἐλβίρα κοντὰ σὴν κ. Ἐλενα, ὁ Ξένος μὲ τὴν Κάκια, ὁ ἄντρας τῆς καὶ ἐκείνη μπροστὰ μὲ τὸν σωφὲρ, τῆς ἄρρεσε νὰ κάθεται πάντα μπρῶς. Σ' ὅλο τὸ δρόμο ἡ Κάκια, ὁ Γιῶργος καὶ ὁ Ἄγγελος τραγουδοῦσαν. Ἡ Ἐλβίρα ἤθελε πολὺ νὰ πεῖ κάτι στὴ μητέρα τῆς, νὰ τῆς δοθεῖ ἔτσι ἡ εὐκαιρία νὰ ἐπικοινωνήσῃ μαζί τῆς. Ἐκείνη ὅμως ἀπέφενυγε καὶ τὸ βλέμμα τῆς, καὶ κάποτε τῆς φωνάζει ἡ Λέλα:

— Ἐλβίρα;

— Σὰς ἀκούω, κυρία Λέλα...

— Ἐγὼ ὅμως δὲ σ' ἀκούω, τί συμβαίνει;

— Μοῦ ἄρρεσει νὰ βλέπω ἔξω...

Ἐλβίρα

—Αὐτὸ εἶναι πολὺ ἐγωϊστικὸ, νὰ μένεις μὲ τὸν ἑαυ-
τό σου καὶ νὰ μὴ λογαριάζεις ὅλους ἐμᾶς, δὲ μᾶς
λὲς ἓνα τραγουδί τῆς πατρίδας σου ;

—Δὲν τραγουδῶ...

—Δὲ πρόκειται νὰ σὲ κρίνουμε.. ἔλα, πὲς μας κάτι.

Τώρα τὴν παρακαλοῦσαν κ' οἱ ἄλλοι καὶ ἡ Ἐλβίρα ποὺ
δὲν ἤθελε νὰ τοὺς στενοχωρήσει ἄρχισε μὲ σιγανὴ φωνὴ
ποὺ ἔτρεμε στὴν ἀρχὴ ἓνα δημοτικὸ τραγουδί τοῦ τό-
που τῆς :

«Πότε θὰ κάνει ξαστεριά», τὴν βοηθοῦσαν κ' οἱ ἄλ-
λοι, μουρμουρίζοντας σιγὰ—σιγὰ. Ὅταν τέλειωσε, γύρισε
πρὸς τὴν κυρία Ἐλενα λίγο ἀπότομα, καὶ τὴν ἔκανε νὰ
σαστήσει, ἡ Ἐλβίρα ἔνοιωσε κάποια χαρὰ, τὸ στιγμαιο
βλέμμα ποὺ ἄρπαξε ἀπ' τὴ γυναῖκα αὐτὴ ἦτανε τόσο ἡ-
ροεμο, τόσο στοργικὸ, ποὺ σκέφτηκε γιὰ μιὰ στιγμὴ νὰ
τὴν ἀγκαλιάσει καὶ νὰ τῆς φωνάξει :

--Μητέρα !

Συγκρατήθηκε ὁμως, γιὰτὶ καταλάβαινε πὼς ἡ γυ-
ναῖκα αὐτὴ πάλευε ἀκόμα μὲ τὸν ἑαυτὸ τῆς, σιγὰ-σιγὰ
σκέφτηκε, μὰ ὅ,τι καὶ νὰ συνέβαινε δὲν θὰ μποροῦσε πο-
τὲ νὰ τῆς συγχωρήσει τὴν ψυχρότητα αὐτῆ.

Κατέβηκαν στὴν ἀμμουδιά, ὕστερα βγῆκαν γιὰ νὰ καθί-
σουν στὴ βεράντα τοῦ μαγαζιοῦ. Ἐκεῖ πῆραν ἓνα οὔζο
καὶ θὰ τρώγανε ἀργότερα, ἐν τῷ μεταξὺ θᾶφερναν βόλτα
γύρω.

Ἡ Κάκια ποὺ δὲν εἶχε καθίσει ἀκόμα, πῆγε πίσω
ἀπ' τὴν Ἐλβίρα καὶ μὲ τὰ δύο τῆς χέρια σκέπασε τὰ μά-
τια τῆς, ἡ Ἐλβίρα ἐπίτηδες ἀράδιασε πρῶτα δύο ἄλ-
λα ὀνόματα κ' ὕστερα εἶπε καὶ τὸ δικό τῆς, ἡ Κάκια ἔ-
σκυψε καὶ τὴ φίλησε.

—Κακὸ κορίτσι, δὲ μ' ἀγαπᾶς, ἀν μ' ἀγαποῦσες θὰ
μ' ἀναγνώριζες ἀμέσως.

Κι' ἡ Ἐλβίρα μίλησε διαφοροῦμενα...

—Καὶ βέβαια, ἀγαπητῆ μου : ὅταν δὲν ἀγαπᾶ κανεὶς
ἓναν ἄνθρωπο, ἀποφεύγει νὰ τὸν ἀναγνώρισει ἀμέσως
γιὰ πολλοὺς καὶ διάφορους λόγους ἴσως...

Ἡ κυρία Ἐλενα πὺ ἐνοιωσε πὸς αὐτὰ λεγόντουσαν γι' αὐτήν, εὐχόταν νὰ βραδυάσει γρήγορα καὶ νὰ φύγει γιὰ νὰ τελειώσει μιὰ ὥρα ἀρχήτερα τὸ μαρτύριο αὐτὸ τῆς δοκιμασίας. Ἦταν βέβαιη πὸς ἡ Ἐλβίρα ἦταν τὸ παιδί της, ἡ ὄμορφη καὶ ἔξυπνη αὐτὴ κοπέλλα ἦταν ἡ μικρὴ χωριατοπούλα πὺ ἄφισε ὅταν ἔφυγε ἀπ' τὸ χωριό, ἀλλὰ τὰ πράματα εἶχανε τόσο ἀλλάξει ἀπὸ τότε, ὥστε τῆς ἦταν δύσκολο νὰ τὴν δεχτεῖ ἔτσι ἀπότομα, τῆς χρειαζότανε λίγος καιρὸς γιὰ νὰ συνηθίσει στὴ σκέψη πὸς ἦτανε μητέρα καὶ πὸς ἔπρεπε νὰ θυσιάσει γιὰ χάρη τοῦ παιδιοῦ της. Καὶ ἀσφαλῶς θᾶκανε θυσία νὰ δεχτεῖ τὴν Ἐλβίρα, γιατί, ἀφοῦ δὲν τὴν ἄκουσε τότε ὁ ἀντρας της νὰ τῆς ἀφίσει τὸ παιδί του, ἐκεῖνη σιανοχωρημένη ζήτησε νὰ ξεχάσει ζώντας μιὰ ζωὴ γεμάτη περιπέτειες μὲ τίς γνωριμίες πὺ ἔκανε στὸ μεταξὺ κ' ὅταν ἀνεκάλυψε τοὺς συγγενεῖς της, ἄλλοι λείπανε στὸ ἔξωτερικό, ἄλλοι μέναν φτωχοὶ στὴν Ἀθήνα, ἀλλὰ μὲ μιὰ κοινωνικὴ θέση. Ταξίδεψε, γλέντησε, ἔζησε μιὰ ζωὴ πὺ δὲν τὴν εἶχε ὄνειρευτεῖ. Κι' ὡς ἦταν φυσικό, ἡ ζωὴ αὐτὴ τὴν κατάρκτησε τόσο πολὺ πὺ νόμιζε πὸς τὸ παρελθὸν ἦτανε ἓνα ὄνειρο, ἓνα ψέμμα, μιὰ σελίδα βιβλίου πὺ εἶχε διαβάσει κάποτε κ' ὄχι πὺ ἔζησε.

Καὶ τώρα, ἐρχότανε ἀπὸ τὸ λησμονημένο αὐτὸ παρελθόν, ἓνας ἀνθρωπος μὲ ἀπαιτήσεις παιδιοῦ της, ἓνας δικὸς της ἀνθρωπος, μιὰ δικὴ της ζωὴ, αὐτὸ τὸ ἴδιο τὸ αἷμα της νὰ θέλει νὰ τὴν ξυπνήσει, νὰ τὴν φωνάξει μητέρα. «Μητέρα...» Μητέρα ; Μητέρα ; Μὰ εἶναι δυνατόν αὐτό ; τόσο γρήγορα ; ἔτσι ἀπότομα ;

Τὸ παιδί μὲ τὸ δίκιο του μποροῦσε νὰ ἐπαναστατεῖ καὶ νὰ σκέφτεται ὅ,τι ἤθελε γιὰ τὴ γυναῖκα πὺ τὸ γέννησε γιατί ἐκεῖνο ἀπ' τὴ στιγμὴ πὺ ἔμαθε πὸς ἡ μητέρα του ζεῖ, δὲν ἔκανε ἄλλο ἀπ' τὸ νὰ τὴν ἀναζητᾷ καὶ νὰ νομίζει λογικά, βέβαια, πὸς μόλις τὴν εὑρίσκει καὶ τὸ ἀναγνώριζε θᾶνοιγε τὴν ἀγκαλιά της καὶ νὰ τὸ φωνάξει : «Παιδί μου». Γι' αὐτὴν ὅμως δὲν ἦτανε τὸ ἴδιο

ἐκείνη ὅπως τὸ θέλησε ὁ ἄντρας της, ἦτανε μιὰ πεθαμένη γι' αὐτούς, κι' αὐτοὶ γιὰ κείνη.

Ἔστερα σκεφτότανε ἡ Ἑλενα. Μοῦ δίνουν τὸ παιδί μου μεγαλωμένο, σωστὴ γυναίκα, θάχει κι' ὅλα σχηματισμένη ἰδέα γιὰ κάθε πράμα, θάχει τις ἀντιλήψεις της, θάχει τις συνήθειές της, ἂν ὅλα αὐτὰ δὲν συντάντιζονταν μὲ μένα, πῶς θ' ἀποφύγω μιὰ σύγκρουση, πῶς θὰ τὴν παρουσιάσω στὸν κόσμο πού δημιούργησα γύρω μου, ἐντελῶς διάφορο ἀπ' τὸν κόσμο τοῦ παιδιοῦ μου ; Κι' ἀκόμα ἡ Ἑλβίρα ἦτανε ἓνα καλοκαμωμένο κορίτσι πού ὅταν στεκόταν πλάϊ της θάχανε ἐκείνη ἀπ' τὴ γοητεία πού σκόρπιζε γύρω της, θάτανε μιὰ μέλλουσα... πεθερά, πεθερά : ἡ ὁμορφη, ἡ αἰθέρια Ἑλενα.

Ἦτανε δίκαιο νὰ θυσιάσει τὴν ἐλευθερία της, τὴν κοσμικὴ ξένοιαστη ζωὴ της γιὰ ἓνα παιδί πού θάμενε τόσο λίγο κοντὰ της ;

Κι' ἔστερα, νὰ ἄλλο μεγάλο πρόβλημα, ὁ γάμος της, ποιανοῦ νὰ τὴ δώσει ; πού θάβρισκε χρῆμα, πολὺ χρῆμα γιὰ νὰ τῆς δώσει ἓναν πού νὰ τὴν ἀνεβάσει ἐκεῖ πού ἔστεκε αὐτὴ ;

Στις σκέψεις αὐτὲς στεναχωρέθηκε τόσο ἡ Ἑλενα καὶ νόμισε καλὸ νὰ μὴ δώσει θάρρος ἀκόμα στὴν Ἑλβίρα, γιὰ νὰ μπορέσει νὰ σκεφτεῖ πρῶτα καλά. Σηκώθηκαν νὰ περπατήσουν, τὸ σούρουπο ἐρχόταν ὀλοπόρφυρο, ἡ Εὐβοια ἀπέναντι λουζότανε στὰ ἤσυχα νερὰ μιᾶς κατακάθαρης θάλασσας, ἡ Ἑλβίρα ἔνοιωθε μιὰ παράξενη διάθεση λύπης καὶ χαρᾶς μαζί...

Ὁ Γιώργος Ξένος δὲν ξεκολλοῦσε ἀπ' τὸ πλάϊ τῆς Κάκιας.

—Κάκια, πῶς σοῦ φαίνεται τὸ ὄραϊο αὐτὸ τοπεῖο, ἐμένα μ' ἐνθουσιάζει, ὅλα μοῦ φαίνονται ὁμορφα καὶ σὺ τόσο ὄραϊα, τόσο γοητευτικὰ... Κάκια δὲν νομίζεις πὼς παραιτράβηξε ἡ ἱστορία. Ἡ Κάκια γέλασε.

Τῆς πῆρε τὸ χέρι καὶ τὴν ἔφερε σιγὰ σιγὰ στὴν ἀγκαλιά του. Ἐκείνη ἀφέθηκε στὰ χάρδια του σιωπηλή, γεμάτη ἔρωτα.

Ὁ Γιώργος τρελλὸς ἀπὸ χαρὰ τὴν ἔσφιγγε στὸ στήθος του.

Σὲ λίγο, ὅταν μαζεύτηκαν ὅλοι, ἡ Κάκια σοβαρὴ μὰ εὐχαριστημένη κι' ἐνῶ τοῦ Γιώργου γελοῦσαν καὶ τ' αὐτὰ ἀνάγγειλε τοὺς ἀρραβῶνες τους.

Τὸ εὐχάριστο αὐτὸ ἀπόσπτο τοὺς γέμισε χαρὰ ὅλους, μόνον τὰ πλευρὰ τοῦ Γιώργου δέχτηκαν μερικὲς κρυφὲς γροθιῆς ἀπ' τὸν Ἄγγελο.

Ὅταν γυρῖζανε γιὰ νὰ φᾶνε, κάποιος ἔριξε τὴν ἰδέα νὰ συντάξουν ἓνα τραγοῦδι πρόχειρο γιὰ τὸ εὐχάριστο γεγονός, ὅλοι χαρέτησαν τὴν ἰδέα... μὰ ἰδέα καμμιὰ δὲν κατέβαινε στὰ κεφάλια τους.

Γύρισαν στὸ Καζῖνο, τὸ τραπέζι στρωμένο ἑτοιμο, τοὺς περίμενε ὅμως μιὰ ἐκπληξη. Στὴ βεράντα, σ' ἓνα ἄλλο τραπέζι καθότανε ἡ Μαρία Καρνεάδου μὲ τὸν Τέλη Γιαννόπουλο.

Μόλις τοὺς εἶδε ἡ Λέλα, σκέφθηκε νὰ τοὺς καλέσει στὴν παρέα. Τοὺς γνώρισε τὸ εὐχάριστο γεγονός καὶ τοὺς ὑποσχέθηκε πὼς αὐριο τὸ πρωῖ θὰ μάθαιναν ἄλλο ἓνα, ὅλοι ἀναρωτήθηκαν ποιό ; καὶ κύτταξε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον.

Καὶ μέσα στὴ γενικὴ ἀπορία ἡ Λέλα τρέχει στὸ τηλέφωνο καὶ φωνάζει συνέχεια.

—'Εφημερίδα «'Ελ. Βῆμα »; Καταχωρήσατε παρακαλῶ στὴ στήλη τῶν Κοινωνικῶν τοὺς ἐκλεκτοὺς ἀρραβῶνας Κάκιας Κασάνου, Γιώργου Ξένου, καὶ Μαρίας Καρνεάδου, --Τέλη Γιαννοπούλου... 'Εφημερίδα «'Ἔθνος»; «Καθημερινή», «Πρωτὰ »;

Κι' ὡς πὼν νὰ συνέλθουν, εἶχε τηλεφωνήσει σ' ὅλες σχεδὸν τίς ἐφημερίδες τὰ εὐχάριστα γεγονότα. Ὁ Τέλης Γιαννόπουλος κοκκίνιζε, κιτρίνιζε, ἄλλαξε χίλια χρώματα σὲ λίγα λεπτά, ὅμως ἡ χαρὰ τῶν ἄλλων, ἡ γενικὴ χαρὰ κι' ὁ ἐνθουσιασμός μεταδόθηκε γρήγορα καὶ σ' αὐτὸν καὶ γυρῖζοντας στὴ Μαρία πὼν ἔκλαιγε στὴν ἀγκαλιά τῆς Ἑλβίρας, ἔβγαλε τὸ δαχτυλίδι του καὶ φορώντας της το στὸ ἀριστερὸ χέρι, τὴ φίλησε στὸ στόμα. Ἡ εὐ-

θυμία τώρα βοισκόταγε στο ζενίθ, ὅλοι ἦτανε εὐτυχησμέ-
νοι. Κοιτόπουλα τῆς ὥρας, ψάρια τηγανιτά, πού μύριζαν
θάλασσα γέμισαν τὰ τραπέζια καὶ σὲ λίγο δὲν ἀκουγόν-
τουσαν παρὰ τὰ χωρατὰ καὶ τὰ μπερδεμένα τῶν ζαλι-
σμένων τῆς παρέας καὶ ὁ διαρκῆς θόρυβος τοῦ ἀνοίγ-
ματος τῶν μποτιλλιῶν τῆς μύρας καὶ τῆς σαμπάνιας.

Ἡ Ἐλβίρα μέσα σ' ὅλη αὐτὴ τὴ χαρὰ ἔμενε σχεδὸν
λυπημένη, ἡ Ἐλενα τὴν κυττοῦσε περισσότερο τώρα
καὶ θέλοντας ἴσως νὰ καταλάβει τὸ χαρακτῆρα τῆς, τὴν
πίεξε νὰ πει καὶ τὸ κορίτσι ἔπινε, τῆς τῶδινε ἡ μάννα
τῆς, αὐτὴ ἡ ὁμορφη Ἐλενα μὲ τὰ μεγάλα γλυκὰ
μάτια, ἤθελε τόσο νὰ κλάψει νὰ γύρει λίγο στὴν
ἀγκαλιά τῆς.

Μά, τί ; νὰ σκύψει πάνω στὸ λευκὸ καλοσιδερωμένο
ταγιεράκι τῆς, νὰ βρέξει τὸ μειάξι τοῦ κρέπ-ντε-σίν τῆς
μὲ τὰ δάκρυά τῆς ; νὰ τρίψει τὸ μάγουλό τῆς πάνω στὸ
δικό τῆς πάνω στὸ μάγουλο τῆς γυναίκας ἐκεῖνης
κ' ἂν τῆς ἔβγαζε τὸ ρούζ ; Ὡ... τί σκέψεις εἶναι αὐτὲς
πού κάνεις Ἐλβίρα ; Αὐτὴ ἡ κερνία κούκλα εἶναι ἡ
γυναίκα πού σὲ γέννησε ; λάθος.... λάθος, δὲν εἶναι δυ-
νατόν, κάποιο λάθος θάχει γίνει... κ' ἡ Ἐλβίρα ἔπινε ὁ-
λοένα ὅταν τὸ γραμμόφωνο ἄρχισε νὰ παίξει μιὰ εὐθυ-
μη πλάκα ἄρχισε νὰ τραγουδεῖ συνοδεύοντας τὸ σκοπὸ
μὲ τὸ κεφάλι τῆς, μὲ τὰ χέρια τῆς, μ' ὅλο τῆς τὸ σῶμα.

Οἱ ἀρραβωνιασμένοι σηκώθηκαν νὰ χορέψουν. Ἡ
Ἐλβίρα πλησίασε τὴν Ἐλενα καὶ σὲ λίγο αὐτὸς ὁ διά-
λογος γινότανε...

— Κατηγορεῖτε μιὰ νεκρὴ ; ...

— Ὁχι, μιὰ ζωντανή...

— Ζεῖ ἡ μητέρα σας ;

— Ἀκοῦστε με, ὅταν ἔνοιωσα τὸν κόσμον καὶ ζήτησα
τὴ μητέρα μου μοῦπαν πῶς πέθανε, ἔτρεχα στὴν ἐκ-
κλησία, τῆς ἀναβα κερὶ καὶ παρακαλοῦσα γι' αὐτὴν,
ἀργότερα ἔμαθα τὴν ἀλήθεια, ἡ μητέρα μου δὲν εἶχε πε-
θάνει.

— Ἄλλά ;

— Ἐφυγε γὰρ νὰ σταματήσει, λέει, μιὰ κατάρρα, παραμύθια ποὺ τὰ πίστευαν κείνο τὸν καιρὸ καὶ ποὺ ἐγὼ τὰ βρίσκω γελοῖα σήμερα. Ἄπ' τῆ στιγμῆ ποὺ ἔμαθα πὼς ζεῖ ἡ μητέρα μου τὴν ἀναζητῶ, ἤθελα νὰ τὴν βρῶ, γιὰ νὰ τῆς χαρίσω ὅλα τὰ χάρδια μου. Καὶ νὰ πάρω τὰ φιλιὰ ποὺ μοῦ στέρησε τόσα χρόνια...

Μοῦ φαίνεται ὅτι τὴν βροῆκα, βροῆκα δηλαδὴ τῆ γυκαίκα ποὺ μὲ γέννησε, τόσο ὅμως διαφορετικὴ ἀπ' ὅσο τὴν περίμενα, ξένη γιὰ μένα, ἴσως ἀκόμα κακί...

— Ἄν τὸ νομίζετε ἔτσι, γιατί δὲν ξέρετε τὸν τρόπο νὰ τὴν πλησιάσετε ;

— Καὶ δὲν θὰ τὸν μάθω ἴσως ποτέ, γιατί δὲν ἔμαθα νὰμαι ὑποκρίτρια... Ἄν ἦτανε καλὴ μητέρα, θὰ μ' ἀναγνώριζε ἀμέσως καὶ θὰ μ' ἐπαιρνε στὴν ἀγκαλιά της...

Ἡ Ἑλενα φάνηκε σὰ νὰχε συγκινηθεῖ, κύτταξε μὲ στοργὴ τὴν Ἑλβίρα καὶ λίγο ἤθελε γιὰ νὰ τῆς φωνάξει «παιδί μου», ἀπότομα ὅμως σηκώθηκε, ζήτησε συγγνώμη, προφασίστηκε μιὰ ἀδιαθεσία κι' ἔφυγε παρακαλῶντας τοὺς νὰ ἐξακολουθήσουν τὴ διασκέδασή τους· κανεὶς δὲν σκέφτηκε νὰ τὴν μεταπείσει κι' ὅταν ἡ Ἑλενα ἔφυγε ἡ Ἑλβίρα κατέβηκε μὲ τὴ Δέλα, στὴν ἀμμουδιά κι' ἐκλαψε.

Ὅταν γύρισε ἀργὰ στὸ σπίτι της ἔμαθε καὶ τοὺς ἀρραβῶνες τῆς Ἀντωνίας μὲ τὸ Νίκο, ἡ μέρα κείνη ἦτανε ἡμέρα χαρᾶς γιὰ ὅλους ἐκτὸς γι' αὐτήν, κοιμήθηκε συλλογισμένη καὶ τὴν ἄλλη μέρα ἐτοιμάστηκε γιὰ νὰ φύγει. Πέρασε ἀπ' τὸ Σιγάλα, τοῦ εἶπε τὴ σκέψη της κι' ἐκεῖνος δὲν μπορούσε νὰ τὸ πιστέψει πὼς δὲ θὰ τὴν ἔβλεπε πιά.

— Θὰ φύγεις λοιπὸν Ἑλβίρα ; τὸ ἀποφάσιζες ὀριστικά ;

— Ναί, πρέπει, εἶμαι τόσο κουρασμένη...

— Θὰ γυρίσεις γρήγορα ;

— Δὲν ξέρω... ἴσως...

— Τυραννίστηκες ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ἤλπισες τόσο καιρὸ, ὅλες σου οἱ ἐλπίδες διεφεύσθησαν... γι' αὐ-

τὸ θεωρῶ ἱερὴ ὑποχρέωσή μου, στὸ διάστημα πού θὰ λείπεις νὰ τὰ κανονίσω ὅλα.

Ὁ Σιγάλας πῆρε στὴν ἀγκαλιά του τὴν Ἑλβίρα καὶ τῆς χάιδευε τὰ μαλλιά.

— Δὲν θὰ φύγεις καθόλου ἀπὸ τὴ σκέψη μου γλυκό μου κορίτσι, δὲν θὰ φύγεις ἀπ'τὸ νοῦ μου, ἀπ'τὴν καρδιά μου.

Ὁ Στέφανος ἔβγαλε ἀπ' τὴν τσέπη του μιὰ χρυσὴ Παναγία μ' ἓνα λεπτὸ ἀλυσιδάκι.

— Θυμῆθηκα τὴν ἐπιθυμία σου νὰ εἶχες μιὰ Παναγία, δέξου τὴν Ἑλβίρα, ὕστερα ἀπὸ λίγες ὥρες φεύγεις, εὐχου-
μαι νὰ σοῦ χαρίσει τὴ γαλήνη στὴν ψυχή...

Πέρασε τὴν ἀλυσίδα στὸ λαιμό της καὶ τὴν κύτταξε
στὰ μάτια

— Πόσο ἀνυπόμονα θὰ περιμένω τὸ Σεπτέμβριο, θὰ μοῦ ὑποσχεθεῖς ὁμῶς πὼς δὲν θὰ στενοχωριέσαι.

— Δὲν μπορῶ νὰ σοῦ ὑποσχεθῶ κάτι πού δὲν πιστεύω.
Τὸ ρολόδι χτύπησε μεσημέρι.

— Ὡρα νὰ φεύγω Στέφανε, πρέπει ν' ἀνεβῶ πάνω
γιὰ νὰ συνεννοηθῶ μὲ τὸ Νίκο γιὰ τὰ πράματά μου...

— Ἀντίο...

Ὁ Στέφανος τὴν πῆρε στὴν ἀγκαλιά του κι' οἱ δυὸ
ξέσπασαν σ' ἀναφιλλητά...

— Σ' ἀγαπῶ χρυσὴ μου, σ' ἀγαπῶ περισσότερο ἀπ' τὴ
ζωή μου, ἀπὸ κάθε τι στὸν κόσμο... Πήγαινε στὸ καλὸ
Ἑλβίρα, καὶ μὴν ξεχνᾶς πὼς εἶμαι δικός σου, ἔτοιμος νὰ
ἱκανοποιήσω κάθε σου ἐπιθυμία...

Τὴν ἄλλη μέρα κατὰ τὸ βράδυ ἡ Ἑλβίρα βρισκό-
τανε στὸ χωριό της, ὁ πατέρας της κοίτονταν μὲ πυ-
ρετὸ στὸ κρεβάτι. Οἱ συγχωριανοὶ της πῆγαν νὰ
τὴν καλοσωρίσουν, ἡ Ἑλβίρα τοὺς δέχτηκε μὲ χαρὰ,
γιατὶ διάβαζε στὰ πρόσωπά τους τὴν πραγματικὴ ἀγά-
πη ποῦνοιωθάν γι' αὐτήν, τοὺς ἀνταπόδωσε τὶς ἐπισκέ-
ψεις καὶ φρόντιζε τὸν πατέρα της πού κάθε μέρα καὶ
χειροτέρευε. Ὁ γιατρός ἔλεγε πὼς τὸν βρῆκε ὁ πυρετός ἐ-

ξαντλημένο κι' ἔχρειάζονταν μεγάλη περιποίηση καὶ προσοχή.

Ἔστερα ἀπὸ κάμποσες μέρες πῆρε ἓνα γράμμα ἀπ' τὸ Στέφανο, ὅπου τῆς ἔγραφε :

«Μόνος. Ὅσο σ' αἰσθανόμουν στὴν Ἀθήνα, ἔστω κι' ἂν δὲν σ' ἔβλεπα κάθε μέρα, σὲ νόμιζα κοντά μου καὶ δοκίμαζα τὴν εὐτυχία τῶν ἀνθρώπων ποὺ ἔχουν ἓνα πολὺ ἀγαπημένο πλάσμα κοντά τους... Μὰ ἀπὸ χθές, τὴ στιγμή ποὺ σ' ἀντίκρισα στὴ γέφυρα τοῦ βαποριοῦ, ἔνοιωσα μιὰ φορὰ ἀκόμα πόσο σὲ λατρεύω, γιατί ἀκόμα μιὰ φορὰ μίλησε ἡ ἀνήσυχη καρδιά μου. Ἄ πόσο ἤθελα κείνη τὴ στιγμή ν' ἀνεβῶ κοντά σου, νὰ κρατήσω ἀκόμα τὰ χεράκια σου μέσα στὰ δικά μου, σὰν νὰ ἦταν δυνατό νὰ συντομέψω τὸ χρόνο τοῦ χωρισμοῦ μας.

Κι' ἔφυγα χωρὶς ν' ἀφίσω ἀπ' τὰ μάτια μου τὴν εἰκόνα σου.

Ὅταν ξαναγύρισα νὰ σὲ δῶ πίσω ἀπὸ κάποιο ἄλλο βαπόρι, ἴσουνα ἀκουμπησμένη στὰ ἀγγελα μὲ τὸ μαντῆλι στὰ μάτια».

Ἡ Ἑλβίρα φίλησε τὸ γράμμα καὶ τὸ φύλαξε. Ὁ πατέρας τῆς βρισκότανε στὴν ἴδια κατάσταση. Ὁ Στέφανος τῆς ξανάγραψε :

...«Ἡ πίστη μου κι' ἡ ἀγάπη γιὰ σένα, ἔχουν ριζωθεί βαθειὰ μέσα μου ὅπως οἱ ρίζες ἑνὸς γέρικου πεύκου. Μάταια προσπαθεῖς νὰ μὲ ἠσυχάσεις στὸ γράμμα σου πὼς βρῆκες τὴ γαλήνη. Δὲν σὲ πιστεύω. Μάθε ὅμως καὶ τὰ δικά μου νέα.

Ἡ γυναίκα μου υπέκυψε στὴν ἀρρώστεια ποὺ τὴν παίδευε τόσα χρόνια, εἶχε τόσους πόνους ἢ καϋμένη, εἶμαι συγκινημένος ἀκόμη ἀπ' τὸ μαρτύριο αὐτῆς τῆς γυναίκας. Δὲν θέλω καὶ πάλι νὰ στενοχωριέσαι καὶ μετρῶ τὰ δευτερόλεπτα ποὺ περνοῦν καὶ τὰ νομίζω αἰῶνες καὶ περιμένω τὴ στιγμή ποὺ πάλι θὰ ξαναδῶ τὸ γλυκό σου προσωπάκι...».

Ἡ Ἑλβίρα ἔστειλε ἓνα συλλυπητήριο γράμμα κι' ἀνάμεσα σ' ἄλλα τοῦλεγε :

«... Φαντάζομαι ἓναν ἄνθρωπο χρόνια ὑποχρεωμένο νὰ μένει πλάι σ' ἓναν ἄρρωστο χωρὶς ποτὲ νὰ παραπονεθεῖ. Καὶ τὸν βλέπω νὰ τρέχει κοντὰ του ὕστερα ἀπ' τὴ δουλειὰ κι' ἀντὶ νὰ ζητήσει νὰ ξεκουραστεῖ νὰ εἶναι πάντα ἔτοιμος ν' ἀλαφρώσει τοὺς πόνους τοῦ ἀρρώστου καὶ νὰ φροντίζει πάντα νὰ τοῦ εἶναι ὑποφερτὴ ἡ στενόχωρη κατάστασή του μὲ μιὰ μεγάλη καλωσύνη καὶ στοργή.

Ὁ ἄνθρωπος αὐτός, θὰ πρέπει ν'ἄχει μιὰ μεγάλη ψυχικὴ δύναμη γιὰ ν' ἀντιμετωπίζει ὅλα αὐτὰ καὶ ν' ἀντέχει στὶς στενοχώριες καὶ τὶς πίκρες μιᾶς ἀγάπης.

Πόσο πολὺ λυποῦμαι σήμερα γιὰ ὅ,τι ὑπέφερες ἐξ αἰτίας μου, μὰ ἐπειδὴ ξέρω τὸν χαρακτήρα σου ἐλπίζω νὰ μὴ μὲ καταδικάσεις ποτὲ στὴ συνειδήσή σου γιὰ τὶς ἀρχές καὶ τὶς πεποιθήσεις μου. Θέλω νὰ ξέρεις πὼς σ' ἀγαποῦσα πολὺ, μ' ὅλη τὴν εὐκρίνεια τῆς ψυχῆς μου, δὲν εἶμαι ὅμως τόσο δυνατὴ γιὰ νὰ πατήσω ὅλες τὶς κοινωνικὲς προλήψεις, γι' αὐτὸ δὲν σκέφτηκα ποτὲ τὴν εὐτυχία ποὺ θὰ μοῦ χάριζες ἂν ἔμενα κοντὰ σου, ὅταν αὐτὴ θὰ ἦτανε μιὰ ἀτιμία γιὰ τὴν κοινωνία. Σ' ἀφίνω γιὰ σήμερα κι' εὐχομαι τὸ γράμμα μου αὐτὸ, νὰ σοῦ χάρισει τὴν πεποίθησή γιὰ τὴν ἀγάπη μου».

Ὁ τρουγητὸς πλησίαζε καὶ στὸ σπίτι τοῦ κύρ Λεμονῆ, ἄρχισε ἡ κίνηση, ἡ Ἑλβίρα εἶχε μεγάλη φροντίδα, ὅσο κι' ἂν ὁ ἐπιστάτης τους ἦταν ἐργατικὸς ἄνθρωπος. Ἡ ὑγεία τοῦ πατέρα της χειροτέρευε, μ' ὅλο τοῦτο ὅταν ἀποτρύγησαν καὶ μάζεψαν τὶς σταφίδες ἀπὸ τοὺς ὄμηγιάδες σύμφωνα μὲ τὴ συνθήθεια φώναξαν ὅλους τοὺς ἐργάτες καὶ ἐργάτριες στὴν αὐλὴ τους, ψήσανε δυὸ ἄρνια καὶ γλέντησαν γιὰ τὸ καλὸ. Σὲ λίγες ἑφτασε μέρες κι' ἡ μητέρα τῆς Ἑλβίρας ἦ ἀπ' τὴν Ἀθήνα. Κατάλαβε πόσο κακὸ θ' ἄκανε στὴν ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ της ἂν ἐξακολουθοῦσε νὰ τὴν ἀγνοεῖ γι' αὐτὸ καὶ ὅταν τὴν ἀναζήτησε στὴν Ἀθήνα κι' ἔμαθε πὼς εἶχε φύγει

πῆρε τὸ βαπόρι καὶ κατέβηκε στὴν Κρήτη. Δὲν ἦτανε κακὴ μητέρα ἢ Ἐλενα, οἱ συνθῆκες ὅμως τῆς ζωῆς ποὺ ζοῦσε τόσα χρόνια ἦτανε φυσικὸ νὰ τὴν ἀποξενώσουν ἀπ' τὸ παρελθόν. Ὅλοι τὴν δέχτηκαν μὲ πραγματικὴ χαρὰ, ἢ Ἐλβίρα δὲν τῆς ἔθιξε τίποτα γιὰ τὰ περασμένα κι' οἱ χωρικοὶ πῆγαιναν ὁ ἕνας πίσω ἀπὸ τὸν ἄλλο γιὰ νὰ τὴ χαιρετήσουν καὶ νὰ τῆς δείξουν τὴν ἀγάπη καὶ τὸν σεβασμὸ τους. Τὸν ἀντρα τῆς τὸν φρόντιζε σὰ μιὰ νοσοκόμα: καλὴ καὶ στοργικὴ, ψυχρὴ ὅμως σὰ νὰ μὴν ὑπῆρξε ποτὲ γυναίκα του. Δὲν παραπονέθηκε οὔτε στιγμή, ὅμως ὁ κύρ Νικόλας ἦτανε εὐχαριστημένος ποὺ τὴν ἔβλεπε πλάι στὸ παιδί τους καὶ σκεφτότανε μόλις ἀναλάμβανε ἢ ὑγεία του νὰ τοὺς πεῖ νὰ φύγουν πάλι γιὰ τὴν Ἀθήνα. Αὐτὸ ἄλλωστε, τὸ σκεφτότανε κι' ἢ Ἐλενα.

Ἡ Ἐλβίρα ἔγραψε τὰ νέα τῆς στὸ Σιγάλα, καὶ ἦτανε εὐχαριστημένη ποὺ δὲν θάχε στὸ μέλλον ἕνα μυστικὸ νὰ τὴν βαραινεῖ, στὴ μητέρα τῆς ὅμως δὲν εἶπε τίποτα γιὰ τὸ Στέφανο, δὲν εἶχε τὸ θάρρος, ὅσο κι' ἂν αὐτὴ φαινότανε καλὴ μαζί τῆς.

Τώρα καταλάβαινε πὼς ἀπ' τὴ μητέρα τῆς τὴ χώριζε μιὰ ἀπόσταση, προσπαθοῦσε ὅμως πάντα νὰ τῆς φέρεται εὐγενικά. Καὶ σὰν πέρασε λίγος καιρὸς, ἢ Ἐλβίρα ἄρχισε νὰ στενοχωριέται, σκεφτότανε διαρκῶς καὶ δὲν κατόρθωνε νὰ βγάλει ἕνα λογικὸ συμπέρασμα, εἰ θάζαταν ὅταν ὁ πατέρας θὰ γινότανε καλὰ ; Νὰ φύγει μὲ τὴ μητέρα τῆς, νὰ μείνει μὲ τὸν πατέρα τῆς, νὰ παρακαλέσει τὴ μητέρα τῆς νὰ μείνει κοντὰ τους. Ὅλα τῆς φαινότουσαν δύσκολα. Ἡ μητέρα τῆς δὲ θὰ μπορούσε ποτὲ νὰ συνηθίσει πάλι τὴ ζωὴ τοῦ χωριοῦ κι' αὐτὸ ὅμως νὰ γινότανε θάτανε μιὰ θυσία τῆς Ἐλενας καὶ πολὺ ἐγωϊστικὸ γιὰ τὴν Ἐλβίρα, ἄλλωστε κι' αὐτὴ δὲ θάτανε παντοτεινὰ μαζί τῆς, μιὰ μέρα θὰ παντρευότανε. Στὸ σημεῖο αὐτὸ οἱ σκέψεις τῆς σταματοῦσαν. Θὰ παντρευότανε ; ἦτανε ἕνας λόγος; ποιόν ; τὸν Στέφανο, ἢ κάποιον ποὺ θάθελε ἢ μητέρα τῆς ;

Ὁ κύρ Λεμονῆς μιὰ μέρα πέθανε κι' οἱ δυὸ γυναῖ-

κες κλάψανε πολύ πάνω απ' τὸ φέρετρό του, ἡ Ἐλβίρα μάλιστα ἦταν ἀπαρηγόρητη. Τὶ περίεργο ὅμως, ὅσο κι' ἂν λυπήθηκαν γιὰ τὸ θάνατο τοῦ καλοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου, στὸ βάθος τῆς ψυχῆς τῶν δύο γυναικῶν, σὰ νὰ ὑπῆρχε καὶ ποῦμιαζε μὲ ἀνακούφιση. Στὴ ζωὴ ὁ ἀγαπημένος νεκρός, θάτανε ἓνα ἐμπόδιο καὶ γιὰ τοὺς δύο ἴσως θὰ στενοχωριόντουσαν κι' οἱ τρεῖς ποὺ δὲν μποροῦσαν νὰ εἶναι ὅλοι ἴσοι κι' εὐτυχημένοι μαζί. Κι' ἴσως ἦταν καλλίτερα, ποὺ ἔφυγε ἀπ' τὴ ζωὴ, παρὰ νὰ ὑποφέρει. Ἔτσι θὰ μποροῦσαν νὰ τὸν λατρεύουν, νὰ τὸν θυμοῦνται.

Τὸ πένθος ἦτανε γενικὸ στὸ χωριό, ὅλοι ἀγαποῦσαν καὶ ἐχτιμοῦσαν τὸν κὺρ Νικόλα. Καὶ σὰν τέλειωσε ἡ ταφή καὶ πέρασαν καὶ τὰ νιάμερα, ἄρχισαν οἱ διαπραγματεύσεις γιὰ τὸ ξεπούλημα τῆς περιουσίας τους.

Κατὰ τὴς 15 τοῦ Δεκέμβρη ἡ Ἐλενα μὲ τὴν Ἐλβίρα μαυροφορεμένες λιγομίλητες ταξίδευαν γιὰ τὴν Ἀθήνα. Οἱ σχέσεις τους δὲν εἶχανε γίνει θερμότερες οὔτε ὕστερα ἀπ' τὸ θάνατο τοῦ πατέρα, θάλεγε κανεὶς πὼς ὑπῆρχε μεταξύ τους μεγάλη διαφορὰ γνωμῶν καὶ ποιηθῆσεων γιὰ τὸ κάθε τι, ὡς τόσο, φαιρόντουσαν εὐγενικὰ ἢ μιὰ ἀπέναντι στὴν ἄλλη κι' ἂν τις παρακολουθοῦσε κανεὶς, ὅταν κουβέντιαζαν θὰ νόμιζε πὼς εἶναι δύο φίλες ποὺ ἡ μικρότερη ἀπὸ σεβασμὸ πειθαρχοῦσε τῇ συνείδησὶ τῆς ὅσες φορὲς ἐπαναστατοῦσε ἐνάντια στίς ἐγωϊστικὲς σκέψεις τῆς μεγαλύτερης.

Ἡ Ἐλβίρα ἐγκαταστάθηκε μὲ τὴ μητέρα της σ' ἓνα σπίτι στὸ Κολωνάκι. Ἄν κι' εἶχαν περάσει εἴκοσι μέρες κι' οἱ φίλοι τῆς μητέρας της φτάνανε γιὰ νὰ τῆς εὐχηθοῦν τὸ «καλῶς ὤρισε» καὶ νὰ μάθουν τὰ «νέα της», ἡ Ἐλβίρα δὲν εἶχε παρουσιαστῆ ἀκόμα σὲ κανένα ἀπ' αὐτούς. Πῆγε στὴ Δέλα, στὴν Κάκια, στὴν Ἀντωνία, ὅλους τοὺς βρῆκε εὐτυχημένους, κι' ὅλοι τὴ δέχτηκαν μὲ χαρὰ ἀλλὰ σὲ κανένα δὲν εἶπε τὸν πόνο της, τὴ μελαγχολία ποὺ ἔκλειναν τὰ μάτια της τὴν ἀπέδωσαν στὴ θλίψη της γιὰ τὸν θάνατο τοῦ πατέρα της.

Ἡ Ἐλενα τῆς φερνότανε εὐγενικὰ ἀλλὰ ψυχρὰ δὲν

τὴν εἶχε ποτὲ φωνάξει «παιδί μου» κι' ἡ Ἑλβίρα ἔνοιωθε μιὰ τρομερὴ στενοχώρια, ἕναν πόνο μέσα της, θαύμαζε κι' ἀγαποῦσε τὴ μητέρα της, ἔνοιωθε ὅμως τόσο ξένη τὴν ψυχὴ της ἀπ' αὐτὴν ποὺ πολλὰ φορὲς σκεφτόταν πῶς ἔκανε κάποιον τρομερὸ σφάλμα νὰ τὴν ἀναζητήσει καὶ νὰ τὴν ξεσηκώσει ἀπ' τὴν ἡσυχία της. Μιὰ μέρα τόλμησε νὰ τῆς πει.

— Ὅσο σκέφτομαι πῶς γίνηκα ἀφορμὴ νὰ στενοχωρηθεῖτε... νὰ ἔλθετε ἐκεῖ κάτω... νὰ φορέσετε μαῦρα ἀφοῦ δὲ ζούσατε τόσα χρόνια μὲ τὸν πατέρα μου... καταλαβαίνω πόση λίγη θέση παίρνω στὴ ζωὴ σας κι' αὐτὸ μὲ στενοχωρεῖ γιατί τὸ νομίζω σὶν τιμωρία γιὰ τὴν ρομαντικὴ μου ἀγάπη.

Ἡ Ἑλενα πῆρε ἕνα παγερὸ ὕφος κι' ἐνῶ κατὰ βάθος ἔνοιωθε ἀληθινὰ τὰ λόγια τοῦ παιδιοῦ της, ὡς τόσο δὲν ἤξερε κι' αὐτὴ πῶς γινόντουσαν ἔτσι τὰ πράγματα.

— Λὲς τρέλλες Ἑλβίρα, εἶπε ὅλα ἦρθαν φυσικά, σκέφτεσαι παραπάνω ἀπ' ὅσο πρέπει. Ἀπαιτῶ ἀπὸ σένα νὰ ξεχάσεις τὸ παρελθὸν καὶ νὰ προσπαθήσεις νὰ μὲ πλησιάσεις στὴ σκέψη, στὴν ψυχὴ, σ' ὅ,τι καταλαβαίνεις ὅτι θὰ μ' εὐχαριστήσεις. Ὅταν περάσει τὸ πένθος μας θὰ ταξιδέψουμε, θὰ ζήσουμε μαζὶ μιὰ κοσμικὴ κι' ὠραία ζωὴ καὶ θὰ προσπαθήσουμε νὰ βροῦμε γιὰ σένα τὸν ἀνθρώπο ποὺ χρειάζεται.

— Μητέρα, εἶπε δειλὰ ἡ Ἑλβίρα...

— Σὲ ἀκούω...

— Θὰ μοῦ εἶχате ἐμπιστοσύνη νὰ διάλεγα μόνη μου τὸν ἀνθρώπο ποὺ θὰ γινότανε ἄντρας μου ;

— Ἀπολύτως ὄχι. Καὶ σοῦ τὸ λέω αὐτὸ γιὰ πάντα. Ἐπειδὴ κατάλαβα καλὰ τίς ἰδέες σου, εἶμαι βέβαιη ὅτι θὰ ρωτοῦσες μόνο τὴν καρδιά σου κι' ὄχι τὴ λογικὴ...
— Ἄν ρωτοῦσα καὶ τὰ δυὸ μαζὶ ;

— Γιατί δὲν μοῦ μιᾶς καθαρά ; πές το λοιπόν, ὑπάρχει κανέναν αἴσθημα στὴ ζωὴ σου ;

— Ναι μητέρα, ὑπάρχει.

—Βιάστηκες πολύ, από πότε χρονολογείται ;

Κι' ἡ Ἐλβίρα διηγήθηκε τὸ ρωμάτζο τῆς μὲ τὸν Σιγάλα στὴ μητέρα τῆς, δὲν κατόρθωσε ὅμως νὰ τὴν πείσει. «Ένας χῆρος ; ποτέ, ὕστερα ὁ Σιγάλας δὲν ἀντιπροσώπευε τὸν ἰδανικὸ γαμπρὸ γιὰ τὴν Ἐλενα, δὲν τῆς φαινότανε οὔτε ἀρκετὰ πλούσιος γιὰ νὰ δημιουργήσει τὴ ζωὴ ποὺ ὄνειρευότανε γιὰ τὴν Ἐλβίρα, μὰ ποὺ ἔπρεπε νὰ τὴ δείξει στὸν κόσμο γιὰ παιδί τῆς.

Ἡ Ἐλβίρα δὲν τῆς ξαναμίλησε γιὰ τὸν Στέφανο κι' ὅσο τὸ σκεφτότανε, τόσο ἔπειθε τὸν ἑαυτὸ τῆς πὼς ὅπως δὴποτε ἔπρεπε νὰ μὴ δεῖ πιά τὸν Στέφανο, πρὸς τί ; ἀφοῦ ἡ μητέρα τῆς θάταν ἀνένδοτη. Νὰ κλάψει ; νὰ παρακαλέσει θάταν σὰ νὰ προκαλοῦσε τὴ μητέρα τῆς νὰ τῆς πεῖ : «Χάλασε τὸν κόσμο γιὰ νᾶρθεις μαζί μου καὶ δὲν ἀξίζω μιὰ θυσία ἀπὸ μέρους σου ;»

Γιατὶ θυσία θάτανε ν' ἀφήσει τὸν Στέφανο καὶ νὰ πάρει ὅποιον δὴποτε ἄλλον κι' ἀφοῦ ἡ Ἐλενα θυσίασε τὴν ἐλευθερία τῆς, τὴν ἡσυχία τῆς γιὰ χάρη τῆς, ὄφειλε τώρα κι' ἐκείνη νᾶκανε τὸ ἴδιο γιὰ νὰ τὴν εὐχαριστήσει.

Ναί, σκεφτότανε ἡ Ἐλβίρα, μπορεῖ νᾶκανε κι' αὐτὴ μιὰ θυσία γιὰ μένα — πάντα ὅμως γιὰ λίγο καιρὸ ἐνῶ αὐτὴ θὰ θυσιαζότανε γιὰ ὅλη τῆς τὴ ζωὴ.

—Ἐρωτας μετὰ τὸ γάμο δὲν ὑπάρχει, ἔλεγε ἡ Ἐλενα στὴν Ἐλβίρα, ὅποιον δὴποτε κι' ἂν παντρευτεῖς, ἐσὺ μπορεῖς νὰ δημιουργεῖς μιὰ εὐχάριστη ἀτμόσφαιρα γύρω σου...

—Νομίζω πὼς ἡ ζωὴ εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἀδικίες, πολὺ σπάνια γίνεται κάτι τὸ σωστό, θέλετε νὰ δημιουργεῖστε μιὰ ζωὴ γιὰ τὸ παιδί σας χωρὶς νὰ ἀναλαμβάνετε καὶ τὴν εὐθύνη τῶν συνεπειῶν...

—Στὸ χέρι σου εἶναι νὰ μὴ ὑπάρξουν.....

—Νομίζω πὼς ὁ ἄνθρωπὸς μου εἶναι ὁ Στέφανος Σιγάλας ἡ Ἐλενα σηκώθηκε θυμωμένη καὶ γιὰ νὰ δώσει στὴν Ἐλβίρα νὰ καταλάβει πὼς δὲν ἔπρεπε νὰ ξαναφέρει τὴ συζήτηση αὐτὴ φώναξε δυνατὰ.

--Δὲν ἔχεις παρὰ νὰ διαλέξεις—ἐμένα ἢ ἐκείνον καὶ βγῆκε ἀπ' τὸ δωμάτιο χτυπώντας τὴν πόρτα.

Ἐχουν περάσει τρία χρόνια ἡ Ἐλενα καὶ ἡ Ἐλβίρα γυρίζουν στὴν Ἀθήνα τέλη Νοεμβρίου ὕστερα ἀπὸ μιὰ ἀπουσία ὀκτὼ μηνῶν καὶ ποῦ δὲν πῆγαν; Θάλεγε κανεὶς πὼς μέσα στὸ διάστημα αὐτὸ ἔκαναν τὸ γύρο τοῦ κόσμου σταματώντας δυὸ καὶ τρεῖς μέρες σὲ κάθε πόλη κι' ὕστερα πάλι μὲ τὴ συντροφιά κάποιου συγγενῆ πείρναν τὸ σιδηρόδρομο ἢ τὸ βαπόρι γι' ἀναζήτηση νέων ἐντυπώσεων καὶ διασκεδάσεων. Ἡ Ἐλβίρα δὲν εἶχε ἀλλάξει σὲ τίποτα· οἱ χαρακτηρισμοὶ σὰν τῆς Ἐλβίρας δὲν ἀλλάζουν ποτέ, δὲν ἔκλαιγε ὅμως οὔτε παραπονιόταν, ἔβλεπε κάθε τι καὶ μελετοῦσε ὅ,τι μπορούσε νὰ τῆς χρησιμεύσει γιὰ μιὰ ἀνώτερη μάθηση. Τὸν Στέφανο τὸν θυμότανε πάντα, εἶχε γίνει μέσα της σὰν ἓνα σύμβολο.

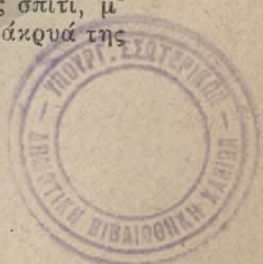
Τὴν τύχη της τὴν κανόνιζε ἡ μητέρα της καὶ ἦτανε πάντοτε ἔτοιμη νὰ ἀκολουθήσει κάθε συμβουλὴ καὶ ἐπιθυμία, φυλάγοντας τὶς ιδέες της καὶ τὰ συναισθήματά της γιὰ τὸν ἑαυτό της.

Καὶ τὸν ἴδιο χρόνο στὰ μέσα τοῦ Δεκεμβροῦ ἡ Ἐλβίρα γινότανε γυναίκα ἐνὸς πλούσιου ἀντρα μέσα ἀπ' τὸν κύκλο τῆς μητέρας της.

Ἔτσι, ἔκανε τὸ καθῆκον της. Ὅλοι ἔμειναν εὐχαριστημένοι, μονάχα οἱ φίλοι τῆς Ἐλβίρας μαντεύοντας τὸν πόνο της, κούνησαν σκεφτικὰ τὸ κεφάλι.

Ἡ Ἐλβίρα ἔσφιξε τὴν καρδιά της, κοίμισε τὴν ψυχὴ της καὶ δὲν ἄφισε τὸ παραμικρὸ νὰ φανερώσει πὼς μπορούσε νὰ ταν ἀντίθετη ἀπ' τὴν ἐπιθυμία τῆς μητέρας της, μόνο ὅταν βρέθηκε μόνη, μέσα στὸ δικό της σπίτι, μ' ἓναν ξένο γιὰ τὴν ψυχὴ της ἀντρα, ἄφισε τὰ δάκρυά της νὰ τρέξουν ἐλεύθερα...

Τ Ε Λ Ο Σ

18/12
36
30-4
15-2

Αρχειογραφία ιστορική.

πρωτόκολλο 36

~~18/12~~

Κοινός υμνος σε εκκλησία!
6. 12. 1966!

Το βιβλίο αυτό δημοσιεύεται
εάν χρώμα σην ερευνας
στη "Εφημερίδα Εύξεινος" και
στον "Ελευθεροτυπία" στο Πάρι-
σο, με τίτλο: "Ο δρόμος
αυτός είναι γεμάτος από αγά-
πη".

